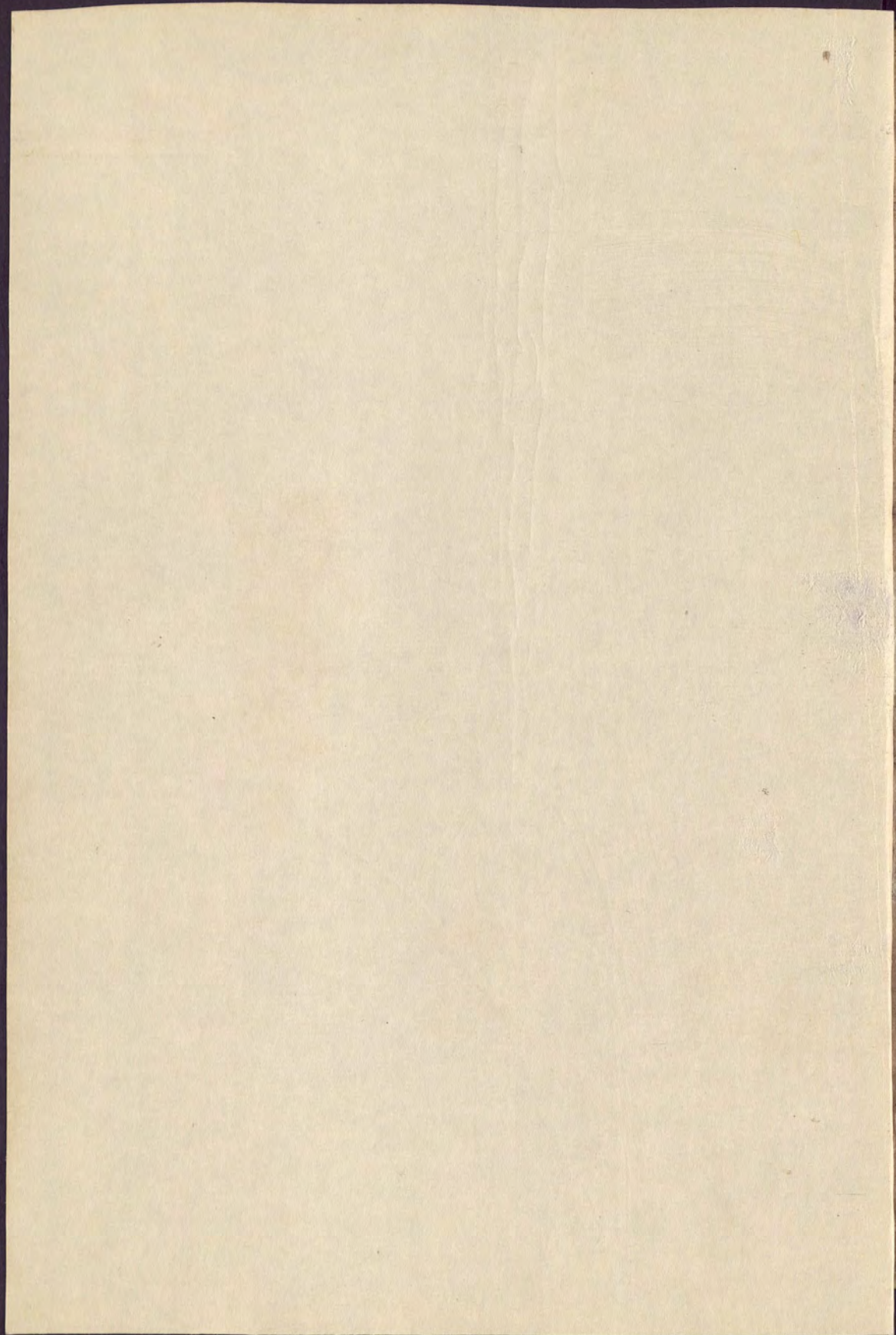

M-85

B
Dio
Dento Monte
tejo quade
Dios muchos años

Pedro Juan de la Torre
Dios
muchos años

P
Padre
Padre

Padre
Padre Rep
resaca Pat

W
W
W

C
C
C

W

W
W
W

W
W
W

W

W
W
W

W
W
W

W

W
W
W

W
W
W

W

W
W
W

W
W
W

W

W
W
W

W
W
W

W

W
W
W

W
W
W

Redacted

medic

ma

innunt Philosophos non tenere omnes res esse, sed eis sufficientem scientiam eorum,
quod si hoc esset ad reddendum quod se haberent a Sophistarum remaneat de
omni materia recte dicere, praesumentium, et paradoxorum.

6) **6) Prima** est, et ceteris que est ipse Deus, quasi se solo eam perfectam impunitam
qualiter ad eam, et esse contingere credimus, vel ad ejus acquisitionem invid
etiam tribuit naturalem, qua in choerua doctrinam artificialem, qua pro more
atque, et qua perficiatur meditationem inveniunt. Cauda formalis Philosophiae in
quidam, et quidem proxima est invidiam morum, cognitiōis et laxa perditionem, ad
vidiam. remota vero latitudo, ad quam referuntur omnia. Cauda materialis
cui in hoc Philosophia nomen est humana, sine intellectus, quem per se est. Totum
philosophia sine obiectum materiale ejus re omnino materialis sed supra materiam
venit, et nuda sumptis, quatenus autem per eam ad cognoscibiles, obiectum formale
Philosophiae dicitur. Cauda formalis Philosophiae nullae, cum ipsa si formale
quodam animum perficiendo, et de cetero vult.

7) 7) Secunda est, in rationalem videlicet, seu Logicam. Moralem sine ethicam,
et in naturalem seu physicam, ut Aristoteles, Philoſophus, et ceterorum de
vero in quatuor species communiter distinctis, in, et, et, scilicet velata, et in
Philosophiam rationalem sine metaphysicam. Scientiam metaphysicam
ad physicam reducuntur quoniam agunt de quantitate, et corporeis actionibus, quae
damut, Arithmetica, et Geometria illud accidens contemplantur cum pernotatione
ab omni materia sensibili, quodam vero, ut optica, Musica, et aliae illud sepe
nunt minime a materia propria pertinent ad physicam. Unde vides
omnes scientias naturales vinculo ligari communi, philosophia nempe, quae
quasi paradisi, sunt statim dividitur in quatuor, humanae cogitatione, id est, in
quatuor illius species, in deo, in auctore, fere in numeratione sed scientiarum
omnium naturalium subalterna sunt.

8) 8) Tercia est, ut moris est, quodum sectae
mox, prout de Philosophia rationali, Logica de, sed monem inveniunt, deinde,
indivisius de rebus, prout rem per se permit. Cum vero Logica quaedam expla
rata continetur, quaedam continetur: pro tractatione de materiali de virtute, vel voca
tura Logica magna, cum meta Logica, quodum dispartit, vel cum aequali modo de Logica
parva, seu institutionum logicarum summa tractis, unde Summum vulgare
Parva Philosophia rationalis quoniam virtute, et dignitate Logica Magnam pre
cedit, rem fore quae antecedit eam. Hic est ratio, sed una quam executioni mande
tur, quae quatuor sunt Philosophiarum sectae occurrunt animo expendendum.

De Variis Philosophiarum Sectis

9) 9) Prima adeo ceterum, quam Nationes omnes quantitas videt, et inculcat
aliquos producere sapientia celebres in nos, idam ut Hebraei, Polonici, Persiani,
Caldaei, et Aegyptii, Persiani, et ceteri, in ceterum, Persiani, Indi, Brahadama
nes, Galis, Oxide, Arabes, et ceteri, Hispani, Sudentani, Sincendibus, Conuiciis,
alii, et alii, Philosophiarum naturarum cognitione commendati, inter
omnes tam in Regione una eminenti Graeca, quae sola rationem vera celebret, et
divinos, natura ad omnem scientiam raras generare, Primum videretur, ite
cente incrementum, hinc perfectionem suam Philosophia accepit. Quae inde
etiam praecipue Philosophiarum sectae nobis summe quenda. Est autem sectae
quaedam hominum in ultimum, quae ab aliis quodam modo sectae, et divisa ceterum
doctrinae genus sub aliquo dicitur sectae. Secundo autem loquatur pro omni
quod clarissimum vix, usque ad huc non satis laudatur, et seriem Philosophiarum
studiorum caudata methodo sic sectae enumerat, et seriem Philosophiarum
eam exprimit. Fada la Philosophia quae sed in dividit a principio endos

sectas, de las que en todas las oras: estas dos son la Ionica, & la Ialica, funde
 la Ionica Thalio Milebio, uno de los y sabios de Grecia el qual, como dice Platon
 nes, Laxacio, nacio 640 años antes de Christo, fue grande filosofo, Geometra, Filosofo
 to, y exercio mucho de fisica tubo varios discipulos, q se enseñaron a su costumbre
 de Anaximandro, Anaximenes, Anaxagoras, Archelao, y Socrates. Este Socra-
 tes fue aquel grande hombre, q lleno de admiracion la antiguedad, y algunas
 de nuestros Señores Padres se emplearon en su defensa. Socrates tubo muchos disci-
 pulos, q fundaron escuelas separadas. Aristoteles fundo la escuela Peripatetica, y
 do la Estica, Euclydes la Megarica, Anaxagoras la Cimaica, de la qual nacio la Estoy-
 ca, q fue famosa, por q se remedio, ultimo Profesor de Grecia fue el Dr. de Lem-
 quin fundo la Estoyca. De la misma escuela Socrates salio Platon, y fundo la Pla-
 demica. Cada una de estas escuelas se distinguia en las opiniones de q defendia.

Platon fue el mas indigne discipulo de Socrates, nacio 429 años antes de
 Christo, y fue el primero q comprehendio las q partes de la filosofia. En la sig-
 a seguia las opiniones de Heraclito, q fundaba su escuela por el medio de los
 En la doctina de Socrates, q se aplico a el dionta. La escuela de
 Platon se dividio en 2 Academicas, y Peripatetica. La primera era continua, y la
 mada de Platon, de donde viene q Platonicos, y Academicos es lo mismo.
 Ciceron en ella a Platon su sabrino Spensilio: a este Xenocrates de Calcedon,
 Ciceron, y Ciceron. A Ciceron sucedio Archelao, discipulo de Ciceron, y
 tambien de otros filosofos llamado Platon: de este comprehendio un nuevo modo
 de filosofia, con el qual fundo la Academia media q duró hasta Ciceron
 de. Este ultimo aciendo en ella alguna reforma instituyo la Academia nu-
 eba, q duró adta Anrico, q fue el ultimo de los Academicos, y fue barto.
 de Marco Julio Ciceron. La peripatetica la fundo Aristoteles discipulo de
 Platon. Dice Ciceron, q solo se diferenciaba de la Platonica en la voz, pero
 no en las sentencias, y opiniones. Aristoteles dava sus lecciones embico, y con-
 tinuo la escuela en sus sucesores hasta Diadoto, q se cuenta por ultimo Peri-
 patetico, de quexce q ve en tiempo de Ciceron se hallaban muy de cada la
 escuela. La otra secta de filosofia, q llamaron Italica fue fundada por Pytha-
 goras, en aquella parte de Italia q agora llamaron Magna Grecia. Este Pytha-
 goras florecia 560 años antes de Christo, y despues de la antiguedad por q
 naciones para q se estableciese en Capriana, Ciudad de Calabria, y
 endeño en grande aplauso la filosofia. Esta secta fue famosissima, por la
 frecuencia de oñeres, y por su duracion. De esta nacion variad: la Pla-
 tica, q unos atribuyen a Xenocrates, y otros a Democrito. Anaxagoras,
 ultimo de los filosofos Eleaticos, fue 480 de Pytagoras, q fundo la secta
 xonica, o sceptica tambien de la Eleatica salio Epicureo, una de las mas
 celebres sectas de la antiguedad, y esta secta q duró mas, puden en el
 siglo de la Iglesia aun florecer. Estos son los distintos Ramos de la secta
 Italica. Un siglo despues de Christo comenzo otra q se llamaron Eleati-
 ca, la qual tuvo bastantes discipulos. Su principal inditacion era no
 naa las cosas de ningunora secta, sino tomar de todas lo q parecia
 mejor de algunas de otras, y en ellas obrar. El ultimo fue Damascio.
 Otra secta agrado mucho a los Platonicos de los primeros siglos de la Iglesia, por
 q parecia muy racional. Estas son las variad sectas, de la antiguedad
 de la filosofia, por lo menos las mas principales. De estas sectas la de
 mica, Estoyca, Platonica, Epicurea, y Peripatetica, duraron en la
 Grecia, con poca diferencia hasta el tiempo de Christo. En los ultimos
 siglos de la Republica Romana, hallamos q los Romanos comencaron
 a estudiar la filosofia. Lo q ellos funden sectas, como los Griegos, sin q
 iban a estudiar a Grecia, o se valian en Roma de los Griegos, q iban a
 Italia, y seguian quexce una quexce otra secta de filosofia. En esta
 la mayor parte, eran Academicos, y Estoycos, algunas fueron Epicureas

xaxi simo Papias de co. Aristoteles de sus libros a su discipulo Theo Phadano;
 este los deo a Deleco, y los heredeas de otro, por libertad los de la ciudad
 del Rey el Paganos de quinquen subditos, el qual buid cabalibros para su
 tributoria, los entezaron: se donde fueron casualm^{te} sacados por virtud deo
 cendierzed, quienes los vendieron a el Pelico Atheniense, con i todas ca-
 micias de la humedad. Por lo qe para copiarlos fue en ecademia Negozada
 los vacios, qe hizo la conservacion: con lo qe se abrexaron sensiblemente: las opi-
 niones. Desp^o. el Pelico, los llebo de de Frenar a Roma si lla Dictador
Romano, y se entezaron a Fyranio, para qe los emendade, y dispuere
 ere en medezorden. Yhaviendose hecho muchas copias sin correxer las
con las originales, fue proxen Roma, qe en Athenas el sucesso. Comen-
zo entonces area más conocido este filosofa, y los Romanos embetaron a varos princi-
pales, e desús doctrina poliatica. Entre los filosofos Romanos se singularizava Cicero:
 de tambien algunos otros ujados am teramos Hadrus q^o findm^{te}, con la ruina del
 imperio en el Occidente, se aproximo tambien la noticia de la dicion erada. En las primos ti-
os del siglo 3° del Christo, los Principes Arabes, discipulas del Alahomde, pusuap
aron gauri parite de la Asia, Asia, India, Egiptia, y Sycilia en las inbaciones,
 qe hicieron en las Ciudades de la Grecia, on ta los libros de aproximaron, algunas h
onde libros el su authenticas, y aficion arr de se a estos eruditos, hicieron, qe Almaron
Bulkis, o Emperador Sagasteno en el ano 820 si diere, compridio al em perador
de Constantinopla, en donde am se con den ta h abari las ciencias, ps medez de la
de los Arabes en el linago a Pezad, Historias, y Oradores, Solam^{te}, se g^o li gaur
alos filosofos, y Alpharhematicos, en ta ce las ed eraciones de g^o hacieron Arastores,
ipocrated, y Galeno. Se aproximaron a erada eracion, y especialm^{te} a la simica,
de logica, g^omercia, Algebra, y fisica, fundaron un ivivi er erada en Fuente, fr
poli, de Araxicas, en algunas partes de erada de donde salieron algunos
hombres eruditos de erada, en ta ce los quales se singularizava en Araxicas,
el g^o en la univ eridad de erada hizo su grande Comento sobre Arastores,
en medio de el siglo duodecimo.

En este medio tiempo la fama de Aristoteles
 estaba tambien establecida en ta los Arabes, comenro a divulgarse en-
 tre los Christianos. La comunicacion qe los discipulos de zeniam con los Sycilia-
 nos les dio noticia de sus erudidos erada, lechos en ta ce los Sycilia la con
municacion de erada, erada eracion a los eruditos: y se
 nica de la erada erada eracion erada eracion a los eruditos: y se
 erada eracion erada eracion erada eracion a los eruditos: y se
 erada eracion erada eracion erada eracion a los eruditos: y se
 erada eracion erada eracion erada eracion a los eruditos: y se

No ablo del Metodo de Reynundo Lulo de Mallorca,
 por qe por su obscuridad no puedo ser ucedi, exceptuando algunos de ellos qe
 no mad locos qe el. En el ano de 1503. Por un orden de Federico de Casenda en la
 lya publica su filosofia, qe buo algunas sequencias de qe se p^o Jaxdano ter un
erada eracion erada eracion erada eracion a los eruditos: y se
 erada eracion erada eracion erada eracion a los eruditos: y se
 erada eracion erada eracion erada eracion a los eruditos: y se
 erada eracion erada eracion erada eracion a los eruditos: y se

Indivisiones Dialectice Caput I

Quamquam flexumque recta, et deo deo in se a facili horibus incipiat, quandoque inquiri-
tudo est facilius, sed ab eo a cuius cognitionis sequentium deponere, et hanc pro-
visione, oportet in addiscendo a lege incipere, no quia ipsa est facilius scientiis operari, ma-
gis enim in maximam difficultatem, cum s de deo in rebus, sed quia alii scientie ab
ipsa dependere, in quantum ipsa docere modum procedendi in omnibus scientiis,
in quibus enim primo scire modum sciendae, quam scientiam ipsam.

De Legibus Gene-

Naturalis in naturalem, et artificialem, dicitur. Naturalis est, quod sumi rationis humane
Nomen nobiscum, naturam, que secludis aliis perceptis rationalitate uti possumus, vel
naturalem de hinc, hanc, ut dicimus, hanc discurrendo. Artificialis est, facilitas attendendi ad regulas
natura hominibus inventa, illudque adhibendi operationibus intellectus ne in rebus in
ipsis procedat. Cuius definitionis cognitio verborum, quoniam multorum requi-
rit intelligentiam, vel horum ut minimum, sed per potentiam intellectus ab omni
natura, quod est quod sumi ejus operatione, illorum quod delectat, quos leges cona-
tura corrigere, oportet ut eorum condideratione, habita per singula perdinga-
mus.

Caput II

De potentia intellectibus, ejusque operationibus.

Primum animus nostrus potentiarum, unctorum ex valde decenter, hanc in intelle-
ctibus, que ex modo operatur, et intellectus, et ratio, per quam vel omnes intellectibus
cognoscimus, et cogitamus, ipsam cognoscimus intellectus, vel rationis ejus de rebus
agere, et operari. Operationes intellectus est ipsa in intellectu, aut cognoscit, que
etiam in minimam conceptione, aut conceptione, quod est in imagine, et
conceptione, et est potentia cognoscit, quod est in imaginatione, et est
intellectus, et est potentia, et est potentia, et est potentia, et est potentia, et est potentia,
natura de alio, aut in natura, aut negatio, que affirmatio, aut negatio, que affirmatio, aut negatio,
in natura, discursus, et est potentia, et est potentia, et est potentia, et est potentia, et est potentia,
conectum elicitor, et inferentia, que illud in argumentum, vocatur, de quibus
singulis, singulis, per se, suo ordine agemus, quia licet brevitate.

Libri h. Summarum

De simpliciter, et operatione, mentis nostrae. Sectio prima.

Primum videtur dicimus, simplex est ideam, aut in affirmatio, conceptus,
in natura, negatio, de re, que in intellectu signum, hanc in natura, hanc in natura,
in natura, hanc in natura, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem,
in natura, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem,
conectum, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura,
conectum, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura,
in natura, in natura, in natura, in natura, in natura, in natura, in natura, in natura.

Primum pauloquam de examinatione, per se, ad eum.

Primum videtur dicimus, simplex est ideam, aut in affirmatio, conceptus,
in natura, negatio, de re, que in intellectu signum, hanc in natura, hanc in natura,
in natura, hanc in natura, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem,
in natura, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem,
conectum, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura,
conectum, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura,
in natura, in natura, in natura, in natura, in natura, in natura, in natura, in natura.

Primum pauloquam de examinatione, per se, ad eum.

Primum videtur dicimus, simplex est ideam, aut in affirmatio, conceptus,
in natura, negatio, de re, que in intellectu signum, hanc in natura, hanc in natura,
in natura, hanc in natura, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem,
in natura, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem, et alia quidem,
conectum, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura,
conectum, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura, quodam in natura,
in natura, in natura, in natura, in natura, in natura, in natura, in natura, in natura.

Quatuordecim aspectus animalium est Daximus Daximeti occasioned expan-
di faciende, per sensibus dum Venit ad in vobis garuere

24 In Daxi est anima animalium, et ex galenorum, qui vult sensibus duntaxat eorum,
Daxiam xepu de rationem xorum ponit laudatib; duntaxat, indeq; tam occasione exone
procedit illi in idca xepu; et ca. Sane circa hominibus benenum, fecidum, dabitum e; ca-
loris, leoni con naturalis, novis sui mimietate, febrilis esset; absolutio, ob d; r ex dom q; r o-
nunq; constitutionem. Sic q; pro viderac sensuum, fasitam d; r o d e in pluribus re-
presentatione realitatis

25 Secunda colendi ocasio in ipsorum hominum Daxi est colendi conditio;
quorum alios ad ex animar xost, alios complexa; alijs saltu; alijs accidid; q; xepu;
sapor e; homines vero hab; xepu dunt; ab odoribus, saporebus; et alijs per sensu imm-
is secundum xepu de constitutionem cupu d; r o; et deo distata ut contra hosti q; xepu rona;
vones foete in exorem omne; q; r o d e in sensuum d; r o;
xum vario ex quodq; con ratiio e d; r o m o r i o. Talis p; d; r o h d; r o r i d; r o m m a r u d; r o r u n;
q; r o e e r o r a d; r o r i d; r o r u n o c u l u d; f r a c i p; u d; e p e m i c r a s c e p; i j. A d c a r d; r o e d e v i t;
rate p; r o r e n i t m a r u m e n t o r u m; q u a; p; i t u r i n b r a p n o m o n i s s e m o l e n d; s e n-
p e r, n e l u t i q u i c r a o c u l i s n o s t r i s a p a r e a t, d u m q; l o n g o s e p a r a t u m n o d o r a t u r
s a m u h d; c a n i s a u t e m, i l l u m p e r a d o r e m q; r a d i s, q; r o d e i n v a r i i s s t a t e b a;
n a r u m d i s p o s i t i o n i b; u d; u t q u i v e r i e u d; s o m n i a, f a v a r i d e a, e r v e r i g i n a s u d o m-
n i a i n c o r u i a s e d e i n b e n t i a b o c a d i o e i n p r o c u p a t i o n e i m a g i n a t i o n e p o t e r i t q;
d e q u a l a t i o p o s t e a.

26 Secunda est in aduocacione cupu defectu ad maximum adq;
horologij sonitum, aut senepituum cuaxium, quidem demixta no; posunt, ut q; e
dum con ratiio ad s; r e d e m m a n s o m n u c o r i l i e r. q; s t a t i n c o n t r i b u t i o n e p a s a
u t q u i c a l o r e m i n h e x a n t e m i g n i c o n c i p e r e, a u t d o l o r e m i n o r d e, q u i a a b r o-
q; u a r a p; i n n o b i s c a u s e t u r. q; s t a t i n d i s t a n t i a, q u a n o s t r i s s e n s i b; u d m u t a t
q u a d r a t a r o t u n d i s, u t i n f u r u h u d v i d e r e e. T e r t i a s t a t i n v a r i o x e y s t a t u
u t c o r n u c o m b i q u a d i n t e g r u m r e d i t j u d e u m, q u a d u m e a l b i c o l o r i s. p; i n c o m p a
r a t i o n e x e r u m. V n d e b a s n o b i s m a g n u m v i d e r e x a n i m a l, q u i a i n m i n o r e m i l l o
q u a n t i t a t e m h a b e m u s, f r a n t i a m v o c a u i t i s, s i m a x e m q u a r t i t a t e m i l l o n o b i s
d e d i t e r n a t u r e. I d e s t a t i n v a r i t a t e, q u a n o s t r a m v o c a t a d m i x t a c i o n e m, s i c u t
p r e g r e n t i a v i l i p e n d i u m, u t p a l a m e u r i t i s. q; r o d e i n m o t u x p h i d i t a t e
v e n i t, o b q u a m p r u x a a c t a i n g i g u m c i r c u l u m i g n e u m x e p u s e n t i a. p; i d e
n i s q; e x t a n d i o c a d i o a d l e g i h u d m a y o r u m, u t i h u d, a u t c o n d i t i o n i b; u d a n t i-
q u i s d a r u q; u t a d v e r t i l i e r i n o m n i u m s c h o l a r u m s e q u a c i b; u d m u l t a; s e q u
a n d o c e p r e; j u d e p p a r e s c h o l e e p i n i o n e f i d e n t i b; u d i u r a n t i b; u d; i n v e r b a
q; r o d i s p r o x u m. p; i d e q; c o n t r i b u t i o n e m s o n i

q; i j d; r o; s o n t e d o r a r i s n o s t r a d v i z i a n t i s h a p a r t i o n e d. Secutio 3^a

27 Quatuordecim aspectus animalium est Daximus Daximeti occasioned expan-
di faciende, per sensibus dum Venit ad in vobis garuere
cu; uoq; h; i m a g i n a t i o n e p o t e r i t e t a h i t o r i g i n e m; i l l a s i q u i d e m p r e s e n t e d e d i t
q u i t e m p o r e s i v e l o c o d i s t a n t e d; r o; i l l a d u r i t a d s e p a r a t; c o n t r i b u t i o n e a d; p r o c u p a t i o n e;
f i g u r a t i n f i g u r a b i l i a, e r q u i d l i b e r a d e u n d; b o c e r a t o n h a b e d; p; i n c l a c o a f u m-
n o; m o r t e d a u t e a; f a c i l e q u i s i m a g i n a t u r; e r h u m a n o a p i r i c e r t i c a m p; i c a r
e p u n e a m i u n g e r e c u m v e h i t. p; i n c l a b u l q; n o s t r o s m a x i m e a d f e c t u d; h e r g a f o l i s t; i;
e r g a m i n u d b o r u m, c o n t r a r e c l a m a n t e r a t i o n e, s e d d e v i h i t a d m o d u m, a l o n-
g o p o m n i u m d a n t e, i n c e n d i u m f o r d a m, h; s u s o u e n d u m p e r p h a n t a s i d; r o; g a r u-
e r u m. p; i n c d e u m a n i m a m, e r h; g e l o s f i g u r a c o n f o n a l i c o m e h u d a; f o l s; p e r o p i-
m u s i m a g i n a t i o n e.

28 Quatuordecim aspectus animalium est Daximus Daximeti occasioned expan-
di faciende, per sensibus dum Venit ad in vobis garuere
multa q; ipe sunt supra capacitatem illius, multa v; r e n a; p; r o c u p a t i o n e m d i s-
t a n t i a m q; n i l h o m i n u d c o n a t u r a f r a n t i o n e d; i n i p s o r u d; r o d i t u p r o c u p a t i o n e s e p e
p r o g r e b; u h o p l i t e r u d i t u n d; i t; r e n e b e r a d a p i r i m i x a c o m m u t a t i o n e s e p e
n o r e b; u a p o m m o d; u d; e d; r e d; p l o s a d s i b; d e h u i c a r u m m o r t u n g; e r q u i d e m e a m o n t i s p u r a-
n a i m d e d; e, u t n o a m b u l a r e n o c u p a t e c u r r e, s e d i n o n e, e r o m n e d; e d; d; i a c, e r e d; r i n a n-
d e r a t i n g e r e. p; i n r o r e a o m n i a s u p e r f i c i e t o n u d c o n f i c i t; p u r d u m n o p e r e r a d; r o; v e h i-
e u r u m s e c a r a t a r i b; u r; q u o r u m s e c t i o n e m p o s t e a r e b; u d a r i b; u d; e a; i p s i u d e r i a m i n d e l e-
e u r i n o b e r a t u m p u r i o s e; p; i d e d e b; i d e n t; a l i q u o d e m h a b e r e n o t i t a m, q u a m p l e n a m c o m-
p a l t o n d e n t a l i q u o r u m i d e i c o d i v i d e d a c o n f o m e f a c i t i n a l i q u a r a t i o n e c o n f i d a;
p a r u m a u t d e d; i f e x o n i j s d u m a d i n t i t a t e m r e d; i g a l t; o u r o r a; i d e o q; c o m p r

comparationibus, similitudinibus, metaphoricis, plurimum delectatur. Et hoc sedulo
recogitanda satis sint dicta de personibus expositis a quibus magnopere solis est declinandum
in haec mensura et a quibus veritate, aut falsitate pauca dicere libet.

De veritate apprehensibilis. Sectio 4.

Veritas per se simpliciter definitur conuenientia rei, cum sua regula, immutabilis. De-
finitio ista omni, et ad hunc tenentur veritates, haec enim est rei, per se, veritas rei, signi, et
cognitionis, haec est quando condonata, et abstracta dicitur. Et ipsum motus est rei, ut conueni-
entia suo exempli gratia, id est, scilicet diuina, quae regula est ex merito uacacitudo, et est rei
veritas, sic autem dicitur uerum autem quod id est, autem, quod est in mente, diuina con-
formiter, ueritas signi est illud cum se significata conuenit, ut ueritas sermonis uerbi quod signi-
ficat, conuenientibus, haec cum sermo non sit necesse, sed est animi ueritas, promat,
hinc ueritas dicitur ubi ueritas uerbi autem ueritas conuenit, si ueritas conuenit, et
animi ueritas in locutione cum haec ueritas conuenit, sed ueritas quae dicitur cum
eius sermo motus conuenit, ueritas cognitionis est haec, ut cum se cognita con-
uenit. Sed cum cognitio, et perceptio positae, et iudicium, alia est ueritas, iudicij,
perceptionis alia. Perceptio in affirmatione, negatione continetur, ita ut iudicium
certificatur uerum cum ueritas affirmatur, et quod est, aut negatur, et quod ueritas
est. Perceptio in sola conuenientia cum se perceptio continetur dicitur, cum affirm-
ationem ad signum, negationem ueritatis abnotat, falsitas, quae perceptio cognitio-
nis, in discretione, id est, cum se cognita, uel signi, haec conuenit, ueritas rei uel
tam habet positam falsitatem, uel enim in conformitate cum diuina, et deus minime
falsitas posuit. Unde enim dicitur omne uerum est, numquam falsum. In iudicio autem ha-
ud dubie, falsitas perceptio potest, non quod uerum est nonquam negatur, uel fal-
sum, et ueritas quod falsum est, dicitur affirmatur, uel uerum est. Uerum autem in
perceptione intentionis subiectae, sed in mente, quae enim ueritatem perceptioni con-
uenit, posse negari de ueritate sermo, et iudicij, uel sermonem, in dicitur, et
hanc quidem in apprehensione minime aduertit affirmantem sententiam, et
sed ea solum tenentur, ut in perceptione statuerit, formaliter illam ueritatem, et
generatim definitur, conuenit ueritas cum objecto, quod dicitur, uerum est, et quod
cum factum, uerum perceptio est in perceptione cum objecto conuenit, et
et cum haec conuenit ueritas in simpliciter objecto perceptio, quae ueritas
imaginatione ad apprehensibilem, apprehensibilem conuenit, et in ueritate
non arbitraria est dicitur. Et in omni apprehensibile ueritas conuenit
cum ueritate, aut supra se ueritatem reflectere, ueritas ueritas, iudicando si uer-
cognoscens se conuenit est objecto, praecurritur apprehensibile, et ueritas cum
iudicet.

Sed nec apprehensio simplex potest esse falsa. Et si nomen cum per apprehensi-
onem simplicem nec una ueritas dicitur, nec unum conceptum ad ueritatem
ueritatem, sed ueritas in simplicitate apprehensibilis, necesse est apprehensio uel
ueritas ueritas, et cum ueritas modo apprehensibilis, et apprehensio quae ueritas
edibet, si ueritas ueritas est falsa, apprehensio quae ueritas modo apprehensibilis
enula apprehensio ueritas falsa dicitur, et ueritas ueritas, et si ueritas apprehensio
quae ueritas modo apprehensibilis enula apprehensio ueritas apprehensio ueritas
sed ueritas apprehensibilis, si ueritas apprehensibilis, quae ueritas apprehensio
apprehensio falsa dicitur, quia conuenit ueritas objecto, si ueritas apprehensio
dicitur, quae ueritas apprehensio ueritas, in ueritas apprehensio ueritas, et dicitur
ad ueritas ueritas, in ueritas ueritas, quod ueritas apprehensio ueritas
regulam legatum, si quocumque in ueritas apprehensio ueritas, et dicitur
ueritas ad ueritatem dicitur, et si ueritas apprehensio ueritas, et dicitur

Solum est in actu cognoscens eam non omne ueritas formaliter uerum est, et quo-
niam non per omnia iudicium uerum formaliter agnoscitur, aliud enim est, absens, et
est spiritum, et aliud spiritum est spiritum, quo solum, ueritas ueritas, ueritas
ueritas, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
cum ueritas signata, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
ueritas ueritas, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
solum est, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
ueritas, quod in solo actu conuenit, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
nunc iudicium cum alio conuenit, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
formaliter, in qua ueritas conuenit, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
simul etiam per dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,

representare, et condegerentur illi in representando conformem, ad ista, dum qd
vno Angelum ee spiritum, simul etiam ex parte cognosco, et dico verum, quia qd
mo conceptum spiritus verum cum Angelo habet conformitatem, et vno quibus

34) hanc hendi o sim plex inca pot s, exaratis, et falsitatis, no idcirco no a Loga diriguntur. h.
vbi enim hanc hendi d, xigi bitis s alapa, suscipit, quod pot ee, falso, et capax exaratis
ratione, udi si subsexentis, quatenus nimium occasionem falso, uclitio, facte ut pot ee,
cum obscura e, vel confusa, inde plures locis regulas predictas, quibus perceptione
no verum diriguntur, ne p, ralis, iudicis, pcedent occasionem. Vbi tunc: et si hanc
hendi s inca pot, in malis falsitate is in ordinare tamen ee pot ee, sive regulis
Dialectice, dissona, quod sat e, ut dirigant ab ea. Si enim in intellectu applicatio
ad formandum genui, forone, species, no nimis in ordinare pcedat, a p, rati,
qui volent hominem pingere, pingat hominem, ac subter, qui quod verum lapsi
dem, factum ucl, facta no videndum. Hec tamen in ordinatio no tam possibilia,
quam negatiua, in eo consistat, quod intellectu no edequatur opud per regulas
dictarum. Et hec quidem de apprehensione incompleta intelligenda veniunt

35) Si vero de complexa hanc hendi one qd editionem in istud, et expondeo: hanc
hendi complexa quatenus vera, vel falsa e, quatenus iudicij, rationem aliquam parti
cipare videntur. Et tamen hanc hendi complexa vera, l. falsa e, quatenus
complexum, quod comprehendit vere, falso cognoscitur, ac per hanc hendi one em
vere, falso cognoscitur, quatenus iudicij, rationem participare videntur. Et po vngi,
eatenus per hanc hendi one m complexum aliquod vere, l. falso cognoscitur, quatenus
nuda aliqua, p, rati, b, rati, conecio expremorum in tere, aut cum aliquo alio. Et hec
percepti no pot ee, nisi quatenus hanc hendi one iudicij, rationem, participare, qd
in tere condit, quod iudicium in ea cognitione condit, quod cognoscitur, et tamen in
tate conjungi, hanc cum aliquo alio. Major etiam condit, si enim ignorem an
extrema aliquid complexi, hanc in tere, aut cum aliquo alio coniungatur,
fieri no pot ee, ut complexum, hanc vere, l. falso cognoscatur, qd. Si hanc hendi one
plexum istud: hanc p, rati, et dubio, hanc an hoc tate, quid tamen vere, l. falso
cognosco, qd. Si vero necesse hanc hendi one m complexum aliquam participare
rationem, iudicij, tunc, id ipsum dico de hanc hendi one complexa, quod e
de incompleta supra dictum e.

Capitulum 2.
De Signo.
Sectio 1a.

Definitio, et dicitur. Dividitur Signum.

36) Signum in communi e id, quod perceptiue potentie aliud ab eo representat
vbi. Nominis perceptiue potentie, no solum intellectu, s. fantasia etiam, et
s. videntur, quibus aliquid manifestatur, indicantur. Dividitur s. signum
in practicum, et speculative, quatenus proximum e eundem quod representat
ontate, ut sacramenta gratiam. Imo no caudant, ut vocabula rem. In dividi
tur in fallibile, et infallibile. Imo e aliud representatio in tere, fallit, quia cum
representatio necessario no conecitur, ut latium, qd dolorem semper no sem
cum exalatur. Imo e aliud conecio cum signato necessaria e, ut cadaveris
cum vita, p, rati, s. dicitur signum in formale, et in instrumentale.
Imo ipa similitudo rei, l. ut vulgo dicitur, quo no cognita venit, potentie, in cogni
tionem alterius, ut imago suboris in oculo depicta ad cerebrum, ac in miscet
in animo imago, v. dicitur dicitur in cognitionem alterius. Imo e, qui p, rati, cogni
to, in cognitionem alterius venit, l. ut hanc dicit lib 2. de doct. oia cap. h. e id
quod p, rati, speciem, quam ingerit sensibus, aliud facit in cognitionem veni
re ut. Sectio 2a. Cap. 1a.

37) Conduetudine. Dicitur e, quod suapte natura vim habet manifestandi, ut
sua p, rati, dicitur, quod etiam ex conduetudine, et signum, et pla
citur in p, rati, e, quod a litera hominum voluntate, vim habet mani
festandi, ut voces, ucl, vcl, dicitur. Signum ex conduetudine e, quod per
conduetudine, vim habet manifestandi, ut illa p, rati, dicitur, quod p, rati,
ndum indicat, et p, rati, signum, p, rati, dicitur, hanc g. genitum, idem

significat, et significationem quae negatur. S. d. videtur signum in propria
 n. s. b. t. b. u. m. ex doctrinale; h. n. e. a. i. u. d. x. e. p. r. e. s. e. n. t. i. a. t. i. o. i. d. o. n. e. a. n. d. e. a. d. d. o. c. e. n. d. o. s.
 h. i. c. e. t. u. r. s. c. i. e. n. t. i. a. u. t. s. o. n. i. t. u. s. C. o. m. p. a. r. e. a. u. t. s. u. b. e. c. l. a. r. a. t. i. o. n. e. I. n. t. e. r. i. u. m. e. q. u. o. d. v. i. r. t. u. t. u. m.
 e. u. s. h. o. m. i. n. e. s. a. d. d. o. c. e. n. d. a. s. v. e. l. d. i. s. c. e. n. d. a. s. s. c. i. e. n. t. i. a. s. a. u. t. s. i. m. i. l. i. t. u. d. i. n. e. v. e. r. b. a. l. i. o. r. u. m. p. r. o. p. r. i. a.
 l. a. t. a. r. u. m. s. c. r. i. p. t. a. l. c. o. n. c. e. p. t. a. H. i. j. u. d. p. r. e. c. i. s. i. v. e. s. i. g. n. i. c. a. t. i. o. n. e. m. a. r. e. n. d. o. r. e. s. d. e. v. o. c. a. t. i. o. n. e. s.
 s. p. e. c. i. a. l. e. m. o. c. c. u. p. a. n. t. i. b. u. s. i. n. l. o. g. i. c. p. r. a. x. i. a. l. e. u. m. a. l. i. q. u. a. n. u. n. c. q. u. a. p. o. t. u. e. r. i. m. u. s.
 b. r. e. v. i. t. a. t. e. d. i. c. t. u. r. i. s. u. m. i. d. o.

Secutio Ia.

De signis vocalibus, Sonore, Verbo, adiectivo, et oratione.

In replicatione nominis, et verbi primum a Grammaticis difertur praece-
 ptio ad Dialecticis, in ad verbi nihil, in orationis multum. Definiunt namque
 cum Aristotele hoc modo nomen: Vox significans ad placitum sine tempore,
 cuius nulla pars separata significat. Per praeteritum praeteritum quod generale om-
 nibus Dialecticis vocibus exprimitur, per se sine tempore dicitur nomen a ver-
 bo, et per reliqua ab oratione. De nomine igitur Socrates habet duas syllabas, quarum
 nulla scordim significat. Nec nomina dicitur, seculum, et alia, quarum huius
 significans, tempus, non tamen significat cum tempore, nempe e. fuisse aut
 erit.

Verbum cum eodem Aristotele ita definitur. Vox significans ad placitum
 cum tempore cuius nulla pars significat separata, ut amo. Dicitur sig-
 nificare cum tempore quia actionem, passionem, huiusmodi, in exte-
 rioribus dicitur. Prope, fuisse. Hinc meridiem autem verbum, quia per
 quodlibet vocabulum huiusmodi, indicatur et fuisse, prope, hinc praeteritum
 unum quantumvis ut, medium consideratur in exte-
 rioribus, et verbum, prope ver-
 bum non e, quia verbum et prope, fuisse semper expectat. Modum infinitivum
 velinet affirmationem et tunc verbum e, vel in negatione et tunc
 ut se huiusmodi nihil e, et hoc quoniam verbum vox e, primum ab hominibus
 videtur ad significandum affirmationem, et iudicium.

Sed duplex e verbum,

substantivum, ut sum, est fuis, et adiectivum ut amo, scipio, vtrigo, prima
 significatio affirmatio e, actum adiectivum semper significat tempus,
 substantivum vero in eadem absolute a tempore. Tempus designat,
 cum actualem rei existentiam significat, ut cum dico: ego sum, idem e ac: sum
 existens, vel cum coniungat existens adiectiva, ut sum albus, idem e ac
 ego de presentia sum albus. Huiusmodi a tempore cum existens adiectiva
 coniungit sic cum dico: anima e spiritus, e absolute a tempore qui cum
 significat tempus praeteritum, negationem, negationem sed solum e
 tempore actionem adiectivum subiecti, e adiectivum a tempore qui cum
 adiectivum. Verum enim vero verbum e sine tempore in eadem huiusmodi sig-
 nificat cum tempore, de quo, forsam alibi contra opinionem communem.

Adiectivum e modus quidem afficiens nomen, aut verbum, ut valde
 amari, multum scire. Quia igitur Grammaticis e compositum quod
 eodem ex nomine, et verbo, ut cornu domus. Huiusmodi e verbum
 significans ad placitum, cuius aliqua pars separata significat, vel aggrega-
 tum est verbum, et ordinatis, qualiter aliquid sentium efficiam, ut
 dicitur in fine bonum, cuius aliqua pars separata significat, vel aggrega-
 tum e nomen, ut capiti. De terminis

De terminis, et derivativa terminum. Sectio Ia.

Terminus logicus secundum suam rationem primariam, ut contem-
 plandus, in huiusmodi operationis limitibus, in hunc modum venit
 derivandus, signum rei simpliciter comprehensum, ut vero per quod
 exuberantiam ad signum mentis operationem extenditur, et
 derivandus secundum hunc communiter dicitur. Et quoniam in
 quod res aliquid, et tunc tanquam in suum, et per dicitur.

Cap. Ann.
De modo sciendi.

De modo sciendi quod et quomodo sit modus sciendi.

Quoniam Logica munus est faciliem monere hanc, quem, et vocem ad alias scientias ad...

Cap. 6mo De definitione.

Definitionis nomine venit oratio, quae dicitur de re... quod est hoc, si dicitur...

Definitio est essentialis, alia dicitur per se, alia per accidens... sive per principia...

De exemplis definitionis... animalium, creaturam, hominem...

De proprietatibus definitionis... cum repositis separatae...

Cap. 6mo De Divisione.

Divisio est actus in duas partes... actualis, potentialis...

In partibus essentialibus... homini, animam...

In rebus, ut divisio vocis... animalis, humana...

Libet. Secundum. Summarium.

Cap. 6mo

De compositione, sive iudicio de mentali operatione.

Post iudicium definitionum... cum inchoatur nostrae simplici operatione...

Vel per affirmantem sententiam conjungat, si separat per negantem. Et tunc autem si la mentis qua quod
 est modus affirmantem conjunctio duarum, aut ultra sub ab altera di dubio negantem la mentis qua
 no nuncupatur, est iudicium dea definibile cognitio aliquid de se cognitio affirmantem, aut negantem
 Ad hunc conjunctionem adentem utitur animus, ut ex uno voluntate, per se de dicitur multo de de
 defectibus affirmantem iudicia. Ergo quidem est his, quod hinc procedentia dicitur, ut tunc cogitatio, per
 ci, pule in nostris, iudicis exorum sententia habent. Quoniam tunc omnes ex perceptionum confusione
 obscuritate est dimanant.

25

Secundum in aliquantulum latiori ipsarum pertractatione magni utiq
 momenti materia, in multis rebus condendum acciderunt, compendio redigere, et
 iudice supra hoc scripsit. Hinc dicitur Duhamel, maxime autem in 2a parte logica. Ut
 citatione, per iudicium hominum tanquam omnium per se dicitur, iudicij non
 tunc precipitari dicitur more cum imperi quodam respectu, nempe per se condidit, firmam
 nisi, omnia videtur sententiam pronuntia circa ipsam, quam obcur, aut confuse, per se per se obsu
 re cognoscitur, et, quando lumine partem per iudicium, partim in ob vitia tenentis, confuso, deo
 quando aliam permissioe turbatur. Hinc modo remedium applicavimus, si subitaneum
 adentem, ut dum ipse veritas quasi voce coacti, mentis oculos evidentiam capere compellimus,
 ut rebus discussione, plera capiamur.

26

Hinc etiam in deis nostris taliter adentem libandus equidere
 clare per se, si tunc, et stabile, de se absente timidum propiam ut iudicium, l. cohibea
 onis omnino. Hinc deo dicitur rebus per nos ad videtur, quod nuncius compachondere, ne si
 de manifestis dicitur, et ex eo quod circumstantia ad habeat, ad, ut dicitur, per se locum humanum
 minime ad eum ubi dicitur, et alia multa. De se dicitur, ut dicitur, in ob per
 ad cogitatio iudicium de rebus, l. in iudicium. Qui dicitur autem in rebus, si deo dicitur
 nanda, ut, ut hinc in ipse probeamus adentem, dum habemus evidentiam de auto, ut dicitur
 in alibi dicitur, quod fides nititur. Sed ne in his, quod ad eum per se dicitur, et evidentiam de re
 totis e deo dicitur, sicut namq, ad videndum nos de se similitudo prudente.

27

Per iudicium, sive
 ab inesse etiam, anticipata falsa iudicia dicitur amputanda sunt, ut meliora succedant, ad no
 rum prope etiam non videndo, et solum conpro rando, et nil continet dicitur, et de
 ex rebus clare perceptis manent. Scia etiam quod e, in deo, etiam in ea, quia a multis affirmantem,
 sive arduis, sive in obentis pupis hominibus, sed per se, potest dicitur. Tunc in ob deo dicitur
 tunc in obentis, cuius dicitur, etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis,
 ne, per se, etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis,
 deus etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis,
 deus etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis, etiam in obentis.

Cap. 2m:

Propositionum divisiones aliquot dantur.

28

In qualibet iudicata cognitione, sive propositione, hanc enuntiatione tria indisparabilia
 ne per se, iam ex definitione, 2a mentis operationis potest ad dicitur. Dicitur in ea videtur
 et affirmantem, aut negantem, et per verbum, et aut per se, quod dicitur, et per se, et per se,
 dicitur, etiam de quo affirmantem, aut negantem, id est, subjectum dicitur, et per se, et per se,
 quod de subjecto affirmantem, aut negantem, quod communiter predicatum, aut attributum vocatur. Hinc in
 his dicitur: hoc est absconditum, hoc est obentem, particula hoc dicitur, etiam in obentem, etiam in obentem,
 verbum est in ea, et in ea dicitur, etiam in obentem, etiam in obentem, etiam in obentem, etiam in obentem,
 hoc dicitur, etiam in obentem, etiam in obentem, etiam in obentem, etiam in obentem, etiam in obentem.

29

Propositio alia dicitur de re adiacente, in
 qua nimirum reba velata exprimitur, ut in supra passis alia de re adiacente, in qua subjectum,
 et copula dicitur exprimitur, ut in hoc. Deus est alia denique quam dicitur, et per se, et per se,
 etiam in qua scilicet sola copula exprimitur, ut in ista sunt. Preterea dicitur, et per se, et per se,
 in reba, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se,
 matum, unde celebre est an nunciat, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se,
 dicitur, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se,
 dicitur, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se,
 dicitur, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se.

30

Propositionis copula, quae qualis dicitur, divisio eadem dicitur in affirmantem, et negantem.
 per se in qua predicatum conjungitur subjecto, ut in hac: hoc est animal. Ita vero in qua disiungitur,
 ut in hac: hoc non est animal. Sed ad videndum, quodcumque propositio affirmantem, per se dicitur, et per se,
 et negantem, per se dicitur, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se,
 qualitas, quam sentit propositiois attenditur. Ex parte subjecti propositiois dicitur, et per se, et per se,
 in qua dicitur, per se dicitur, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se,
 et negantem, per se dicitur, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se,
 singularis. Communes dicitur, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se, et per se.

si adhibitis sonum diuersum in premissis, et in conclusione... **Cap. 2°**

Quibus re negatis nil inferri potest... **Cap. 3°**

De Reductione Syllogismorum, ac prius de deductione ostensibilis

Reductio sic definitur... **Cap. 4°**

Sunt simpliciter veritas... **Cap. 6°**

De Reductione ad impossibile

Reductio ad impossibile est propositio... **Cap. 7°**

Et his duabus regulis modis dederunt... **Cap. 10°**

Vertical text on the right margin, partially cut off.

6

Vertical text on the right margin.

Vertical text on the right margin.

Vertical text on the right margin.

Vertical text on the right margin.

Vertical text on the right margin.

Hic de re regule logicales accipiant, am finem sine fine xcoli digne, & de ratione ut possit
 quum pueritate dabis, quam cetera, que pl' ut quum vtilitate & us' necessitate tractatim'is ma-
 xime, & maiorum forte n' magnificandam magnificandam, sed illi, meoq' n' ad interdu-
 corio delectate, ut e' ex t'ro in uiliam d' d' u' u' l' e' ingenia, claud' d' n' q' u' a' n' u' a' d' f' a' d' d' e' a' n'
 qua' d' d' a' v' i' l' i' u' m' d' i' s' p' u' t' a' t' i' o' n' i' . I' n' t' e' r' e' a' a' l' i' o' d' e' m' a' x' i' m' u' m' m' o' d' e' m' a' c' t' i' n' g' u' e' a' c' c' o' d' e' n' t' i'
 i' n' t' e' l' e' c' t' i' a' m' p' e' r' a' g' a' n' t' u' r' , i' b' i' p' r' o' f' e' l' i' c' i' h' o' r' u' m' r' e' c' o' m' m' e' n' t' i' o' n' e' r' u' d' i' m' e' r' i' t' u' m' e' t' , a' g' a' r' d' e' D' e' o' ,
 q' u' e' m' c' u' i' u' s' i' p' s' i' a' d' o' s' c' i' b' a' m' u' r' p' r' e' f' e' c' u' m' . I' t' e' d' e' u' m' l' a' u' d' a' m' u' s' .

FINIS

Vaxa los examened

Iudicium, quam nihil est erroris, sed ob id ut pueritiam, si ad v'it'ul' d' h' e' t
 d' d' . S' s' a' p' t' i' s' i' p' s' i' d' i' s' i' n' t' e' g' e' n' i' m' i' q' u' i' d' i' c' e' d' . I' n' a' n' . e' . p' . v' . l' . e' t' e' r' a' d' i' u' n' d' e' q' u' a' t' .
 adstantium, florida, Religiosa, & Conona. Iudiciumem (linguam) quoniam in h' e' t
 xerona sonis ob id ut pueritiam, in h' i' e' m' o' r' i' s' e' , d' i' v' i' d' a' m' p' u' e' r' e' d' i' , i' n' g' u' a' m' i' a' .
 v' i' d' u' a' m' q' u' e' d' i' o' n' i' s' , e' t' n' o' t' a' b' i' l' i' a' a' l' i' q' u' a' p' r' o' n' a' r' . I' n' d' a' m' e' n' t' e' m' p' r' i' x' i' a' m' d' e' b' e' n' e' .
 a' n' . I' n' d' a' d' e' n' i' q' s' i' t' e' m' p' u' s' p' e' n' i' s' e' p' t' e' , v' o' l' u' n' t' a' t' e' p' l' u' a' e' u' e' r' e' a' r' g' u' m' e' n' t' i' s' i' n' c' o' n' t' r' a' d' i' u' m' .
 s' a' d' i' s' t' a' c' e' r' e' c' o' n' a' t' o' r' , q' u' i' b' u' s' f' i' n' i' t' i' s' n' o' s' t' e' r' i' m' e' r' u' a' l' a' b' o' r' , e' t' a' c' t' u' s' v' i' t' a' m' f' e' l' i' c' i' t' e' r' e' d' i' .
 e' t' u' t' s' i' c' e' l' e' m' i' a' e' a' d' s' i' t' n' i' h' i' a' u' g' u' s' t' i' u' m' . S' i' m' i' l' e' f' r' i' a' d' o' s' p' a' t' r' i' s' i' n' g' e' n' i' t' i' f' i' l' i' j' v' i' n' g' e' n' i' t' i' .
 e' t' s' p' i' r' i' t' u' s' s' a' n' c' t' i' a' b' i' t' a' q' u' e' i' n' d' i' s' o' l' u' d' i' t' i' a' m' o' r' i' s' n' e' c' e' s' s' a' p' r' o' c' e' d' e' n' t' i' s' . A' d' s' i' n' t' s' u' i' s' q' u' e' .
 v' o' l' u' n' t' a' t' e' a' n' t' e' i' n' t' e' m' e' x' a' t' a' d' e' i' . P' e' n' i' t' i' a' s' d' o' c' t' r' i' n' a' a' b' o' r' i' g' i' n' a' l' i' s' a' b' e' p' r' o' c' e' d' u' t' i' m' m' a' n' i' s' .
 e' a' d' i' s' i' m' i' l' e' q' u' e' s' u' s' s' p' o' n' d' u' s' i' o' s' e' p' h' . I' n' o' r' o' p' u' e' r' e' n' o' s' t' e' r' p' r' a' t' i' c' a' B' e' n' e' d' i' c' t' u' s' , e' t' n' o' m' i' n' e' .
 S' o' n' a' t' e' i' u' s' s' c' o' l' a' r' i' c' a' v' i' n' g' o' . e' t' q' u' e' s' u' d' u' l' c' i' s' s' i' m' a' s' p' o' n' d' a' . P' e' n' i' t' i' o' s' . P' a' t' r' o' c' i' n' u' r' i' s' u' m' p' r' o' c' e' .
 r' e' n' a' t' e' . I' n' t' e' l' e' c' t' i' o' n' e' s' u' p' e' r' i' o' r' i' s' i' m' a' l' u' m' i' n' a' . P' r' o' p' o' s' i' t' i' o' n' e' s' . A' u' g' u' s' t' i' n' u' s' . A' m' b' r' o' s' i' u' s' , e' t' .
 I' n' e' a' p' i' n' i' m' u' s' , n' e' c' i' n' A' n' d' r' e' a' s' , e' t' T' h' o' m' a' s' . A' d' s' i' n' t' d' e' r' i' g' i' , d' e' f' e' n' d' a' n' t' i' , e' t' p' r' o' t' e' g' a' n' t' . C' e' .
 l' i' c' o' . P' o' m' n' e' d' , q' u' o' r' u' m' p' u' e' r' i' t' i' o' n' e' s' u' p' e' r' i' o' r' i' s' i' n' a' x' e' n' o' u' m' d' e' d' e' n' d' o' . H' i' s' q' u' e' d' e' m' o' .
 n' e' c' a' t' h' o' l' i' c' o' , e' t' A' c' a' d' e' m' i' c' o' p' r' e' l' i' b' i' t' i' s' , a' d' x' e' m' , e' t' a' d' p' a' r' t' e' m' n' o' s' t' r' a' a' c' t' u' s' d' e' l' e' n' i' e' n' d' a' p' a' r' t' e' m' .
 I' n' t' e' l' e' c' t' i' o' n' e' s' u' p' e' r' i' o' r' i' s' i' m' a' l' u' m' i' n' a' . P' r' o' p' o' s' i' t' i' o' n' e' s' . A' u' g' u' s' t' i' n' u' s' . A' m' b' r' o' s' i' u' s' , e' t' .
 I' n' e' a' p' i' n' i' m' u' s' , n' e' c' i' n' A' n' d' r' e' a' s' , e' t' T' h' o' m' a' s' . A' d' s' i' n' t' d' e' r' i' g' i' , d' e' f' e' n' d' a' n' t' i' , e' t' p' r' o' t' e' g' a' n' t' . C' e' .
 l' i' c' o' . P' o' m' n' e' d' , q' u' o' r' u' m' p' u' e' r' i' t' i' o' n' e' s' u' p' e' r' i' o' r' i' s' i' n' a' x' e' n' o' u' m' d' e' d' e' n' d' o' . H' i' s' q' u' e' d' e' m' o' .
 n' e' c' a' t' h' o' l' i' c' o' , e' t' A' c' a' d' e' m' i' c' o' p' r' e' l' i' b' i' t' i' s' , a' d' x' e' m' , e' t' a' d' p' a' r' t' e' m' n' o' s' t' r' a' a' c' t' u' s' d' e' l' e' n' i' e' n' d' a' p' a' r' t' e' m' .

No H I Lius M epresa
 Manuel

[Faint, illegible handwriting in a cursive script, possibly a historical document or manuscript.]

1712

N

Luis de Medina

Introducción ad Mayorem Logicam: Pars Prima Logica

M. Señor D. Manuel de Paranedo
C. D. n.º ad Corregidor de la V.
Villa de Baldozar, por
Juan Espacios imaginarios.

Villanuta.
V D D D B
Valladares y pedrosa
B

Discipuli ad Beatum Maximum

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

Philosophia

Introductio ad Mayorem Logicam.

Lo

V

Opus quod agredimur id circa Logicam magna, seu Mayorem Logicam nuncupatur ab omnibus, quia et volumine grandius, et rebus partium raris, tum extrinsecis, et Metaphisicis, iuxta communem solum methodum adstruit, longe est difficilius alia. In ea, siquidem certe non philosophiae partibus, plurime sunt voces, minus quidem latine, ubi tamen consecrate utentur, essentia, existentia, et huius perennis aliae, quas non minime offendimus, secus enim via illa scientiam par est, traderetur, si tantus abendus esset verborum delectus. Verum enim vero parum est in adolescentibus res bonas, et ad vitam utiles docent, nisi in quoque propriam, in minus selectis vocibus et sententiis, quod dicitur, modum ergo adveniens esse, ac perspicuitate magis, quam eloquutionem affectari, oportere, utroque confitemur, et possumus de cura, sed requiri sollicitudo abenda est, tunc deo, ad hanc hanc dicitur, in plane, et aperte.

Dicatio Praeambula.

Capitulum I. De nomine.

De nomine, origine, et commendatione Logice.

2

Nomen Logica, a greco logos, quod latine respondet ratio, vel sermo, hanc originem, quo circa apte convenit, facultati, que rationem in se continet, et sermonem perspicit in terminum. Facultas ista etiam appellatur Dialectica, cuius etymologia nominis non est satis certa, et nota. Sed edicimus usum, tam etiam, a Dictione libro de toto, pro parte, et tunc ut utroque nomine significetur, tunc que tota in dictione, et que a hac munere vocatur quod, in dictione rationalis.

3

Licet copiam hanc, cum ceteris scientiis, de Deo in sua esse pro, parente, tam, timent communiter, omnes cum Sante, in prima parte questione, 1. 1. 3. quia tamen de cursu temporis, per ne tota pre, etiam, quod, et hinc, rationes, obliuiscata est, super, quod, locus, ut, manent, in, sententibus, quorum, opera, paulatim, se, in, videret, et, quod, in, obliuiscata, in, lucem. Id quod fieri potuit modo, quem, S. Augustinus, in, capite, labor, de ordine, Capite, tercio, decimo, in, verbis, per,fecta, et, in, 1. 1. 3. grammaticam, admonita est, humana, ratio, que, per, ad, que, a, tunc, de, hanc, in, in, que, per, perit, in, tem.

nam eam definiendo, describendo, colligendo, non solum dixerit
atque ordinaverit, verum ab omni etiam falsitatis iectione defensionem
quandoque transiret ad alia fabricanda nisi ipsa via prius, qua regulis
cum machinamenta, et instrumenta distingueret, notaret, diceret, prout
vergete ipsam disciplinam disciplinarum, quam dialecticam vocant.

4 Hinc oratio patet et commendatio ~~Loice~~ Loice quem ut excoleat, si
Augustinus libros edidit de principiis Dialectice, et de Cathedra Petri
notetur et esse aliam cum laude meminit ejusdem artis, presentem Libro
2° de doctrina Christiana Cap. 31, ubi Dialecticam valere plurimum, ait
ad omnia genera questionum, que Libris Sanctis sunt penetranda
et resolvenda. Sicut Hieronymus epistola 108, ad Paulinum, laudat Libr
um Ioh. quod leges Dialectice serbet. Et Angelicus Doctor D. Thomas, pluri
es magnificat regulas Dialecticas, quibus in omnibus uti liter utitur.
Certe plures Dialectica dicit Syllogismorum dolas, et triacas, sed ut cave
antur, minime vero ut fallendi libidine fabricentur. Quare si quis
inde occasione arripit in cautos decipiendi, et opugnandi veritatem non
vnum est ars, sed arte abuseris. Ione quid utilis? si quis tamen ure re
fecta comparat vidaces insunt done manas.

Capitulum 2um

De divisione Logice.

1 Logica duplex statui solet, naturalis et artificialis, seu ad quivisa
Logica naturalis est: facultas discurrendi a natura indita qua sine
ullis preceptis etiam imperiti, et vides aliquatenus ratiuntur.

Artificialis est: facultas usui et studio comparata, preceptis comple
tius, quibus mens ad recte ratiocinandum diriguntur. Logica ista alia
actualis, alia est habitualis. Prima est quilibet actus logices, ut reu
la definiendi, dividendi &c. Secunda est: facultas que dicitur discurrendi,
reperitur actibus gradatim comparata. et hec duplex est actualis
enim secundum quod in mediis actibus ab ipsa effectis textu mentis Opera
tiones respicit logicam appello directam, effectam vero in quantum ul
proa ipsius met regulas, vel actus reflectit. dividitur etiam Logica
artificialis, ratione materie, et ea quam versatur in demonst
ham, theoreticam, seu probabilem, et sophisticam, que diviso satis
per se nota sunt.

6 Celebris item est illius divisio in docentem, et utentem. Prior est que
nuda tradit docendi. Secunda vero, que regulas discurrendi reducit ad pro
axim. Pro cuius claritate intelligentia ad vertite ex Div. Thomae 2° 2^e q. 17.
h. 2. quod usus rei alicujus importat applicationem illius rei ad ali
quam operationem: unde et operatio, ad quam applicamus rem
quam ~~operatio~~ alligant dicitur usus ejus hinc

Hinc duplex est usus, actibus, et passibus; ille est actus a motio, et app-
 licatio considerata ex parte potentie applicantis. Iste est operatio ipsa
 secundum respectum ad rem applicatam, sive usitatum. Sic Cantus
 ad quem applicaveris regulas musicas, erit passibus usus musicæ artis. Cu-
 cum autem voluntas sit, quæ ceteras potentias movet, et applicat ad ope-
 randum, ipsa est, concludunt aliqui, quem primo, et principaliter utitur,
 sive est utens. Reliquæ vero potentie, et facultates solum dicuntur utentes
 secundario, sive tanquam exequentes, ut in idem aserere videtur De Tho-
mas. Sic omnis actus conformis regulis Logicæ ad op- ed earum præbendi-
 rectione, factus, usus quidem est logicæ, sed passibus à quò proinde usitata
 solum non utens logica denominari potest.

Z Hinc doctrine subjungere quæ posset: quod cum voluntas creata mo-
 veatur etiam et applicetur à Deo, ut et ipsa ceteras potentias applicet
 ad executionem regularum cæterarum artium, profecto usus actibus sim-
 pliciter, et absolute statuendus erit in motione cause, primæ, reliquas causas
 moventis, et applicantis, minime vero in motione voluntatis. Sed quom-
 quam hæc vera sunt in rigore sermonis nihilominus certum quodq; est
 aliud esse movere, et applicare voluntatem, et aliud demonstrare.
~~ut~~ utique voluntas, erit speculativam applicare rationem ad opus in-
 feligendi, ut Stu. Thomas inquit, Ceterum hoc ipsum opus intelligendi
 molliam, et demonstrare veritatem solus est intellectus: quem admodum vo-
 luntas, et si pedes moveat ad ambulandum, at non ambulat ipsa. Cum ergo
 go constructio, Syllogismi, verus abs dubio sit regularum logicæ usus; eaq; ab
 intellegu proficiatur tanquam à causa efficiente, ac proinde utriusq; ope-
 ranze: hinc facilitas ipsa, quæ demonstrationem conficit, logica cibitialis,
 et quid em agit, heutens dicitur a nobis, vel negè active docens hocet ad u
 quo quæm, ne dia in nominibus immoremur, sit jam quæris Pa.

Questio 1a

An, et sub quâ ratione Logica sit scientia?

Logicam absolute scientiam esse Deo tam aliqui denuerunt, hæc
 tamen opinio nunc temporis pene concessa facit, et merito, plures na-
 ange demonstrationes sunt, quæ cum à sola logica certe proveniant, con-
 est, scientiam suadent. Ceterum cum logica altera sit directæ, reflectæ ab-
 tera, inde centempq; et utentem distribuantur, dubium idg; subtile inest,
 rigit, an logica directæ sub utroq; hoc in unere scientia appellanda sit
 an vero sola logica reflectæ hocce nomine decoretur, quid novis hæc
 de re videretur, triplici conclusionè declarabimus.

Assertio 1a

Logica directæ secundum quod est formaliter docens, non est formaliter
 scientia. Probatum. Logica

Logica directa secundum quod est formaliter docens est formaliter dictans
modum operis construendi; sed logica secundum quod dictat modum operis
construendi non est formaliter scientia: g. P. o. M. m.: Logica secundum quod
dictat modum operis construendi respicit opus ut dirigibile; sed logica secun-
dum quod respicit opus ut dirigibile non est formaliter scientia: g.
P. o. M. m.: Logica secundum quod respicit opus ut dirigibile, non respicit
formaliter regulas; ut per certa principia demonstratas; primo; quia
utriusque tendentie non idem est formaliter obiectum. Secundo; quia
cum Logica formaliter respicit opus ut dirigibile, quasi recta via
progreditur ad opus dirigendum, at dum regulas demonstrat veluti
circum mobetruy quasi enim regressu quidem circulari ad prin-
cipia recurrit ut veritatem ostendat regularum; sed Logica solum
est formaliter scientia; secundum quod respicit regulas ut per certa
principia demonstratas; quid namq. e. aliud demonstrat & g.

Explicatur: Logica directa secundum quod est formaliter docens,
non demonstrat documenta recte cogitandi; sed logica duntaxat est
formaliter scientia; quatenus demonstrat documenta recte cog-
itandi: g. P. o. M. m.: Documenta recte cogitandi obiecta sunt disci-
plinę ea demonstrantis; at obiecta non sunt Logice directe ut forma-
liter docentis: g. M. o. nisi ego behe mentissime fator certissima est
minor quod e. vera apparet; nam documenta recte cogitandi actus
sunt Logice directe ut formaliter docentis; & g. Documentum hoc
definitio debet consistere ex genere, et differentia dictamen est sine
actus Logice directe formaliter docentis definire; nihil verodis-
cipline actus sunt obiecta eius, nisi supra ipsos reflectat; sed
actus disciplina quębus attingit obiecta sua: Consequencia autem
regulata est.

[Auseo rto S. a]

Logica directa prout utens formaliter regulis demonstrandi de-
finiendi; non est formaliter scientia: P. o. Logica ut formaliter uten-
s regulis demonstrandi e. idem dicendum de logica formaliter utente re-
gulis definiendi; de videndi. Formaliter non demonstrat: g. P. o. antecedens:
usus formalis regularum demonstrandi non est formaliter demonstratio: g.
P. o. antecedens: Usus formalis regularum demonstrandi est actus secun-
dum respectum ad regulas demonstrandi; sed actus secundum huius-
modi respectum non est formaliter demonstratio; quidem formaliter
demonstrat & dicitur quod actus non est demonstratio regularum quibus
ipse utitur; sed alterius obiecti; quod e. videtur manifeste: ita in se o.
g. actus secundum respectum ad regulas demonstrandi non formaliter
non demonstrat: sed actus, eatenus est formaliter usus quatenus respec-
tum exprimit formalem ad regulas demonstrandi: g. quatenus actus est
formaliter usus regularum non est formaliter demonstratio; sed sub hac
solum ratione respicitur logica ut formaliter utente: g. Logica ut forma-
liter utenti non demonstrat.

Explicatur: Logica non dicitur scientia comparate ad id, quod formaliter

non demonstrat, sed ut formaliter utens non demonstrat documenta de-
monstrandi: g. scientia non est comparate ad regulas demonstrandi, sed
convenientibus ad versariis; Logica solum dicitur formaliter utens compara-
te ad regulas demonstrandi: g. Logica ut formaliter utens non est scientia.
Secundo: Actus regulis demonstrandi conformis in quantum est formaliter
demonstratio, in quantum ad objectum demonstrationis comparatur,
at secundum quod, ad regulas comparatur non comparatur ad demons-
trationis objectum; g. Tertio: actus ille formaliter loquens aliquid
est praxius aliquid demonstratio, alioquin conceptus artis, et concep-
tus scientie nec formaliter distinguerentur; sed est praxius quatenus
est formaliter usus: g.

Inversio Tertia.

11) Logica reflexa specificatibz sumpta est formaliter scientia.

13) Logica utriusque principis evidentiis benevolentem demonstrat regula-
rum logicalium; at hoc minus non est nisi Logice reflexe specificatibz
sumptis: g. Logica reflexa specificatibz sumpta principis in quantum evidenti-
bus ut benevolentem demonstrat regularum logicalium; sed Logica eam-
dem potest esse scientia, quatenus demonstratibz est: g. Propter in-
veniam postea probatur: Logica demonstratibz ostendit, quod definitio de-
bet esse clarior infinito; ex qua explicatio clarior sit re explicata: quod
membrum quolibet dividens divisum ad equare non potest ex parte
tium magis est sua parte: quod syllogismus constare debet in
minis, quoniam ea que sunt in eodem uniterio, sunt in eodem interio, at
hec sunt regule Logicales: g.

14) Probatur, quod principis minor. Logica demonstrans ex principis
evidentiis benevolentem regulam formaliter perpendit actus Logice: g. quod
demonstrat Logice actus sunt evidenti, ut patet, at hoc non exigitur nisi Logice reflexe
specificatibz sumptis: et probatur: Logica omnibz benevolentem demonstrat
Logice utriusque ipsos reflexe: g. Logica reflexa debet in quantum evidentiis
sumptis minime docentur, neque subminuere utentis, constat magis: g. Propter
tunc Logicam subminuere minime ad objectum suum, aut demonstrationem
minime comparari: g. Logica reflexa specificatibz sumpta vocari debet.

Argumenta contra Primam Assertionem. Obvian- tur:

15) Actus Primus: Logica secundum quod formaliter demonstrat, est formaliter
scientia; sed Logica secundum quod est formaliter docens formaliter e-
monstrat: g. Probatur minor: ea disceptatio, que non aliter docet
quam demonstrando, neque demonstrat nisi docendo, formaliter demons-
trando, secundum quod est formaliter docens; sed Logica, ut inquit pa-
rens Sidorus, libro de Primologia, non aliter docet quam demons-
trando, neque demonstrat nisi docendo: g. Ad argumentum sequens
quia Logica ut formaliter docens minime occupatur circa regulas demons-
trandis, sed circa que per certas regulas dependunt, ad probandum non

ad probationem distinguitur *Ma*^m: ea disciplina quae formaliter consideratur concedit maiorem probationem suppositum; ea disciplina quae specificatib^{us} et realiter consideratur nego *ma*^m: et distinguitur *ma*^m: Logica directa non aliter docet quam demonstrando nego *ma*^m; Logica reflecta subdistinguitur: ut formaliter docens est nego suppositum; specificatib^{us} accepta concedit et nego consequentiam.

16 Logica directa secundum quod formaliter docens spectatur, neque docet demonstrando, neque demonstrat docendo non primum: quia ut formaliter docens, versatur solum circa modum operis considerandi, nec doctrinam suam aliquatenus demonstrat, ut inter proponendum conclusivonem videtur. Non secundum: quia Logica ut formaliter demonstrat, non tam dirigit ad opus, quam per quod dirigit huiusmodi, et necessarium esse ostendit. Sed de solo utroque faciemus, quod Logica reflecta in parte demonstratib^{us} et docet demonstrando, et demonstrat docendo, quandoquidem unus ad eum^{us} actus, et est demonstratio, et doctrina demonstrativa, quare et demonstratione docet, et doctrina demonstrat. Ad hoc tanquam modo requirimus concedere, quod eadem est Logica reflecta secundum quod formaliter demonstrat, sicut formaliter docens modum demonstrandi; siquidem ut formaliter demonstrat, non tam dirigit ad opus, quam doctrinam ipsam veram esse manifestat ratione iuste mentis reflecta Logica nuncupatur. Logica autem quatenus modum praescribit construendi opus, sub qua ratione formaliter docens inzeipatur ne utriusquam perpendit dictionem suam: unde Logica directa appellanda venit, non reflecta.

17 Sed dices: Logica secundum quod formaliter docens tradit per necessarias, et demonstratiuas rationes modum discernendi; sed Logica secundum quod non quod modum tradit discernendi per necessarias, et demonstratiuas rationes formaliter demonstrat; g. Minor habet experientia; Majoriam contra; non Logica Sophistica, inquit Angelicus Doctor quanto Metaphisice lectione quanto promotione inordinata modum apponendi apparenter per necessarias, et demonstratiuas rationes, simul ut Logica triplica prout docens in statu primo modum, quod per se inordinat, procedit posse ad conclusiones in singulis scientis probabilitate ostendendas, et hoc demonstratiue facit, et secundum hoc est scientia.

18 *Nega Ma*^m: autoritatem vero sic explicata sophistica directa nego. Reflecta subdistinguitur: sophistica reflecta prout docet in utriusque; prout dicente verum reale concedit: dicente verum formale nego suppositum. Resolutionis intelligentia secundum est quod reduplicatio non est per verum formalem, sicut quod quandoque verum est, et sic dicimus, quod dicitur manifestum a Huiusmodi, et hoc est quatenus negat, et sic dicimus, quod dicitur manifestum a Huiusmodi, et hoc est quatenus reduplicatorem accipit. S. Thomas, ut contextus latere manifestat in quibus non ab eodem S. Thomas: dialectica per se considerari secundum quod est docens et secundum quod est uterque. Modo sic: nec duplex dialectica docens, et uterque non unus ad eum^{us} est realiter habitus, sed duo longe diversi, quibus sub eodem ambobus uno Logicis nomine comprehenduntur. Ratio manifesta est: quia prout demonstratiue docet modum arguendi, vel probabiliter, vel sophistice; Secunda vel vera, discreta, vel probabiliter, vel apparenter. Prima scientia est; Secunda vel opinativa, vel sophistica ut ibi quod. S. Thomas ad erit. Constat manifestum, quod ubi est opinatio realiter distinguitur ab alia scientia.

19

Non ubi duo ab eodem realiter inter se distincti eodem nomine contine-
ntur, tum reduplicatio recte advenit potest, qui sensum realem exprimit
non formalem. Ita pro ppe dicitur, quod philosophia prout est habitus
opiniabilis, non est scientia, sed prout est abitus demonstrandi, qui proinde
particula reduplicativa sensum formalem exprimit, sed realem. Quia ab-
itus docens, existens in parte tropica et Sophistica realiter distinguar-
tur, pro ppe loquendo sic potest, quod Logica tropica, prout docens est scientia,
non ubi ubi, quia deo particulam reduplicativam in sensu formali in-
telligere debemus.

Deinde

20

Deinde: doctrina Divi Thomae superioris allata solum ad praesens valet
Logica reflecti, non directe, et rationem reddat ipse S. Doctor, ut patet.
Logica tropica instruit modum, qui per se in quibus intentiones procedunt
ad conclusiones in singulis scientiis probabiliter ostendit, et
hoc demonstrabile facit, et secundum hoc est scientia, esto. Sed Logica negat
demonstrabile tradere modum arguendi probabiliter, quia suas regulas
regulas, vel suppone reflectat. Sic dicitur, nec videtur, nec dicitur
tota, cum aut Sophistica scientiam esse, quatenus ~~non~~
eantium, quibus et demonstrabile tradere modum arguendi vel
probabiliter, vel aparenter, sed tunc Mulatenus consideratur, ut
formaliter docens, nec enim Logica reflecta aliqua ratione
docere dicitur, nisi objective tantum, et terminative, quatenus
nimiam perpendit regulas arguendi, ut eam demonstrare veritatem.

Argues Secundo:

21

Logica prout formaliter docet, demonstrative docet, sed Logica prout
demonstrative docet est formaliter scientia. q. Probatur Maior. Logica
prout docet demonstrative est taliter docens; sed Logica prout formaliter
docet est taliter docens: q. Probatur Maior. Logica prout formaliter docet est
formaliter docens tales regulas; sed Logica prout formaliter docet taliter
docens est formaliter taliter docens: q. Maior probatur quia Logica
docens est determinate docet regulas determinate, per quod
ret et terminat ad arguendum nego Maior ad probationem nego suppositum
mayoris quippe nulla est Logica quae formaliter docet demonstrative
ut enim formaliter docet, non demonstrative scribet, sed more regulari
be. Minor autem ita erat distinguenda: Logica prout docet taliter docet
taliter docet concedo: talitate scientiae nego minorem, quia probatio
distinguitur similiter.

22

Logica ergo et formaliter docet tales regulas, quibus constituendum
sit opus, et eas per evidentiam principia veras esse agnoscit: unde et
sciret ut talis ars, et ut talis scientia; ut talis ars, quia tales regulas
presquibus ut talis scientia, quia eas per talia principia demonstrat.
Ita Logica secundum quod formaliter docens solum taliter docet ut
ars, proinde tales regulas presquibus potest demonstrare non potest
id quod nisi meam nominum fallit opus duplici ratione evidentiter
ostenditur. Prima, quia Logica docet ut formaliter docens affirmat doc-
trina: q. vocatur etiam formaliter taliter docens a talitate, sive
ad intelligentiam docet in se. Secunda: quia Logica prout formaliter docens est
formaliter ars: q. ut est formaliter taliter docens, et formaliter taliter
docens formaliter ars, solum est differentia doceris, nam de-
monstrare docere per talia panti pia

et differentia propria scientiarum veris, et scientiarum cum sint
propria formaliter diversa unam ^{causam} ad emgem differentiam
habere non possunt. Logica igitur eo docens formaliter taliter denominatur,
quia certum determinatumque modum operandi prescribit

Argues Tertio

prescribit

23 Logica ut formaliter docens demonstratione comparatur: g. p. an-
tecedens: formalis doctrina Logice demonstratione comparatur: g. Nego ante
cedens: ad probationem nego similiter antecedens: etenim formalis doctrina
Logice iudicium est, et dictamen ut formaliter directum operis, quod nego
efficitur, exigit esse demonstratione comparatum. Sed dices: formalis
doctrina allicujus habitus est actus, non habitus operati, vel Sophisticus, et
scientificus. Nego consequenter: nam licet formalis doctrina allicujus habitus
sit actus, tamen dabilis est et respectu datus habitus intellectuales, qui
nego sit habitus operati, nego Sophisticus, vel scientificus, sed mere direc-
tibus, cui regulis intellectus, qui in admodum proprium est actus, unde
non exigit regulas demonstratione probatas, sed inconclusas tantum, et formales,
unde cum presentat eorum certum.

Argues Quarto:

24 Logica sub aliquo ejus munere scientia est, non sub munere utentis: g.
sub munere docentis, patet consequentia, quia logica ad equat in biduam
indocentem et utentem. Respondeo: quod logica sub eodem munere scientia est,
quod per principia ebidencia doctrinae suae veritatem manifestat, quod nec
explicat ut docens, nego ut formaliter utens, sed hoc peculiariter est munus
Logice reflecte. Dicitur autem Logice in docentem, et utentem non est de-
quata divisio, nisi comparate ad logicam directam, quam non dicitur
Logica reflecta, ut patet.

Argues Denique:

25 Logica prout formaliter docens, vel scilicet doctrinae suae veritatem,
vel eam ignorat? si affirmum, scientia est sub munere docentis, si Secun-
dum dixerit: g. certo modo opus dirigere, quod est allicujus ablogica. Res-
pondeo: quod cum logica docens sit formaliter, actus, per se cindit d cog-
nitione scientifica regularum, hoc enim est discriminis inter scien-
tiam, et artem, quod utriusque solum est tradere regulas inconclusas, et in-
mas; quod vero, in hac demonstratione comparatur non artem est,
sed scientiam solum, allicujus scientia cum arte confunditur, nego eide
temere, aut certo modo Logica opus dirigere, quando si certum dicitur regula-
rum constat esse a certitudine prescribit, vel certitudine causam in-
notet, dum formaliter directiva concipitur.

26 Respondeo Secundo: quod cum Logica docens habitualis non allicujus
quam facilitas, quodam tradendi regulas Logicales, et hoc quidem faci-
litas cognoscere banim, sit, sed modus cognoscere be potentia: quid n-
indirectione operis certo modo procedat? g. solum intellectus est
firmitatem non scire regularum, vel edere, aut quasi experimen-
taliter, vel etiam scientificum dum super illas reflectit: et idcirco
Logica facultas intellectum ad eisdem in cognitionem, et scientiam
est, et reflecta Logica unumcupatur.

Argues primo:

27 Logica pro ut utitur regulis demonstrandi formaliter demonstrat:
 q. probatur antecedens: uti regulis demonstrandi est demonstrare: q.
 nego antecedens: quoniam si logica pro ut utitur regulis demonstrandi ali-
 quid demonstraret, magis sine regulis; nego enim pro ut formaliter
 utens aliquid formaliter respicit, quam regulas; at has minime de-
 monstrat: q. ut formaliter utens non demonstrat: antecedens probatu-
 rum sic distingui: uti regulas demonstrandi est demonstrare mater-
 aliter concedo: formaliter nego antecedens et consequentiam. dum
 Logica utitur regulis demonstrandi certe demonstrationem conficit
 sed demonstratio ista, et usus est regularum, et manifestatio objecti;
 et regulas respicit, et ad objectum intendit. Atamen, quando respectus
 huius ipse ipsa identificatur, si vero formaliter loquamur, negat
 actus unde est formaliter usus, est formaliter demonstratio, nego unde
 est formaliter demonstratio est formaliter usus; est enim forma-
 liter demonstratio unde objectum spectat et formaliter usus unde
 de refertur ad regulas.

28 Hinc uti formaliter regulis demonstrandi, non est formaliter demonstrare,
 quia usus formalis exprimit actum ut ad regulas formaliter comparatum, demon-
 stratio vero formalis ut ad objectum formaliter relatum. Ceterum quatenus
 actus inspicitur formaliter per organum ad regulas formaliter non specta-
 tur comparate ad objectum: quis enim non videat, quanta sit utriusque tenden-
 tie differentia? quare actus unde dicitur formaliter, usque minime voca-
 ri potest formalis demonstratio, sed materialis ut plurimum, quatenus
 idem actus, qui est formaliter usus, est re ipsa demonstratio. At vero,
 cum logica formaliter demonstratur utens ab usu formalis regularum
 inde est quod logica unde formaliter utitur, non demonstrat.

29 Sed dices: uti formaliter regulis demonstrandi est ipsum formaliter
 demonstrare: q. pro antecedens: uti formaliter regulis demonstrandi
 est ipsum formale exercitium demonstrandi; sed formale exercitium
 demonstrandi est ipsum formaliter demonstrare: q. nego antecedens.
 ad probationem dissonantem: est exercitium formale demonstrandi unde
 sic distincta mihi nego consequens: uti formaliter regulis demon-
 strandi perande est ac conformiter operari, exercitium autem
 operandi conformiter ad regulas demonstrandi, est ipsum quidem forma-
 le exercitium demonstrandi, at non secundum quod est manifestabile
 sub hac obiecti, sed quatenus ad regulas quibus dirigatur formaliter com-
 paratione, atur; cum vero exercitium demonstrandi non tam sit demonstratio
 quam demonstrationis structura, efficitur proinde, ut uti formaliter
 regulis demonstrandi non sit formaliter demonstrare.

30 Insistis: exercitium formale demonstrandi unde regulas direc-
 tum est artificiosa demonstratio, sed demonstratio artificiosa est
 ipsum formaliter demonstrare: nam artificiosa demonstratio est
 artificiosa scientia obiecti cognitio, cognoscere autem obiectum sci-
 entifice artificiosum, potius est ac formaliter demonstrare: q.

dic, quod exterius illud est artificiosa demonstratio quia artificiosa est
demonstratio vero non quatenus artificiosa, sed quatenus est manifestatio
objecti minus explicat scientificè cognitionis: Vnde demonstratio aliter
regule definiendi non inde scientifica cognitio est, unde est formaliter
artificiosa, sed unde ostendit regulam certitudinē, et ratio est, quia ut se pe
dicimus, unde est formaliter artificiosa solum comparatur cum regulis,
quas esse deducit ad propriam, minime tamen eandem demonstrat. Quia quae demons
tratio quatenus respectatur ut formaliter artificiosa non est formaliter
scientifica, quem admodum nec formaliter demonstratio.

Argumenta Contra Tertiam Assertionem propositam,

et enodantur.

Arguitur Primo: quibusdam Sarris Thomae et Aristotelis auto
ritatibus, in quibus ratio scientiae denegatur loquere, uti potius modo,
vel instrumentum sciendi quam rursus scientiae: Ad quod respondetur,
Logicam non esse scientiam principalem, sed minus remalem, aut instru
mentalem.

Argues Secundo:

Objectum scientiae debet esse necessarium, seu quod abiret se abere
non possit, sed objectum loquae reflecte non est necessarium, seu abiret
se abere potest: q. 2. m. 1. 2. definitiones, divisiones, et alia, quae in logica
tractantur temporally contingunt, et hanc factibilem illa sunt: q.
Contactus naturae primo: objectum scientiae debet esse univ. et sale, et commu
ne, et inextinguibile, quae cum non univ. et sale, sed particu
laris sunt: q. Secundo, objectum loquae etiam reflecte est opinabile,
q. non fixum, nec scibile: ad argumentum respondeo concessam, m.
negando m. 1. 2. ad probationem d. 2. q. 2. m. 1. 2. definitiones, et alia sunt
contingentia in existendo concedo: in coniectione suorum predicatorum
essentia illud nego, et consequentia.

33
Quas scientiae, una scilicet theologia, abent objectum contingens in exis
tendo, quia solus Deus necessario existit non creaturae, quae dependentiam
alioquin voluntate Dei in eorum productione, et esse important, quod ca
vel ratio scientiae in theologia unice est respondens, vel necessitas existens
in objecto scientiam nomine quae datur. Veruntamen etiam in eadem nec
cessitatem, quae absoluta, simplex, et categorica dicitur, reliquis scientiis non
exigunt, exigunt certe aliquam necessitatem, cognitionem, et videlicet
seu potentiam, quae sufficiat, ut res nullo obitu abiret, sit ac scitur, vel
periculum talis eventus mitatur, sicut in necessitate, etiam habent profecto
objecta, quae univ. et scibile sunt, illam non item: Vg. hyp. propositiones,
Deus necessario est: creaturae necessario sunt, necessitatem indicant absolute, pro
tatem, quae prima vera est, falsa secunda. Itaque vero propositiones creaturae
necessario sunt dependentes a Deo, necessario sunt cum Deo, ubi illas esse
necessitatem dicunt consequentiam, et hypotheticam, quae vera sunt. Similiter
hyp. propositiones: definitio necessario est: Syllogismus necessario est, false sunt;
vere autem sequentes: definitio clarior necessario est definitio: Syllogismus
necessario est, d. 2. q. 2. m. 1. 2. definitio, et alia sunt, etiam habent profecto
cetera ad logica sciri, et ita cognoscere objectum, et ita abiret ac cognoscitur esse
nequeat. Neque enim fieri potest, ut deus definitio creaturae intelligat, quae
clarior definito non sit, neque syllogismus quilibet non sit d. 2. q. 2. m. 1. 2.

Ad confirmationem respondeo: scienciam esse de omnibus aliis, quoniam
cum rationem considerat communem pluribus; verum hoc idem habet ars, cum
regulas respicit artificis pluribus conherentibus. Unde quod ars etiam
sit de omnibus aliis, etiam hoc potest sperneria dicitur, ex parte docentis, et inculcavit
Aristoteles in Metaphysica ca. 1. et 2. Thom. ab ibi lectione: et concludunt:
ars ergo circa singularia versatur non in cognoscendo, sed in agendo. Ad secun-
dam confirmationem respondeo: conherentia omnes ergo objecta scientiarum
illa quodam modo supponit, vel saltem conectionem suorum predictorum un
essentialem, que ungitur, et ubique dicitur, quin ultimus prope dicitur
aut quæsitio, quam ad investigandum quodnam sit prædictabile scientiam a
scientiam, in quodammodo differunt, et determinata.

~~Argumentum~~
Argumentum tertio

35 Logica reflexa est ars, cum regulis utatur demonstrandi. quoniam est sci-
entia. Primo: quia si semel ars esse posset scientiam artes omnes,
etiam mechanicæ scientiæ essent, quoniam earum regulæ demonstrabiles
sunt, sicut et logicæ. Secundo: scientiam et ars sunt membra dividenda
autem intellectualem in communem; et membra dividenda totum se se in
concludunt: ergo respondeo negando consequentiam, ad cuius primam pro-
bationem dico: quod artes mechanicæ prout communiter traduntur, et
addiscuntur scientiæ non sunt, siquidem licet earum pleræque regu-
lis sint prædite ex se demonstrabilibus, re ipsa tamen artifices
in demonstrandis eis hauri laborant, contenti sunt namque certitudi-
ne, experientia, inductione vel auctoritate in inixta.

36 Neque demonstratio quævis regularum cujuscunque scientiæ prac-
tice ad eam pertinere dicitur, sed illa tantum quæ propriis illius
scientiæ imitatur principis. nam ut ait S. Thomas libro 1. post
1. orum lectione 1. sicut formalis ratio visibilis sumitur ex lumine,
per quod color videtur, ita formalis ratio sciendi illis accipitur
secundum principia, et quibus aliquid scitur, proinde quantumcum-
que sint aliquid diversa sciuntur, per suam naturam, dum modo per
eadem principia sciuntur, pertinent ad unam scientiam, quoniam
erunt tam diversa in quantum sunt sciendi illa unde facultas illa, quæ
non fallitatur principis propriis, per quæ veritatem demonstrat regulam,
quantumvis hæc demonstrabiles sint per principia alterius
scientiæ, nullatenus ea vocari potest scientia. sed cum logica reflexa
utique demonstrat regulas logicas, principis in idem logicas
inixta merito scientia logica nuncupatur. Ad secundum respondeo:
quod scientiam et ars in communem rationem saltem distinguuntur, et idem
veritatem realem, et in omni concludunt non exiguam tamen, quod prædicto
sufficit, ut membra possint esse virtute intellectuales dividenda.

An Logica facultas sit speculativa vel practica?

37 Arts communiter definitur: abitus cum recta ratione factibus. sed quoniam hec definitio vocem illam continet factibus, qua opus exterius, proprius exprimitur, quam opus uniuersim, hinc rector em, vel intelligibiliorem vobis do sequentem: vis applicatiua regulatum ad opus. tota de exterioritas artificis a conformitate arte facti ad regulas sumitur. in quo tria sunt, quibus conficitur. Oratio. opus iuxta regulas. Primum nempe opus potest esse contingens quod libet diuimodo in toto rigore secundum saluatur, iuxta, siue conformitas ad regulas firmas, et indefectibiles, et que de re minare possint ad rectitudinem indifferentiam illam quam opus continere debet ut bene, vel male fiat.

38 For sunt artes, quot species actionum humanarum, quarum quedam in manentes dicuntur huius accommodantur, ut res actibus, puta operationibus spiritus in aliquam eius potentia refectus. quedam vero in exteriorem transiunt materiam, huius accommodantur artes factibe, puta directionibus narium. Quedam opus post se non relinquunt huius accommodantur factibe prime specie, Vg. Musica. Quedam relinquunt opus post operationem, huius accommodantur factibe secunde specie, Vg. Historica cultura. harum alias dicuntur superiores, ut Theologia, et Ethica; alias inferiores, que quatuordecim numerantur, se partem liberales, atque septe medicas. Liberales sunt, que nuda corporis fatigatione exercentur, videlicet: Grammatica, Rhetorica, Logica, Arithmetica, Musica, Geometria, et Astrologia. Medicas dicuntur, que per corpus inferius, triungunt et seruum eius exercentur, cum illius tandem labore, ut sunt Torquet Rustica, Generatoria, Maluaris, Auerica, Chamaigica, Ferraria, et fabulis. Veriusque species artes huius huius

Lingua, Propus, Ratio, Numerus, Tonus, Angulus, ^{Area} ^{Adina}

39 Pus. Nemus, ~~...~~ ^{Forma}, Rares, Bulnera, Lana, Faber.

Disputatio
mas
23:28
9:28
2
ad om

Merito ergo inter artes enumeratur Logica artificialis, ea enim ut arte facta Logica illa consistit non nisi conceptum artis exprimeret. Ut vero sciatis, an inter facultates practicas computanda sit notitia oportet; quod speculatum idem est ac contemplatum; speculatio idem ac contemplatio, consideratio, siue de re oculo rum anime in aliquo objecto sic attingibili. Practicum idem sonat ac actuum, siue operatum. Praxis idem ac opus in hoc omnes conueniunt. Conueniunt in super infinitis stabilis tendis tam speculatio quam practico; bonitate videlicet sine speculatio, opere vero sine

hec est potissima differentia practica ab speculative, eaque sufficiens ut unum ab altero secerentur, quod quid in contrarium melius monstratur: et sic: dum quilibet scientia practica super eius regulas reflectit eas, per propria principia demonstrat et procedit modo resolutorio, nempe demonstrat ab eis et objectum in delictet regulam attingit non quidem ut operabile, sed ut scibile: et tamen speculatione non est: q. p. m. i.: similibus facultas non querit scire propriis scire ipsum, sed certitudinem operis; patet: nam scientia practica incipit dicitur scientia quia demonstrat; practica vero quia finis eius adit ut demerit etiam in opere continetur: q.

Argumenta Solvuntur

112
Oppones primo: ab abtus perficiens intellectum, ^{ut speculatur} speculativus est; sed Logica est huiusmodi: q. p. m. i.: ab abtus dirigens intellectum ut recte speculetur, ipsum perficit ut speculativum; at Logica dirigit intellectum ut recte cognoscatur quod est speculativum: q. p. m. i.: ab abtus cuius finis est speculatio, intellectum perficit ut speculativum heritatis; sed recta speculatio est finis illius ab abtus, qui intellectum dirigit ut recte speculetur sicut liquet ex terminis: q. r. n. q. de probationem neg. m. cuius minorem probationem disc. uo. recta speculatio unde speculativa est neg. m. i.: unde recta est conceditur et nego. con. s. e. m.

Logica ergo dirigit ad speculandum, est enim ars recte cogitandi et invenendi per rationem, sed non ideo in contemplatione veritatis eius acies per minuitur, quod namque contemplatur quod dirigit ad speculandum, nunquid speculationem ipsam, at cum homo dirigit ut recte fiat, eam speculatur nequit. an objectum speculationis, sed hoc multo minus: aliter Logica speculabitur omne verum, cum intellectum dirigit ut quantumlibet speculetur veritatem, quod nemini in mentem venit quod analogica mentem dirigit ut recte speculetur, solum probat eam aptam esse invenendi veritatem, minime vero quod ipsa speculetur, aut quod intellectum perficiat ut speculativum, sed queris: quomodo ergo dum Logica dirigit ad speculandum, ab eis dicitur speculationem proficere, respondeo: quod ab eis quidem non in intentionem, sed ut dirigibilem et operabilem, neque enim eam contemplatur, sed tantum intendit ut recte fiat, proinde q. speculationem non est, sed in operibus operis intellectualis.

Hinc patet solutio ad quosdam S. Augustini auctoritates, at enim S. 2. Doct. 2. quod dialectica instituta est propter dirigendam veritatem: ut dicitur in 1. m. i. b. e. u. m. a. f. a. l. s. o.: et est maxime necessaria contemplationi veritatis. S. 2. d. i. c. t. u. r. q. u. o. d. u. l. t. i. m. e. d. i. a. l. e. c. t. i. c. a. i. n. s. t. i. t. u. t. a. e. s. t. p. r. o. p. t. e. r. b. e. n. e. d. i. c. t. a. e. m. r. e. c. t. e. d. i. r. i. g. e. n. d. a. m. d. i. s. t. e. r. m. i. n. a. r. q. u. a. m. b. e. n. e. d. i. c. t. a. m. a. f. a. l. s. o. q. u. a. r. e. n. u. s. s. c. i. e. n. t. i. a. s. a. l. l. i. a. s. d. o. c. e. r. i. t. a. n. e. f. a. l. a. c. i. a. s. e. t. b. e. r. u. m. d. e. p. r. e. h. e. n. d. e. r. e. p. e. r. d. i. r. e. c. t. u. s. a. r. t. i. f. i. c. i. o. s. e. c. o. n. s. t. r. u. c. t. u. o. s. i. n. q. u. e. m. a. x. i. m. e. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. e. s. t. c. o. n. t. e. m. p. l. a. t. i. o. n. i. v. e. r. i. t. a. t. i. s.

Oppones 2.

Divum Thomam p. 2. q. 8. ar. 2. ad tertium sic aientem: et idem in 1. 2. s. i. s. s. p. e. c. u. l. a. b. i. l. i. u. s. e. s. t. a. l. l. i. q. u. o. p. e. r. m. e. d. i. u. m. c. u. i. u. s. d. a. m. o. p. e. r. i. s. p. u. t. a. c. o. n. s. t. r. u. c. t. i. o. n. e. s. y. l. l. o. g. i. s. m. i. a. u. t. o. r. i. t. a. t. i. s. c. o. n. g. r. u. e. a. u. t. o. p. u. s. n. u. m. e. n. d. a. n. d. i. e. t. c. o. m. p. e. n. s. u. a. n. d. i. e. t. i. d. e. o. q. u. o. d. u. n. g. e. a. d. h. u. i. u. s. m. o. d. i. q. u. e. r. a. t. i. o. n. i. s. a. b. i. l. i. t. i. b. u. s. s. p. e. c. u. l. a. t. i. b. i. o. r. d. i. n. a. n. t. i. u. r.

Doctoris

18
 Ut aliquas præcib eas difficultates nota s.^o quod scientia generalis
 sive practica, sive speculativa sit, ex quo scientia est intellectum perficitur
 ut cognosciturum veritatis, est enim demonstrativa; sed non idcirco omnis
 scientia perficitur intellectum ut speculativum, sed ea tantum, quæ ul-
 timo sistat in contemplatione veritatis; quæ se ulterius progrediatur
 ad opus quod liveat dirigendum, vel constituendum, ut videlicet intellectum perfici-
 et, sed ut operativum, vel practicum. Nota 2°. Quod speculatio duplici-
 ter spectari potest actu scilicet, quo sensu est actus ipse speculandi; et
 passive, qua ratione dicitur objectum speculatum. 1° modo considerari
 negle est finis, negle objectum abitur speculativa; sed actus per se
 contemplatur veritatem speculativam; Unde sola speculatio passive supra
 potest esse finis facultatis speculantis. Nota 3°. quod speculatio ut
 recta quanguam speculatio non sit, ut ex supra dicitur constat, quando
 quam rectitudo ipsa perfectio dicitur speculacionis; verum cum rectitudo
 hæc duntaxat intendatur per se ordinem ad regulam, juxta quæ consideratur,
 ea quidem perfectio ad lineam operativam pertinere potest, ad speculati-
 vam non potest.

22
 Nota denique: Sanctum Thomam plerumque asserere Logicam speculati-
 vam esse, ut eam distinguat ab scientiis practicis, quæ tales dicuntur per
 ordinem ad opus, quod vel mechanicum sit, vel quod saltem sit actus altee-
 rius potentie ab intellectu, quo sensu potest duri logica speculativa est,
 quatenus nimirum ea ratione non est practica. at eam in rigore speculati-
 vam non esse præse a se sit. S^o Doctor quæculo 7° quæstione 2^a articulo 1°
 per hæc verba: scientie speculative sunt de illis, quorum cognitio que-
 ritur propter se ipsa; res autem de quibus est loq^r non queruntur se ipsa
 pendite, propter se ipsas, sed ut ad minimum quodam, ad alias scientias,
 et id eo loq^r non continentur sub philosophia speculativa, quasi principibus
 partibus, sed quas in quodam reducuntur ad eam, prout minus tractat speculacionis, sua
 instrumenta scilicet Syllogismos, definitiones, &c. at facultas rigi-
 vase speculativa generalis scire rem propter se ipsam; ergo loq^r proprie
 speculativa non est, sed reductibilis tantum.

En la villa de Segovia a 10 de Mayo de 1540
Yo Pedro Rodríguez

Yo Pedro Rodríguez

28
Sa
mor
equ
op
Doc
im
zarr
pro
cam
ret
A
p
be
rie
den
spe
ner
ut
ut
mo
re
de
na
lia
an
u
d
s
s
L
E
c
p
f
p
c
m
s
u
a
r
t
c

dicuntur per quandam similitudinem artes, scilicet liberales. Res: quod
 Sa^s Thomas eo loco contraponit speculativum non omnia quod speculativum
 non est, sed soli practico mechanico factivo, et servili, quod patet; tunc
 quia continuo dicit: ad differentiam illarum artium, que ordinantur ad
 opera, per corpus exercitio que sunt quodcumque servilis; tunc deinde quia S^s
 Doctor eodem modo loquitur de logica, ac de grammatica; ait namque:
 in ipsis speculabilibus est aliquid per modum cuiusdam operis, puta ans
 tructio syllogismi, aut orationis congrue. Constructio autem orationis congrue
 procul dubio ad grammaticam spectat; et tamen quis dixerit grammaticam
 cum scientiam esse proprie speculativam? (similiter exponendi sunt
 textus alii S^s Doctoris.) eos dos paratos. In aliquibus precat ead d i e

Oppones 3.

Actus quibus logica proprium objectum respicit, sunt speculativi;
 p^ro: antea demonstratio propria etiam dicitur objecti actus est simpliciter
 speculativus, tunc quia sicut in objecti veritate, tunc quia resolutio
 be procedit; sed logica demonstrat proprietates sui objecti, et demone
 strat de definitione, quod constat genere, et differentia. g^o Res: quod proce
 dere demonstrative, atq; etiam resolutorie non solum continent scientie
 speculative, sed et practice discipline, quippe que scientie quoque ratio
 nem habet. Sed hoc intere dicitur, quod prima demonstratio unum
 ut sciat, et procedit modo resolutorio pure rati; secunda vero demonstrat
 ut obereatur, neg^o modo resolutorio pure rati, procedit, sed supponit etiam
 modum composito servili, quatenus ratiunum conclusiones, quas in ratiuna
 resolvit suapte natura tendunt ut op^o dirigant. Logica ergo et si
 demonstrative et resolutorie procedat, non ideo speculativa est, quia
 ratiunum neg^o demonstrat ut in objecti veritate si sciat, neg^o rati red
 luti be procedit ut circa objecti naturam, causas, et proprietates mere
 intellegendas occupetur, quin potius eo fine demonstrationes compositas
 ut perfecte penetrata sui objecti natura, illud perfectius, et fidelius
 operetur.

Dices: talis est abitus, qualia eius principia; sed principia Logice sunt
 speculativa, de^o dicitur de omnibus dicitur de nullo, dicitur: quod licet principia
 Logice secundum se speculativa sint, ex usuramem, et fine Logice prac
 tica reducuntur vel operativa, eis namque Logica utitur non ad finem spe
 culandi, sed ad finem operandi. ita videmus, quod principia medicine,
 que utpote physiologie conclusiones speculativa sunt, reducuntur practica et
 fine in ratiunum medicine, quia ratiunum ab ista applicatur ad finem
 practicum sive ad salutem in corpore hominis producendam. Quomodo ergo
 principia aliquis, quibus logica utitur speculativa sint, non ideo logi
 ca speculativa erit, quia cum sit ars recte et ordinandi, in ratiunum se g^o desti
 nata mentis operationibus dirigendis non ad speculandum sed ad modum
 sciendi construendum ab ipsa applicatur.

In Logica eferibe, Questio 7ta
 arum scientiarum? concurre ad artificium demonstrationum mali
 Tam ex superioribus vobis ostendat quid sit logica abstractiva, de qua
 proposita questio instituitur: ad cuius decisionem notandum, ratiunum
 demonstrationem dicitur allicuius scientie propriam, quia in relectis
 conficit illam, ea ad iuris scientia cuius objectum demonstratio congru

quælibet autem scientia phisica d. g. non est nisi facti huiusmodi, qua in te-
lectus sciat essentiam, et proprietates corporis naturalis: actus vero,
quo scit phisice carere huiusmodi, dupliciter considerari potest: vel secun-
dum materiam sive entitatem ejus; vel secundum formam, seu
ordinem illum, quo rectus consistit huiusmodi, et artificio suo. sub prior i ratio-
ne consideratur comparare ad obiectum quod scit; sub secunda atten-
tur per ordinem ad regulas logice. Quis igitur est: ut non actus phisice
d. g. quod ad artificio ejus a logica efficiatur, necne?

Assertio Nostra.

Logica proprie conficitur artificio demonstrationum aliarum scientiarum
ph.: vel intellectus sola phisica ad, ut dicitur, difficultatem experitur in executione
artificii phisicorum demonstrationum, vel non: si hoc secundum: cum ad
efficitur non efficitur nisi per executionem regularum logicarum, in te-
lectus preceperit facilitate exequenda regulas logice: sed facilitas hec
nichil est aliud quam logica utens, ut ex superioribus patet constat: q. vel
phisica, simul est logica utens, vel sola logica artificio conficitur dem-
onstrationum phisice. Si primum: ergo cum difficultas illa ut superetur,
necessario expostulet facilitatem aliam quam qua intellectus exsequatur re-
gulas logice, vel hec comparabitur ex pluribus repetitis actibus phisice,
vel presuponere debet in intellectu ad ipsorum elationem: sed facilitas
ista in nullo dicitur in logica utente: q. logica utens, vel in an-
sive comparatur dum plures elationes demonstrationes phisice,
vel opus est ut in intellectu presuponatur, ut et ipsa artificio confici-
at eorum eadem demonstrationum. idem argumentum fit in demonstra-
tionibus eiusque scientie. scilicet a conficitur

Confirmatio:

Forma syllogistica in qua quædam materia a illo fit ab actu cuius est
facilitare intellectum ad ordinandam materiam in modum syllogismi
at hoc solius est logice, nam similis est extra principia, et obiectum
est scientiarum omnium.

Solventur argumenta

(similis ordo)

Obiicer primo: De Thomas & Metaphisice lectione A. expresse aserit: quod
in parte logice, que dicitur demonstrabilia sola doctrina perinet ad logicam,
ut us vero ad philosophiam, et alias particulares scientias que sunt de rebus
nature: si ergo in materia propria logica usus non abest, que iure conficitur for-
mam syllogisticam in materia extranea? sed quantum meritis sunt relata
verba si thome pro adversariis apertis canonis obmentibus, videntur seruis
si doctorem sanctum audias in eodem citato loco in medietate presequerem: et
hoc ideo, quia id ut demongstrabile consistit in utendo principis rerum, ex qui-
bus fit demonstratio que ad essentias reales pertinet, non utendo intentioni-
bus logicis; ad vero usus regularum logice, non consistit in utendo principis re-
rum que ad scientias reales pertinet, neq. enim logica scientia realis est,
sed intentionalis; q. De thoma non loquitur de usu regularum logicarum, sive
de confectioe forme syllogisticæ, ut ex textu constat, sed de usu qui unice stat
in subordinatione medii ad principia nomina

Licet enim Logica media superediter sylogismorum probabilitatum, a
 mem non suggerit alia sciencie media demonstratorum, sed quelibet
 sciencia suam media, et principia habet, e quibus proprio eruat conclusi-
 ones; at omnibus confer formam sylogisticam. hac de causa dialectica
 dicitur tentare, quia dicitur ait Doctor: tentare est ex principis exorta
 meris procedere. Exemplum offert: Contraria sunt circa idem. Sed
 amor est inconcupiscibili: g. et odium. ubi nota est concursus Logice nec-
 dum inducens formam sylogisticam, sed est tenens etiam propositio-
 nem illam continentem: Contraria sunt circa idem; hec siquidem propo-
 sitio tanquam principium logicum reparatur. Et generaliter: princi-
 pia omnia, ex quibus deturuntur media ad concludendum probabilitate
 in quacumque materia Logice appropriantur; Cum enim Logica, ei tanquam
 sit, qua patet aditus ad quaelibet adquirendas sciencias, ei tanquam
 communi sciencie loca communia merito attribuntur, et principia Logic
 callia vocantur.

Argues 2:

Conficere formam Sylogisticam nichil aliud est, quam cognoscere obje-
 cta in modum sylogismi disposita; sed quelibet sciencia cognoscit sua
 objecta in modum sylogismi disposita. e. g. 2. distinguendo. Confi-
 cere formam Sylogisticam nichil aliud est, quam cognoscere objecta in modum
 sylogismi disposita cognitione, que simul est ordinata tolli unum objec-
 torum. Concedi magis Cognitione que sit pure apprehensiva veritatis objecto rum in
 modum sylogismi dispositum negomai; ex disquid magis; quelibet sciencia
 cognoscit sua objecta in modum sylogismi disposita cognitione ordinata
 ba negomai; cognitione pure apprehensiva veritatis eorum concedo magis eone
 coneam.

Demonstratio quelibet scientifica est actus, per quem intellectus firmi-
 tate, et artificiali adheret allicui rei. Idem re ipsa est actus in-
 telectus, sed diverse in eo reperuntur formalitates, iuxta diversita-
 tem principiorum a quibus efficitur. non Phisica, sed media super-
 tat, et intellectum faciliat, ut asencietur veritati, per principia Phi-
 sica: Logica strermit viam, et intellectu conferat formalitatem, ut artifi-
 cium demonstratio nis operetur; intellectus vero firmi ter aderet veritati
 demonstrat. Sic igitur eadem demonstratio Phisica absolute ab in-
 telectu facili ter a Phisica, artificiali se procedit ab arte Logica.

Objices 3:

Quelibet sciencia efficit substantiam actus demonstrati vi: g. et ar-
 tificium, iuxta illud qui dat formam, dat consequentia ad formam.
 respondeo: principium efficiens substantiam etiam conficere substantie
 modum, si modus contineatur intra spheram principii, ipsius que acti-
 vitatem non excedat. sed vero artificialis actus metaphisice
 minime continetur intra spheram principii, nisi artificiali
 est metaphisica, proindeq. hanc spectat, ut ab ipsa operetur.

~~Scilicet dicitur quod actus metaphisicae sunt in ordine ad obiectum
et ad seipsum, non ad materiam, sed ad formam, ut patet in
speciebus, ut ad seipsum, ut dicitur.~~

5 Sed acriter insurges: Metaphisica producit actus ut formaliter artificiosos: q. artificium uero non excedit. Metaphisice, capax actus metaphisice: Metaphisica producit actus ut formaliter scientificos, est namq. formaliter scientifica; sed actus ut formaliter scientifici sunt formaliter artificiosi, quandoquidem formaliter scientifici dicuntur a forma artificiosa, seu recta materie dispositione: q. = ne. ance. cu probacione ne. mi. cum probacione ca. junta. Recolite distinctionem artificii actus, ab eisdem entitate, quam in prenotabilibus ut certo betam retulimus; ea quippe robur infringitur instantis. Sinang. e. rectitudo actus Metaphisice ab eisdem entitate secerititur proculdubio actus Metaphisicus ut formaliter rectus est, non est formaliter scientificus.

6 Quod etiam omnium sententia verum esse crediderim. Quamobrem enim Logica tantum dirigat ad efficientiam actus metaphisici, atque in actus iste ut formaliter artificiosus, prae se habet regularum et logicarum obiectum, in eo, solum respicit regulas, quibus conformatur, ut videtur in altero quo libet artefacto, quod ut tale solum formaliter exprimit conformitatem cum regulis artis. Verumtamen idem actus metaphisicus ut formaliter scientificus est, non nisi circa obiectum metaphisice formaliter versatur. Ergo actus scientificus formaliter quidem artificiosus est, et formaliter scientificus; sed non unde formaliter artificiosus est, est formaliter scientificus, nisi tanquam ab extrinseco, et consecutio a priori tamen formaliter est scientificus, quia est cognitio rei per causas, in hoc quidem definitio scientie continetur; exinde autem formaliter artificiosus est unde formaliter est regulis directum. Imo verius obtinere inveniri potest cognitio rei per causas, quam proinde sit artificioso predicta demonstrationis, ut hec: homo est visibilis, quia rationalis; et ista: hares quia albus, discrepat visum.

Obiecta

6 Si Logica contingeret demonstrationes aliarum scientiarum, sola illa esset scientia, consequens est falsum: q. = sequela; quia ad scientiam pertinet conficere demonstrationes, q. = dispo. Si Logica contingeret demonstrationes quantum ad ipsos actus concedo; quantum ad formam Scientiam subdispo; sola illa esset scientia secundarum intentionum. Concedo obiectorum ceterarum scientiarum nempe. Demonstratio ergo proprie dicitur pertinere ad illam scientiam, cuius est elicere actus ipsos, per quos aderemus veritati rerum in modum Sylogismi ordinatarum, non vero ad eam, quae solum conficit demonstrationis modum, quae materiae proprietas demonstrandi, ut obiectum sit congruum ab arte scientiarum. hec namq. tantummodo demonstrationes res videtur ab ipsa operabiles, quo sensu iam dicitur eas scientificas non esse, sed duntaxat respicere regulas logicas, ut ipsae conformes vel conformandae: unde ea sola scientia est de secundis intentionibus agens.

At demus facultates reliquas artificium conficere demonstrationum suarum. Quod tunc postea? propterea ne vere scientie dicerentur in nullo modo: quoniam prout sic nullo obiectum demonstrabitur, aut evidenter scirent et specularentur. demus insuper nullam scientiam ex hac parte inveniri posse adeo perfectam, uti est logica; nam licet artificium, aut recitatio demonstrationis eam ut formaliter scientificam non constituat, attamen valde certum est recitatio in cognitione, vel potius evidenter, quia sola logica quod est, juvare plurimum, ut intellectus et clarus, et firmus aseruiatur, per veritatem redum demonstratum. Sed quid est hinc? ergo sola logica perfecta scientia est? Ceterum cum artificium demonstrationis, esto ab aliis efficiatur scientia, earum non sit nec materia nec obiectum; cum quod solum scientia quolibet perfecta, vel imperfecta nuncupari possit per ordinem ad suum obiectum, et materiam, quod supra aposite consequentiae respondendum sit, vel diversarii videant.

Questio Quarta.

Quanta sit necessitas logice aliis scientiis comparandis?

Dubium non procedat de logica naturali, hec enim procul ditione necessaria est ad omnes scientias, sed de adquisita artificiali. Verum ante eius resolutionem illius termini necessitas definitionem, et acceptiones oportet dare. Necessum igitur est: sine quo impossibile est aliquid hoc modo accipi, necesse est, quod accipitur impossibile; tres autem solum referantur: simpliciter, videlicet, secundum quod, et moraliter. Primo modo id dicitur necessum, sine quo finis obtineri nequit nature saltem vivibus; ita si hinc necessarium dicimus ad vitam. Secundo modo necessarium dicitur illud

quodcumque facilius, et melius finis obtinetur, quo sensu necessarium dicimus equum ad longum iter faciendum. Tertio denique modo necessum est illud sine quo sapientium iudicio, et attentione, et gravitate nunquam, aut vis obtinetur finis; sic absque libris, et magistris, audientibus, aut peritibus, et qui scientias comparaverit.

Deinde duplex scientie status distinguendus, alter imperfectus, qui facillime res tantum de obiecto scientie conclusiones comprehendit, non difficiliores, neque argumenta solvit, que contraponantur. Alter perfectus, in quo plures, et omnines demonstrationes etiam difficiliores continentur, que a philosophis humanis consummatis comparate sunt, et errores, atque fallacie, que contra feruntur discelli possunt. Sciendum etiam varia esse scientiarum genera, sunt enim que ex principiis notissimis sponte sua deorsum antur, ut Geometria, Arithmetica, et alique alie Mathematicae partes; et hee scientie faciles dicuntur. Alie vero que ex ingenio, secundum descendent, et cabillis fatuasque locum ampliorum prebent, uti sunt Metaphysica, Physica, et alie, que difficiles dicuntur. Denique supponendum questionem procedere de logica artificiali perfecta, consi derata, et posita, sit jam scientia omnes rursus faciles, rum difficiles complectens. [Assertio. 1.]

Logica artificialis non est simpliciter necessaria ad ceteras scientias, in statu imperfecto comparatas. Ad rationem Aristotelis, Metaphysice lectione, impossibile est, inquit, quod fiat edificator, qui non prius edificabit, ad discendum autem, vel disciplinam non potest quid nisi edendo se in actu eius; nullo enim fit Citrandus, nisi catharsando; unde qui non abet scientiam, facit id, acyus est scientia qui nange discit non abet scientiam. Et quibus

Ex quibus ibi S. Thomas infert; quod in ipsa ratione naturaliter prehesione
quedam semina, ex principia scientiarum, et virtutum, virtute quorum po-
test homo alligulariter exire in scientie, et virtutis actum, ante quam habeat
habitum scientie, et virtutis; quo ad pro operabitur perfecte, prius autem imper-
fecte. nichil aut expressius, aut valius dferri potest per hanc conclusionem pro-
tandam
pro nos illa

66. *P*ro conclusio rationis sine logica artificiali, sola, e. natura duce una, vel alia
va demonstratio de objecto cuiuslibet discipline, haberi potest; sed per istam
vel alteram demonstrationem acquiratur scientia in statu imperfecto;
pro bona; prima de objecto logice demonstratio sola natura duce comparata
est; q. pariter consequitur intellectus non minus est virtutibus physicis
e. q. quam logicis; sed hoc istud primam logice demonstrationem sola na-
tura duce comparatur; q. sane cum aliorum cursum per se, opera ab hominibus
naturaliter fiant, et per experientiam restantur; mirum si homo opus sibi
adeo conaturale, nempe discurrere, non nisi in parte semper faceret in quibus
propria materia, si logice arte non didicerit; quidem quod prius.

67. Res pondent contrariam nullam demonstrationem esse formaliter scientificam, si reflexa
de sit cognitio bonitatis consequentis; hec vero cognitio sine logica artificiali
haberi inquit. Sed contra est; vel reflexa illa cognitio bonitatis consequentis discursum
directum supponat ut formaliter scientificum; vel cum constituitur quod formaliter
completur in esse talis? si primum; ergo discursus prior ad cognitionem reflexam
est formaliter scientificus; ergo pro eodem priori est formaliter scientificus respectu
cognoscentis. *P*ro hec ultima consequitur discursus formaliter scientificus necesse est
ut in cognoscente recipiatur est enim actus inmanens; q. cognoscere communicat et ec-
rum formalem scientiam; q. Si secundum dixerim, in ista insisto; vel reflexio illa est
formaliter scientifica; vel non? si hoc secundum; q. discursum directum in ratione
formaliter scientificam constituere, cum complere nequit, ut perse patet. si primum;
q. reflexio illa est formaliter demonstranda bonitatis consequentis; at boni-
tatis consequentis est materia logice, neq. alibi unde demonstrari valet, quam per
principia logica illa; ergo reflexio illa est formaliter actus logicus; ergo dis-
cursus directus elicitus per principia physice e. q. quatenus est formaliter
ver scientificus, non est discursus pure physice, sed mixtum quod est et ac-
tus physice, et logice; ergo ab actu physice se solo non est formaliter scientificus;
ergo sola logica non indiget consorcio alterius, ut sit formaliter scientificus;
quod nemo, vel cuius sensus communis usura sit, concedat.

[Acerziodi]

68. *C*eteris scientie nullatenus acquiruntur in statu perfecti, nisi vel per se
acquiratur logica artificialis, vel simul et intransitive cum velliguis sci-
entis comparatis; ut intellectus adsequatur quilibet scientiam in statu per-
fecto, necesse est ut plures, vel omnes conficiat demonstrationes ad scientiam illam
pertinentes; at nequit intellectus plures conficere demonstrationes, quam vel pre-
supponit comparat logicam artificialem, vel eam simul et intransitive acquirat;
q. pro bono; nequit intellectus plures elicere demonstrationes, quin vel pre-
supponit habeat facultatem demonstrandi, vel eam intransitive acquirat;
cum plures conficiat demonstrationes; nam facultas ista, sicut et que bisallacy
est pluribus operibus generatur; sed facultas demonstrandi

absolue repugnans esse absq. logica artificiali: q. p. facilitas demonstrandi importat facilitatem eliciendi artificium demonstrandi ac uis; ac facilitas conficiendi artificium demonstrationis est logica artificialis demonstrandi: q. maiore q. uia facilitatem demonstrandi habere nequit, qui difficultatem paratam in conficiendo artificium demonstrationis; demonstratio enim est artificiosa operatione uel per suas causas: unde duo dicit, et artificium, et cognitionem. Similiter demonstrare est artificiose cognoscere rem per suas causas. m. etiam condat: si quidem facilitas operandi artificium demonstrationis nihil aliud est, quam facilitas conficiendi demonstrationem conformiter ad regulas, artificium enim demonstrationis an conformitate cum regulis demonstrandi continetur; ac facilitas eliciendi demonstrationem iuxta regulas est logica artificialis, et p. facilitas eliciendi demonstrationem iuxta regulas, est facilitas exequendi regulas demonstrandi; at hec facilitas est logica artificialis, ut liget, neq. enim logica aliter ueritatis regulis demonstrandi, quam eas exequendo: q. m. ueritas est etenim logica non aliter exequitur regulas demonstrandi, quam eliciendo demonstrationem conformiter ad illas: q.

69

Sed forte dices: quamuis intellectus plures eliciat demonstrationes in statu p. q. d. modo supra nullius artificium reflectat, minime comparabit logicam artificialem, neq. enim ex constructione artificii erueri ualebit aliquam regulam, qua deinceps dirigatur in elicientia alterius demonstrationis, habet quid prohibet intellectum ita procedere, qm acquisitione phisice, respondet: id prorsus impossibile esse, ut intellectus plures elicta demonstrationes, quam prius reflectere supra aliquid demonstrationis artificium, ut inde rediretur pronior ad constructionem operationis, quod si nihil reflectat, et nihilominus per plures ueritates demonstrationes phisicam acquirat, quod si fieri potest, ut facilitatem comparat artificiose procedendi in materia phisica, et simul difficultatem paratam in procedendo artificiose, quandoquidem nisi reflectat ne utriusque queritur facilitatem operandi artificium demonstrationis etiam in materia phisice, minime facilitatem acquireret eliciendi demonstrationes phisice, precisiue ab eadem artificiositate, at tunc demonstratio realiter artificiosa si neq. artificium, possit ab ea separari, profecto similis scientie acquisitione intentionalis esset, non realis, neq. enim scientia illa realiter posset in actus prorumpere demonstrationibus; at uero scientia que realiter non possit suum attingere obiectum, procul dubio fictitia est, nec uspiam datur, hinc efficaciter instauratur ratio operationis, probat, ubi ut uel passionem reflectentem, patet hinc.

Soluantur Argumenta Contra primam Propositionem.

70

Argues: Logica simpliciter necessaria est ad demonstrationem; sed demonstratio uideam simpliciter necessaria est ad quamlibet scientiam acquirendam etiam in statu imperfecto: q. m. clara est, quoniam scientia que quis est habitus per demonstrationem acquisitionis p. m. nequit aliquis uer edemonstrare, quoniam ueritas debet consistere in consequentia, consistit in aptatione ad regulas in logica parba datus: q. qui illas nescit regulas, pariter nesciet an bona sua consistat; q. certitudinem non habebit ad beatam demonstrationem requisitam, que sit causa scientie: q. Confirmatur: demonstratio est ueritatum quoddam, sed ad artefactum simpliciter necessaria est ars, q. ad demonstrationem simpliciter necessaria est ars, que non aliaquam logica est: q. idem quod prius.

~~Ad argumentum respondet, quod duplex de bilis est cognitio ebidens, altera direc~~
1 Ad argumentum respondeo, quod duplex de bilis est cognitio ebidens, altera direc
ta, reflecta altera, et datur eiq[ui]dem cognitio, qua certus sum de objecto, et datur cog
nitio, qua certus sum de certitudine cognitionis meae. Prima requiritur, et sufficit ad glori
libet scientiam, quae ut talis non requirit nisi firmam adhesionem rei scilicet secur
da non requiritur, imo nec sufficit ad scientiam, usque dum daretur processus repugnans in
infinitum: si namque ut sciam aliquid, quis est ut sciam me scire, etiam opus est
ad hoc ut sciam me scire, per aliam reflectionem secundum fieri de prima reflectione meae,
postquam de secunda, per 2^{am} de 3^a, et ita sine fine procedere sane reflectio quibus, quibus
dicitur expareni, directa cognitio cognitionis est: cur ergo directa cognitio cognitionis sci
entificata erit, et non erit directa cognitio rei?

2 Ergo quatenus cognitio reflecta bonitatis consequentiae pertinet ad Log^m, quatenus nunci
rum per uniuersales regulas demonstrandi eam a priori bonam esse cognoscit
at hęc cognitio minime necessaria est ad cognitionem directam de rebus, scilicet enim in
est, si cognitio exercita ebidens bonitatis consensu habeatur, si be quod hic ex nunc
sciam me obtrime inferre, et inter rationandum vite processisse: Cuius quidem
securus reddor primo quasi a posteriori videlicet ab ipso effectu confirmationis
secundo formaliter, et intransigente ab ipsa ebidencia confectionis obiecti conclu
sionis etiam obiecto premissarum, qui enim assentitur principiis ebidentibus,
his etiam si veritas non poterit non assentiri conclusioni, quam clare videt cum pre
missis coniecti: hęc vero cognitio sine Log^m habetur pendet enim a confectione
objecti ha exterminorum, cuius noticia non spectat ad Log^m, sed ad alias scientias.

3 Tertio demum a priori, neque enim ad hoc opus est scire cuius figure, cuius ve
modi syllogismus sit, neque ad rudissimas, et spinosissimas syllogismorum re
gulas animum conuertere; forte hęc attentio oberit magis, quam poterit, ut ex
quo a priori cognoscam bonitatem consensu, sat est si dubitare, non possum, conclusi
onem in premissis contineri, principium enim generale iudicandi de bonitate
consensu continentia est conclusionis in premissis, scilicet, necesse est ut coniectio bo
nitas ubi conclusio in altera premissarum continetur. Dum autem conclusi
o in premissis continetur eam in premissis contineri aperte videri. Unde et
si parum reflectam rationem recedere possum, et quidem uniuersalem, cur consensu
bona sit: hęc autem cognitio mihi sola natura duce adesse potest, quoniam ut sciam
propositionem istam Petrus morietur in hac altera: Petrus currit contineri, sola
vis naturalis intelligendi mihi sufficit, neque indigeo legi artificiali, sed
solo examine idearum, et atenta meditatione terminorum.

4 Deinde: ut cognoscam conclusionem in premissis contineri, sufficit mihi, quod premissas
expendam, nec aliter atarebit contineturne conclusio in premissis, an non ad hoc
vero nihilo opus est, quam ut ipse velim, et lumen mentis adhibeam, quoniam
Logice regulas aliquando didicerim, siue nec atigerim quidem. Unde infor
ma disquisita Logica necessaria est ad demonstrationem directam nego mai^m.
reflectam siue reflectibam subregularis concedam, et in eodem sensu distim
tamit nego coniecti. ad probationem eadem distinctione ocurendum est.

5 Ad confirmationem disquisita: Demonstratio est artefactum, vel artis natu
ralis, vel acquisite admittit, utque precise nego mai^m, et sic distim
mi^m, nego coniecti. Sane, cum intellectus sit virtus scientiarum omnium in pre
contenti ba efficere potest quodvis artefactum artis, siue arte, neque est

neg. omne artefactum pendet necessario ab arte, ut patet in prima demons-
tratione Logae; sed solum artefactum in actu; sine quod actu fit ex directio-
ne artis.

Argues 2°:

76 Ut demonstratio scientifica sit, talis debet esse, ut Artifex, neg. in eam effe-
re, neg. nutare debeat; sed hec non habetur sine Loga; 1°, quia ignarus Logae
quobis sophismate mutat, ut qui non potest demonstrationem discernere a so-
phismate. 2°, quia seclusa Loga cum quolibet discursu quod perit, formido
falsi, tam ex parte materie, quam forme; ex parte, quidem materie, quia
licet hec appareat, ut omnimodis heri, at etiam paradoxismus proponitur sub
omnimoda ratione heri, ex parte vero forme, quia sine Loga nequit in prin-
cipia immobiliter resolvi: q^o

77 Ad argumentum dic: quod ignarus Logice his que evidenter novit per se certifi-
mus, et nisi excipit sophismata, que solvere non potest. Verum si aliquid do-
cedat id non ex inbecillitate assensus, sed ex subiecti infirmitate nascitur;
sic licet assensus fidei omnino firmus sit, non rationem obphatias exercitum
deseritur fides, hinc penitus falsum est, quod ignarus Logice non possit discernere
demonstrationem, a sophismate; et si enim non discernit per regulas generales
modorum, et figurarum quas Loga proponit, discernit saltem in particula
syllogismum evidentem a falsitate, experitur namq. se aliter, procul tero
convinci.

78 Ad 2^m respondeo: quod tota firmitas assensus scientifici indole bene evidenter
sustinetur; hec aliam nullatenus patitur mentem de proprio dubitare, non
quod objectum proponatur sub ratione heri, sed quod ea claritate proponitur, ut
necessario rapiat mentis assensum, quantumvis hec reflectat, et circumscribat;
sed evidentia ista sine Loga, subsidio habetur, residet quippe in ipsa demons-
tratione directiva, in ejusq. principis Paralogismus vero, est objectum ex habere
at sub aspectu heri, non tamen ea claritate, ut si intellectus attentè meditetur,
non possit deprehendere falsitatem, quem admodum re ipsa deprehenditur, qui
artem solvendi falsitas invenere.

79 Neg. etiam cum discursu evidenti componitur formido ex parte forme; neg.
enim Loga imperitus dubitare poterit, quin forma hic, et nunc habeat quod requi-
ritur ad convincendum, hoc autem sufficit ad excludendam formidinem, que in objec-
tum referatur, et quomodo resciat conclusionem in principia extra incedere
solvere ea dicitur, ex quibus conclusio quo admodum, et artificiosam dependet
dispositionem, 1° tamen nec necessariam non est ad scientiam de rebus comparan-
dam, sufficit namq. resolutio conclusionis in principia, in principia, in principia
videbitur ex quibus conclusio immediate oritur, que quidem resolutio fieri potest
sine Loga

Argues 3°:

80 Ut quis perfecte eliceat artefactum, scire debet quomodo, et ex quibus facien-
dum sit, ut rationem reddat structure ejus; sed demonstratio est artefactum Logae;
ergo ut quis perfecte eliceat demonstrationem, scire debet quomodo, et ex quibus
faciendū est, at hoc scire negit sine Loga artificiali q^o; respondeo, quod ignarus
Logice negit scire modum demonstrandi incommunitari, nec demonstrationem aliquam
ad regulas univertales comparare, nec denique generaliter redere rationem, nec

nec denique generalem redere rationem structure ejus: at cum hac ignorantia spiritus quo dicitur, quod sciat modum demonstrandi in particulari, quatenus scilicet per demonstrationem ipsam dicitur certius reditur quod structura hinc et nunc contra sit ad convincendum in eo aliquid veritatis.

Argues 1°

Secundum Augustinum Parentem Loga docet docere, hęc docet discere: scit scire et sola scientes facere, non solum vult sed etiam potest: et 2° dicitur contra Academi-
cos capite 1° dialecticam vocat S. D. ~~hanc~~ Partium philosophi formam triem, et
judicem, que aut ipsa esset, aut sine qua sapientia omnino esse non potest. Quid
clarus? insuper: D. Th. 1° parte 2° litione 1° dicitur Logam dicitur neces-
sariam, ut in ipso accipitationis ordinatae, facilius et sine errore procedat, et si-
ne errore procedere simpliciter necessarium est ad scientias comparandas: q.

Ad 1° respondeo: quod si verba Augustini ad litteram accipiantur, probant quidem nullam omnino dari scientiam preter Logam, quandoquidem sola Loga fa-
cit scire. Idcirco S. D. in prefata auctoritate tantum commendat utilita-
tem Logicę, ipsa enim via plana, et medium utile est, ut cetera accipiantur
scientie, vel sicut loquitur D. Th. ut intellectus in ipso actu rationis faci-
liter, et sine errore procedat, unde ea sane ad melius esse intellectum virtu-
aliter, Logica necessaria est minime vero absolute, et simpliciter, per quod po-
tet etiam ad 3°. ad 1° dicitur quod sapientie nomine ibi intelligitur Augusti-
niana, humanarum, et eternarum, collectionem omnium in
scientiarum omnium, que certe plena, ac perfecta esse non potest si-
ne dialectica, cum hęc una sit ex sapientie partibus, eodem August. re-
1°.

Argumenta Contra 2^{am} Assertionem Solvantur

Argues 2°. potest intellectus sine subsidio Logice habere scientiam uni-
us, vel alterius conclusionis in qua cuncta materia, ergo et omnium conse-
quenter, nunquam non est difficilius una, quam altera, tum etiam quia
vis naturalis in intelligendi minime deest, citius unius demonstrationis pro-
ductione, sed robustior fit potius, et ab illis ad alias producendo, si-
quidem intelligendo participat, explicatur, intellectus sola in naturali
eliceret potest conclusiones primas, principia immediata, ergo et alias
a primis principibus remotiores, donec ad omnes tandem perveniant, conse-
Conclusiones probate per prima principia non minus notę sunt quam
principia ipsa, ergo poterit ex illis nobis alias deducere. Potest et, ideo
intellectus eliceret conclusiones primas, principia immediata, quia ista
substantia evidentiora sine Loga, sed conclusiones per prima prin-
cipia probate sibi quod sunt evidentiora sine Loga.

Argumentum propositum nullum est manifestum dicitur in dicitur
ciat, non voluntas solo generali auxilio potest unum, vel alterum
opus bonum elicere, et quo magis bonum operatur ab illis, et robustior
ad bonum progredendum, nunquid ergo sola vis naturalis

nunquid ergo sola via naturalis ad omne opus bonum elicendum sufficiens
 existet; ~~non potest hoc vel illud vitare peccatum veniale; ergo et omnia a peccato~~
 vitare sine conse. et affeolog. excepto b.ate. ad 1^m ergo nega conse. arguitur enim
 de sensu indivisib. ad intellectum. itaq. et si intellectus sola via naturalis unam
 vel alteram posit. demonstrationem elicere non potest ad omnes ipsius
 visas utere b.ate; tum quia in continuata, completaq. omnium demonstrationum
 serie quaedam apparet difficultas, que sine loga artificiali vincim. non potest.
 Tum etiam quia collectio demonstrationum omnium necessario expositulat
 facilitatem artificandi artificium earundem demonstrationum, que quidem
 facilitas realiter est loga artificialis; neq. enim loq. utens ita app. elicitur po-
 test ratione materie, quam artificiose disponit, quando quidem ut se pe dico-
 simus log. ut formalis ver. utens solum respicit regulas, quas sequitur.

H Neg. alliquid probat, quod una demonstratio non sit altera difficilior,
 neq. quod vis intellectus demonstrando crescat, et perficiatur. nam in pri-
 mis, vix crediderim demonstrationes non esse alias aliis difficiliores;
 quaedam enim aperte sunt quaedam magis abstracte, que damna tenebris in-
 solute utuntur in intellectu, etiam b.ates in ingenio plurimum laborera
 Deim; quamvis altera non sit altera difficilior, visq. mentis crescat eum-
 do nomine ad omnes, per b.ere poterit, nequaquam. Siquidem est opus
 vite et opus bonum non esset altero paratius difficilius, vix et q. voluntatis
 operibus hominis perficiantur, non Deo voluntas, que aliquando bonum
 alliquid prestare potest, omnia poset prestare, hanc dices: quod voluntati
 ut pote ab origine in malum prone repugnat uniformitas tantum operando.
 Sed cum mens etiam ex originali peccato huius ignorantie contraxerit, quod
 nisi ipsi quae repugnet tanta uniformitas in genocenda b.ate et sane
 cum terra in habitatio sapientia teste deprimatis sensu multum quoq.
 tantum, et q. in prospectu sunt tamen animus cum labore quanto magis
 acies mentis cala gabit ad hoc, tam q. recedat h. entitates quod indisci-
 plinis omnibus in b. numeris.

H Hinc patet ad obelationem arguunt, ubi eadem falacia committitur, pro-
 quod ut n. ang. asensu videtur. ~~lectum~~ quare dicendum, quod tunc est
 mens posit. elicere unam vel alteram demonstrationem in diversis b. m. m. m.
 mem. omnes collecte; id enim vim excedit debilis mentis non sit e lumina
 ignorantie tenebris obscurate, et erroribus suspensio best ex parte materie de-
 monstracionum, sed etiam quaedam apparet impossibilitas ex parte forme;
 cum enim plures demonstrationes in quavis proposita materia plures
 sint ut ex terminis patet, repetiti actus demonstrandi, ex eis q. facili-

1^m 1^m
 in an. h. u.
 2^m in em. h.
 3^m demonst. h.
 4^m in om. h.

tas orig. art. artificium peragendi ipsarum demonstrationum necesse
 est ut intellectus plures elicendi demonstrationes vel previe compara-
 verit loq. am artificialem vel eam intransit. b. acquirat. Quod ita
 ostendo; ex eo quippe intellectus difficultatem experitur, ut omnes no-
 t. h. quod ap. rime non caleat naturam artificii, seu modum constru-
 di opus: ergo e contra intellectus reditur, facilis ad artificios. se proceden-
 dum, ex quo perfecte dignoscit qualiter construendum sit opus, s. b. queis
 regulis ad constructionem operis dirigatur, hanc gentim. to. r. p. e. n. d. e. t.

artificii cognitioni, at vero ad eam pertinentem cognitionem
necessaria est oia artificialis, vel per se supposita be acquisita vel in-
transitua e comparata, ut per se liquet.

77 Dices: intellectus est sic potens, et se solo sufficiens ad omnes de-
monstrationes; e. g. antecedens, quia intellectus est virtus omnium sci-
entiarum prestantia, et se solo potest quamvis difficultate, quod
medii scientis potest, e. g. Deinde: plurimum memorantur, quod
biblioda quadam ingenii solexia plus iam astronomiam, med-
cinam, iurisprudentiam, ab antiquissimis temporibus secuti
fuerunt, antequam dialectice leges aut in mente fuerint, aut expositi-
ve, e. g. argumentum probat holaritatem solo generali ausilio
omnia posse naturalia precepta se habere vincere, quod ementa
cionem, e. g. autem nature super omnia in ligere, et omnia venia-
lia vitare, quia voluntas non habet completam, et sufficientem
ad hec omnia prestanda, alias non peccaret homo dum audit precepti-
oni succumbit, aut dum mandata non servat. Deus enim impossibile
non iubet, neque homo peccat in eo, quod vitare non potest. Hanc hec
omnia que te legimus a theologis scripta sunt.

78 Ut ergo voluntas quantumvis sufficiens sit ad servanda mandata indiget
etiam intellectus, quantumvis sufficientem non habeat, ut omnes demonstratio-
nes eliceat, ipsi rationem maxime necessarium e. Logice presidium, non ut
eius sufficientia augeatur, sed ut impedimenta removeantur, que demons-
trationibus comparandis obesse possunt, mensque in dirigenda, et demon-
stranda bonitate illius preceptis constantissime dirigatur, hinc intelec-
tus etsi difficultate se solo possit elicere quamlibet et divisibile demonstra-
tionem, quam medii scientis ita aciliter peragat, at omnes elicere non potest sine
arte, e. g. propterea dicitur.

79 Et ad 2m, facile reponi potest, antea illas sine dialectice studio pertracta-
tas, rudes admodum, et imperfectas fuisse, atque in numerois prope modum erran-
tibus dicitur, quod si iuris prudentia, et alias scientias sine dialectice lu-
mine pertractarentur, id sane nunquam elicerent, ut testatur Cicero, nisi cum
preterece didicissent artem, que docet rem unam, et eam tribuere in partes, la-
tentem explicare definiendo, obscuram explanare interpretando, ambigua con-
videre, deinde ista inquirere, postremo habere regulam, qua vera, et falsa iudi-
centur, hec autem manus logica e, ut constat. Deinde, scientiam non ab uno tantum
sed a pluribus, neque de repente, sed paulatim, multaque cum labore comparata refue-
re, et ad perfectionem tandem evectae, idque non sine dialectice lumine, quam-
vis illius precepta nondum tunc exposita fuissent, et accurate illustrata.

80 Argues 2o: Quomodo intellectus supra artificium reflectat, cuiusvis demons-
trationis subtilis redditur, et promptus ad demonstrandum; sed habet has hec est
logica artificialis acquisita, e. g. Logica artificialis pre supponitur ad 2am, vel 3am
demonstrationem, e. g. ergo Logica artificialis acquisita determinate necessaria e ad
acquisitionem artificialium scientiarum in statu perfecto. dissonans.

81 14

disgu. mi. e. Log. artificialis dispositio, in adequata, et imperfecte con-
cedo: formaliter, adequata, et perfecte nego mi. et consequentia inde deductas.
quod intellectus intransitive comparat Log. artificialem, dum plures conficit
demonstrationes, inde probentur, quod formaliter demonstrare negat, nisi co-
nnectionem discernat, promissarum cum conclusionem, ac sentiat enim conclusio-
nem, propter premissas, in quibus continentur.

21 Jam quando cuncta mens nostra connectionem illam prospicit, statim peti-
pit premissarum, et conclusionis rectam dispositionem, in qua procul dubio stat for-
ma demonstrationis, et noscitur, inquam, artificium demonstrationis aptum esse
hinc, et tunc ad discurrendum, sed nondum calet ejusdem artificii naturam,
hinc ad eam intranspiciendam nobet, et a tanta meditatione contemplatur,
ut inde regulas colligat, quarum ope alias, et alias construere possit demons-
trationes. Sic ad inventa e. Log. ipsa artificia, difficultas enim, quam in elec-
tione ad demonstrandum in quacumque materia, difficultas enim, quam in elec-
tus experitur in conficiendo artificium demonstrationis naturaliter superari
non potest, usque dum per vim reflectionis addiscat demonstrationem constru-
ere, sola namque scientia ignorantia fugat, scire autem non potest, nisi reflectat:
solum ergo reflectendo acquirere potest facilitatem demonstrandi.

22 Verum quantumvis intellectus reflectat non illiguo debilis reditur, et pronus ad
demonstrandum, quandoquidem facilitas ista, sicut, et quavis alia non ex produc-
tione unius, vel alterius actus, sed ex repetitione plurium generatur, indesti-
nata simul, sed quasi gradatim comparatur. Quia propter esto demonstra-
tio quilibet aliqualem demonstrandi facilitatem conferat intellectui, hec
tamen facilitas in adequata, imperfecta, et veluti quodam dispositio e. ad
perfectam facilitatem per plures iteratas demonstrationes ascendendam.
quod si habitus quilibet intellectus per unicum actum generetur, id
ipsum abs dubio faciendum e. de Log. artificiali. Verum tamen, cum in re-
lectus ipse ut physicam se. acquirat in statu perfecto ammittit, et adversa-
riis plures conficere debet, et phisicas demonstrationes, ita opus habet plu-
rius demonstrationibus fulciri, ut a sequatur Logam in statu perfecto
actio inde nunquam beneficiabitur, quod Loga in statu imperfecto detor-
mimate presupponi debeat ad acquisitionem perfectam aliamque scienti-
atum.

Disertatio 2a.

De objecto Logice. Questio unica.

Quodnam sit objectum primarium, et formale Logice?

Notantur quedam.

Plenos vigiliatum labores in hoc resolvendo dubio congesterunt
Philosophi et lucubracionibus suis lucem heretunt in tenebris, ita ut
hac de re philosophantium fortassis nullus se ipsum intelligat, si quid
allii dixerint intelligere conetur. Ego vero qui inutilia quantum vo-
leam reseccare desidero, ex omnibus pauca eisdem q̄ elegerim, attingite.
Et sumulis vobis constat quid nomine objecti nomine totalis, aut ade-
quati, et nomine actus functionis veniat intelligendum. Nomine autem pri-
mari intelligitur quod ratione sua a scientia attingitur, ad differentiam se-
cundarii, quoniam per se attingitur, sed ratione alterius.

24. Objectum primarium formale quod dicitur, secundatum vero ma-
teriale. eorum notum prebet exemplum actus fidei, quo penas inferni credi-
mus propter auctoritatem Dei rebelantis. nec non actus caritatis, quo pro-
ximum etiam inimicum diligimus propter Deum dilectum. hinc ob-
jectum formale communiter pelat ut finis, quamquam non omnis finis
objectum formale sit omnium, q̄ ad ipsum ordinantur. Sic enim assen-
sus principiorum ordinatur ad conclusionem, apprehensio ad iudicium, iudi-
cium ad discursum, utique tanquam ad finem, quem pro objecto mat-
eriale respiciunt.

25. Objectum cum objecti formalis. duplex sit ratio, nimirum, et ratio
formalis sub quâ ratio formalis q̄, hinc objectum formale dividit
tur in formale quod est formale quod. Prius est ratio illa communis di-
cus, aut sub quâ omne objectum particulare reducitur in le per ac-
tus al- trius potentie, vel habitus. formale quod, est objectum quod libet
particulare expres, et formale et actuum per actus cuius vis potentie
vel habitus, quod pro inde participare, sive contingere debet rationem forma-
lem sub quâ. Objectum formale quod solum dicitur formale, si ad ma-
teriale referatur, si vero ad objectum formale quod comparatur, materiale
nuncupatur. Sic color est objectum formale quod visus, albedo formale quod,
et partes objectum materiale. Partes respectu q̄, objectum formale quod est
artificium modi sciendi, definitio q̄, est objectum formale quod expres attingit
ratio proprie meriti, ad denique res definita objectum materiale.

26. His ad ungi solet ratio formalis in a sub quâ quâ supra rationem forma-
lem sup quâ expres respectum addit ad potentiam, vel habitus, potentia q̄
ratio objecti, ut objecti, vel in esse, objecti, ut attingit in his, aut se in his, cum for-
malis sub quâ denominetur ratio objecti in esse rei. Sic ratio formalis in a
sub quâ dicitur visibile respectu visus, amabile respectu voluntatis, scribibile
vel dirigibile, aut operabile in re, vel re, in re, genero respectu scientiarum, et act-
uum. Et ab hac quidem ratione desumitur unitas, et distinctio scientiarum, sed
de ea sermo non est in presenti.

27. Haec sententia asserit actus mentis, quatenus in re se reverti sunt in
se metipsis esse objectum formale. haec tenet actus mentis esse quidem
Logice objectum at non secundum modum in se metipsis reverti sunt, sed quate-
nus objecta denominant recte objecta in re.

hujus opinionis etsi non auctor reparatur tamen sicut celebris quidam Magister ex nostris, quem communiter secuntur nosstrates. Thomae scilicet fidei conatus res ut artificiosas obiectum esse formale loquitur, sed magna contentione tendunt huiusmodi artificium in quodam mentis spectu consistere. Nunc vero illud scire sicut artificium at quod condecurum sit ut cognitio recta, et artificiosa dicatur modus sciendi formalis hoc vero res ut recta, et artificiosa, sive talis dicatur a cognitione artificiosa, sive ab ente rationis fieri hoc inquam, vocatur modus sciendi obiectibus. Quid ergo in hac questione fecerimus inductivum tantum est; an scilicet, modus sciendi formalis sit obiectum formale loquitur, an vero modus sciendi obiectibus? Verum ut facilius dirigatur, oportet prius explicare quid mentis operatio sit, quid est obiectum, quid est ipsius artificium. Quod duplex, ex quo sit operatio mentis fuisse diximus in summis, unde tantum superest ad attendendum, quid ea in presenti frequentius usurparet pro cognitione secundum quod importat imaginem quandam, et mentale obiecti expressione, quod dicitur solet verbum, conceptus, et conceptio.

28

Am, ut operatio aliqua sit arte dirigibilis, oportet, ut bene, vel male fieri possit, quare cum actus mentis, scilicet iudicium, et discussio bene, vel male fieri possint, haud dubium est, quin sint arte loqui dirigibiles et autem duplex directio actibus, et passibus. Prima est ipsa regula actus dicimus operis rectitudinem. Quae est ipsa operis rectitudo per conformitatem ad regulam. Unde est directio, vel expectatur in actu, vel in actu. Actus est directio in actu, et aptitudo regule ad dirigendum: eadem in actu, est actualis directio regule. Passibus directio in actu, est aptitudo, et directio operis ut dicitur, vel aptitudo ad arte; in actu, est operis rectitudo facti ad orientem ad regulam.

Passibus directio in actu, dicitur solet passibus dirigibilis, atque etiam dirigibilis obiectibus. Quia circa notandum quod dupliciter est aliquid directio, scilicet subiective, et obiective: illud est subiective dirigibile, quod possumus existeri indifferens est, ut formam accipiat ab arte, quo sensu lapis est dirigibilis ab Artifice, id vero est obiective dirigibile, quod cum, essentialiter rectus sit, indifferens est ut existat, vel secus. quare subiectum non est, dicitur perfectionem superdat, sed est perfectio ipsa, quae ab Artifice tanquam digna preconcipitur, ut ponatur in actu hoc modo amor Dei dirigibilis est a fide, et actus mentis a lege.

100

Relicuum est, ut de actus mentis operum artificio, quod cum ipsius rectitudo in actu, et duplex est: fundamentale, quod est ipsa intrinseca actus rectitudo digna dicitur ne actus; et formale, quod ipsa est operis rectitudo quae dicitur actus directione consistit, quae formaliter consistit in denominatione extrinseca a preluente regule de suis. Hic actus animal rationale elicetur ab ignato loquitur dicitur, et extrinsece fundamentale, et in actu, artificiosus, quia rationem habet rectitudinem, quam regule loquitur prescriberent, si ad essent, non tamen dicitur extrinsece formaliter, et in actu, artificiosus, quoniam illi deficit extrinseca directio actus. Dum ergo quaerimus, an actus mentis sit rectus, sive artificiosus, loquitur sicut obiectum formale loquitur in concreto, loquitur solum modo de artificio intrinseca sive de intrinseca actuum rectitudine non vero de extrinseca, nam cum hec in denominatione extrinseca consistat a regule preluente, nequit esse obiectum loquitur, quae solum ipsius regule pro obiecto non respicit.

Actus mentis si ad se, et in se consideretur non sunt obiectum formale log.^o
 Concluzio: Illud e obiectum formale log.^o quod ipsa perse p^oponenda; sed
 Loga perse p^o non intendit actus mentis in se, et ad se referantur; q^o p^obo
 mi. Log^o p^ose p^oponenda quod suis ducum mentis ponendum p^ose p^oponenda; sed
 perse p^o non p^oponenda ponendas actus mentis si ad se, et in se considerentur; q^o
 p^obo mi. Loga perse p^o ponendam p^oponenda definitionem, aut divisionem,
 vel argumentationem, ad quid d^onantur regule definiendi, dividendi, aut argu-
 mentandi; sed actus mentis si in se, et ad se comparetur neq^o sunt defi-
 nicio, divisio, aut argumentatio. In q^o item forma definitionis, divisionis,
 vel argumentationis; q^o p^omi^o quo ad p^oponenda; definitio e^o ratio explicans
 essentiam rei, divisio totius in suas partes distributio, ad deniq^o argumentatio
 iudicium ex altero ilatum; sed nihil horum formaliter imponit actus intellectus
 si ad se, et in se considerentur, neq^o enim eorundem sunt explicatio, et descriptio
 nes, aut iudicia: neq^o prout sic ordinem dicunt ad objecta divisa, vel definita; q^o
 p^oillam q^o ad p^oponenda; Gemel ac actus mentis in se precise considerati
 essent forma definitionis, aut divisionis, nula tunc caperetur materia divisionis, sive
 definitionis; ex p^obo nam vel materia definitionis, aut divisionis esset e^oter
 ras actus, vel quodlibet obiectum cognatum non im, aliq^ogen nule darentur defi-
 nitiones totum; non item d^o si quidem actus mentis, si in se precise conside-
 rentur ad nulum obiectum ordinarentur; q^o +

Actus mentis, quatenus artificiose tendunt in verum cognoscendum, sunt obiectum
 formale logice; p^o id e obiectum formale logice; cuius gratia ipsa in de-
 virtute e; sed Loga in se virtute e gratia dirigendi actus mentis ad verum arti-
 ficiose cognoscendum; max^o constat, nam in disciplina idem in idem veniunt objec-
 tum formale, et finis; p^o t^omi, nam Loga e ars recte cogitandi, sive ut ait D^o q^o
 , ars directiva rationis, ut homo in ipso actu rationis ordinare, facit h^o , et si in e^o
 errore procedat, quere cum facultates allie de rebus pertractant, una sola e Loga,
 que circa operationes mentis occupatur modum; p^o t^omi, quo mens recte quo-
 gitare possit; sed ars recte cogitandi, seu directiva rationis in se virtute e gratia
 dirigendi actus mentis ad verum artificiose cognoscendum: ad quid enim rationem
 dirigens in se virtute e cognoscat; q^o +

Unde: quod finis loqice in actione mentis consistat, etiam exprese videtur. Et hoc
 contra gentes capite 2°, ubi sic loquitur: actio quandoq^o quidem terminatur ad aliquid
 quod factum, sicut e edificatio ad domum, et sanatio ad sanitatem; quandoq^o
 autem non, sicut in religeri, et sentire. Et si quidem actio terminatur ad
 aliquid factum, imperio agentis per actionem tendit in illud factum; si au-
 tem terminatur ad aliquid factum imperio agentis tendit in ipsam actio-
 nem. oportet igitur quod omne agens in agendo intendat finem, quandoq^o quod
 idem actionem ipsam quandoq^o aliq^o per actionem factum. —
 Sed ad q^o

sed agens logicum nihil intendit per actionem factum; factum quippe iuxta
Simpson. opus est alterius potentie ab intellectu; ergo actionem mentis intendit
tuncquam finem; non quidem actionem mentis in se precise consideratam ut
ex supradictis patet. *q. 2. in subter. Ipse d. 2. 2. p. posteriorum lectione p. di-*
scere docet; logicam vocari rationalem scientiam, ex hoc, quod est circa ipsam actum
rationis sicut circa propriam materiam; et ideo, videtur, res sears a finem, quia
in actum rationis nos dirigit à quo omnes artes procedunt oportet igitur lo-
gice partes accipere secundum diversitatem actum rationis; sunt autem ratio-
nis tres actus. *Omni*bus hisce notis, quæ præcedunt dubio soli conbeniunt objecto
specificatione prædicti sunt actus intellectus, computatione *log. d. 2. 2. p. iudice;*
ergo actus mentis sunt objectum specificationem *log. e.*

104

Respondens contrarij: quod *log. a* occupatur circa actus mentis, tuncquam circa
formam artefacti, non tuncquam circa eius materiam, nec enim materia mentis est
materia susceptiva artefacti specialis, sed res artificiose cognita, quia propter
log. a nuncquid dicitur actus mentis ut recti sunt in semetipsos, sed ut ob-
jecta denominationem recte cognita. Verum solutio hæc aliquid continet et horum
et falsitatis aliquid; certum quippe est *log. a* per se nō intendere cognitionem,
ut recta sit quasi ad se, ut *h. n. t. n. m. g. e. q. v. a. n. z. a. n. n. i. d. e. i. r. u. o. log. a*
nominari recipit denominationem recte cognita, quod sic suadet, id inten-
dit per se nō *log. a* quod suis documentis ponendum præcipitur; sed per se nō
minime ponendum præcipitur denominationem recte cognita; *ex p. m. i. l. o.*
g. a. per se nō minime ponendum præcipitur, quod ponendum stultè recipere
tur; sed denominationem recte cognita stultè recipere ut ponenda, et præci-
pitur; stultè præcipitur ponendum quod natura constitutum est quod nō est
alio necesse resultat; sed denominationem recte cognita necesse resultat ex
cognitione ut recta nomen ego de recte cognoscam, tu necesse est agere recte
cognitus denominationis; *q. 2.*

105

actibus

Secundo: id per se nō ponendum præcipitur *log. a* quod dignum est ut dicitur ab ipsa;
sed denominatio recte cognita in ratione est, ut dicitur *log. a*; nec enim bene, vel male
fieri potest, neque in ea ponenda, quibus labor est, ut a *u. r. l. i. r. u. d. q. 2. F. e. r. i. o. q. u. i. a. e. s. t. o. p. r. e. s.*
cindatur a passiva denominatione, dummodo *q. 2. v. l. l. u. s. o. r. d. o. a. d. o. b. j. e. c. t. u. m. i. n. t. e. l. l. e. g. a. t. u. r.*
ad us ubi sit et recte iudicio ipsa intelligendi, seu ordinata representatio actus aut
generis *q. 2. a. r. i. m. a. t. r. a. t. i. o. n. a. l. e.*; sed hæc digna esset, ut eius gratia daretur actus lo-
gicæ in huius actus efficientia mens in ordinata procedere posset *q. 2. l. u. c. i. u. s. 2. o.*
quia ea est materia artefacti logicalis, quæ est potest in ordinationis, et erroris;
sed solum actus mentis est per unam materiam in ordinationis, et erroris, etenim sola
mens in ordinata procedit sola ipsa esse potest *q. 2. 5. o.*; ea est propria materia artefacti
logicalis, quæ regularum subiicitur directioni, si quidem regulæ logicalis actus sunt
log. a ipsius; at solum actus mentis, non vero res ut cognita regularum directioni sub-
jicitur, non enim *log. a* dirigit res ut cognita, sed actus mentis; *q. 2.*

109

Sicut dicitur, quod essentia rei explicata explicat, pro formali essentiam rei non vero pro materiali, rogo abs te: vel essentia rei explicata e pro formali explicatio ut quod vel non? si pro: iterum in dicto: vel essentia explicata importat pro formali cognitionem definitivam, sive explicat rem essentiam rei vel cognitionem ipsam ut passive in objecto receptam vel demum ens rationis solum? et quod? quare elegit, oportet scire modum sciendi objectum non esse definitivum ut quod? nec enim cognitio attribe definitiva, nec demum ens rationis rei, neque cognitio ipsa ut passive in objecto recepta, nec demum ens rationis objecti ubi potest esse concretum recte cognatum. Deinde: potest in objecti cognitione nulationis e definitiva secundum ad definitionis iuxta Aristoteles in ratione medietate, similiter iuxta definitionis ens rationis objecti non tantum e definitivum, sed formalis, minime vero definitiva ut quod: ergo tantum super esse, ut essentia explicata e pro formali explicatio ut quod, quatenus dicitur cognitionem attribe definitivam: nec ergo est definitiva ut quod. Jam, si essentia rei explicata neque pro materiali, neque pro formali e explicatio ut quod, quid ergo est explicatio ut quod? nunquid potest concretum essentia explicata? sed hoc dicitur non potest, nam essentia hominis explicata non explicat essentiam hominis, ut ex terminis constat, quid ergo essentia explicata amplius explicabit?

110

Sicut dicitur, cognitio definitiva in objecto recepta non e forma, qua hinc consistit, sed dicitur definitiva ut quod: ergo se ipsa e definitiva ut quod. probo ante e: cognitio definitiva ut ad objectum terminata solum denominat predicata ut explicata: et patet consensu, quia definitiva ut quod non e explicatio, sed explicata. ut patet: recta cognitio essentiae rei, vel dependet a propria denominatione, ut e recta cognitio essentiae rei, vel non? si 2^m. ergo precise a propria denominatione, cognitio recte exhibet essentiam rei: ergo haec e definitiva. hinc ergo dicitur non potest, quia denominatione recte cognita e effectus formalis cognitionis ut recte: et sic ad hoc respondeat, quod objectum solum e definitiva objecti e a priori vero formalis, contra e: definitiva objecti e a e objectum definitivum, sed objectum definitivum ne unquam e definitiva, quem admodum nec objectum cognitionis cognitio, quod objectum scientie ularatione potest esse scilicet ens: ergo definitiva objecti haec vocetur solum valet e definitiva: sed vera definitiva objecti ut solum log. e. Preterea: objectum definitivum e objectum definitivum, et essentia explicata, unde redeunt impugnationes superius factae

Argumenta Solvuntur. Argues?

111

Ide objectum formale log. e, quod e proprie modus sciendi, sed solum modus sciendi objecti, seu concretum recte cognatum e proprie modus sciendi, pro. m. hinc e proprie modus sciendi qui proprie manifestat: et notum, et solum modus sciendi objecti, pro proprie manifestat: et notum: quod contra, nam haec predicata animal rationale in modum definitivum definitiva proprie manifestant ignotum, scilicet naturam hominis ut de vera eiusdem hominis definitiva, ad argumentum neque suppositum impletur praeterea, nam ibi supponitur predicata essentialia rei in modum definitivum posse discerni, sive definitiva nomen docere, quod in tot conclusionem probandam fortassis

inbi ete reprobavimus. Et hanc predicata essentialia ut cognita quid aliud sunt
quam quid id ipsa ipsa rei? at definitio nequaquam quid dicitur e aut essentia defini-
ti, sed tantum explicatio quid dicitur: cum ergo animal rationale e essentialis homi-
nis, huius definitio e negata. Clarior: predicata illa obiectum habere definitio-
nis e posuere, sed definitio non posuit, quem admodum etiam modus sciendi o-
iectibus solum e obiectum modi sciendi, non veromodus sciendi, nisi improprie.

Replicatis: animal rationale ut cognitum e vera hominis definitio: e. Hanc e;
ea e vera hominis definitio, qua responderetur in roganti quid e, homo? sed in re-
roganti quid e homo, responderetur e animal rationale: e. primario nam proba si homi-
nis negari poterat, si ad sensum loquimur, nam ut Aristoteles lo-
quutus e ad se, retoricus ad alios. Unde ea non e vera hominis definitio, qua res-
ponderemus quid e homo? hec enim responsio potest esse prestata, quae est
si vera e definitio si una sint, definitio animalis, non sicut vera e homo, ergo hominis de-
finitio per se quid illa e predicatorum essentialium cognitum, qua veluti quidam
voce mens, si in interrogat, dum secum voluit, quid e homo?

Sed demus eam e definitionem hominis, qua responderemus in roganti quid e
homo? quid tunc postea? proprie eam predicata essentialia hominis propria erunt di-
finitio eius, minime. Illud quippe e illud quod responderemus, aliud id quo responde-
mus. Veri tamen, nam, e responderemus in roganti, quid vero responderemus res sunt signi-
ficare per voces. Nam vocalis rei cuius e definitio non rebus significatis, sed vocalibus
significatis continetur, quia ea e vocalis rei definitio, qua responderemus in roganti
quid e, res responderemus autem verbis, non rebus. Brevis: vocalis rei definitio e res-
ponsio vera, non obiectum responsionis: cum tamen predicata essentialia hominis sint ob-
iectum responsionis e non posuit vocalis hominis definitio, sed tantum ^{voces} sic animal
rationale, quibus responderemus quid e homo? quid vero dicimus de vocali defini-
tione, id dictum habet de mentali.

Verum aliter insurges! ea e vera definitio, de qua verificatur documenta
definiendi, at hec de sola definitione obiectiva verificatur, nam solum animal ratio-
nale comparatur cum homine, solum e conditio genere, et differentia, nec enim est id
mentis, quibus homo definitur, aut cum homine comparatur, aut si proprie genus, et
differentia: e. idem argumentum fieri potest in reliquis sciendi instrumentis, quis enim
dixerit, in videndi regulas, e, nulum membrum dicitur, dicitur divisum ad e, per membris acci-
dentibus, quibus eisdem ad proba, q. e. loq. docet, de subiecto, et predicato, quibus
propositio continetur.

Item: Logica docet, quod extrema uniususoria veram demonstrationem debent improprie
missi cum medio, et inter se in conclusionem identificari. Consequenter, etiam e obiectiva
concordia uniususoria, quae, ideo homines una sequitur, quia intellectus, nec
te in parte, sed e. Contra quid e quae negat, e. sed, non negat quod intellectus inferat,
sed quod unum cum alio concordat. Denique: solum e proprie predicabile, quod potest
de pluribus predicari, sed id non convenit mentis accidit, sed solum rebus cognitibus.
non enim in actu mentis, quae animalis de natura concipitur, sed ipsa sola animalis natura
in medium generis disposita potest de pluribus predicari, ergo ratio generis quod e proprie
predicari, e non convenit mentis acci. sed tantum rebus cognitibus.

166 Nec sane difficultia stereoficantur, sed eodem robore intrantur. Nam negatio deno-
 minatio generis est predictio uelis, neque animal rationale ut cognitur conuer-
 tur cum homine, neque denominatio subiecti idem significatur cum predicatio, neque de-
 nominatio media cum extremis. Semihret in ea in ente rationis Thomista non.
 Deinde disquiret: *167* de qua verificatur tanquam regule concede: tanquam
 attributum nega, est sic disge m, et reliqua probationes. Itaque ea est uera di-
 finitio cui regule definiendi conveniunt, sed cum regule tunc sunt in rigore do-
 nis formaliter conveniunt oportet ut quae formaliter dirigunt, et sic precipi-
 unt. Documenta autem definiendi, neque formaliter dirigunt, neque precipi-
 unt definitiones obiectivas, et sic quidem de causa. Quia quia predicatio
 regule non uerit ut definitio, sed definitiones rerum respiciunt definitionem uerit
 obiectiva obiectum est definitio, si uerit ut definitio, aut est uerit ut est
 eata. Quia huiusmodi regule errores vitandi causa inuenire sunt, quo-
 circa uis nullo error est potest, in iudice, nula ualeat cadere directio, con-
 uerit uero, quod non uerit, sed mens sola deceptus, consequenter, sola ipsa capax est
 regule dirigatur.

168 Denique: nec precipit Logic, quod animal rationale cum homine conuertatur, neque quod
 animal ut cognitur non est uerit, hoc nange neque subicitur directioni actus, neque nisi
 precipit uerit, cum uerit neque necessarium si et natura conuertitur. Precipit ergo docu-
 menta solam mens attributa conuenire posunt tanquam regule, quibus dirigantur,
 finis Logic in illi studendi aliud non est, quam mentem dirigere, ut in defini-
 tione rei non assumat nisi ea predicata quae cum definito conuertuntur, quorum all-
 terum ratio conueniendi, et alterum differendi, non aliter hoc precipitatio
 nis tyronem erudiendi, quem admodum capite, et cetera membra, huiusmodi
 tionem debent, non cadit in fingendum tanquam actus, uerit, quod de est
 dicitur, sed tanquam regule qua dirigatur. Vero sufficit, ut mens actus sit
 uera definitio, et sic in illa ponenda precipitur, ad documentis illis solum actus mens di-
 xiguntur, sola precipitur recitudo eorum ut ad obiectum tendunt, ergo huiusmodi
 definitio rei.

169 Sed autem, quod precipit illa, ut sonant, de rebus cognitis verificatur. Ob hoc
 Logica primario, et formaliter res ut cognitur respicit et uulomodo. Eaque docu-
 menta verificantur de rebus specificariis, et quoad essentialia supras non uerit
 recte cognitis, si quidem animal rationale non ut agnitur, neque genus, et diffe-
 rentia, sed specificariis, et essentialiter acceptum conuertitur cum homine.
 Unde ualeat: homo est animal rationale, non itom, et animal rationale res cogni-
 to. Si ergo mitius obiecti formalis est documenta Logic, nisi arce, res naturales essen-
 tialiter, et specificariis de sunt et uerit obiectum formale Logic, quod ipsi non
 dabunt uerit. Relate ergo regule, res definitis tanquam actus uerit conueniunt.
 atque uerit predicata explicita, et implicita conuenire debent genere et differentia.
 Sola ipsa conueniunt cum definitis, et non in uerit sunt obiectum formale Logic. Conuenit
 in actus uerit, quod credo penam Informi erroris est, qui quibus de his verificatur
 quia uerit erroris uerit, atam pene Informi non sunt obiectum formale fidei.

quia scilicet non propter se, sed propter Autoritatem dei revelatam creduntur. Cum
ergo etiam predicta documenta propter actus mentis dirigendos prescribantur, id eadem mon-
stris sunt obiectum formale logicæ.

110

Similiter ostendendum est ceteris probationibus. Nam pretere regulæ solent respicere
actus mentis, eorumque directione formaliter spectant; Negat enim dicitur, precipit Ve-
loga, quod quod verum est magis singulis ejus partibus aut quod subiectum idem nisi certum cum
predicatio, aut extrema in præmissis idem fierentur unte, rō, et ināse in conclusionē; hec qui-
pe directio ridicula abs dubio foret; cum in rem cadat, que negat regulis subiectum, neq; facit
bilis est ab arte. Precipit ergo, loga documentis illis, quod mentalis divisio est, et eadem partem
quod est totum minus; quod cognitio subiecti, et cognitio prædicati exhibeat actibus, quod verum
idem est quod mens ad discutendum conceptus exhibeat obiecta, quod unum verum idem sit
centur in præmissis, et in tot se in conclusione. Quod præter illis regulis est, ut nequaquam actibus
convenire debent, nisi regulatib; quatenus nimirum non ab alio in arte sunt quam propter actus
mentis regulandos.

120

Pari modo de consē. dicendum, quod consē. obiectiva solum est obiectiva consē.; hec autem, sicut et
identitas rerum, a loga non diriguntur, sed presupponitur tanquam fundamentum existens in consē.
formalig quod in dependentia unius iudicab alio consē. rō, ut iudicium consē. rō, neque est
falsum, si verum est antecedens. Quia propter, qui negat consē., negat inferi iudicium illud, quod
loga dicitur, et in ordine pendere debet antecedenti. Ergo causalitas, quod apponitur formaliter
hōra est, si de veritate iudicium loquamur; si tamen sermō de heritate pure obiectivæ
ne particula causalis est in secum de notat fundamentum, a loga quidem presupponitur
suo sensu dicitur, quod a deo recte pinsit in obiecto perfectum. Unde, quia Obi. dicitur in suis
oras.

125

Ad ultimum concedo totum, si logas unum. Nam verum est, quod salutaris quod cognoscitur su-
bere potest de nominationem prædicat illigat obiectum formale logicæ, non est prædian, le ut quid
sed solum recta cognitio, quod artificiosè est, et continetur, quod est apta prædian, neq; enim
naturæ rerum per se præintenduntur a loga. Concede ergo quod actus in se actus non est, omnia
sed nega quod genus est obiectum formale logicæ, quod per se intenditur a loga. Concretem genus arte-
factum logicum est, et ad logam quidem spectat, at tamen non primario, sed secundario solum in prædian
absq; ita ratione materis, quoniam ratione forme; ratione inquam in arte, nam hec aliam non est
quam naturæ quod genus denominationis, materia vero tantum remota attingitur a loga, quod non
de naturæ rerum, sed de mentis actibus, quibus nature rerum artificiosè cogitatur, ut per se
et actus est per rationem forme, quia cum loga actus rationis directiva, est in primario
dumtaxat spectat actus mentis ut rectas, consideratio autem potius denominationis sive
aliterius, cuius quod est cognitio recta consequitur, secundario tantum pertinet ad lo-
gam, quatenus, ut dicitur cognitio eius utilis est potest, ut recta ad cognitionis perfec-
tior, dicitur.

122

Sed insistet; illud est obiectum formale quod logicæ in quo reperitur ratio formalis sub qua, sed
hec reperitur in genere; quod in ratio formalis sub qua logicæ est artificiosè logicum; sed ratio
hec reperitur in genere; et præter genus est arte factum logicum, etenim loga agit de genere
sicut de evolūis prædian; quod ad veritatem dicitur; in quo reperitur primario, et
mediate confecto; mediate, et secundario, et ex consequenti neq; enim, et ita dicitur in moris, neq;
consequenti. Similiter ostendendum est probationibus. Cum loga est ars recte quod gerandi, sive dicitur
rationis, ut homo in ipso actu rationis ordinat; facit, et sine errore procedat, satis loquitur
eam in arte factum est, quia dicitur in actu mentis ad verum, hinc dicitur in arte, ut mens
ratione dicitur in arte factum est. Categoriæ, ubi rerum genera eo consilio dicitur, ut mens
conceptus, ut ordinat, et ab uno supremo genere ad ubi dicitur in arte factum est descendere post
per conceptus magis, et minus umbrales. — — — — — Unibor
sa

satis videtur etiam tractatum de unitate personarum, ut recedat ideae generis, et differentiae, et
ceterorumque predicabilium intellectus valeat formare. Denique praescribitur regulas
inconclusas, quibus mensura iudicis, et ratio in suis constantissime dirigatur. Unde
ea per se pro occupatur circa rectitudinem cognitionum, in ea quae per tota utilitate tota
mentis perfectio consistit.

123

At vero cum ex artificiosa cognitione quae natura ipsa animalis cognoscitur, generis re-
sultet, vel quatenus cognitio denominat animal recte cognoscitur, vel potius ut Thomae
placet, quatenus artificiosa cognitio quod dicitur ratio in animalibus fingit, hinc loqua-
se pro intendens artificiosam animalis de cognitionem, quasi mediate, et consequenter intendit
quod concretum generis, cuius artificium, cum ex artificiosa resultat cognitione, artificium logi-
cum dicitur. Quomodo admodum grammatica formatio respicitur congruum locutionem mediate,
et consequenter respicit etiam objectionem congrue significatam, quod proinde ad eam dicitur
secundario pertinere, id ipsum fieri debent, si deorsum, dum moras actibus alligale conce-
ditur artificium logicum, aut oratione coarctat, hinc alienis logicam versari circa accedens
mentis, si de circa materiam propriam, quid quid autem de huiusmodi artificioso
comparare ad logicam artificialem ipsi asserant, et non quidem affirmant de artificioso
generis, eadem doctrina respondendum est dum argumentum transferatur ad artifici-
um vocem logicalem.

123

Verum tamen neque per inartificialiter aliquid est logice actus, quae per se considerata
concreta ista, genus, speciem, et ad se respiciant res exantur inanimatae tanquam objec-
tum materiale proximum, sunt tamen huiusmodi secundario, et ad logicam quidem per-
tinentes quatenus considerantur huiusmodi concretorum utilis est potest ad cognitionem
mentis dirigendam, si de ut mens inrecta objectionum <sup>comparare perfectius di-
citur</sup> cogitacione

Argues 2o:

124

Id est obiectum formale logice, quod ipsa per se potest intendi, sed loqua per se primario
dat modum sciendi obiectum, quod potest id per se intendi, ubi ordo, et ad
fictum logicum per se habentur, sed ordo iste solum in rebus cognitis invenitur,
quem ad modum ordo quem in pictoria, et statuaria intendunt non in artibus artifi-
cis, sed in lapidibus, et aliorum reperitur. Nego igitur respondere de, non
ut ait Thomae logice responderi, quod in rebus considerandis in propria actu
quem ad modum unius huiusmodi ordo, quod ratio considerandis in rebus
rebus. Sicut ergo lapides, et ligna sunt subiecta materiae in rebus, quod in rebus
sermonibus, ita etiam in rebus materiae proxima dicitur in rebus
in rebus logicis: res vero artificiosae cognitione materiae remota solum modo dicitur.

125

Quod dicitur de pictoria, et statuaria eorum quidem est quod huiusmodi huiusmodi
relinquunt, et post se sunt eorum in rebus, et in rebus, et in rebus, et in rebus,
facere vocantur, et opus eorum est, et in rebus, et in rebus, et in rebus,
obiectum, et finis non factura est, sed opus eorum est, et in rebus, et in rebus,
nihilum obiectum, et in rebus, et in rebus, et in rebus, et in rebus,
nes internas nihilum obiectum, et in rebus, et in rebus, et in rebus,
his verbis, factum est, et agitur, et in rebus, et in rebus, et in rebus,
zum per se facturam superest alius finis, sicut domus facta est per se facta
per se domus est, et in eis est subactione cadunt, per se actionem nihilum obiectum
finis, ut per se facturam nihilum est alius finis, sed id est finis, et in rebus
um, et actio. Cum ergo loqua inter artes actus numeretur, nihilum non est
quod mentis operatio est, et ipsi obiectum actus, et in rebus.

126 **In**stantis: Actus mentis negat e^m materia artificis ^hLogicalis; q; an cē
 probatur: quia materia cuiusq; artis debet esse distincta a forma
 et artificio artis; sed actus mentis non distinguitur ab eius artificio, cum
 materialiter, pectus q; 20: quia subjecta sępe materia, debet e^m indifferens
 ad formam logicalem; sed actus mentis indifferens non e^m ad artificium sęcum
 cum ab ipso non distinguitur; q; negat e^m primam probationem dissep. may
 debet e^m formaliter, ex p̄ratione m̄ distincta. & concedo: debet e^m realiter dis-
 tincta negomay; quia neq; enim omnes realiter distinguitur ab actibus voluntat-
 is; quę tamē dicuntur materia morali seneraris. Suficit ergo dignitas rationis
 ut actus mentis dicatur subiecta materia arte facti & realiter.

127 **Ad** 2am probationem respondeo: intellectum in quolibet tempore pro non pore
 posse in actus rectos, vel in rectos; sicut voluntas in bonos, et malos. Logo ergo
 et artes alie illud tandem, nisi imaginem efficiunt, ut in parte illius, ut
 recta, fiant; non quidem ut recta fuerit, qui cum in recta fuerit, vel qui indifferens
 supponetur, postquam facta fuerit, sed ut absolute existens, qui alia, for-
 tū non existens sine arte. Sicut hoc alie, explicare dissequendo, potentiam,
 vel capacitatē, quā indifferens obiectum a subjecto. Objectum ergo
 conceditur actibus in quibuslibet, & q; negat e^m subjecta.

128 **Argues** 3: Logo per se potē tendere cognitionem pro ut obiecto extrinsece univiam: et ego et
 magis sciendi obiectum, q; an cē. Logo per se potē tendere cognitionem ut
 obiecto conforme: sed cognitio ut obiecto conformis e^m extrinsece obiecto unita; q; may
 constat, quia logo vera e^m in conformandis mentis actibus cum obiectis: inde enim
 provenit tota redemptio, totaq; perfectio actus in quibus etiam vera e^m quę prædicta con-
 formitas pervinde q; ab eadem cognitione artificiali artificiosa cognitione cum obiecto, ipsi ut q; ex-
 trinseca. Ad argumētum respondeo, quod logo vera quidem e^m in conformandis men-
 tis actibus cum rebus, ut pictoria in conformandis imaginibus cum obiectis. Sed
 quę modo conformitas imaginis cum obiecto non spectatur ut pictoria, quā
 tenet ex parte proprii se generis, cum q; denominat recte representatum, sed so-
 lum quatenus denotat artificium, dispositionem colorum, & quę obiectum bi-
 hūde representat; ita etiam conformitas actus mentis cum rebus a logo, respici-
 tur, non quatenus respectu a dē originis, sed quatenus exprimit in rē secam recte
 tendentem, ex artificiali sã tendentiam in obiecta. Et ratio omnium e^m quā a præ-
 dicta conformitate, secundum quod ex parte obiecti se tenet ex nula e^m perfectione, et
 extrinsece denominat, quare indigna e^m quę primario respiciatur ab arte; at vero
 potest ex parte actus considerari, magna huius perfectio e^m maxime per se ad ic-
 tum in arte.

129 **Insurgit** logo nequit intendere perse pro determinativum aliquid con creti,
 quā ex e^m concretum ipsum intendat, neq; enim alia causa e^m cur in reperi Domet
 vel statua perse pertinetur arti; sed determinativum huius coneret ^{recte} cogni-
 tum e^m cognitio recta, et obiecto conformis, cum ex cognitione recta necessario ut
 concretum recte cognitur; q; respondeo: Et ad ponenti determinativum formali recte
 tale, si ve ex intentione determinandi existentiam concreti, perse videtur tale con-
 cretum; quā de causa ponenti formam statue perse tribuitur statua, neq; enim Sta-
 tue formam intendere potest, nisi pro ut recipitur in statue vel potius ut statū
 ipsam intendit; si vero non ponitur determinativum, quę tale, sed sub alio munere
 perse tribuitur non ponitur saltem primario ponenti. Sic concretum huius
 pictum non huius perse pro pictorie, quamvis imaginem ponat q; procul du-
 bito determinativum e^m illius concretum. Cum ergo cognitio artificiali
 determinativum non e^m concretum recte cognitur, nisi quatenus in obiecto potest esse

recipitur, sub quo ratione per se po non intenditur logica, inde e quod sicut
 pictoriae imago, ita logica pro objecto primario respondeat recta ad, nisi, minime
 vero recte cognitum. *Argues 4o.*

130

+ Ens rationis e obiectum formale logic. *+* Tunc e exprese habetur in *De anima*
 2. 2. metaphisice lectione 1. 1. ubi dicit: ens e duplex; ens scilicet rationis, et
 ens nature. Ens autem rationis dicitur proprie de illis intentionibus quas
 ratio adinvenit in rebus, contra de naturis secundum intentionis generis, species, et si-
 millium, que quidem non intenduntur in rationem naturam, sed contra de ra-
 tionem rationis consequuntur, et huiusmodi ens rationis e proprie subjec-
 tum logic, sed id quod non habet ee in rebus naturam, sed considerationem ra-
 tionis consequitur, e ens rationis obiectivum, cuius tantum e e habere obfec-
 tibe in intellectu, ergo ens rationis obiectivum ee.

131

+ Naturas nomine intentionis generis communiter intelligunt actum intellectus, qui pro habitudine
 tendendi in objecta, ipsis propriant denominationem formalem generis, species, et hui-
 quidem, ut in quibus sunt ens rationis, quod dicitur appellat subiectionem logic. *Argues 5o.*
 itionem fundant in ipso *De anima* 2. 2. in primis intentionibus distinctione 2. questione 1. ubi dicitur
 que in subiecto: ens autem, quod in anima tanquam in subiecto inveniatur ad dubio
 e ens rationis subiectivum, nam obiectivum solum obiectum in mente existere potest.
 Vexum quavis hominis demum intentionem generis formalis ee ens rationis, rationem aduc
 respondere potest quod dicitur *De anima* 2. 2. in primis intentionibus distinctione 2. questione 1. ubi dicitur
 aliquid ipsemet intelligit, dicitur autem, dum dicitur: ens e duplex, ens scilicet rationis et ens na-
 ture; ens autem nature in propria dicitur solum ad logicam, proprie dicitur, et de omni ens
 rationis, ad contra distinctionem ens nature, ee proprie subiectum logic, id e ad logicam proprie
 pertinere, non quidem primario, et immediate, sed secundario, et ratione aliena, num-
 rionem ratione considerationis recte rationis. *Argues 5o.*

132

Logica e de actu rationis, sicut dicitur Domificatoria de actu manuum, ut in *De anima*
 sed actus manuum non sunt obiectum artis Domificatorie, *Argues 6o.* Respondeo quod dicitur
 unice comparationem in arte, que ad directionem necessitate in qua scilicet indiget
 de actu mentis, quam in actu manuum edificantis, ac ad quidem mentis proprie se, sed
 motus manuum, propriam artificium domi, nam sicut logic pro obiecto respondeo factum in domo, ut ipse dicitur
 actu rationis, ita artis Domificatorie respondeo factum in domo, ut ipse dicitur.

133

Tam ut plures objectiones precabear, nota 1o. quod in cognitione arti fictiosa duplex
 dicitur delectat conceptus, primus e conceptus ad, sine tendentis, aut habitudinis ad ob-
 jectum. 2o e contingens, aut terminatio, per quem denominat obiectum cognatum, mu-
 lam vero ee perfectionem imperat, tunc inter formam denominantem, et rem denomi-
 natam inherebit quidem unio ad inherebit, et adhesionis, minime vero inherebit
 venie, sed dicitur, cognitio contra unio conceptum cognatum, ergo in in seca e, et in here-
 bit, respondeo denominationem cognati in in seca ee, et essentialem concreto cognato,
 n seca s, et essentialis concreto cognato, statim sequitur, quod ipsi in seca, secum concre-
 tum ipsum formaliter, constructionem per denominationem, substratum quod e esse
 denominationis ipsius, quod repugnat.

134

Nota 2o: Quod logic non respicit actus mentis ut directos secundum denominationem, et
 nem extrinsecam a regula divergent, sed secundum partem divergentem, et
 nil aliud e, quam ipse in in seca, actus recitudo digna per se, et proprie se de
 dicitur ab arte. Nota 3o: quod logic, iuxta *De anima* 2. 2. in primis intentionibus
 ceratione, quia inter subiecta scientia non de omni similia, et in certis similia.

1
 135
 subjectum Logice; hoc autem duplici de causa affirmare potest. *1°* quia
 obiectum anime, id est de naturalibus sunt in essendo; et potest ut concinens futura licet
 certum sint inberi hinc de positione scientificas, et hinc ratione ~~animas~~ *2°* quia
 Moralis ergo incertum sunt ac Logica non veniunt in Logice scientiis; *2°* quia intentione Logice
 plene sciri non possunt, absque noticia alligata allianum scientiarum; unde *3°* *1°*
 obiectulo *2°* *3°* *4°* articulo *1°* *2°* *3°* *4°* *5°* *6°* *7°* *8°* *9°* *10°* *11°* *12°* *13°* *14°* *15°* *16°* *17°* *18°* *19°* *20°*
 nis si fuerit sciens, et expertus in aliis scientiis, et specialiter in Metaphi-
 sica.

135
 Nota 1°: quod Logica imperfectior dicitur ceteris scientiis, non quidem a terra
 perfectione, quam de eumere potest ex abstractione sua obiecti a materia,
 sed quia non generatur sciri propriis se ipsa. Nota 2°: Logica dicitur abstrahere
 rita, quod etiam hinc ostenditur circa actus rationis, quia sola Logica in se
 dicitur intrinsece artificiosus. Nota 3°: quod licet artificium vocum ad loci-
 bus ipsis dicitur, quia eorum significatio ab instaurum hominum
 pender, non idcirco idem contingere necesse est in actibus intellectus.
 Nota 4°: rectitudinem Logicam solum comparari morali rectitudi-
 nem ut hinc patet, et sumitur propter dicitur in motibus omnes, quod procul-
 duntio indistincta est ab actibus voluntatis. Nota 5°: Philosophiam moralem
 inter alias actus *2°* generis communiter comparatur, non quod actiones
 externas directe non respiciat ut recte rationi conformes, sed quia pro
 parte tractat de actionibus internis.

136
 Nota 6°: quod rectitudo conceptuum ab exigentia obiectorum pender, tanquam
 fundamentorum vel specificatio est intrinseca de linea naturali, quod obiecta spe-
 cificatio, non intendit ad proportionalem, sed aliunde oblatum, et supponit
 specificatum enim formaliter intentum ab arte in ratione, non dicitur
 tem contentum, tunc intrinsecum, quod est ipsa specifica, de ferentia ten-
 tante, perquam defectus rectos dicitur, tunc extrinsecum, quod est recti-
 tudo ipsa signare, seu quatenus in idea perfectionis, hinc quidem dicitur
 in artificialibus in natura extrinseca rectitudinis ut actu exercere, quan-
 tis solum ab ea differat pender dicitur summo deum existendi, tunc in
 tionaliter, nunc in specie. *1°* *2°* *3°* *4°* *5°* *6°* *7°* *8°* *9°* *10°* *11°* *12°* *13°* *14°* *15°* *16°* *17°* *18°* *19°* *20°*
 tum rectitudinem ut positivam, an ut existentem, respondeo: illam respici-
 tate fieri debeat, quando eumge fiat.

137
 Nota 7°: idem non est obiectum *1°* *2°* *3°* *4°* *5°* *6°* *7°* *8°* *9°* *10°* *11°* *12°* *13°* *14°* *15°* *16°* *17°* *18°* *19°* *20°*
 medicinam amat propter salutem, fides misterio adentur, propter
 lationem, curios amat hominem propter Deum, salus, rebellatio, et
 nita. *2°* *3°* *4°* *5°* *6°* *7°* *8°* *9°* *10°* *11°* *12°* *13°* *14°* *15°* *16°* *17°* *18°* *19°* *20°*
 dem actu, proinde actus non sunt nisi obiecta materialia. Nota 8°:
1° *2°* *3°* *4°* *5°* *6°* *7°* *8°* *9°* *10°* *11°* *12°* *13°* *14°* *15°* *16°* *17°* *18°* *19°* *20°*
 de x aliis secundis intentionibus, sed dicendum, quod *1°* *2°* *3°* *4°* *5°* *6°* *7°* *8°* *9°* *10°* *11°* *12°* *13°* *14°* *15°* *16°* *17°* *18°* *19°* *20°*
 intentione speciei, cum in salis comparate ad naturam secundae intentionis
 subjectum, quam quidem ratione intentionis attingit, vel comparationem ind-
 stincta obiectum cum aliis scientiis naturam ut videre, est in opusculo *1°* *2°* *3°* *4°* *5°* *6°* *7°* *8°* *9°* *10°* *11°* *12°* *13°* *14°* *15°* *16°* *17°* *18°* *19°* *20°*
 tunc, minime vero intentionem ut videtur, est in opusculo *1°* *2°* *3°* *4°* *5°* *6°* *7°* *8°* *9°* *10°* *11°* *12°* *13°* *14°* *15°* *16°* *17°* *18°* *19°* *20°*

vel demum per intentionem uniuersali^{is} speciei ex similitudine intelligit ut
ratiocinatio mentis cogitationem; unde in eodem proposito ait; cognitio naturae facit uniuersale
et in actu uniuersale, et est quoddam formale in uniuersale. Atque uero cognitio
perse potius percipitur a Logico, non sane quatenus ex parte obiecti se tenet, sed quate-
nus artificiose tendit in obiectum, quod uniuersale denominat.

138 Nota 12: quod uerbum mentis quod est similitudo rei concepte, quando dicitur
propositio, et distinctio, quae proprie inquit dicitur. pro contra gentes, capite 58.
in intellectu sua actione formae est distinctio, vel etiam propositionem
affirmatiuam, quod negatiuam. Nota 13: quod intellectus etiam in formando
comprehensionem dupliciter potest in ordine procedere; hoc quia intellectus
formaturus genere procedit uero nominis, quamuis perspicua convenientiam
hominis cum brutis in operationibus sentit, non tamen necessario de terminatur non
est ad apprehensionem animalis, sed solam uero genere, et quia, praesertim, animalia
sentiens, quantum uerba est uerba, altera quia multitudinem exprimit in al-
tera quia fertur in actum. Quia si intellectus applicatur ad formandum ge-
neris, formae speciem, in ordine non tam possibile, quam necesse est procedere,
nam quamuis regulae logicae non reprobent formationem speciei, ad quae
eam non precipiunt hinc etiam. Ergo praecipua logicae, quae circa formatio-
nem generis, speciei, et similitudinem uersantur, quia dicitur, et quod
nandi primam mentis operationem in intellectu Logice, quod ponendum

139 Nota Denique. Nos uisus locutus fuisse de obiecto formali Logice, quod ponendum
Logice precipiat, si enim facultas haec, sicut et quae uero animalia, consideretur secundum
actus fugientes, ueritates, dissonantes, hoc pacto formaliter respiciet defectus, et
nitia, quae praesertim, et ueritate uero. Sed forte quodam modo actus non respiciunt ueritatem, et
ter se, sed propter aliorum ueritatem, quam simul in ueritate precipiunt.

Corollaria quaedam.

140 Ad dictis colleges 10. quod obiectum ad eam Logice in intellectu mentis ope-
ratione ad uerum dirigibile continentur. Nam id obiectum ad eam uero alligatum
discipline uocamus, quod tantum potest, quam uero ipsa disciplina: quod eam
quod uero alligatum ad quod demum referuntur, quod uero in illa tractatur, et
haec omnia in intellectu mentis operatione quatenus ad uerum dirigibile in
ab ipsa tractatur. Deinde Logice ad uerum alligatum disciplinae secundum
si quidem praesertim, circa mentis operationes dirigendae occupatur. Demum
referuntur omnia, quae in Logice tractantur; ideo namque ueritas est Logice ueritas
cogitationes conformer ad uerum.

141 Sed dices: 1a, et 2a operatione mentis ordinatur ad uerum, nam discursus quatenus
rectus est ex ideis distinctio, et iudicis conuenit uerum, ergo argumentum
ratio, quatenus dirigibile est ad uerum, est obiectum ad eam Logice, et certe re-
se, uel per accidens, potest ad aliud ordinari, quod illius rationum gratia factum
est. Per accidens uero, quod supra natura ad ipsum non est de intentione, sed absque
so bonum est, et se aperibile, et utile, siue melius est, a nobis haberi, quam non
haberi. Porro iudicium rectum ad uerum demonstrat ueritatem, magnam pro-
seferunt utilitatem, ueritas namque est bene iudicare, et in ueritate. Item ueritas
et clare, distincte percipere animal, dum intellectus applicatur ad for-

faciendum genus hominis; quid homo s; quid triangulum; cum species ho-
minis et trianguli formare intendit. Vnde ergo, ex iudicium non sapere
natura ordinatur ad demonstrationem; sed tuncum per accidens; quare
mentis operatio non est obiectum adaequatum Logae; sed ad egiuatum.

112 **113** **114** **115** **116** **117**
112 **113** **114** **115** **116** **117**
Hypoteses: Loga in demonstratione giescit ut poret qd sola facit scire: qd per pon-
des: Logam in demonstratione giescere, tanquam in fine precipit; et perfectiori
non tantum ad egiuato; licet autem iudicium perfecte scire non possit facere, quatenus
non est cognitio certa percaudas; manifestat nihilominus obiecti certitatem; eam qd
quatenus scire facit; cum ipsam affirmat; ad me qd; pmd indege sub intentione Logae
dit.

Colliges 20, 5

113 **114** **115** **116** **117**
113 **114** **115** **116** **117**
Quod obiectum formale quo, siue ratio formalis sub qua Logae est intrinseca cu-
rum mentis rectitudo est sedignadirectione artis; Colliges 30; Obiectum formale qu-
ed est intrinseca, et specifica cyruvis actus rectitudo. Colliges 40; obiectum mate-
riale, siue materia Logae propriam denominationis est entitas actus intellectus; non
quidem absolute sumpta; sed ut tendentia est ad obiectum cognitum; et ab artificio
per rationem dicitur in actus enim intellectus actus est ~~ad obiectum~~ obiectum a Loga
non quidem secundum conceptum suu; sed secundum conceptum ad Colliges 50; quod
voces non sunt obiectum materiale directe azatum a Loga; sed indirecte solum. Nam
ut in girtu; qd in uis; quod sonat; nil ad Dialecticam. Quamvis ergo Loga per
tractat de vocibus; id tamen non ex indigentia Logae profert; sed Loga in uis
et studium Logae; qui facit huc percipiunt; artificii mentales; regulas; sicut
cibus giescantur; non aliter ac hironomus; eclipsas; solis partem in aqua pel-
lulis; ubi facit huc; ac in sole ipso sudinet obiectum.

114 **115** **116** **117**
114 **115** **116** **117**
Colliges 60; quod res secundum se physicum tantum sunt obiectum materiale remotu-
simum; quod Loga eferre modo considerat; quod pictoria res naturalis; ut et ad lo-
buis ubi de exprimat. Colliges 70; quod concepta secunda intentionis genda; specu-
eo; dupliciter attinguntur a Loga; modo indirecte; et consequenter; quatenus
mirum Loga perseruat in tendens cognitionem ut rectam; indirecte; et consequenter
attingit rem ut recte cognitam. Et modo directe; et immediate ac per actum secundum
rios; quales haberi possunt quingepredicabiliuum definitiones. Vnde g et amem
pans concreta horum sub alio munere inspicitur a Loga; scilicet pars formalis
quasi principalis; et pars materialis magis remota; et sub munere materie ex
qua similia concreta coalescunt.

115 **116** **117**
115 **116** **117**
Sed in gires; an forma modi sciendi obiecti sit ens reale; vel rationis; qd
desit in intelligentia nota; quod ens est in re; reale; et rationis; qd est in
sua existit aut existere potest. In equod a in intellectu; accipit ee necessitudo
paest existere; et duplex e; subiecti; quod est in intellectu; et in
re percipitur; ut actus mentis; et obiecti; quod d habet tantum ee obiecti ee.
in intellectu; siue ee merum figmentum; quod sibi obicit in intellectu tan-
quam ens; hoc vero in ulofundamento interduam fingitur; et tunc ens rationis
sine fundamento vocatur; ut si equum rationalem concipias; Aliquando autem;
vel mentis in beatitate fingitur; vel occasione a rebus desunt; et tunc ens ratio-
nis dicitur cum fundamento.

116 **117**
116 **117**
Vnde modo sciendi obiecti est concretum quidam ex recognita; et ordine
Logae conditatum; quod uero hoc modo s; hoc artificium; perimpleda e; et di-
ficilis explicat. Vnde diuersimode circa hoc opinantur isti. Quos ut aliqua
litera intelligat uocatur; quod actus mentis; vocatur intentio formalis; qd dicitur
plex e; qd ca 2a; pars formalis intentio e; qd rem exhibet ut e in se; 2a uero
qd rem exhibet ut cognitam. Obiectum h e intentionis dicitur pars intentio
obiecti; et obiectum 2e 2a intentionis obiecti; h e actus mentis; quod e

36
 ego animal ut e in se percipio, dicitur per intentionem formalem, et animal
 quod ego ita concipio per intentionem objectivam. Actus, quia ego concipio animal ut
 ante cognitum dicitur per intentionem formalem; et animal ut ita cognitum
 intentionem objectivam, et hec e proprie modus sciendi obiectivus. Nostram
 quam plurimi iudicant artificium modo sciendi obiectivum in ea cognitione
 consistere, quia obiectum directe, et in se ipso concipitur. Hec enim ingunt, quod
 modum naturam cognitam denominat, ita etiam eam reddat ordinatam,
 et lege artificiosam. Ne multa: concretum genus e, et in se e, hu-
 jus materia e obiectum extrinsecum, et forma cognitio directa, sive inten-
 tio formalis.

Thomiste longe aliud primarium, non dicunt, quod hoc concretum genus
 intrinsecum e, et natura ut cognitum tanquam materia, et artificiosa in-
 trinsece ab intellectu conficte tanquam forma, consistit. Quia per in-
 tentionem formalem, qua animal ut in se e concipitur, animal cognitum de-
 nominare potest, sed genus non potest. Quam ergo forma e, quod
 animal genus denominatur, est, ingunt quodam forma artificiosa
 ab intellectu conficte, quod actu conflatur. Quod respondet intentione
 formale. Sicut mens per se in intentionem formalem concipitur animalia
 deinde per se in intentionem, quando in formam animalia ut cognitum
 fit, qua animal ut cognitum genus intrinsece dicitur, et a mente cog-
 nitum ut genus. sed quod fieri potest ut mens per se, et ipsum cognos-
 cendum, et cogitare possit animalia, ut cognitum formam generis, et ipsum cognos-
 cere ut genus, dicitur quod forma intentionis potest spectari, quod dicitur
 ut dicitur et ut speculario. Mens ergo per se in intentionem animalia, et
 in animalia ut cognitum formam generis, et ipsum deinde per eandem intentionem
 ut cognitio e percipitur ut genus.

Thomiste hoc mentis spectrum ad dignitatem obiecti Logice sublimare contendit, sed
 cum ens rationis extolitur Logice ipsam deprimunt, pro re ipsa, et concilium. Nam ab eis quod
 ximus an intentionem formalem simile figuram, pro re ipsa, et concilium. Nam ab eis quod
 si in, ea utroque extolitur obiectum formale Logice, et idem, facultas rationis, qualis e Logice
 verificandis mentis actibus, cum sit, ut supra affirmatum, si in, et per ens ratio
 nis non e defectum Logice, sive ab actu Logice, quod enim ab actu Logice, et per ens ratio
 artificiosa provenit. Quod autem ens rationis e forma modi sciendi, obiecti, et per ens ratio
 cogniciones directe, et probabilitate tendendi obiectum extrinsece denominantur generis, et
 finitum, et res tantum non e, ut longam tenere de puritatem motus.

Parte Prima Logice Majoris.

119 Accedens in contemplanda natura Logice forte plus iuxta substantiam, ut quis illi
 facie nosse remus, a qua transire juvamus. Non tempus e, ut eam accuratam suam obiecti
 et doctrinam audiamus dactemur; illud autem in rebus operationibus, si in rebus
 sit quibus proinde dirigendis applicatum. Hec seriem vero, ut in rebus, si in rebus
 habet eformandis incunabibus, et aliquantibus per immoratur, sed de illis plurimum pendet rebus
 eade eperantur. Huius enim apprehensionis claritas, et distinctas habeas, et in rebus
 eius et rationis necessum e. Hec e, ut supra, de apprehensione, de ipse iudicio, accedunt
 ad discursu. Quid et nota qua per se in rebus, et in rebus, et in rebus, et in rebus.

120 Quae cum primam operationem spectant triplici dissertatione apprehendi-
 demus. Prima ex it de identitate, et distinctione rerum. De Universalibus, et
 neratim. De singularibus eisdem singulariter.
Dissertatio Ia.
 De identitate et distinctione rerum. Quae Ia, et quadruplex
 sit rerum identitatis, et distinctio.

151 Quamquam disputatio hec ad Metaphisicam, ubi per se dicitur eam rationem
sibi in mente carere, quod luce facilius intelligatur, quod de unitate salubris
ad predicabilia in se videri. Ergo identitas est unitas in eitate, sive unitas
a seculata entis, variis explicari potest in rebus differentibus, quarum signum
eade officium ipsum, quod denominatur idem, non idem, ut non est quodammodo
metaphisicam de ratione, verum quod designatum est, quod duo sunt, aut
bis significatur terminis. Sic dicitur idem animal cum rationali, idem est
cum infinite durare duplex est identitas, realis, et rationis, prior est unitas
dicitur reali ante omnem considerationem rationis, ut quod datur inter animal, et ratio-
nale. Quod est ex Metaphisica, ex formalis etiam vocatur, in re ipsa, et exercetur con-
ceptus, et species, quarum unus definitur per alium, et homo significatur formaliter
cum animal, et quod etiam cum conceptibus, quibus animal definitur.

152 Verum ut identitas plenius capiat, ante oculos vestros de se sentiam horum iudicium
ponere terminorum, unitas, unio, connectio, conjunctio, colligatio, et coordinatio.
ergo unitas, per quam identitas explicatur, est indivisio, cuiuslibet rei in se ipsa,
et divisio aequaliter et alia, unde multitudinis contrarietas. Unitas altera est nume-
rica, materialis, aut individualis, quod quodvis individuum in se unum, et ab omni
aliis realiter distinctio, constituitur, et hec unitas singularitas appellatur.
Altera est formalis, et definitur, indivisio rei secundum predicata eius essentia-
lia. Cum autem essentialia quod rei ex genere consent, et differentia hinc
et est indivisio formalis generis, quod unitas generica dicitur, et est indivisio ge-
neris, et differentie simul, ex quibus conflatur species, et hec quodam unitas
specificam nominatur.

153 Unio est vinculum, quod plura quam unum videtur solunt, propter unitam esse
speciem in rebus in se, et in se, sic anima hominis unitas cum corpore
in hac unitate, quod finita dissolvitur, vinculum iterum resumendum, dum resurga-
mus in nobis. Unio contraria est separationi. Connectio est quodam non sem-
per omnimoda unio aliquorum, vel inseparabilium, vel separabilium.
Sic folia cum ramis, et rami cum truncis sunt alligata, et filius cum patre
connectus, et in creatis, quam indivinis. Connectio contraria est imperimen-
tia.

154 Coniunctio dicitur a nobis tanquam actio, transiens in eam, quod quasi
presupponitur separata, ut se per actionem de se erant, et aliqualem acci-
piant unionem. Quandoque conjunctio ad unionem figuratam magis, quandoque
minus accedit. Coniunctio disaggregationi contraria est. Coniunctio dicitur
datur inter corpora, quod semper tangunt, ergo opponitur in accessis; per nota-
tionem autem omnibus quibus accessus poterit applicari. Coordinatio
est plurius, et ratio, apositio, et applicatio ad finem, cuius describiant, et illam
applicari habentur, et consonantiam, et conveniat cum de coordinatione.

155 Jam disci, in demerari directe opposita multum inde ipsam faciet clarescere,
juxta vulgare dictum: opposita juxta se posita magis elucescunt. Ergo di-
finitur, carentia identitatis, vel pluralitatem faciens inter extrema, quod defini-
tum. Ubique dicitur, et qualis fuerit multitudo, ibi, et talis erit distinctio. Sed
ad notandum est, quod non eisdem sint significati hec vocabula: distinctio, diffe-
rentia, diversitas. Distinctio enim est, quod non eundem, multorum. Differentia
etiam est multorum, sed partim simillium, partim dissimillium. Diversi-
tas autem stricte loquendo non est nisi penitus dissimillium, aut in nullo prout
sic simillium. Itaque aduc distinguuntur, quod non differentia, nec diversitas, ut

ut porres albedines: distinguuntur, et differunt qd diversa non sunt, ut homo, et brutum: distinguuntur, et diverse sunt ultime rationes differendi, vocantur qd diverse & g rationales, et irrationalis. Et tamen diverse sunt, et differunt pro eodem promissio qd sumuntur, et promissio qd opelantur disti non propriissima opelacione, sed quasi generali, et ejus explicatio debuit precedere distinctionis, et divisionis, et signa.

156 Ergo disti realis alia e positiba, alia negatiba, mixta alia. Positiba e qd datur interentia, ut inter terram, et aulorum; Negatiba e qd datur inter non entia, ut inter non ee, et ee, et non ee, et auli; Mixta e qd datur inter ens, et non ens, ut inter ee, et ee, et non ee, et auli. **Item** de ultimis sint proprias distinctiones, futile exsaminatur e. Disti realis positiba alia e entitatiba, sed major id e qd datur inter rem, et rem; aliamoda alia, sine minor qd videlicet datur inter rem, et ejusmodum, ut inter digitum, et ejus inflexionem. Item disti realis positiba alia dicitur esencialis, alia accidentalis. Esencialis e qd datur inter ea quorum unum aliam ab alio esenciam habet, ut inter terram, et tuncesalum. Accidentalis e qd datur inter ea qd differunt accidentibus asficiuntur, ut inter album, et nigrum. Verum in ratione disti realis aliquid inter has discrimen adgit, non ingit in multo modo.

157 Insuper disti realis positiba alia e ad equata, seu totius a toto, ut peria paulo; alia inad equata, qd vel e totius a sua parte, ut hominis ab anima, vocatur qd includentis ab inclusio; vel partis a suo toto, ut anime, ab homine, vocatur qd inclusio ab includentia. Tandem alia e disti realis actualis, alia virtualis, potentialis, aut fundamentalis. Pa e, quare actu, et exercite denominatur altera ab altera. Pa e, quare intellectus sumit fundamentum ut in re, virtualitatem quamdam perfectionum faciat, nec non e proprie disti realis.

158 Disti rationis ea e, qd a mente expogitur in rebus, qd rehera disti non sunt, siquidem cum mens nostra imperfecta, et limitata s, perfectione qd identifiacantur in re quavis uno quasi, ad rectu complecti, negit, quare ead cogitur intelligere siglatim. Sit in homine privis considerat quod s, anima de inde quod rationale s, et hec quidem consideratione dicuntur conceptus inad equari, et precisivi, quia neutro totaliter a parte, tota esencia hominis. Disti rationis Pa e, variotinantis, et variotinare. Pa e, qd dum mente fingitur sine fundamento, qualis e inter beatimentum, et imdumentum. Disti rationis variotinare e qd a mente sit cum alio fundamento in re, et tunc e ad altera ad equata, inad equata altera, pa datur inter, et finalitates ead dem rei, quod non igna, ut intelligitur aliam non ee, ut inter animalitatem, et rationalitatem. Pa datur inter ea quorum unum coretritur aliud, a quo non coretritur, ut inter hominem, et animal. Fundamentum autem similis disti rationis multi, plex e, scilicet eminentia rei, coaditatum multipliciter, specierum imperfectio, mentis quoq, subiectus, et ead dem in beatitas.

159 Sed pro disti ratione reali ad vere: non debere ab sim aris realitor disti, nisi ea qd vere aliquid habeant signa distinctionis, quia non sunt multas, plicando ead dem, sed sine neccitate, et fructu fuora per plura qd possunt fieri, per pauca. Signa autem distinctionis realis hec sunt: unum posse existere alio non existente, unum existere sepa raturum ab alio, vel saltim posse, et unum alteri goni, vel antitradicorie, vel contrariis, vel relatibe, vel priatibe. Nulla vero, aut retentione quidam separari posse contrisimo cogimento iudicantur, cum idea unius, positibe excludit ideam alterius; qd, quia idea mentis positibe excludit ideam corporis, et vicisim, idcirco corpus a mente, et mentem a corpore separari, posse prononciamus. Cetero non ejusmodi argumentum oportet, si sum ead dem in correlatibe, etenim idea unius, positibe excludit ideam alterius, et du

38

eorum. Videtur Angelicus Doctor in 1^a 2^a ad 5^m. Vnde iuxta communem
 nem dialecticorum sensum predicata in a se ipse vita per se sapientia eo perfectio
 ra sunt, quo unum persaliora. Et contra in a se nec vivens sapiens et eo sunt imper
 fectiona quo unum persaliora. Et tamen pro eodem promissio accipitur vita, et
 vivens, animalitas, et animalitas rationalitas, et rationalitas, et reliqua.

164 Ergo ut confusionem aliquantulum vitentur, quando cum perfectiones eisdem rei
 significentur terminis concretis videlicet vivens animal de eadepelabimus gra
 das logicos metaphisicos duntaxat vacaturi, si terminis explicentur abstractis
 nempe animalitas, rationalitas, et ratio in viisge et quia nomina concreta ap
 tiora sunt pro abstractis, ad legem predicationem, iuxta illud peripateticorum est
 zom: abstractiorum est magis concretiorum predicari. Verum tamen cum gradus me
 taphisici, ut pote terminis abstractis expressi, considerationem rationis conse
 cutur, palam est eos duntaxat in hanc posse in secula intentionali non reali.
 unde contraria, presens videtur et dicitur subiecto non supponente, sed hoc in
 vocum est attributum. Ex enim possessio in se videtur de perfectionibus eius
 dem rei abstractis consideratis, sed de perfectionibus de qua parte rei in hanc
 autem abstractis considerantur, gradus metaphisici vocentur. Eodem
 em, sunt perfectiones, sed aliter, et in diverso statu considerate. Verbo dicitur
 um procedit de perfectionibus de abstractis agnoscuntur non ut sunt in cog
 natione, sed ut sunt in re. Ille valet reclusus ad distinctionem formalem ex natura
 rei, ut locus dicitur formalis in rebus a parte rei, de quo suscitatur questio, nam similis re
 cursus proculdubio esset peritio principii, quae per se constat.

165 Jam distinctio formalis ex natura rei dicitur formalis, quia extrema in re per se dicitur in
 quibus scotiste sunt formalitates, conceptibilitates, et potestates quidem
 eisdem individuis essentis. Ex natura rei, quoniam ad rem omnem in rebus
 rationemque formalitas suae accepta, sive ut ita dicam existeribus suis
 non est formalitas altera. In animalitas per se ex natura rei non est eius rationali
 tas. Distinctio haec etiam realis minima vocatur, realis, nam re ipsa in rebus in hanc
 minima quia nega est realis maior, nega realis minor. Ita enim versatur inter
 rem, ex rem, in rem, ex modum rei. At distinctio formalis ex naturalitate
 versatur inter rem, ex rem, nec inter rem, ex modum rei, sed inter formalitates
 eiusdem rei, ne autem nega sunt res, cum non sint entia completa, nega modus
 rei, quando eidem predicata sunt essentialia rei. Absolatur quoque distinctio media
 inter realem, et rationis, est si quidem in abstractis distinctione, cum ante men
 tis actum, reperitur in rebus, et est realis distinctio, in qua licet utraque ex
 natura rei, tamen posterioris extrema res absolute vocatur, prioris non
 non posunt.

166 Hinc si scotistam interrogas: an animalitas hominis entitas aliquid res ve
 ra, et realitate distat, minime inquit, quia in rebus eas solum res dicitur
 tur, quia sunt entia ita completa, ut alterum sine altero possit existere, aut saltem
 absolute in a se originem. Unde distinctio realis absolute, aut ex naturalitate, aut ex se
 peratione ab eis accessit. Animalitas autem, et rationalitas hominis non sunt
 entia hoc modo completa, sed partes rei essentialis, nec altera sine altera existe
 re potest, cum sint predicata penitus inseparabilia eiusdem entitatis. Quid en
 im erunt, sunt autem scotiste aliquid res formalitates, entia tamen adiecti
 ve non substantivae. Hinc in libro inscripto: Biase del Mondo d'Alexandre
 ingenio est invidiosus, pater Mezenas, aliquid philosophi, qui mundum celestem
 per se, partes, et animam subtilis incurrit, vidimus, inquit, illam quibus
 dam ignotis entibus, quoniam nega sunt res, nec entitatem habent, et pro
 prio nomine dicuntur formalitates, quibus nihil, aut lepidus, aut subtilis in hanc
 cum sint pro nihilo.

167

Et hinc colligitur, quod dicta forma formalis desumitur ex diversa definitione ex
 clusione unius ab altero in propria ratione, et quod dicitur, ac denique ex extre-
 mum reduplicacione. Item: quod predicta dicitur coheret cum reali, et absoluta ex
 morum identitate; nam formalitates inter quas exercetur sunt una, eademque en-
 titas, licet non sint eadem formalitas. Hec est ratio dicitur: scilicet ad mentem scilicet publi-
 cata, non solum in creaturis, sed ponitur ab Scottis, et non est tam ad Divinam naturam
 fortur.

Assortio Nostra.

168

Gradus Metaphisici, sive perfectiones essentielles ejusdem rei non dicitur quod
 formaliter ex natura rei. Gradus metaphisici ejusdem rei non distinguuntur
 realiter entitate: ergo sunt formaliter idem: non distinguuntur formaliter ex
 natura rei. Ultima consequenter: per se animalitas, et rationalitas ho-
 minis habere nequeunt unum, idemque esse entitativum, quin esse formale unius
 realiter, esse formale alterius, et per se: esse formale animalitatis, et rationaliter
 vis re ipsa esse entitativum utriusque: per se: animalis: vel esse formale animali-
 tatis, et rationalitatis re ipsa esse indistinctum. Ab anime entitate, vel non, si per se
 cum esse entitativum animalitatis, et rationalitatis, idem sit cum anime: per
 se: animalis, et rationalitatis, et rationalitatis realiter indistinctum: ex
 ab esse entitativo utriusque: sed animalitas, et rationalitas idem sunt entitati-
 ve: per se: et realiter formaliter. Si per se: anima hominis realiter formaliter non cons-
 tituitur ex animalitate, et rationalitate: anima hominis realiter forma-
 liter, neque sensitiva, neque discursiva est: quid ergo realiter formaliter erit?

169

Probatur de Conclusio: usque adeo simplex est Deus, ut nihil eo simplicius esse con-
 cepti possit: sed aliquid eo simplicius esse conceptibile est data distinctione Scottica:
 ergo non datur per se: aliquid cogitare possumus, vel in ipso Deo, vel alibi
 quod iam non admittat in se distinctionem Scotticam, nempe formalitatem aliquid
 sed hec esset simplicior Deo illam admittente, si datur: ergo data distinctione Sco-
 tica aliquid conceptibile est esse simplicius Deo. Numerus aliquid probatio-
 nes merito apud se videnda.

Argumenta Enodantur.

170

Argumenta Scottice: Entitas simplex cuiuslibet individui continet formalita-
 tes actualiter distinctas ante considerationem rationis, sed non realiter, et ad se
 he: per se: realiter formaliter. per se: entitas simplex, et per se: continet forma-
 litatem animalis, et formalitatem rationalis: sed hec formalitates sunt
 actualiter diste ante considerationem rationis: per se: formalitas animalis
 ante considerationem rationis est ratio assimilandi, vel cui homo est similis ego: per
 malitas vero rationalis ante considerationem rationis non est ratio assimilandi
 hominem ego: per se: Concedenda est consequenter duo contradictoria simul verifican-
 tur, et ut incolume maneat principium: quod live et vel non.

171

Confirmatur per se: quod diversas definitiones habent distinguuntur in natura;
 sed animalitas, et rationalitas diversas definitiones habent, per se: motus spiritus
 definitionem utriusque patet, animalitas non est definitiva: per se: definitio
 sentendi: rationalitas vero: per se: ipsum discendi: per se: definitio
 ex propria natura rei: per se: singularitates sunt ex propria non specie
 distinguuntur a natura realiter formaliter. per se: Per se, ante considerationem ra-
 tionis est magis similis Paulo, quam ego: per se: per plures formalitates conde-
 per se: ante considerationem rationis cum Paulo, quam cum ego: per se: ante con-
 siderationem rationis formalitates per se: sunt plures subinde actualiter
 distincte.
 distinte.

Prop

Orde

Lexi quod sit argumentum: Entitas absoluta hominis & quae contra disticta animalitate, et rationalitate conuenit cum entitate phisica leuis, quatenus radix e animalitatis, alio principio respiciendi, disconuenit uero secundum quod radicitus in uerationalitate, siue principium discurrendi: Ergo entitas absoluta hominis ut contra disticta ab animalitate, et rationalitate formaliter ex natura ueritatis se in se ipsa disinguitur, ad argumentum respondeo pro discurrendo maxime entitas simplex, quodlibet in se, si dicitur conuenit formaliter actualiter disticta, si falsa e mihi concedo: si uera e in id, nego maiorem et disinguitur non realiter entitatibus, si falsa e maior concedo: si uera e maior nego maiorem, unde ex inconueniabilibus premisis conuenit negatur. Solutio ratione phisica conclusionis subsistentia, nam si quod esset distictio formalis, aut realis entitatis, foret quod nulla quae formaliter quod em entitatis actualiter in se disingueretur, si falsum e quod realiter entitatis non disingueretur, et si uerum e, quod per distictio formaliter realiter entitatis non disingueretur, tunc falsum e, quod actualiter in se disingueretur, tunc uerum ergo distictio realis cum identitate reali actuali non inuenitur, quam distictio realis actualis cum unitate reali entitatis, si e absoluta identitate.

173

ut autem deus locus argumento respondeo negando maior ad probationem digno minime formalitas animalis, et formalitas rationalis disinguitur conuenit, siue per obliculum actionum conuenit, ut concedo maior disinguitur in recto, siue absolute nego minorem. Ad probationem eadem per se applicanda e. Realis namq; entitas, quae dicitur animal per ordinem, ad sensationes, eademmet dicitur rationalis per conuenientiam ad operationes rationis. Totum ergo assimilat ut ego quando conuenit sensationes, totum uero non assimilat ut ego, dum conuenit discursum, et in hoc mensura contra dictionem non inuenit. Est dicere: homo, et equus posunt ordinari ad sensationes, ad discursus autem solus homo ordinari potest. Per primam ordinem uerum dicitur animal per 2m solus homo dicitur rationalis. Per primam ordinem e simili alteri, per 2m uerum e alteri dissimilis: unde totus homo e similis, et totus dissimilis, sed non secundum idem, ut contra dictionem radix distictionis, uel argumentum ueretur.

174

igitur homo totus cum sensatione, sola disinguitur a toto homine cum solo discursu, non penes id quod hominis e, sed penes id quod discursus, et sensationis e. Conueniens nullam admittit distictionem, uerum conuenientiam iam distictionem habet, quate nec contradictioni resistit. Exemplis plena sunt omnia. Sursum ferri ualeat lapis, ferrige deorsum, semper tamem idem ex it lapis. Agens liberum potest agere, uel non agere, semper idem agens, quauis agere, et non agere realiter disinguitur. Et ratio omnium e, quia alia e, uel aliter concipitur natura simplicis, et per se sumpti, aliter uero natura compositi, quod etiam conuenit exemplis. Se sola ferrum non natura conuenit habule natura, idem ferrum e nec tamem inuenitur, cum uero se sola hinc non habet solandi, et plumbum minus, sed uero cum igne per autem uoluntariam dispositio, et abundantia, et plumbo, quasi allep nec conuenit.

175

Similiter homo sine sensatione non e similis ego, bene uero cum illa nec uerum similitudo, et non similitudo a rebus realiter existis, probentur ab actionibus, uide licet, quando e conuenit, quando e non conuenit. Sic quando significatur uerbum, uel locutionis hominem cum conuenit dicitur, et actionem sensitiuam uerbum, uel locutionis precisib; animal uocamus, dum uero cum conuenit sola operationum rationis, precisib; quoq; locutionis, hominem uocamus rationalem. Hoc sensu applicate uoces homini ipsum significatur assimilat uerbum, per animal, non uero per rationale, cuius mentio non fit, non quidem ex parte recti, sed ex parte conuenit. Nam rectum simplex, quasi certum circuli e, et actiones conuenit ueluti lineae. Totum certum principium e ueluti lineae, et totum simile alteri principio

similis lineae, totumque dissimile, vel non simile ei, quod ejusdem, aut simile
his lineae principium non est.

176 Ad 1^{am} confirmationem nego magis de definitionibus inadequatis quales fore sunt
omnes ab hominibus proferre. Sed ungeni, quia definitio illa est adequata respectu
conceptus animalis. Scilicet dicere de ipsis an definitio formalitatis ad ipsis
prompta ad eadem conceptum realis. Illico negantur. Et sic cur? quia ingredi-
untur non ad eadem totum conceptum realis, qui est unus, et simplex. Et conceptus
Ideo definitio est adequata, quia totum exprimitur dissimulatum conceptum. Ideo
conceptus est distinctus, quia definitio est adequata. Dicimus ergo, quod definitio
adequata respectu conceptus animalis inadequata est respectu ejus, quod
animal est in homine a ratione omnem operationem rationis.

177 Ad 2^{am} confirmationem respondeo. ~~Quod~~ singularitatem esse extrin-
secam speciei metaphisice, non realiter in sensu explicato. Sed
dico. Petrus est magis simile paulo, quam ego, quia uterque homo petrus, et paulus
conveniunt in habendo plura connotata similia, quam ego equus, et petrus
habent. Uterque homo est animal rationale, equus vero non ita, sed hinc contra-
dictio nulla. Certe petrus plus habet perfectionis, quam equus, non plus
quam paulus. ad hoc autem nihil in me requiritur, quod in petro est ali-
quid in quo excedat, et aliquid in quo non excedat, nam petrus una
simplici entitate paulum equat, et equum excedit. sic idem petrus per un-
am eandemque quantitatem equalis est paulo, inequalis petro, eo solum, quod
ille equalitatem habeat dimensionem cum petro, iste diversam. Et ratio ratio-
nis est eadem est, quia transimilitudo, quam equalitas non ut converge in petro con-
sistit, sed quatenus cum aliis comparatur, ex quorum proinde similitudine,
similitudo, et equalitas variari possunt. Si autem dicatur: quod petrus
quatenus animal equum non excedit: tam consideras animal in se, et in intentione
mali, ubi nihilquam est locus distinctioni formalis ex natura rei.

178 Sed insurges 1°: si prefata doctrina vera est, etiam verificari poterit animal
produci, rationale non productum, quatenus animal ab extrinseco realiter non
disquantur. 2°: predicata contraria, et variabilia verificari nequeunt realiter
de eodem subiecto. 3°: negatio contradictoria. 4°: quod non exprimitur per definitio-
nem rei ade qua non realiter disquantur, sed per definitionem ad eam non na-
ture humane non exprimitur singularitatem. cum ergo singularitas realiter idem
verificetur cum natura, fit ut inter predicata realiter identificata deus distinctio
formalis ex natura rei. animal rationale est.

179 Ad 1^{am} respondeo. ~~De~~ 1° sententiarum distinctione 3^a 2^a 1^a ad 2^m.
dicendum, quod de eodem secundum idem ~~im~~ possibile est aliquid idem affirmare et
negare, sed si malitiam arguerit affirmationes, et negationes pertinentes ad illam
distinctionem de ipsa verificari possunt. Nulla omnis distinctio, si ve rei, si de rationis, si
dato in affirmatione, et negatione sicut patet in synonymis. 2^a 1^a et in dictionem
eandem rem significant, tamen nomine sunt diversa, unde affirmatio, et negatio
nequeque pertinent ad rem non possunt verificari, ut dicitur. 2^a 1^a et in dictionem
nomen non est album, sed affirmatio, et negationes de pertinent ad ipsa
nomina posunt verificari, ut dicitur. in dictionem et neutrum generis, et neutrum
et neutrum generis, jam cum produci, et non produci minime competant animalis
et rationalis, qua ratione differunt, sed qua conveniunt, nimirum, secundum de-
pendentiam quam importantia, sua causas a qua est receptorum in illam,
quod de ipsis negantur verificari.

180 Ad 2^m respondeo idem 3° loc^o in 1^a m^o dictione et sic de se ad 1^m non oportet
 re, quod si contrarietas non inheret nisi in re, quod affirmatur
 et negatio inheret in diversis rebus, imo, sufficit etiam distinctio ad
 affirmationem, et negationem, quia plura requiruntur ad aliam positionem,
 quam ad oppositionem contradictoriam, quia se habent ex additione ad ipsam.
 unde eorum oppositio per se ordinem ad idem subjectum exprimitur. Sed
 affirmatio, et negatio respicit solum rationes oppositas ab invicem quomodolibet
 de his, si bene philosophice subeintentionaliter.

181 Nos vero conformiter ad supradicta prebitor respondemus distinguendo anse-
 quens, neque predicata contradictoria, nec illa concedo contradictoria sa-
 lum quod ad speciem neque consequam. Quia quod de predicatis contrariis, et
 privatis, certum omnino est, etiam apud Scotistas, quod contradictio exfir-
 matio, et negatio eisdem de eodem et secundum idem: unde predicata contra-
 dictoria non sunt a simili autem, et non a simili, et cetera. Quia quod
 de eodem subjecto beneficentur ut non secundum idem, sed secundum comota re-
 aliter diversa, ut ex ante eadem in suis contrariis, quare predicata contra-
 dictoria denominantur negantur.

182 Ad 3^m respondeo: quod hec definitio animal rationale solum ad equari po-
 tet naturam humane statu metaphisico considerare, in quo solum ea fore
 dicata exprimentur, que nobilitate apparent et essentialia, propria nomine
 appellatur. Cum autem scientie duntaxat considerent essentialia, vel predi-
 cata, nilque de singularibus curent, iuxta illud: de singularibus non docuit sci-
 entia hinc allata definitio absolute ad equari potest, ad equationem numerum
 scientie, sive per ordinem ad scientiam, propter quod definitio est in di-
 stincta sunt. At vero eadem definitio ad equari non est ad equationem, sive ad con-
 siderationem metaphisicam non spectat, potest etiam in abstracta cum
 nulla natura in rebus esse, que singularis, sive hec numerum in natura non s
 alioquin natura hinc, numerice non distingueretur a natura. Quia quando
 quidem res que plures solum distinguitur per se id quod est.

183 Argues 2°. Amor in contritione reperitur, realiter formaliter disqui-
 tur ab odio contritionis in eodem actu, sed huiusmodi amor, et odium sunt
 formalitates eiusdem contritionis, sicut in contritione, quia actus contritionis est
 aliter amor, et odium per se in contritione contrariis videtur, nam de forma
 in contritione reperitur terminatur ad Deum, odium vero ad Deum in contri-
 tionem alioquin denominatur odio habitum, cum quod est forma efec-
 tum formalem propter subjecto cui communicatur, sed terminari, et non
 terminari predicata sunt contradictoria. et

184 Ad argumentum respondeo, quod actus contritionis est amor, et odium per se
 et quare qui perfecte dolet, uno eodemque realiter moraliter contritionis, et
 ab omni se a peccato: accedit ad Deum, et a peccato recedit. ergo odium contri-
 tionis ad Deum terminatur, et amor quoque, cum s odium peccati, termi-
 natur ad peccatum. Contritio est ab omni, accedens, sed ab omni peccati, termi-
 natur eisdem realiter actus: idem est contritio, sed diverse sunt contritiones
 nes, juxta diversitatem contritionum ad quod comparatur, et hinc diversitas
 sortitur denominationes amor, et odium terminatur ad Deum, ut sume bonum
 et

et terminatur, ad peccatum ut malum (Et deas conata val de diversa)
unde conatur ut sume bonum dicitur ubi dicitur, et unum quod de compo-
situm ad peccatum ut malum) aborsio denominatur, et odium, neque enim a-
mor potest esse malum, quia malum est neque potest esse odium boni, quia bonum est.

185 Quod vero forma generis effectum formalem presertim subiecto cuius com muni cu-
tur, verum quidem est quando subiectum est capax; ut deus denominatur non po-
test odii habitus ab odio peccati, nam odium peccati terminatur ad deum, ut su-
mum bonum, sume et dilectum, atque adeo ut conatur deus non odium, sed amor
dicitur, et aborsio in deum. Sane licet deus denominatur positum odii habitus
ab odio sui, hoc ideo est, quia peccator perpetam appropinquans deum ut malum
sibi, a deo recedit, et aborsio in creaturam; sed vero odium peccati, quod
realiter terminatur ad deum, minime est recessus a deo, sed conversio in deum
quia bonum est.

186 Argues 3°: quae diversissime de re ipsa cognoscibilia sunt formaliter, re ipsa disjunguntur,
ita se habent animal, et rationale hominis, et propter formalitatem ab parte rei est cognos-
cibile sine rationali, et e converso; et disquisitio maxime quae diversissime de re ipsa
cognoscibilia sunt adaequata, et invariabiliter concedo: in adaequata, et abstracte bene-
quomaxime, et disquomine rem: animal, et rationale re ipsa sunt diversissime de cognos-
cibilia adaequata, et invariabiliter nego: in adaequata, et abstracte subdisquisitio; diver-
simode fundamentaliter concedo: formaliter nego nisi per consequens. Ratio distinctionis
est quia unum quodque eadem est cognoscibile, quatenus est ens; animal, et ratio-
nale re ipsa sunt una, et simplex entitas; unam ergo eandemque re ipsa habe-
re cognoscibilitatem. Verge possunt diversissime de permanentem conari, per or-
dinem numerum ad diversa conata, et fundamentum praestantur multiplicitati
terminatae concipiuntur, sed hoc ratiom probare re ipsa est diversissime de
fundamentaliter cognoscibilia, neque formaliter diversissime de cognoscibilia sunt
usque dum intellectus formaliter disquisit unum ab alio.

187 Probatio vero minoris argumenti captiosa est, et explicanda bene per se sequentem
cui equivoce propositio dicitur; animal a parte rei est separabile a rationali; quae
sententiam denotare animal a parte rei separabile est permanentem a rationali, si
ut conatur tolerari potest; secus autem si faciat hunc sensum: animal est separabi-
le a parte rei a rationali, nunc quia re dicitur ad esse falsa, neque enim animal a par-
te rei potest a rationali separari. Similiter ergo propositio illa: animal a par-
te rei est cognoscibile sine rationali, duplicem sensum habere potest. Pro enim
denotare valet animal a parte rei fundamentum praedare, ut permanentem cognos-
catur sine conatione ad operationes rationis, et sic bene est, quia cum animal a
parte rei saltem entitati se conatur quod est homo, et proinde virtute, et perfec-
tione multiplex, capax est, et fundamentum praestantur multipliciter permen-
tionem concipiuntur, nunc ut conatur operationes sensibiles, nunc vero operatio-
nes rationis.

188 Ad si propositio illa, reddat hunc sensum: animal est cognoscibile sine rationali a
parte rei, falsa est, nam cum animal prout in se idem cum rationali, repugnat quod cog-
noscibilis sine rationali. Sic licet circuli, quia a parte rei sunt
cognoscibilis sine ratione, non est tamen cognoscibilis sine ratione, quia
quae a parte rei unum, et idem cum ratione, parte rei est, quod animal, et ratio-
nale prout in se sunt quidem diversissime de cognoscibilia, sed in adaequata, et funda-
mentaliter tantum, non quod animal a parte rei non est formaliter cognoscibile,
sed quia cognoscibilitatem formalis animalis conatur, et fundamentaliter so-
lum disquisit a formalis cognoscibilitatem rationalis, et sic postea est formalis
distinctio inter utriusque cognoscibilitatem) opus est solius intellectus.

180 Jam profine quæstionis notandum, modo uero de locutione fuisse iuxta communem
 aristotelicorum opinionem, qui non aliud principium agnoscunt operationum
 sentiendi, et cogitandi, quam in his animalibus animæ ensitatem. *Ita uero sunt sententia*
 longæ aliter res se habent, nam si ab eis quæretur animal, et rationale in parte disgy
 antur, uidentur in suis principis respondere: non solum formaliter, sed etiam
 realiter disgy. Nam in quibus, et rationalitas sunt quæ idem ac partes ipsa disgy
 re ipsa disgy, non in animalibus, et rationalitas sunt quæ idem ac partes ipsa disgy
 rationalitas enim est principium discutiendi, quod idem est ac anima rationalis,
 animalitas uero est principium functionum animalium, quatenus spiritum anima
 rum nutritiuum, et quod idem est ac corpus organicum, quatenus spiritum anima
 lium operari ad eas functiones abunde faceret dicitur.

181 Quod si abriceas, animal est principium sentiendi, principium autem senti
 endi corpus, et animam includit: non disgytur ab anima, disgytur autem cor
 pus, et animam rationalem includit negant, quia animal uniboc amhenit homi
 ni, et bellus, quod falsum est et animal includeret corpus, et animam rationalem
 cum in bellus nulla sit anima rationalis. Corpus, et animam sensientem includit
 concedunt, hæc autem anima sentiens nil aliud, quam subtilior sanguinis por
 tio, si bene accedat, substantia, ex puriore sanguinis portione, quæ fuitio
 nes animales experientur, et spiritus animalis uocatur. Quod totum mate
 riale est minime uero spirituale. Si uero insistas.

182 Si uero insistas, quod anima rationali opus est ut sensatio fiat in homine, nam cor
 pus organicum, una cum spiritibus animalibus non sentit in homine, et responde
 runt, quod corpus organicum, una cum spiritibus animalibus non sentit in homine,
 si sensationis nomine aliqua perceptio intelligitur, si uero sensatio usus per
 profunione aliqua animæ, si uero profunione quadam in organo, tum ex
 teriori, tum in interiori partibus, et spiritum animalium motu contrariis, tum
 corpus organicum, una cum spiritibus animalibus sentire dicunt. Sed hoc lon
 gorem postulat explanationem, quam accipere deo forte in hisca dabimur,
 nunc hæc prælibare sufficiat.

Quæstio 3a

182 Quo distionis genere gradus metaphisici, et etiam Logici disgyuan
 tur ubi de eorum pygacione ab intellectu effecta. Notandum plurim
 Dificilima sane est, si quæ alia, in cursu philosophico contrahens, et p
 ex eius resolutione, pro qualitate partu, nodose pendente, et p
 nuntium enodabile, uel sera. Ratio prioris huius, quæ ad modum eggytur, et qua
 usgy deo metaphisice, quædam post longum earum usum in mentibus hominum radices
 fixerunt, multiplicabuntur, ut jam sit uel bicime locutionibus propriis, uel tri
 quam proprie habeantur, et habende sim, he uox tendit ad pedibus botpores, in
 relectu, et poluntari applicatur sensibus, scientiis, artibus, et multis aliis,
 quæ autem in uentio inter gresus hominis, apprehensiones, sensationes, contempla
 riones, factiones, et reliqua ad deo diuersa, uel ergo etiam multa nomina sim, plures
 sunt eam res quæ si amheniunt, uel quæ diuersimode sunt, et eodem modo uno
 loca bulo significatur, uel uocabulum unum diuersa habet acceptiones, hinc
 te quam uaria per illud duntur intelligi.

183 Sed alihunde uni rei non una applicatur uox, simplex, composita uel s, magna, aut par
 ta humilis, uel sublimis. Sic totus homo dicitur corporeus, et uox de rationalis totus
 christianus, totus religiosus, uel Monachus. Ydem homo, nec alius significatur
 nom inibus hisce diuersis, et eamem locos: Monachus, rationalis, corporeus, et
 christianus inter se differunt, uel sensum ex diuersis, quæ excitantur ideis. Deus
 ipse, uti de simplicis in uel, et uox partitione, et parte cognoscitur, et

et ex parte nominatur. vocatur in generalis, in hisibilis, in finitus, inefabilis, simplex, et incomprehensibilis. Aliud revera intelligimus persingulas re-
latas voces, et re vera aliud non intelligimus: ergo si in genere relate voces totum
ipsius significat, et ipsum totum etiam non significant. Ad ergo dicemus ad-
negu

192 **S**ane necdum diuersitas in significatione, necdum in cognitione vel
verum etiam in recognitione indispensabiliter concipiatur, ut per se et illi in hoc
v **N**orum discrimen capiatur. Sed vnde primodialiter oritur diuersitas, aut discrimen
a rebus cognitis, v. a speciebus eas representantibus, an ab ipsa ratione, an ab omni-
bus simul, fenebratum plena sunt omnia. Cum illi diuisionem hanc negare
non posent, totum hoc negocium adhiberunt imperfectioni mentis, neguntis unia
loguam integram, et totam cognoscere: imperfectioni speciei neguntis repre-
sentare totaliter rem: et perfectioni rei uniuersae equalentis multis, quae intellectus
separatim cognoscit, et hinc, scilicet predicto, cum quidem rationem originem quo-
libetge aliis tanquam resultantibus a vno communitateibus existit pro varie-
tate hominum opinantium.

193 **V**erum hec non auferunt, sed aliorum transferunt difficultatem, quia enim ratione
unio icu integra non concipitur, quae nec medietatem habet nec relac ad illam habet
integritatem, quia item fieri potest, ut species barie eiusdem objecti unum, et
alliu representent, vbi non est aliud, et aliud, sed unum, quidem, cuius ratione, vel cau-
sa res egibale fit alteri, et non alteri, quomodo ergo fieri simplicium multiplicitas
diuisioni indispensabilem, realiter impartibilem, partitur per rationem.

194 **T**homiste difficultatis nidum saluare tendunt media precisione, quam obiectam
v **v**ocant. Est autem hec precisio: cognitio unius aliosecum identificatio nullatenus cog-
nito, et res est, negatio, hoc est, positio, hoc est, quia unum predicatum in mente concipitur
nil de alio identificato secum cogitando. In hac precisione duo consideranda inbe-
niuntur, et id quod predicinditur, et id a quo predicinditur, quod predicinditur est illud
e predicatum, quod in mente habetur, id est, id a quo predicinditur, quod predicinditur
tatum de quoniam mens cogitat, dum percipit aliud, id est, id a quo predicinditur, et
ingiunt Thomiste, dum eminus videmus benientem hominem, et ex maius tantum
percipimus ee animal, nil de eius rationalitate cogitamus, quod predicindimus
animal, et rationale vero id e a quo predicindimus animal, precisio ista dicitur nega-
tibus, nam quod unum de altero negetur, neque enim duon in casu positum tantum per
mus animal, illud ee rationale negatur, sed quod neque hoc positum affirmetur, neque
positum negetur.

195 **P**recisio positio e cognitio, quam ens in vno eodemque objecto conceptum a conceptu
perfectionem a perfectione, gradum secretur a gradum: ut cum conceptum animalis,
et conceptum rationalis aente consideras, et negas animal formaliter ee rationale.
v **Q**uius precisionis a negatibus differentia e, quod ista in vno, illa in pluribus corine-
tur conceptibus. Celebris etiam e diuisioni precisionis imperfectam, et imperfe-
tam: prior eadem e, cum precisione negatibus superioris eposita, et verbi, quae
etiam formalis vocatur e, cognitio unius alio cum eodem identificato sub proprio
v **c**onceptum cognito, hinc, verum materialiter, et specificatibus. Clarus e, e cog-
nitio totius objecti, sed non totaliter, hoc est, qui hominem venientem emimus, id est,
et ex morte percipit ee animal, id est, idem totum hominem, hoc est, hoc est, idem
realiter: totum inquam, quia animal, quod a tingit e idem cum rationali, proinde
etiam a tingit rationale. Non totaliter, quia tamen non cognoscitur solum per ordinem
ad sensationem, minime vero comparare ad discursum.

196 **A**utem mentem nostram in re difficili exponamus notare prius, quod diuisionem pre-
cistum rationi gradum meta phisicos idem reputant ac logos, sed quam in me-
rito in questione precedenti vidistis, et amplius in presentibus patebit. si itaque
confusio biterur, quae ibi sunt dicta in memoriam rehoat, et sic iam
asseritio, a

In ter gradus metaphisicos, sive inter perfectiones eiusdem rei abstractae
 ac tres significatas locum habet obiecti haec definitio.

Conclusio hanc expresse docet S. Thomas in 2o de ente, et essentia ubi dicitur
 mem sic ait: quia, ut dicitur in 9o nota species est indeterminate, ut per se in individuo, licet in dis-
 sicut + sicut natura generis respectu speciei, inde est quod sic ut id quod est genus bruti predi-
 catur de specie implicite in sua significatione, quamvis in dis-
 id quod determinatur est in specie, ita id quod est species secundum quod predicatur de in-
 diuiduo, operatur quod significat totum quod essentialiter est in individuo, licet in dis-
 re, et hoc modo essentia speciei significatur nomine hominis: Unde homo dicitur Socra-
 te predicatur si autem significatur natura speciei, ut in praecisione materiae
 signat, quae est principium individuationis, sic se habet per modum partis: et hoc

modo significat nomen humanitatis, humanitas enim significat id unde homo est ho-
 mo.
 Materia autem signata non est illud unde homo est homo: et ita nullo modo continetur
 inter illa, ex quibus homo habet quod est homo: Cum igitur humanitas in suo in-
 tellectu includat tantum ea, ex quibus homo habet quod est homo, patet quod
 a significatione eius excluditur, vel praescinditur materia determinata, quae
 signata est quia pars non predicatur de toto, inde est, quod humanitas nec est homi-
 ne, nec est Socrates predicatur: Unde humanitas non est homo, imo, oportet, quod de
 cepta in aliquo, quod est materia signata: sic ergo patet, quod essentia hominis
 significatur hoc nomine homo, et hoc nomine humanitas sed de his imo est et dicitur
 quia nomen homo significat eam ut totum, in quantum scilicet non praescindit
 signationem materiae, sed implicite continet eam, et in dis-
 mta continet differentiam: et ideo predicatur hoc nomen homo in dis-
 hoc nomen humanitas significat eam ut partem, nec continet in sua signi-
 ficatione nisi id quod est hominis, in quantum hominis non praedicitur,
 quod est ratio generis, species aut differentia

quod est ratio generis, species aut differentia
 in subter in 2o de ente inquit S. Thomas: quia autem ratio generis, vel speciei, vel differentiae con-
 predicatur de hoc singulari signato, impossibile est, quod ratio generis, vel speciei, vel differentiae con-
 hinc aut essentia, secundum quod per modum partis non est differentia, sed di-
 tatis: et ideo dicitur Avicenna, quod rationalitas non est differentia, sed di-
 et eadem ratio humanitas non est species, nec animalitas generis: et ideo relinquitur quod
 a vario generis, vel speciei, vel differentiae con-
 per modum totius, ut nomine hominis vel animalis, prout impliciter et in dis-
 haec totum hoc quod in individuo est.

Sane quamquam sepius animo habuerim, in Divisio, nunquam tamen plenius in he-
 nire potui, quod per materiam determinatam ipse S. Thomas in 2o de ente inquit, id vero ex relato esse
 monio tanquam omnino certum in se fieri solent, quod materia determinata, vel essentia scia-
 uliver in individuo, vel quod nullatenus disquiritur a singulari, ita quod in dis-
 tis. Ut cum hoc est dubitare non licet quin essentia hominis significetur hoc nomine homo,
 et hoc nomine humanitas, sed diversimode, quia nomen homo significat eam ut totum,
 nunquam tamen scilicet significat totum, quod essentialiter est in individuo, licet in dis-
 de non praescindit designationem materiae, sed implicite continet ea: ac nomen humanitas
 significat eam ut partem, humanitas enim significat id unde homo est homo, materia au-
 tem signata nullo modo continetur inter illa, ex quibus homo habet quod est homo: unde excludi-
 tur a significatione humanitatis. Verba sunt omnia Divi Thomae.

Ex quibus sic: ideo humanitas significat essentiam hominis per modum partis, quia non
 significat ad simpliciter, et in dis-
 noscit cum humanitatem intelligit quod haec voce significatur: quod essentia hominis habet agnos-
 et quam intelligatur totum id quod essentialiter in individuo est: at eadem essentialiter sunt in
 individuo, procul dubio appellari possumus gradus metaphisicos eiusdem individui, si abstracta
 be significentur, patet haec ultima consequentia, quia obiecta haec definitio est cognitio omnino alio
 secum identificata non cognita. Ita minus, in qua unice potest esse difficultas, potest quibus via-

De paucis in reiectione, ita proseditur: Si animal nominatur tanquam rem materiale
 11 qd habet quamdam perfectionem in se, ut sentiri, et moveri, et per principium in ipso
 11 so existens cum precisione alterius perfectionis, tunc qd dicitur est alia perfectio ultra
 11 riuo superbenire, haberet se ad animal per modum partis, et non sicut implicite con-
 11 nentia in ratione animalis, et animal non esset genus, sed e genus secundum quod
 11 significat rem quandam, ex quo forma potest provenire sensus, per modum quod
 11 cum, et illa forma, sive anima sensibilibus rationum, sive anima sensibilibus, et
 11 rationalis simul. Sic dicitur genus significat in determinate id totum quod est in specie,
 11 similiter differentia significat id totum quod est in specie, et non tantum formam, et etiam
 11 definitio significat totum, et etiam species, sed dicitur simile, quia genus significat totum,
 11 ut dicitur in non nominatio determinandi id quod est materiale in se, sine determinatione
 11 proprii forme: Unde genus sumitur a materia, quod patet ex eo, quod corpus dicitur ex
 11 hoc, quod habet talem perfectionem, ut possit in eo designari 3 dimensions, qd qd
 11 dem perfectio est materialis se habens ad ulteriorem perfectionem.
 Differentia vero est converso, sicut quodam denominatione a forma determinata supra
 11 praeter haec, quod de intellectu po materia determinatur quod, utrum corpus vel alli-
 11 num scilicet illud quod habet animam, non determinatur quod, scilicet determinatam for-
 11 quod aliud: Sed definitio, sive species comprehendit totam formam, quae designat no-
 11 men differentie.

210 **Chis significat suaderit Assensio Nostri:** Animal, et rationale sunt gradus, hoc in quibus
 dem enitatis, sed inter animal, et rationale non datur objectiva precisio: qd pnt: precisio
 objectiva est cognitio unius alii secum identificati, non autem cogitatio, sed qui cognoscit
 animal hominis, alligatens cognoscit rationale, qd pnt: qui cognoscit animal hominis,
 id cognoscit, quod hac voce animal significatur, sed voce animal alligatens significat
 rur rationale: qd pnt: voce animal significatur id totum quod est in specie, sed in specie
 hominis nec dicitur animal, verum etiam rationale: qd pnt: ex ipsius ratione
 11 pnt: si animal nominaretur tanquam rem materiale, qd habet quamdam perfectionem, ut possit
 11 sentiri, et moveri, et per principium in ipso existens, cum precisione alterius, perfectio
 11 tionis, tunc qd cum, et illa perfectio ultra riuo superbenire, haberet se ad animal per
 11 modum partis, et non sicut implicite contenta in ratione animalis, sicut expressio rati-
 11 onis, et animal non esset genus, sed e genus, et in determinate significat
 11 id totum quod est in specie. qd

211 **Confirmatur:** qui cognoscit animal, id omne cognoscit, quod est exercitiale animalis, sed
 rationale est alligatens modo essentiale animalis: qd pnt: rationale est differentia constituti-
 11 va a specie, per quam designatur, et expressio determinatur animal, quod est genus,
 11 haec autem determinatio, inquit, dicitur, et designatio, qd est in specie respectu generis,
 11 non est per aliquid in essentia speciei existens, quod nullo modo in essentia generis, imo
 11 quod id est in specie est etiam in genere, ut non determinatur de eo, cum nulla pars in re, qd alii pnt
 11 dicitur de suo toto. qd

212 **Respondebis:** quod rationale in animali continetur in potentia, quatenus non in actu
 animal totum est potentiale, et indifferens, ut per rationale contrahatur, quare ra-
 11 rationale dicitur alligatens, et de essentia generis, sed contra est po animal, quod
 11 tantum in potentia continetur rationale, nec dum pro explicito, verum etiam pro im-
 11 plicito, et claudit a conceptu suo rationale, ut ipsi adorsari probant, sed rationale
 11 le etiam pro implicito excludit a conceptu animalis, nullatenus est de essentia ani-
 11 malis: qd 2o animal supra dicitur, implicite continetur rationale, ut supra vidis
 11 tis: qd idem quod pnt: si animal actu, ex pro implicito non continetur rationale
 11 nte, etiam implicite non est alligatens, qd identificatur cum homine, sed tunc non
 11 baser significare de homine: qd pnt: animal, quod actu et implicite non esset alligatens
 11 hominem, et identificatur cum homine, nullatenus esset ratio hominis, sed potest esse
 11 ar

et pariter ita predicari de non a quo disquiritur nec expressio

Assertio 3a

inter gradus logos, si ve inter perfectiones eiusdem rei concretive acceptas saluta-
tur imperfecta precisio; nec autem rite explicari potest per actum intellectus in lectu
215 rem cum isto conato sui, alii nullatenus cognitis connotatis. In huius conclusio-
nis hanc satis liget ex precedentibus; quoad iam vero probatur e templo patenter ante
oculos vestros posito in figura sequenti. in hoc circulo, vel simili alio centrum indi-
visibile e, et varias denominationes precisivas recipit ab ariis cognitionibus co-

notatorum; q. et q. libet res indivisibilis: q. denominationes precisive rerum rite
explicantur per actum intellectus cognoscentis eas cum uno ipsarum connotato, aliis
nulatenuis cognitis connotatis; po. ante q. circuli centrum, quod absolute, et nula fac-
ta precisione e principium, et finis inane ratione fere lineas, um. q. omnes recipit
denominationes precisivas finis huius, et huius lineae, et quilibet e. In similibus
allis: in superge recipit denominationes precisivas principii, singularium. Sed
totum hoc fit per cognitionem singulorum connotatorum in q. modis denomi-
nationibus q. m. cognitio unius lineae, et non alterius sufficit ut centrum denomi-
netur huius lineae principium, et non sufficit ut denominetur principium alterius
non cognite lineae; in superge cognitio eiusdem lineae, ut ducta ad circumferentia ad
centrum sufficit ut generum dicatur finis eiusdem lineae, et non principium.

Secundo, per conclusionem homo cognoscitur ut rationalis per connotationem rationis hanc eade
cognite ut Monachus per connotationem professionis suae, ut animal per connotationem
sensationum, ut potens denique ad quavis per connotationem illud cuiusvis: q. cum
he cognitioes precise sint.

Solventur Argumenta Contra Assertionem

Arguetur: implicat cognosci animalitas hominis, rationalitate no cognitur, q. po. antea:
si animalitas hominis cognoscitur, rationalitate peritudo in cognita animalitas
hominis cognoscitur, et no cognoscitur, sed hoc repugnat: q. magis pro ad form
partem supponitur, q. q. ad iam: animalitas hominis no cognoscitur, cum no cognos-
citur id quod recipit e animalitas hominis, sed rationalitas realiter e animalitas
hominis: q. confirmatur po. dum cognoscitur animalitas hominis cognoscitur ee reale
animalis, sed rationalitas e ee reale animalis, na cu realiter id e, it eade realitas ee
debet: q. du cognoscitur animalitas hominis cognoscitur etia rationalitas. 2o.
du cognoscitur animalitas hominis cognoscitur animalitas q. e in re, sed animalitas
q. e in re e rationalitas: q. si inio animalitas q. e in re, e hec animalitas, sed
hec animalitas e rationalitas: q.

Ad argumetum pro supposito, videtur probatio: na animalitas hominis realiter sup-
ta pro privatio e animalitas, sed animalitas rationalis, aut totus homo absq. dicitur e
sua sat cu animalitate hominis concipitur, solum cognoscitur ipsa absolute, et secun-
du se animalitas vero absolute nil aliud pre se fert, quam ea predi cati, quibus consi-
deratur, et a quibus q. e. p. r. i. t. e. d. e. r. i. b. a. t. u. r. quare cu rationalitas negle. e. s. e. r. i. a.
negle. p. p. r. i. e. t. a. s. animalitatis, nil in re quod nulatenuis cognoscitur, et no cognita
animalitate. Hinc animalitas absolute supra negle. e. h. o. m. i. n. i. s. n. e. g. l. e. t. u. r. p. e. n. d. a.
modu humanitatis secundu sua absolute consi. d. e. r. a. t. i. o. n. e. n. e. g. l. e. t. u. r. S. o. c. r. a. t. i. s. n. e. g.
Platonis, si ve no e in soerare, est latu e cu. S. i. f. i. c. i. t. u. r. i. n. g. i. t. u. r. e. D. o. d. e. n. t. e. r. e. e. e.
ria, all. i. o. q. u. i. s. i. c. u. d. n. o. p. o. s. u. t. e. e. p. l. u. r. e. s. S. o. c. r. a. t. e. s. i. t. a. n. o. p. o. s. e. t. e. e. p. l. u. r. e. s. h. o. m. i. n. i.
es, ut superius arguebat S. Doctor.

Ad primam confirmationem disquiritur: animalitas hominis realiter accepta nego sup-
siti. absolute supra subditio: e ee reale animalis ad equate, et realiter spec-
tatu nego in ad equate, et abstractio significatu concedo magis, et similiter dis-
ta inio, nego in eo animalitas hominis, vel cognoscitur ee hominis, vel secundu se rati-
cognoscitur, si hoc dicitur animalitas secundu se significatur per modu, partem de
cuius ratione e altera coparte excludere dicitur connotatu, et significatio fieri
negat, ut rationalitas cognoscitur animalitas enim et rationalitas dicitur partem me-

metaphisice hominis. Si vero in se habet, tunc cum aliquo aliter cognoscatur homo, ratio de
etiam cognoscatur, quod proinde necesse est ut cognoscatur quod per rationem animalis, neque enim fieri potest
ut ratio animalitas abstractivè intelligatur in se, et ratio animalis

17 Sed contra negatur, quod dicitur animalitas hominis absolute cognoscitur, cognoscitur enim hominis
et ratio est, quia animalitas significatur per modum partis, nil autem prohibet, inquit, quod
1) prius cognoscere partes absolute, quam totum. Et cum partes absolute cognoscuntur, nullo
modo cognoscitur totum, alligari non prius, sed simul cum ipso toto intelligitur, quod cum
animalitas hominis absolute cognoscitur, ut dicitur, et realiter animalis, quod de
hoc animal rationale est, totum sit, et sit est divisione sui, nil est. Et tunc stat quod de
terminatur, eius signum non sit, non cognoscitur in se, et in se, adequatur, et prout dicitur, sed
inadequatur, et abstractivè, ita dicitur, qui idem dicitur, aut cognoscitur, secundum quod
necesse est, et cognoscitur. Verum est reale animalis, quareus est abstractivè cognoscitur,
necesse ratio animalitate, necesse determinatione, exprimitur, secundum modum totius signi
cavitur, ut dicitur, et non esset animalitas, sed animal, per quod patet ad ultimum, ad quod ne
ga suppositum, magis proprie dicitur.

18 Sed ita poterit isurgete, cum animalitas homo in se, et cognoscitur, necesse ratio cogno-
scitur animalitas, unde est principium scieendi, sed necesse cognoscitur animalitas, unde est
principium scieendi, et perinde cognoscitur animalitate, quod magis dicitur, quia dicitur cognoscitur
animalitas secundum se, necesse ratio cognoscitur, forma, unde prohibet, et potest esse, et motus,
sed forma hominis est animalitas, quod per se, non cognoscitur animalitate, nullo modo cognoscitur
animalitas, et per se, non cognoscitur animalitate, nullo modo cognoscitur animalitas, sed ratio animalitas
cognoscitur, nullo modo cognoscitur animalitas, scilicet essentialiter animalitas, sed ratio animalitas
quod sub illis terminis a quibusdam ex nostris plurimi extimatur, nisi nullo modo, hoc est, in
dicitur, quare negatur, ad simpliciter probatione conceditur, magis, et negatur, et fit
et in his ita dicitur, et ratio animalitas ad metaphisicè, et forale.

19 Age liberè concedo, quod forma quod est principium scieendi, et motus, et homo allianis, quia
animalitas, sed in se, necesse, quod cum animalitas hominis secundum se, et cognoscitur, unde est
cognoscitur, et animalitas, et ratio est, quia dicitur animalitas hominis secundum se, et cognoscitur,
necesse cognoscitur, et hominis, vel bruti, animalitas, vel irrationalis, sed solutio animalitas, et ratio
prohibet, et potest esse, et motus, necesse enim forma, necesse ad rationale ordinatur, vel in ratio-
nale, sed dicitur, ad subjectum, quod animalitas, et ratio animalitas, quod animalitas, et ratio animalitas, et ratio
quis fieri potest, ut animalitas cognoscatur, cum in se, ratio, quod forma illa, unde prohibet
potest esse, et motus, et ratio animalitas, necesse vero, et possibile est cognoscere forma illa, et ratio
animalitas, quod per se, falsum est, quod animalitas est ratio animalitas, animalitas, et ratio animalitas
prohibet, et potest esse, et motus.

20 Instas: eo sensu, quod animalitas hominis non attingitur, ut dicitur, a ratio animalitate, cognoscitur ratio
animalitas, sed per actum, et precedentem non attingitur animalitas, ut a ratio animalitate dicitur, et ratio
precisione altera, aut dicitur, et supponeret, quod magis dicitur, non animalitas, ut non dicitur, et ratio
animalitas, ratio animalitas est, necesse magis, quia licet cognoscitur, non terminetur, ad animalitas, et ratio
animalitas dicitur, necesse enim dicitur, et agnoscat, ut dicitur, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio
quere potest animalitas, et ratio animalitas, quod sua, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio
necesse enim cognoscitur, cum precisione, et in adequata, et adequata hominis, aut in inveniatur, necesse
facere.

21 Respondeo aduc: cognitio quod non disquiritur in se, animalitas a ratio animalitate, animalitas, et ratio
animalitate non attingit, sed cognitio, quia animalitas abstractivè non disquiritur in se, animalitas a ratio
animalitate, quod magis dicitur, quia per cognitionem, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio
sece scilicet animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio
tunc se habebit, et per actum, magis dicitur, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio
cognitur, in se, animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio
et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio animalitas, et ratio

et distinctio; sed cognitio extrinseca e objecto; distinctio non fit per cognitione.
Difficilis replicatio; pro cuius solutione meor adu distinctioe extrinseca etia ee idem raris.
hegure ad rema baria; et multiplex deo caru ab identitate opposita; ut si hec s realis,
concreta quogedicitur realis; et formalis; si formalis. Caretia allia ex quoq; raris
opposita idem raris ratio s ficte, verum caretia ista mihi no oparet ablecteda, quora pel-
la e figura identitate duoru opposita habere distinctioe no figura, sed reale eorud e; qua prop-
ter ad distinguendu eor qd solut ficte, et falso identificat ut opus no e ut intellectus figurat,
sed quod res prout se ipsis sub cognoscat.

223
2
224

Forus; caretia identitatis vel e positiua; et pnbaciba; vel pure negativab. In quodam
in aliquo predicato idem raris repucate, et e in ipso ad modu fore; quod etia co be r care-
rie pnbaciba; caretia pure negativab nec poit aliquo in subiecto, nec ite de eor ad sibi
subiectu idem, nec fidatur in aliquo intrinseca repucate subiecto, nec in ipso e ad modu
forme, sed e puru no ee alteritudo unde distinctio opaculo to g e a p go in corpore aut;
in intellectu dispa ut ab alio, du intelligit quod e hoc nil in relige deo de alio, neq; quod
no cu eo, neq; quod s ab eo separata: de ista distinctio no pntie habet nome separatioe s et
inrecte dicitur abstractio, quado ea quoru un, si e, alio intelligitur sicut simul secudu
m e; huc distinctioe negatiua in eo precise si ra e quod intellectus inreligit ut nil
intelligedo de alio, quod e un abstractio de alio, quare distinctio hec cu precise cognatioe

230
231

habetur.
Sic cognitio precisiba objecto quide extrinseca deo ratur quia subiecto no e in objecto per modu fore in-
trinsece in eor, et perficiens vsultu deo extrinseca e, quia objecto solu extrinsece ratur; nec
ad intrinsecatoru erit, secus eni ex eor no posset inbospicere veru; poit intrinseca
distinctio aialitatis a rationalitate cu formaliter no exerceatur, nisi per cogitioe precisiba qua-
ritate ex parte objecti seret et qn ad modu prout sic aialitate redit quod intrinseca cogi-
tatione in aialitate, ita etia aialitate consistit intrinseca distinctio a rationalitate no
quide distinctio, qd intrinsece in eor aialitatis, sed qd ad intrinseca aialitatis et ut prout
unde distinctio hec aliquare us extrinseca nunc paribaler, sed longe aliter res se habet in diri-
stioe phisica abstractioe extrinsece eor qd id eo iuxta forstas intrinseca e objecto distinctio quia
subiectatur in ipso; per quod qd a pcluditur raris replicatio.

225
226
227

Quod si intrinsece aialitatis ut a distinctioe a cogitioe precisiba disquatur a rationalitate v
rephodeo distinctioe aialitatis a rationalitate negatiua ee, ac minde in eo solu consistere quod
aialitatis intrinsece no s rationalitas. Cu ergo aialitatis vde precisibe cogitatioe s ratio a
litate, inde formaliter habet aialitatis no s rationalitas ligido consistat nec du cogi-
tatione precisiba intrinsece disquatur, sed distinctioe etia intercedere inre aialitatis ee ipsa, et ratio
aialitatis no quod aialitatis disquatur a rationalitate inde pderet a precisiba cogitioe p
ut ab ipsa separata na sub hac ratione neq; aialitatis dici debet, sed aialitatis rationale, et totus
hoc; sed quod ratio aialitatis aduq; co distinctioe a cogitioe disquatur a rationalitate per eade
met cogitioe e quare quod ipsa raris ara, sicut eni aialitatis precisiba dicitur per cogitioe p
precisiba quod ni, et distinctioe aialitatis per eade deo ratur.

232
233

Ude in for a disquomay; qd no disquatur intrinsece positiue nego may; precisibe et negatiue
subdisquomay; in esibe nego; pasibe; raris raris; et deo raris; et disquomay; no
disquatur intrinsece positiue concedo; precisibe; et negatiue subdisquomay; prout e; pntie cogitioe
se te ee concedo; prout se habet ex parte objecti subdisquomay; aduc; prout se habet in esibe ne-
go supositiu; pasibe; raris raris; et abstractioe negatiue ee concedo. Si aliter iactat pntie
rationes disquomay; ad disquomay; distinctioe realis concedo; intrinsecais nego may; et in raris
concedo disquomay; ee; qd distinctioe realis concedo intrinsecais nego concedo; na intrinsecais dis-

227
228

tio conceditur quide e consideratioe raris; mihi vero es.
Arque dicitur; et raris hons a parte rei e indibisibilis; at indibisibile aut totu, aut nil at raris; in
et raris hons at raris totu per cogitioe aialitatis, en per coseptus raris aialitatis etia at raris;
de ide; neq; aialitatis cogitioe s raris; qd nec sic raris aialitatis; pntie; et raris hons ne-
qit ee intrinsece pntie s cogitioe s raris; qd pntie; raris; raris; raris; raris; raris; raris; raris; raris;
pntie; et raris hons aialitatis indibisibile habet cogitioe s raris; a parte rei; qd raris; raris;
cogitioe aialitatis; qd cu raris; raris; raris; raris; raris; raris; raris; raris; raris; raris;
modi cogitioe.
Ad argumetum disquomay; e indibisibile realiter formaliter concedo; virtualiter nego may;
disquomay; raris; indibisibile concedo; indibisibile duraxia realiter formaliter subdis-
quomay; aut totu, aut nil at raris; realiter concedo; per m e raris; raris; raris; raris; raris; raris; raris; raris; raris; raris;

234

monitos volo distindere virtualis qd in rebus datur tribus cose ciontra qd e fuda etalis
etia vocatur, quia fuda etu presat distioo ratio is. Et aut distioo virtualis epibal etiadis
nois; vde eadidigitur hirtualiter, qd pluribus epibal ex realiter distioo epibale etia hec d e;
p adicitur in causado, ut ou res uia per exat eferre, qui presari soler a pluribus d amesedo,
ut cu in uare ad e gere inberitur perfectio et idetificat qd mallis multiplicare veteri uis;
vtruoq e xep lu habetis in hore qui hegeta cu plaris, s enit cu aia libuq et ineligit
cuoq elis ex perfectioe et habet e fecitibus isris cores p d etes, qd etias hois cu birtualer
ex perfectioe s multplex, modo secudu uia, modo secudu allre a perfectioe abstracta e
occi p potest. Secu et lomis cogitio nos ita perfecta, et ad equata esset, pro ide qe idem
omnino significaret abstracta noia, et co creta, quod nullo dabit.

230 Ad id nego aces ad probatio e disquo aces negit ee in ritece potes coapsci ad equate et in
tu in be co codo, inadeguare, et abstracta he nego aces, et co sea: et itas hois, vel cu ad equa
tu cogitio e co hax datur, vel vtru cu inadeguata: si p m cogitioe, tuc gide no aia hax, sed aia al
ipsu, aut tota ho cogitetur. Si vero inberit, nil e cur aia hax negit coapsci e ratio
ali, alioq cogitio illa no inadeguata, ex abstracta hax, sed ad equata, et inuati hax foret.

231 Ad id disquo aces uia, et in d i s i b i l e realiter fortaliter coceo, virtualiter exey bal etia nego
aces, et co seq uia. cogoscibilita nil supra etrate addit nisi respicit ad in d e c i o e: quare
cu etias virtualiter, et epibal etia multplex multipliciter exat in cogoscibi l i s per
plures abstractas, et inadeguatas cogitioes hie vero omi me seq uat, quod et itas illa
multipliciter posit cogosci oportet rei, ysa etia. actualis cogitio e tate ex exite et b i t
ad etiatu reali, et ab in r e d i a l e n a s m i n i t e p h i s i s p a t e t p h a t a i a o n g u m e t i, quod in r a t e
potest in hoc omi no simili: id totu remittat in actu d i b i s i o e, quod in actu coapsci e u d i b i
datur, sed tota quoniat in actu coapsci e u d i b i datur, q u o t a r e m i t t a t i n a c t u d i b i s i o e q u o d
e i p o s i b i l e p r e s e n t i, si quoniat hax qd e i f i t i o d i b i s i b i l i s.

Ita quomodo coeva reliqua hax et id e d o l u t i o r.

232 Arguesio: precisio obiectiba e cogitio uia d alio secu idetificatio nular e u s cogitio, sed dar
tur cogitio aialis rationalis secu idetificatio nular e u s cogitio, q u o m a x a a l e r r a t i o n a l e d a t u r p r e c i
sio obiectiba, sed aia l i e r r a t i o n a l e s u n t g r a d u a l e s q u o d e x p r a t i s o p t p m o r: quod o cogosci
tu aia l, q u a t a t a r c o g o s c i o p o r t e t a t i b u r q u o d d a o p p l i c a b i l e h o r, et b r u t o, sed r a t i o n a l e n u l
t e u d e o p p l i c a b i l e h o r, et b r u t o, q. C o f i r m a t u r i p o: p r e c i s i o n e a i a u n i b o c u e, j a t n o e s s e t, s i
n e c e s s a r i o c o g o s c e r e t u r c u r a t i o n a l i: q. p m o r: v i b o c a s u n t g o r u r a t i o s i g n i f i c a t a p e r n o m e e
o m i n o e a d e, s e d a i a l c o g i t u c u r a t i o n a l i n o e o m i n o i d e a d h o n e, et b r u t u c u p e r d i f e r e t i a
r a t i o n a l e d i b e r s i f i c e t u r, q.

233 C o f i r m a t u r i p o: i d e n t i t a t e q u o r u d a e x t r e m o u i g o r t u m u s, v e l d u b i t a m u s, v e l e r r a m u s d i r e c t a e;
et t a n e i p s a e x t r e m a i g o r e i d e n t i t a t i s n o i g o r t u m u s, n e g e d u b i t a m u s e i: q. f i n e s e x p e r i e n t i a
c o s t a t: p o r c o s e a: s i c o g i t i o i n q u a t u s c i e n t i f i c a, v e l o p i n a t i b a, v e l f a l s u a l l i g i o p o r e s t
a n g e r e, a l i q u o s e c u i d e n t i f i c a t o n u l a t e u s s i c a t a c t u, et i o i n q u a t u s c o g i t i o a n g e r a l l i g i o
q u i i d e n t i f i c a t u i p s o a n g a r i t: s i i d e n t i t a t e C o f i r m a t u r i p o: v i t a s D e i n a t u r a l i t e r c o g
n o s c i t u r, et n u l a t e u s v i t a s, s e d v i t a s D e i i d e n t i f i c a t u r r e a l i t e r c u t r i n i t a t e, q. D e u s
p e r m i t t i t p r e c i s i o e o b j e c t i b a: q. et e x t e r a o m n i a. M o r e x e o c o s t a t, q u o d i n d i b i s o m n i a s u n t
u n i b i n o o b l i t a t r e l a t i o i s o p o s i t i o. h m a r: s i f i n i t a s D e i c o g o s c e r e t u r q u a n d o u n t a s
q u i s q u i s s c i r e t D e u m e e u u, p a r i t e r c o g o s c e r e t e e f i n i t e r i m e r g a t u s d e f i n i t a t e n o s p e c
t a v e r r e b e l a t i o e p a t r i s; s e d h o c e f a l s u: q.

234 I s t o r u s o l u t i o e, et s i m i l i u s s i n e n u m e r o o b j e c t i o n u, a d v e r t e d u e, i n e o e p i b o c a t i o e p r e
s e r e n u q u a v i t a d a c o s i s t e r e, q u o d n u l t a n o m i n a g e n e r a l l i a r a q u a a b s o l u t a s i t h a b i t a
c u t a m e f e r e o m n i a r a q u a c o o r d a t a s i t p o s i t a. s i g n i f i c a t g i d e s i p l i c i a, s e d c u m u l t i p l i c i
t a t e o r d i n u a d c o o r d a t a, q d o c i s i o e d a t m u l t i s n o m i n i b u s, n o t a s i b i q u a r e b i l i s i p l i c i
t u s a c o o r d a t i s. h i n c s i m p l e x u t c o n o t e n s o m n i a, v e r t e r m i n i s a p e l l a t i p o r e t, q u o r o m n i a p o s i t o

connotata sua: Sensatio potest fieri ab uno, discussus potest fieri ab eadem, profectio ab eadem potest ab eodem fillius. Cur ergo absque remittentia mentis tales negationes habeant voces in actibus ita mutari: unus potest sentire, et sensibilibus dicitur, aut animal, idem in edistione potest discutere, et discussibus dicitur seu rationalis; idem profectio, Monachus, patet gignere sine distinctione sui. Cur autem ut quilibet ex his accipiat denominationem ipsa videndum est a se ipso?

235
236
 In respectu illa vox animal solitarie prolata idem valet quod ispe: sentire potest: omniacq. potentia sentire, vel connotantia sensationes hoc nomine animal nominatur, uni impositio, et similibus transferibili, vel imponibili, ut ad distinctionem sensu hominum, non multum licentur nomina, ne societates humana inde detrimentum patiantur. Similiter vox rationalis idem significat ac potest discutere, unde homini, non brutis conuenit, non quia parte nominis indiget, vel improprie, neque enim rationale, per modum partis significatur, sed per modum totius significantis totum hominis, ut et jubar si dicitur, sed quia totus homo est potens discutere, brutum vero non habet.

237
 Unde re ipsa multis, duabus autem magis usitatibus vocibus connotatis distinctus homo, animalis videlicet, et rationalis. Totum hominem cum ordine ad sensationes prima significat vox animalis, et vox rationalis hominem significat cum ordine ad discussus, per hoc eodem pro sensu modo significare, valet brutum, quod homo, quia ut utunge ex quodlibet ege, potest sentire, quod solum determinate, et explicite significatur per eam. Per hoc solum homo significatur, quoniam brutum multatenus est potens discutere.

238
 Verum enim vero vos bene mentes et rogo ut attendatis sequentia. Non opus est determinare cognoscere quis illi unde sit ille, quid dicitur potens ad aliquid, ut potes dicitur qui auget ille s. quia scilicet hoc potest induere quae denominationes, quibuslibet aliis nominibus s. nominatis illis totum hoc potest audiri, respicit ad precisan denominationem potens ad quod vis determinate. Dum modo dicitur re cognoscatur, dicitur discutere, potens, etsi aliquid in determinate non cognoscatur, potest re discutentis ad alia, propter discussum in mo. etsi nomen quidem illud quod discutit et auditum in quantum fuerit. Sensatio intelligit et sensibilibus opelabitur, etiam si illis non fuerit, et ut muneribus, sic ut sicut ad denominationem sensibilibus non peruenit, vel quia non potest non attenditur, et per hunc lineam quod videtur, et ceterum a quo sumit ex hoc diuina, propter se linea quod videtur, realiter omnes lineae centro sumunt ex hoc diuina, sed quibus inde pendet et ab alia id est, ut una sumat, ita sumunt ceterae, ac si non sumerent.

239
 Et haec in forma ad argumentum concessa magis nego, in. Ad probationem dis quo magis. Sunt tunc cognosci potest et attributum significatum per modum partis nego; per modum totius subdis quo; tanquam ad absolute nego; connotatum subdis quo iterum: applicabile homini, et brutis secundum id, quod indeterminate, et implicite significat nego; secundum id quod significat explicite, et determinate subdis quo ad hoc: applicabile improprie, et metaphorice concedo, et ab absolute nego magis, et per hunc modum connotatum minori nego connotatum confirmatum nego magis, ad probationem dis quo magis: est omnino eadem secundum id quod implicite, et indeterminate significatur per nomen nego magis; secundum id quod explicite, et determinate significatur subdis quo; est omnino eadem in representando concedo; in essendo subdis quo iterum: omnino eadem in proprio, et quibus alen ter concedo; propter, et rigurose nego magis; et sic ista minori nego connotatum.

240
 Voces dicuntur univoce proprie res quas significant: res autem tantum bruti, et totius hominis, plures univoce applicabiles sunt aut significantes una voce animal, absque significatione determinata dissonantiae, licet enim animal id totius significet, quod est homo implicite, et indeterminate, quia per quod significatur per modum totius, et non per modum partis, ut inquit dicitur, at tamen expressis et determinate totum hominem significat cum connotatione sola ad operationes sensibiles, quod est totum hominem esse sensibile, et in aliam plius determinate. Totum hominem significat, et per consequens etiam significat rationale, sed implicite, et indeterminate: unde nomen animal non est impositio proprie, quam translatione, applicabile est homini, et brutis, secundum id quod dicitur, quod determinate, et expresse significatur quod idem omnino in utroque indiget, significatur, etiam expresse, et determinate, sed quod omnino simile improprie in utroque nunc vero similitudini conuenientia se sola sufficiens, ut ratio univoca salba consistat in se, et videtur.

Dicitur. Rectum realiter dicit omnes connotationes: quod sitorum tangatur omnes eius connotationes tanguntur: sed quando per cognitionem tanguntur omnes connotationes eius, connotata omnia pariter tanguntur: et quando cum cognoscitur totum in pluri, omnia sua connotata cognoscuntur. Respondetur: connotationes simplicis ut plures apprehendi a nobis terminantur, non subiecti, et ex parte connotatum, non ex parte connotantis. Ordines multi per multitudinem et per similitudinem, quasi ad unum incenso, et quo magis a circumferentia recedunt, plurimam suam magis deperdunt: et quo magis ad centrum accedunt, magis partem partem eius unitatem, cui vix iam in centro fuerint nullam sui partem faciunt multipliciter, sed unitatem pura. Ordo autem ex habitu ad alligat, et rectum importat, et connotatum: unde ut determinate, et plene intelligatur, non solum rectum, verum etiam cognosci debet connotatum, quod respicitur. Quapropter dum simplex quodlibet per cognitiones suas, nisi ex parte connotatum, quare nullo connotationes ex parte enim plures connotationes sunt, nisi ex parte connotatum, quare nullo nimirum, dum unum subiecti be ordo in plures terminos fertur, in plures quasi periturus ordines terminantur.

240/S

Dum; connotatum **A** quoniam cognoscitur, nec item cognoscitur modo ut fertur ad connotatum **A**. Et totum deum modo subiecti be cognoscitur modo, ut respicit connotatum **B**. Si entitas simplex habet unum, et indivisibile est modo ad dicendum, et sensationem. totum hic modo cognoscitur per conceptum animalem, et totum quoque per conceptum rationalem. totum per animal ut respicit sensationem, totum etiam per rationale ut ad dicendum terminatum.

241 **Deponer:** Si totum simplex per cognitionem partem attingitur cognitione precisiva totum simplex comprehendit, et repugnat, quod per quibus cognitione comprehensibile sit. **Q.** pro respiciatione audi. **Q.** ubi in hominem questione 2^a de veritate articulo 1° ad tertium: cum nomina, inquit, sint signa intellectuum, secundum hoc se habet nomen ad totalitatem alicuius rei significandam, secundum quod se habet intellectus in intellegendi. intellectus autem noster totum deum intellegere potest, sed non totaliter totum, quia necessarium est, ut de ipso est totum, aut nihil intellegatur, cum in eo non sit pars, et totum: sed deo. non totaliter, quia non perfecte cognoscimus ipsum, secundum quod ipse est in sui natura cognoscibili. Similiter et nomina, que de deo dicuntur, ipsum totum, sed non totaliter significant, quia tunc solum comprehenditur obiectum, quando totum, et totaliter plenum, et plene capitur: quando autem cognoscitur omnibus modis, quibus cognoscibile est, cognoscitur autem precisiva et si totum simplex cognoscatur, sed non totaliter totum, unde comprehenditur non est.

242 **Ad que 2°:** inter ea, que realiter non distinguuntur, sed sic in divisibilia sunt, datus intencionalis, et sicca compositio est genere et differentia; sed compositio est distinctior unio: ego penus, et differentia distinguuntur per rationem, ut unitatem compositionem faciunt; sed genus, et differentia sunt gradu logici. **Q.** deinde: dicitur dum cognoscitur animal, aliquatenus cognoscitur etiam rationale, quoniam animal significat id, quod habet animalitatem, id est, quod animalitatem habet, et quod rationale, sed dum cognoscitur animalitas, patitur cognoscitur animalitatem haberi; siquidem animalitas concipitur, tanquam forma, que essentialiter preest ordinem ad subiectum.

243 **Ad primum** dicitur maiorem: intencionalis compositio est genere, et differentia me **Q.** primum concedo: logici sub distinguo: dicitur, connotate concedo: ex parte recti iterum sub distinguo: secundum utrumque conceptum explicite, et detentum note significationem concedo: significationem implicitam, et indeterminate modo maiorem, et minus concedo a negatione consequentiam. Duplex intencionalis compositio distingui oportet, metaphisica scilicet, et logica. prima est genere metaphisica, et differentia utroque metaphisica contrat, genus metaphisicum appellari potest pars illa compositiois abstracta quidem, et compositio, que rationem nullatenus. Et de specie predicabili. Similiter metaphisica vocatur differentia pars altera compositiois minus compositio, que id est genus differentialis compositiois, sed nec etiam est predicabili de unferentibus. Sic dicimus hominem esse compositum ex animalitate, et rationalitate. Compositio intencionalis logica est genere conflatur, et differentia utroque logice universaliter, et predicabili; sed compositio ita impropria est.

250 **Unde dicitur** totum in primam distinctione 29^a questionis articulo 1° ad secundum ait, homo non est animalis, et rationalis, sed animalis rationale item capite 3° de ente et differentia: nec pars est materia, sed sumitur a materia, ut significat totum nec differentia est forma, sed sumitur a forma, ut significat totum: unde dicimus hominem esse

est animal rationale, et non est animal, et rationale, sicut cum anima et corpore. sed si homo aliquo modo est animal, et rationale dicitur esse, non est sicut restitua ex duobus rebus, sed sicut intellectus tercius ex duobus intellectibus. intellectus enim animalis est sine determinatione, sicut specialis naturam est, prout res, ex eo quod est materiale respectu ultime perfectionis. intellectus autem huiusmodi de ratione rationali consistit in determinatione formae specialis, et quidam secundus intellectus constituitur intellectus speciei, vel de functionis: et deo sicut res constituta ex aliquibus non respicit predicationem eorum intellectuum, ex quibus constituta, nec intellectus respicit predicationem eorum intellectuum, ex quibus constituta, non enim dicimus, quod differentia sit de eorum vel differentia. patet et quod homo solummodo ut speciem est, aliquatenus esse potest et animal, et rationale, sicut intellectus tercius ex duobus intellectibus, quando quidem ut homo est predicationem recipit eorum intellectuum animalis, et rationalis: unde dicimus quod homo est animal.

251 *Utrum compositio metaphisica ex partibus contat intentionaliter directe dertentis, minime est. compositio logica partium differentia compositionum non adeo nota est, ut prima ve nequeat communi dialecticorum doctrina. iuxta quam in supremi generis definitione ingrediuntur genera, et differentia, quoad modum vera est, et distinctio, genus inquam metaphisicum, non logicum, ne supra genus supremum superiorum aliquid stabiliscantur genus, generis autem metaphisico non nisi metaphisica res respondeat differentia: nunc sic: ad partes definitionis compositionem faciunt: et per se compositionem logicam ab omnibus admittenda est metaphisica compositio.*

252 *Sed inquit: genus iuxta Aristotelem non est indifferens sicut pars essentiae eius, sed solum sicut ens extra graditatem. unde respondet: quod licet genus indeterminate cadat in intellectu differentiae, non tamen determinato: unde genus determinatum est extra essentiam differentiae determinatam, differentia enim rationale est: non determinat animal, sed solum explicat habens variam naturam, et tamen animal in habente rationalitatem includitur. Quare ipse Aristoteles 1° 2° ad 1^{am} cap. 1° ad 1^{am} ait: differentia est nobilior genere, sicut determinatum indeterminate, non autem sicut alia et alia natura.*

253 *Unde Aristoteles 1° 2° ad 1^{am} cap. 1° in corpore inquit: ens non potest esse genus allicuius, omne enim genus habet differentias, quae sunt extra essentiam generis: nulla autem differentia potest inveniri, quae est extra ens, quia non ens non potest esse differentia, et si differentiae generis sunt, pro explicato sunt extra essentiam generis, quoniam tunc erit differentia generis absente, unde respondet: quod in hoc differentia a quolibet genere, quod genus non transcendit ad similitudinem suam inferiora, quoniam ad modum ens transcendit sua: animal quippe diversum extremis habet connotatum a connotato rationalis, cum positum secundum sine hoc connotato unde non dicitur, quod animal formaliter transcendat rationale, cum aliud est sentire, aliud discutere, et esse cognosci, cuius contrarium accidit indifferens entis: si quidem ens similitudinarie unum, et multiplex rigurose nullam a se distans ad connotandum differentiam dicitur, quia differentiae omnes connotant actum essendi, sive oppositionem ad nihilum, non minus quam ens absolute prolarum.*

254 *Utrum omnis differentia entis determinate, et sub quacunque reduplicatione formaliter est ens, sed vero animal, cum ex prima sui apprehensione non ad discussum, sed ad sensationem ordinem, sub proprio nomine conceptum, si determinate, reduplicatio, et formaliter non est rationale. Ans. super: quia genus formaliter non transcendit differentias, haec propositio est falsa: rationalitas est animal, haec autem beta propositio contrariam rationem: per se itaque est ens, et aliter se habent differentiae generis ad genus, ac differentiae entis ad ens, sive genus obiective praecindat, sive non. si multa: ens ratione transcendente formaliter est de conceptu differentiarum abstractivae sumptivum, et genus vero tantum pro implicito continet differentias concretivae significatio: id est, pro potestate dicit de bono comparate ad particularia bona.*

255 *Utrum superior propositum nequam in ore, quam non suadet implicita probatio. Alii quosdam ex Aristotele videmus concretum, et abstractum diversas notas, nunc vero, et aliter indicare jubat. Si per abstractum significat formam sine materia, ut scientia: concretum vero formam simul et materiam significat, ut doctus. 2° abstractum per se est tale, ut iustitia, inquit Aristoteles, ut concretum est tale, per abstractum, ut iustus, per iustitiam. 3° abstractum importat formam, ut ab omni alio alterius rationis dibulsum, sic albedo nullam aliam significat formam, quae albedo non est, concretum autem non significat formam tantum praecisione, quandoquidem album est et quod al-*

albedinem habeat, nō prohibetur possidere formam alterius rationis, puta dulcedinem & tunc animalitas cum terminus abstractus, dicitur significat formam, ut ab omni alio alterius rationis, bibulam, animal vero implicite, et inderiminare significat totum id, quod in specie ē. Verumtamen cum animalitas concipitur tanquam forma quaedam, de cuius ratione videtur ē habitudo ad subiectum necesse ē, quod aliquod subiectum connotet, sed illud solum, quod tale potest ē per se posse, nec enim homo formaliter ē homo per animalitatem, sed per humanitatem.

Propositiō: si animalitas ē pars metaphisica hominis, et ad modum partis significatur, negit intelligi nisi ut pars, sed ut pars ordinem dicit essentialem ad totum: quod concipitur animalitas, intelligitur etiam totum ipsum, quod ē hō. *disguisat.* negit intelligi per cognitionem reflexam nisi ut pars omittit *mass.* per cognitionem directam nego *mass.* Solutio fundatur in *De Anima* p. 2. q. 1. ad 2. ubi dicitur: quod pars aliqua dupliciter potest cognosci, uno modo absolute secundum quod in se ē. et sic nihil prohibet prius cognoscere partes, quam totum, ut lapides, quam domum; alio modo secundum quod sunt partes huius totius, et sic necesse ē, quod prius cognoscatur totum, quam partes. Sic patet non dicendum ē quod diffinitionis absolute considerata sunt prius, quam diffinitio, alioquin nō notificaretur diffinitio per ea, sed secundum sunt partes diffinitionis, sic sunt posteriores nota prius enim cognoscimus hominem confusa quadam cognitione, quam sciamus disquire omnia, quae sunt de hominis ratione. Partes ergo absolute cognoscuntur, quae partes sunt, et subtractione partium tum solum cognoscuntur, quando sciamus disquire omnia, quae sunt de ratione totius, ac proinde cognoscimus totum confusa quadam cognitione. Sic licet animalitas significetur per modum partis, potest tamen absolute cognosci, quia totum ipsum cognoscimus, cuius ē pars. Nec enim animalitas significat absolute cognosci, quia totum ipsum cognoscimus, cuius ē pars. Nec enim animalitas significat absolute cognosci, quia totum ipsum cognoscimus, cuius ē pars. Nec enim animalitas significat absolute cognosci, quia totum ipsum cognoscimus, cuius ē pars. Nec enim animalitas significat absolute cognosci, quia totum ipsum cognoscimus, cuius ē pars. Nec enim animalitas significat absolute cognosci, quia totum ipsum cognoscimus, cuius ē pars.

Argues 3. quia concipitur hominem, id cognoscit quod hac voce significatur, sed hac voce multatenus significatur natura singularis: p. minor: id significat nec vox homo, quod in hac propositione: Petrus ē hō, de subiecto predicatur, terminus enim idem predicatur, quod significat, ac nō predicatur natura singularis: quod ex philosopho magistro p. 10. natura humana secundum se non ē singularis, alioquin quomodo esset per se? Ergo de individuis predicatur, sed natura humana secundum se nō ē singularis, alioquin quomodo esset per se? Valis nam pluralitas opponitur singularitati, repugnat autem, quod natura possit ēē positum ejus, quod ipsi conuenit absolute, et secundum se, et tunc optime aint. Sed, quod si operatur utrumque natura humana secundum se nō ē singularis, vel plures non utrumque concedendum ē, quia utrumque ē extra intellectum humanitatis: p. 2. minor: in quibus propositione predicatur nō tenetur materialiter, id ē pro supposito, sed formaliter sive pro natura: q. Consequenter, quia dum predicatur tenetur materialiter, idem ē ac natura singularis & dum hō accipitur materialiter, idem significat, ac aliquid hō, qui naturam singulari signat. Ancens ē *De Anima* p. 2. q. 1. ad 2. et alterius p. hęc propositio: Christus factus ē hō, factus ē, id ē nō alia de causa, nisi quia terminus hō proprie tenetur formaliter, pro natura, nō vero materialiter, pro supposito, resumitur enim in hęc predicatum quod tenetur formaliter, ac si dicitur hō significare idem, ac aliquid hō. Falsa autem tunc enim hęc exbaleret. Christus factus ē hō, quod habens naturam humanam, quae falsissima ē.

Argumenti solutione audiat, p. 1. in eam tertium *Si homo*. Aliq. in p. 1. loco 5. et ideo relinquit, quia ratio generis, speciei, differentiae conueniat essentiae, secundum quod significatur nomine totius, ut nomine hominis, animalis, prout implicite, et in dicitur continet totum hoc, quod in individuo ē. Natura autem, essentia, sic accepta, potest dupliciter considerari: uno modo secundum naturam per rationem, et hęc ē absoluta consideratio ejus, et hoc modo nihil ē horum de eadicitate, nisi quod conueniat sibi secundum quod huiusmodi, q. hominis in eo quod ē hō conuenit rationale, et anima, et alia, quae in eo dicitur in fine cadunt album vero, et hęc, siquid dicitur huiusmodi, quod nō ē de ratione humanitatis, nō conuenit homini in eo quod ē hō. Alio modo consideratur, secundum quod habet in se in hoc, si in illo: et sic de ipsa praedicatur aliquid per accidens, ratione ejus in quo ē, sicut dicitur: quod hō ē album, & natura hominis absolute considerata ē, quae predicatur de omnibus individuis.

Hec e ad litteram doctrina illius, cuius in ista argumentatione, sed nihil profecto concluditur ex ea ad verum
 suum nostrum dicendum modum. Concernit namque quod homo in quantum homo singularis non est nec univ-
 ersalis quoniam secundum quod huiusmodi solum reduplicat humanitatem, nec aliquid preter ipsam formaliter im-
 portat, alioquin in homini in eo quod homo est aliquid convenire potest, quod non est de ratione humanitatis; huma-
 nitatis vero, non potest dici unum, plures, quia unum est extra intellectum eius. Si diceretur, quod homo secundum
 quod homo non significat formam hominis abstracte acceptam: respondeo quod licet homo in quantum homo
 ad modum concreti significetur, ratione vero particula reduplicative solum importat formaliter id, quod est de
 ratione humanitatis abstracte, ut patet, non quod essentia humanitatis abstracte in importat in concreto homo
 sed formaliter; et concluditur. Unde homo in quantum homo, si in quantum id est suppositum hominis reduplicet
 reduplicante solum formam singularis non est, quod est hominem non est formaliter, et determinate singulariter, si
 vero si in quantum totum hominem reduplicet, particula reduplicativa a singularitate non abstrahit.

Item natura humana absolute considerata est quod predicatur de omnibus individuis, non tamen modo
 considerata, scilicet secundum quod habet in se in hoc, in illo, quia sic aliquid in obicit accidentale, quam
 differentiam statueret conatur. Sed vero, licet natura humana absolute considerata sic predicatur
 de omnibus individuis, non tamen predicatur sic considerata, sed secundum quod significatur no-
 mine totius. Unde contra prosequitur dicitur: non tamen potest dici quod ratio univ-
 ersalis conveniat
 nature sic accipitur, quia de ratione univ-
 ersalis est unitas, et communitas. Nature autem humane neu-
 ptem eorum convenit secundum suam absoluteam considerationem. Et si natura humana predicatur de
 pluribus absolute considerata, quod quod ratio univ-
 ersalis ei conveniat sic considerata, nonne predica-
 ri poterit de pluribus natura, quod univ-
 ersalis non est. Deinde, si natura humana predicatur de indi-
 viduis secundum suam absoluteam considerationem, predicari de pluribus ei convenit sic considerata. Cur
 ratio univ-
 ersalis ipsi non conveniat. Preterea, si natura absolute considerata convenit predicari de
 pluribus, ipsi quidem convenit et de pluribus predicari per modum speciei, humanitas enim totam ex-
 pressit essentiam hominis. At hoc impossibile est, uti exponere avertit. *261*

Ad 2am minoris probationem respondeo ex 2a. *261* *262*
 terminus in subjecto positus tenetur materialiter, id est pro supposito, positionem vero in predicato tenetur
 formaliter, id est pro natura significata, et ideo contingit articulo 5o in corpore hęc propositio: Christus
 secundum quod homo est creatura, magis est concedenda, quam neganda, quia cum dicitur Christus se-
 cundum quod homo, hoc nomen homo magis proprie tenetur pro natura, quam pro supposito, reamitur
 enim in vi predicari quod tenetur formaliter, idem enim est dicitur, Christus secundum quod homo,
 nasci diceretur, Christus secundum quod est homo. Et sic. Sed quomodo terminus homo, positus in pre-
 dicato non tenetur materialiter, sive pro supposito, sed formaliter, id est pro natura, propterea ne
 predicabitur naturam singularitate perfecte abstractam, minime. Aliud enim est suppositum, et
 aliud natura singularis. Quare licet bene sit quod Deus abundavit naturam humanam
 in individuo, falsum tamen dicitur, quod abundavit hominem sive personam humanam. *262*

Audiat ipse de 2a. *262* *263*
 articulo 5o. *262* *263*
 inquit non abundavit humanam
 naturam, prout est in sola consideratione intellectiva, quia sic non assumpsit se ipsum pro natura
 humane, nisi forte diceretur, quod humana natura est quidam idea separata, sicut Platonici po-
 suerunt hominem sine materia. Similiter etiam non potest dici, quod filius Dei assumpsit humanam
 naturam, prout est in omnibus individuis, quia sic omnes homines assumpsit se, et inquit quod assump-
 sit humanam naturam in ad homo, id est in individuo, non quidem in alio individuo, quod est persona, illius
 nature, quam in persona filii Dei. Et sic patet. *262* *263*
 natura humana in Christo potest dici individuum,
 si singulare quoddam non tamen personam, quia in alio existit, licet terminus homo in predicato positus non
 significet suppositum, proinde non sequitur, quod naturam significet perfecte precisam a singularitate.

forte aliter intelligi potest. *263*
 ex hiis, quod dicitur *263* *264*
 in corpore, inquit enim, in omni po-
 sitione affirmativa homo, oportet quod predicatum, et subjectum significant idem secundum rem ali-
 quo modo, et diversa secundum rationem. Et hoc patet tam in propositionibus, quod sunt de predicato
 accidentali, quam in illis, quod sunt de predicato substantiali. Manifestum est enim, quod homo, et alius
 sunt idem subjectum, et differunt ratione, alia enim (realiter intellige) est ratio hominis, et alia ratio
 palii. Et similiter cum dico, homo est animal, illud enim ipsum, quod est homo vere animal est, in eodem est

enim supposito e, et natura sensibilis, a qua dicitur animal, et rationalis, a qua dicitur homo.
 unde hic etiam predicatum, et subiectum, sunt idem supposito, sed diversa ratione. Patet ergo
 quod predicatum non solum significat naturam, verum etiam suppositum, secus enim predicatum,
 et subiectum neutrumquam essent idem supposito, et tertium secundum rationem, id e secundum
 naturam diversam, sed etiam supposito saltem negative differrent.

264

Quod vero predicata teneantur formaliter, et subiecta materialiter, verum idem e in quantum
 intellectu id quod ponit ex parte subiecti, tribuit ad naturam suppositi, quod verbi ponit ex parte pre-
 dicati, tribuit ad naturam forme in supposito existentis. Ad quod aliter terminis sic explicari potest:
 subiectum significat formaliter suppositum, et naturam materialiter, e contra predicatum na-
 turam formaliter, et subiectum materialiter. Quam doctrinam sepe inculcat D. Thad. presertim in 2^a 2^e
 q. 16. 1^a 2^a, et 1^a 2^a ubi ait: terminus h^{oc} in reduplicacione posuit potest accipi dupliciter. 1^a 2^a
 ratione nature, 1^a ratione suppositi, sed magis proprie tenetur pro natura quia predicatum tenetur
 formaliter. Ad istam dicit: quod hec propositio: Deo factus e h^{oc}, absolute loquendo vera
 e, quia factio loquitur D. Thad. 2^a 2^e q. 16. 1^a 2^a ad 1^{am} intelligitur terminari non ad suppositum, sed ad
 ipsam naturam. Ad quam naturam: ad eam sane, quam Deo assumpsit. Cuius Deo assumpsit
 naturam humanam in individuo, ideo illa propositio vera e, quia factio intelligitur terminari ad
 ipsam naturam individuatam: e in ea propositio Deo factus e h^{oc} predicatur natura pro simpli-
 cito singulari.

Disputatio 2^a.

265

De universalibus generatim. Capitulo 1°. Quod quod duplex s, et ubi dicitur universale.

Universale, ut vox ipsa indicat e unum visus alia, unum respiciens multa. Quinque vel
 autem universale communiter assignatur, in causando scilicet, in representando, in signifi-
 cando in edendo, et predicando. 1° e unum potens causare multa, ut Deus, qui unus cum s,
 curia creare potest: 2° e quod multa representat, ut idea circuli q, qz omnes circulos repre-
 sentat, 3° e quod multa significat, ut vox h^{oc}, quia plures posuit significari homines. 4° e po-
 tens ee in multis, qualiter dicitur de natura humana q, qz in se una in multis hominibus ee
 potest, ee e. 5° in edendo e unum potens predicari de multis, qualia sunt per resultationem unib^{er}.
 salia in edendo, de quibus precipue inquitur ubi dicitur.

266

Sed ante resolutionem d ubi notandum e, quod universale debere ee in multis per identitatem,
 in illis qe multa, s, p, fori, unde habet unitatem destructibilem, et de facto destruemam
 dum e ubi, et multis applicetur, universale in edendo, ideo e unitas illa in natura naturam negat
 ee multorum, sed exata ee quibus evidenter inferitur, regit ee universalis identitatem nempe cum
 multis, et unitatem nature primam quidem in rebus ee, 2^a e dicitur quod sub citari facit
 ubi unum present ad plenam voce illud intelligendum, ubi notandum e, naturam illam,
 qz universalis denominatur in triplici statu considerabilem ee, phisico, metaphisico, et
 logico.

267

Statu phisico dicitur realis, constructionis, et a parte rei in eoge continet natura omnia,
 et singula qe ex identitate independentor ab intellectu conseriunt, rationes nimiam qz
 dicuntur communes, et singularitatem detrimunt, qz ordinando autur in individuo, et sic
 dicitur. Statu metaphisico dicitur intentionalis abstractionis, et secundum se in eoge non
 attenditur singularitatem, quam realiter, et phisice continet natura, cuius ratio ita cogno-
 scitur metaphisice, communiter, et ad ee generaliter, ac si nunquam foret conseriata in par-
 ticulari, vel ac si nunquam singularis foret. Sed quibus ex parte objecti individuatione
 no velucant, semper tamen velucere debent, qz per ee natura metaphisica de finitum
 predicata e essentialia, a quibus nunquam poterit abstrahi, porciendi qe natura qz libet
 sicut nec a ratione radicantis proprietates suas. In hoc statu collocant innumerabiles uni-
 versales in edendo, quod inde dicitur metaphisicum, et eorum multa etiam universale in predi-
 cando, quod loquim appellatur. Statu loquod dicitur compositionis, sibe ordinationis nature
 ad predicationem de singularibus, quare inferioribus suis.

Per istos status gradationem, ex inveniunt quasi ferunt natura quam creabit Deus. Descent
 zu phisico, et naturali, de perditia singularitate sua, rursus ferunt, et ascendit ad statum meta-
 phisicum, et idealem, in quo sine differentia quam prestabat ei propria singularitas, quasi
 indifferens apprehenditur, ut in medio statu logice in statum phisicum descendat, ubi in media
 ratur in singulare quodlibet, et forte reberitur in singularitatem suam, si fortuna permittat.
 res similis fabulis, sed fabule heritarii explicande de veritate. De Marii docendum haec potest
 qui in phisicam conbersi, per aera descendunt in flumina, vel super terram, l. unde exie-
 runt iterum reberuntur in mare, iterum sursum ferendi. forsitam comparatione ha-
 porum naturam intellegentis in triplici statu considerata. In prima consideratione fa-
 cilitate alligua debentur. sequentem conremplare figuram gigitur sta-
 tus vel ari nature accidentales sunt, et similiter quod quid ei conbenit ratione illorum.
 illud autem accidentale nature non e, quod ipsi conbenit ratione sui in statu abstrac-
 tionis, l. solitudinis, aut secundum se, nempe essentia, et ordo ad proprietates formales nature.
 unde celebre dictum: quod quid conbenit nature secundum se ratione sui, ipsi conbenit
 in omni statu et hec prestabit sufficiat.

Plato duntaxat universalia posuit in ideis archetypis separatis, et locatis, l. in concavo sunt,
 ut quidam opinati sunt, l. in mente divina, quae omnium habet effectivas rationes, ut melius
 colludicarent. Positio hec de sensu explicata in negabilis e, quod modum negati, etiam no potest
 Deum ee universale in causando, l. causam omnium ratione omni potentie sue. It in p'sensu peritio reicon-
 da, pariter eridenda e. Sic et Nominales universale in conceptibus statuunt, et vocabunt, no in ratio-
 vocem h'z hoc universale vocabant arbitrarium, conception vero huic voce respondendam apprehendunt
 universale naturale. Nominales philosophos actus prestingunt distinctione. l. id in connotatione
 uerbi. Et inquit: Dialectici nosi temporis in modo dialectice eretici no nisi planum vocis calli legunt
 u statum) Substantia universaliter ee dicunt. Per patet nec dum universalia in cauando, et in re
 sentando, verum etiam in esendo, consequenter ee in iudicando agnoverunt, et ee modo propugnati.
 sed eorum alii a parte rei, solum universale fundamentale defendunt, ex formale in intellectu, quae
 nud videlicet intellectus fundamentum sunt a rebus phisicis, ut metaphisica abstractione sua fa-
 ciat unum potend ee in multis et de multis predicari, ee celebre ma opinio hec. Alii autem
 universale in esendo formaliter dari in rebus sustinent, et hii scitiste sunt. Nos vero men-
 tem nostram duplici assertionone declarabimus.

Assertio I.
 Formale universale in esendo nulli datur rigurose. Assertio hec eidem pl argumentis, quibus de
 monstravimus inter gradus, loq' eadem enntis nulam dari precisionem operantiam. Sed utrius
 quodetio, nulli datur natura, cum qua realiter identificentur, plura, quae no identificentur, rea-
 liter interse, sed formale universale in esendo rigurose sumptum talem on quove talis ee
 naturam, et universale in esendo nulli datur rigurose. Conde a tenet, et mag' ex eo patet,
 quod impossibile e natura densitans in creatis primitivum illud ab omnibus receptioni.
 identificata cum rethio identificantur interse, minor vero pl: cum natura, quae rigurose dicitur
 formale universale in esendo, realiter identificentur multae, sed allusive hec multae reali-
 ter no identificantur inter se: e. Minor e evidens, alligim multa no esent multae, r' spe dis-
 tati. No mag' natura illa ee in multis, per identitatem realem, et pl: natura illa ee in multis
 per identitatem formalem, sed identitatem formalem realem suspensam identitatem: e. Major conrat,
 etenim natura illa formaliter affirmari potest de multis, minor vera e, et conde a inferitur.

Confirmatur. Natura abstracta a singularitate, l. si manet realiter, l. in se, et in
 intensionalis separatae, quocumq' illis, realem inducit separationem eorum, quae identificantur.
 at natura quae realiter manet, l. si, neq' ee per identitatem realiter in paulo, e. 2o: natura,
 quae rigurose dicitur universale in esendo, e natura, quae realiter potest ee in multis, et
 in quolibet, se hec natura nulli datur: e. Major, ex eo conrat, quod positio for.

formali uniuersali in essendo, tota conceptio hęc predicabilis est de omnibus, ac sin-
gulis indidivuis nature humane. Minor p[ro]p[ri]a, natura q[ue] tota realiter poset ē inmut-
ris ē realiter natura multorum; sed in quolibet negit ē realiter natura multorum; q[ue] tota
natura q[ue] tota poset ē realiter in multis, et tota in singulis, ē natura, q[ue] tota poset ē in illis
sine divisione sui, quod repugnat; q[ue].

Probatur 2. conclusio. Uniuersale in essendo ē unum q[ue]rum in ēe pluribus; q[ue] unum q[ue]rum
fieri in multis; q[ue] ē unum q[ue]rum ut s[ed] in multis diuisim, si q[ue]dem n[on] ē creatum, s[ed] e[st] creabile,
quod multiplicari, poset absq[ue] divisione, q[ue]i; q[ue] ē unum diuisibile in multa. Modosic; In uniuersa-
le in essendo ē unum diuisibile in plura e[st] sensu, quo unum; n[on] ē si hoc 2m. q[ue] natura uniuersa-
lis e[st] sensu quo formaliter, s[ed] intentionaliter una ē diuisibilis n[on] ē in plures nature; q[ue].
neq[ue] abra ē ut s[ed] in multis diuisim; q[ue] neq[ue] formaliter uniuersalis. Constat hęc ultima conse-
ex difinitione, ne ipsa uniuersalis, quam uniuersaliter tradunt per ip[s]os omnes. Si vero dica-
ant uniuersale in essendo ē unum diuisibile in plura eo sensu quo unum, contra ē; q[ue] d[icitur] ē di-
uisibile in multa, potest fieri multa, s[ed] he multiplicari; sed unum qua unum ē n[on] potest fieri mul-
ta, si se multiplicari; q[ue] unum qua unum ē, n[on] ē diuisibile in multa; p[ro]p[ri]a; unum qua unum ē nec-
sario, essentialiter, ac semper ē unum; q[ue].

Secundo: unum formaliter ē indidivisum in se, et diuisum a quolibet alio; sed ea ratione, qua unum ē indidivisum
in se, et diuisum a quolibet alio ē formaliter indidivisibile in plura; q[ue] p[ro]p[ri]a; ea ratione, qua unum ē
formaliter indidivisibile in aliud; nec ē potest illud aliud; sed quod negat ē, neq[ue] ē potest aliud ē for-
maliter indidivisibile in aliud; q[ue] d[icitur] diuisibilis realis, arguit multipliciter realem; q[ue] d[icitur] diuisibilis realis in ten-
tionalis etiam arguit intentionalem multipliciter realem; q[ue] unum qua unum ē ē; Probatur p[ro]p[ri]a com[un]i deo
p[ro]p[ri]a ē verum, quia absolute repugnat, quod idem ē realiter separabile a se ip[s]o; sed n[on] minus repugnat,
quod idem formaliter a se ip[s]o s[ed] formaliter separabile; q[ue] d[icitur].

Asseritio 2a. Uniuersale formale in essendo equi valens datur in intellectu prout a scientis regit
v[er]it[as] p[ro]p[ri]a; natura similis alteri et objecta intellectu sine differentia egibales per ordinem ad scientia
t[er]m[in]i, q[ue] rigorose esset una, et rigorose identifiaretur cum multis; sed natura egibales per ordinem ad
scientias nature rigorose vni, rigorose egibales identifiabile cum multis ē uniuersale formale in essendo
equi valens prout a scientis regit v[er]it[as] p[ro]p[ri]a; natura illa objecta intellectu sine differentia, in in-
tellectu dabitur uniuersale formale in essendo equi valens prout a scientis regit v[er]it[as] p[ro]p[ri]a; sed datur in in-
tellectu natura illa similis alteri sine differentia representare; q[ue] subsunt com[un]i ex precisione
eodem modo quo dubio p[ro]p[ri]a; eos statu h[ab]ent; et item ex p[ro]p[ri]a in d[icitur] p[ro]p[ri]a; ubi sic ad
ē p[ro]p[ri]a in intellectu p[ro]p[ri]a; uniuersalis, in quantum habet rationem uniuersalem ad omnia; q[ue] d[icitur]
p[ro]p[ri]a; equaliter ē similitudo omnium.

Ex C. **De fonte, et essentia inq[ue]rit;** rel[ati]o[n]is quod ratio species accidit nature humane
secundum illud ē quod habet in intellectu; ip[s]o enim natura habet ē in intellectu
t[er]m[in]i ab omnibus indidivis dualibus, et habet rationem uniuersalem ad omnia indidivua prout ē
scilicet ē imago omnium, et inducens in cognitionem omnium, in quantum sunt homines; et h[ab]et
natura intellecta habet rationem uniuersalem secundum q[ue] d[icitur] ad res, q[ue] sunt ex
p[ro]p[ri]a animam, quia ē una similitudo omnium, et continuo subdit exemplum statue, q[ue] cum
una, si multos homines representare potest.

Mayor vero principalis p[ro]p[ri]a; eodem modo se gerent scientia organa nature rigorose unam, rigoro-
se q[ue] eandem in euntis, quo se gerant organa eandem, sed similem; q[ue] suadentur antea ex p[ro]p[ri]a
mento certum; qui discit unum fabricare horologium, p[ro]p[ri]a; discit omnia fabricare horologias
milia; qui discit unum corpus sanare, et alia sanare discit in omnino similibus morbis; q[ue] d[icitur]
accidit respectu scientiarum, quarum q[ue] d[icitur] unum sciens, et demonstrans, cetera omni no si-
milia resutatur demonstrare, et egibales demonstrat.

Explicitur; qui cognoscit uniuersale in res redentando, q[ue] conceptum n[on] ē estimata, et res
natur cognoscere omnes similes in humanitate, n[on] colit de, sed diuisibile, n[on] determinat
sed h[ab]et et quilibet incomp[re]h[ens]o, neq[ue] enim h[ab]et egibales potest collectioni hominum aduc

ut in natura similitum, similitudoque non facit, imo necesse est exigat multitudinem similitum.
 Deinde: conceptus homo ne utique representat omnes determinate homines, quibus omnes de-
 terminate similitudinem dicant in natura, in intellectu, si idem ut faciat universale tantum apprehen-
 dit naturam unde perfecte similitudo natura vero multitudinem non assimilatur perfecte. Insuper:
 plura de collectione verificantur, quod non verificantur de homine, quare conceptus homo equidivine
 gis multitudinis similitum in ordine ad scientiam, sed vero cum nula appareat differentia inter
 hoc, illud disjunctive representatum per ordinem ad representationem, qui mentis oculos figit
 in universale in representando, per ipsum definetur in cognitionem representati quod re vera est esse
 et hoc illud disjunctive in dege universale in essendo equibalenzer prout a scientis requiritur potest
 nominari.

278

Hinc respicienda videtur sententia illorum, qui pro his ibi tenent universale in essendo ex collectione indi-
 bi duorum tanquam materia, et unitate similitudinis tanquam forma constructum. Etenim juxta ip-
 sos universale in essendo e predicabile de singulis inferioribus, predicabiliter autem non debet singulari-
 bus eo in sensu convenit nature, qui ipsi convenit unitas, et universalitas, sed unitas, et universalitas
 positive convenit collectioni in distinctivum, quod predicabiliter: collectio omnium hominum est predicabi-
 lis ex de per se, quod ex de est collectio omnium hominum.

279

Explicitatio de ratio pro barba: qui mentis oculis capiat universalem representationem hoo, sed per ipsum
 debent in cognitionem omnium similitum in natura humana, sed taliter cognoscendo potest omnes
 similes, simile quod vis definire, ubi de re, cum nula appareat differentia in ordine ad representatione:
 hinc ad opusculo dicitur: universale e unum in cognitione, quia licet plura secundum quod plu-
 ra non condititum in unum in intellectu, tamen plura secundum quod similia sunt condititum in unum in
 intellectu, ita quod intellectus non potest distinguere similia in quantum sunt similia, et ideo in te-
 lectu apprehendit hominem, et ad simon in quantum conveniunt in una operatione scilicet sensitiva.
 Quare qui de aliquo simili quibus demonstrat de quolibet simile dege, et in confuso representatur de mo-
 strare.

Soluntur Argumenta.

280

Argues contra iam Assertionem: Universale in essendo rigurose e unum potens ee in multis, sed ali-
 cuius datur unum potens ee in multis: quoniam universale in essendo alibi datur rigurose per se, ubi ubi
 datur objectum scientiarum, sed unum potens ee in multis e objectum scientiarum, quod plura objectum
 scientiarum e aliquo res communis pluribus, ab eis abstracta, et in eis iterum tenenda, huiusmodi e
 unum capion ad essendo in naturalis: quod maior: objectum medicine, et ratio corporis sanabilis ut cu-
 re, et sic de reliquis objectis scientiarum, artium, et facultatum omnium: quod

281

Confirmatio: objectum scientie cuiuscunque aliquo res e, non singularis: quoniam universalis: per minor de
 singularibus non datur scientia: objectum scientiarum e necessarium, sed quodlibet singulare unde
 alterius simile contingens, et defectibile e, ut per se licet: quoniam universale a scientis requisitum e, et hoo
 quod in 2a conclusionem dicebamus equibalenzer in intellectu: quod debet ee universale formale
 in essendo rigurose. Ad argumentum respondet dandi in intellectu: quod debet ee universale formale
 unum rigurose potens ee in multis concedo majori: universale in essendo rigurose e
 dista minor: nego consequentem. Similiter disque probationes. Quoniam natura una, quod debet ab uno abs-
 trahatur, et in alio per intellectum non potest habere dubie quoniam e, haberet ratione indifferenciam
 ut realiter esset, quod realiter non esset quod realiter e quod fieri negat. At vero natura
 quodlibet per ordinem ad scientiam humanam altere non e sibi, simili equaleat ex eo, quod omnia quod e
 equibalenzer dari universale in essendo, non tamen hinc.

282

Ad hanc Confirmationem disquidit: non singularis determinate, explicitate, et clare. Concedo minor: unde
 determinate confuse, et non implicite non minor: qua distinctione cavendum e probationi: itaque medicina
 corpus humanum sanare intendit non hoc precise: illud sed quodlibet indesignatum designabile rationem
 et de rationabili. Tu modo dicitur quodlibet unum quod sanare intendit rationem committere in cor-
 poris: ne utique, quia hec in sanabilis e, et in communi. In corpore quod formale, et sic in mul-
 tis et artibus, sed huiusmodi corpus quod e, quod non datur natura, quod rigurose e, et sic in mul-
 tis supra arguetur. Quod si sic singularitate a materia conabitur, sed non hoc, illud determinate, sed

Explicatur p. ex eodem animal dum predicatur de homine posit predicari de huius no infertur qd d totum qd e hoo, sed de summo qd posuit ee totum, quiddam huius, sed in eod posuit predictari de huius qd animal predicatur de homine, sicut in animalis ratio totius potentialis, ergo ratio huius potentialis in animalis no inferat qd totum qd e hoo dum predicatur de homine: qm ex inferat qd valat predicari de homine, et si plane contrarium: ut animal idem significatur cum homine debet ee totum qd e hoo, sed ut valat predicari de homine debet identificari cum homine. q. ratio no inferens animal ee totum qd e hoo, neq. inferre posse predicari de homine.

205. *Cyphiatul.* si animal no est totum qd e hoo, sed pars eius no poset predicari de homine, ut *Explicetur* a *seru.* ad capite 2 de ente, et essentia. q. sic animal no e aliquid eorum q. q. identificantur cum homine neq. predicari de homine. h. ac debet coninoxe de essentiam hominis, ut actu predicatur de homine. h. h. consequi si animal no e aliquid eorum, q. q. identificantur cum homine, multo magis e totum qd e hoo; q. Deinde, si animal no continet actu totum, qd e hoo neq. in potentia continet multo magis e totum, qd e hoo, q. ante e implicat continentia in potentia, q. q. nunquam predicatur ab actu; q. sicut predicatur actu no continet actu de essentia, neq. in potentia continet. Objectioni no datis doctrinam traditam in questione de explicati nibus.

206. *Soluntia Argumenta.* Arguetur: 1. *Sy* predicabilia v. g. actus, et habitus p. d. reu. entium, eundem sensum important hec predicationes: hoo e animal, hoo e animal rationale, sed no important q. m. may. in illo actu nam in de importat q. animal, q. q. totum qd e hoo, sed q. animal rationale no magis in parte, quam totum qd e hoo; q. *R*espondeo, negando absolute q. q. exem: i. ibum sic disurdo: eundem sensum p. d. ex parte neq. may. h. o. q. q. concedo may. ex sic dista mino neq. ea bean. Ratio de negationis inde trahitur, qd si sola enuntiatione iuxta se habet dicta, idem significat, qd si trahitur hoo ante sensationem, d. a. vero: hoo e animal rationale, aliud connotat h. ab alia, et idem significat q. h. e. d. hoo ante sensationem, et discursum.

207. *Ratio* autem discionis eadem, sicut quia videlicet in parte p. p. p. h. o. n. o. r. a. si q. m. sicutur ante hominis no e idem expre. et ex p. ordine ad v. t. u. r. g. e. a. m. a. r. a. n. u. m. s. e. d. a. b. s. o. l. u. t. e. t. o. t. a. l. e. x. p. r. e. s. e. m. p. l. i. c. i. t. e. i. n. v. t. u. t. o. f. u. n. o. n. h. o. c. l. a. t. u. m. f. i. e. t. e. i. d. e. m. c. o. n. s. e. n. s. u. m. e. n. u. m. e. n. d. a. n. d. o. s. e. n. s. u. m. h. u. i. u. s. p. r. o. p. o. s. i. t. i. o. n. i. s. h. o. o. e. a. n. i. m. a. l. i. b. y. h. o. o. i. u. s. p. e. c. i. e. s. c. o. n. s. i. d. e. r. e. g. e. n. e. r. e. e. t. d. e. e. n. t. i. a. t. o. t. a. m. e. s. s. e. n. t. i. a. m. h. o. m. i. n. i. s. q. u. a. b. i. u. s. i. n. t. i. m. i. s. a. m. o. r. a. t. i. o. n. i. b. u. s. c. o. n. t. e. n. t. i. a. m. i. m. p. o. r. t. a. t. e. t. d. i. c. i. t. a. c. t. u. m. v. t. u. t. e. a. d. s. e. n. t. i. e. t. u. r. a. d. d. i. s. c. u. t. i. t. e. r. e. a. n. i. m. a. l. i. u. s. q. e. n. u. s. h. o. o. e. c. o. m. p. o. n. e. n. s. s. p. e. c. i. e. m. v. t. a. m. o. d. a. n. t. a. c. t. u. s. c. o. n. s. i. d. e. r. a. t. i. o. n. e. m. a. d. s. e. n. t. i. e. q. u. a. p. r. o. p. o. s. i. t. i. o. n. e. v. t. u. t. i. a. i. n. i. s. t. a. m. a. n. o. t. a. t. e. s. e. n. s. a. t. i. o. n. e. m. e. t. d. i. s. c. u. t. i. t. u. m. t. o. t. u. m. e. t. i. p. s. u. m. a. n. o. t. a. t. e. s. e. n. s. a. t. i. o. n. e. m. q. e. b. e. n. e. e. s. i. c. u. d. i. s. t. a. i. n. i. s. t. a. m. o. d. a. n. t. i. o. n. e. s. u. n. t. d. u. e. a. m. o. r. a. t. i. o. n. e. s. e. v. n. a. e. a. r. u. m. q. u. a. m. n. e. q. u. i. n. e. n. t. i. o. n. e. m. e. n. t. i. o. n. e. n. e. g. a. t. i. t. *

Arguetur 2o.

208. *I*tem propositio per se hoo no e identitas: sicut si attributum hoo predicatur de se, ut totum actu, et ex parte attributi determinatio sive simpliciter per se, et ex parte determinati, si determinatio sive singularitudo per se, representatur ex parte attributi propositio: ita per se hoo, multo magis de se per se, per se hoo per se, q. *R*espondeo, propositio e. d. h. o. o. e. i. d. e. m. q. u. a. m. e. e. i. d. e. n. t. i. c. o. m. n. o. q. d. p. r. e. d. i. c. a. t. u. m. e. s. s. u. b. j. e. c. t. u. m. i. d. e. m. s. i. n. t. h. o. c. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. i. n. o. m. n. i. p. r. o. p. o. s. i. t. i. o. n. e. a. s. i. m. a. r. i. t. a. t. e. p. r. o. p. o. s. i. t. i. o. n. e. s. u. n. t. i. n. q. u. a. l. i. b. e. t. v. t. u. t. i. e. e. i. d. e. n. t. i. t. a. t. e. a. s. i. m. e. n. t. u. r. s. e. d. q. d. a. n. t. e. c. e. d. e. n. t. i. b. u. s. a. p. r. e. h. e. n. s. i. o. n. i. s. q. u. o. d. s. o. l. u. m. v. o. c. e. r. e. n. t. u. d. i. h. e. r. e. a. n. e. c. i. n. q. u. i. d. e. m. c. o. n. g. r. a. f. i. x. e. s. t. v. t. o. a. p. r. e. h. e. n. s. i. o. n. i. s. i. t. p. e. r. u. s. h. e. d. i. m. e. d. i. u. m. p. n. e. b. v. o. c. e. s. r. e. l. e. c. t. i. a. p. e. n. e. s. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. a. v. e. c. u. m. d. i. s. i. n. g. u. l. a. r. e. n. a. m. p. e. r. u. s. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. a. n. a. t. u. r. a. m. h. u. m. a. n. a. m. d. e. c. e. n. t. e. s. i. n. g. u. l. a. r. e. m. n. o. v. e. r. o. n. o. i. t. a. s. i. n. g. u. l. a. r. i. t. a. t. e. e. n. i. m. p. o. t. i. u. s. s. i. n. g. u. l. a. e. n. o. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. u. r. d. e. t. e. r. m. i. n. a. t. e. i. n. n. a. t. u. r. a. c. o. m. m. u. n. i. s. e. d. i. m. p. l. i. c. i. t. a. t. u. m. e. s. i. n. c. o. m. p. o. s. i. t. o. v. t. e. x. a. n. t. e. c. e. d. e. n. t. i. b. u. s. s. a. t. i. s. c. o. n. d. i. t. *

Arguetur 3o ex d. h. o. a. p. b. q. q. d. q. d. v. t. u. t. i. u. t. a. u. t.

209. *I*n qualibet propositione affirmativa bona oportet qd predicatum et subjectum singulariter eundem secunduon rem alio modo q. e. d. i. b. e. n. s. u. m. s. e. c. u. n. d. u. m. r. a. t. i. o. n. e. m. i. t. a. q. d. d. i. b. e. n. s. u. m. q. u. e. e. s. e. c. u. n. d. u. m. r. a. t. i. o. n. e. m. n. e. d. p. o. n. d. e. r. s. u. n. t. a. t. i. b. u. s. s. u. b. j. e. c. t. i. e. t. p. r. e. d. i. c. a. t. i. i. d. e. n. t. i. t. a. t. e. m. v. e. r. o. n. e. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. n. t. e. l. e. c. t. i. v. i. s. a. m. c. o. m. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. q. u. i. p. r. e. d. i. c. a. t. u. m. h. u. i. u. s. p. r. o. p. o. s. i. t. i. o. n. i. s. p. e. r. u. s. e. t. h. o. o. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. a. l. i. q. u. i. d. s. e. c. u. n. d. u. m. r. a. t. i. o. n. e. m. d. i. s. t. i. n. c. t. u. m. a. p. e. r. u. o. q. u. i. p. r. e. d. i. c. a. t. u. m. v. t. u. t. i. o. n. a. c. t. u. a. l. e. *Explicatur 2o.* ad. predicatum et subjectum nisi amant d. b. e. n. s. u. m. s. e. c. u. n. d. u. m. r. a. t. i. o. n. e. e. s. t. m. o. d. o. s. i. g. n. i. f. i. c. a. n. d. i. e. r. c. o. n. c. i. p. i. e. n. d. a. c. o. n. c. e. d. o. e. x. p. a. r. t. e. r. e. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. n. e. s. s. o. l. u. t. i. o. d. e. h. o. m. i. n. u. m. e. x. e. o. d. e. m. d. o. c. t. o. r. a. e. i. n. h. o. c. c. i. t. a. t. a. e. i. n. t. e. l. e. c. t. i. u. n. o. s. t. e. r. q. u. a. m. d. i. s. i. n. t. e. l. e. c. t. i. v. i. s. a. m. e. t. i. p. s. u. m. d. e. e. u. m. s. u. b. d. i. h. e. n. s. i. s. c. o. n. c. e. p. t. i. o. n. i. b. u. s. c. o. g. n. o. s. c. i. t. t. a. l. e. m. q. u. o. d. o. m. n. i. a. h. u. i. u. s. s. i. m. p. l. i. c. i. t. a. t. i. n. t. i. b. u. s. p. o. n. d. e. r. v. n. a. o. r. e. d. e. m. n. e. s. s. i. m. p. l. i. c. i. t. a. t. e. m. o. n. e. q. u. i. p. l. u. r. a. l. i. t. a. t. e. m. q. u. e. e. s. e. c. u. n. d. u. m. r. a. t. i. o. n. e. m. r. e. b. r. e. p. r. e. s. e. n. t. a. t. i. n. t. e. l. e. c. t. i. v. e. p. e. r. c. o. m. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. p. l. u. r. a. l. i. t. a. t. e. m. s. u. b. j. e. c. t. i. e. t. p. r. e. d. i. c. a. t. i. v. n. i. t. a. t. e. m. v. e. r. o. r. e. b. r. e. p. r. e. s. e. n. t. a. t. i. n. t. e. l. e. c. t. i. v. e. p. e. r. c. o. m. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m.

210. *I*n re. b. o. n. s. i. o. n. e. a. d. i. m. c. u. m. i. n. t. e. l. e. c. t. i. u. n. o. s. t. e. r. i. n. t. e. l. i. g. i. t. s. i. m. p. l. i. c. i. a. q. u. e. s. u. n. t. s. u. p. r. a. v. t. u. n. e. s. e. c. u. n. d. u. m. m. o. d. u. m. s. u. m. s. i. l. i. c. e. t. c. o. m. p. o. s. i. t. e. n. o. t. a. m. e. n. i. t. a. q. u. o. d. i. n. t. e. l. i. g. a. t. e. a. e. e. c. o. m. p. o. s. i. t. a. v. t. u. n. e. s. i. q. u. i. d. i. b. e. n. s. u. m. s. e. c. u. n. d. u. m. r. a. t. i. o. n. e. m. e. i. a. r. e. s. p. o. n. d. e. t. p. l. u. r. a. l. i. t. a. t. e. m. s. u. b. j. e. c. t. i. e. t. p. r. e. d. i. c. a. t. i. s. i. t. a. p. r. e. c. i. s. e. p. e. n. e. m. i. t. a. s. i. g. n. i. f. i. c. a. n. d. i. c. o. n. c. i. p. i. e. n. d. i. i. o. q. u. i. a. d. i. b. e. n. s. i. c. o. n. c. e. p. t. i. o. n. i. a. q. u. e. s. i. n. t. e. l. e. c. t. i. v. e. r. o. f. o. r. m. a. t. d. e. d. e. o. p. r. e. s. e. n. t. a. t. i. v. e. p. e. r. p. a. r. t. e. r. e. i. c. o. n. c. e. p. t. e. n. i. s. i. v. n. a. e. r. e. d. e. m. n. e. d. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. t. i. n. s. i. q. u. a. i. n. t. e. l. e. c. t. i. v. e. n. o. s. t. e. r.

no intelligit simpliciter ea composita, sed ea intelligit composita. Et quia intellectus noster exterior
 haec composita non respicit unitatem praedicationis subiecto, quatenus intelligit subiectum, et
 praedicationem esse formam hanc idem, et subiectum, et praedicationem nullatenus disparatam in quantum sunt
 unum intellectus componentis, quod disparatam est parte rei concepte. Denique quia semper ac pluraliter quod
 adstruatur est parte rei concepte omnis intellectus affirmativus aliquid intelligit ex eo compositio, concipiet
 etiam rationes distinctas, quibus respondet pluraliter subiecti, et praedicationi, quod est in verum argumenti ad quod
 respondet. Et hoc ad hunc supra. In hunc. Aetiam Angelicus. In principio in genere. Hoc non praedicatione
 fore secundum quod est particulare, quia terminus idem praedicationis, quod significat, et quatenus significat rationaliter
 praedicatione. Modo, iste terminus hanc significat naturam humanam ab se omni parte extrinseca et particulari ratione.
 hoc non praedicatione de se totum actuale. Respondet quod hoc negat, quod ratio de se totum secundum quod par
 ticularis, quod terminus hanc significat naturam humanam in se determinate, et ex parte singularitatem eius. Ideo
 natura humana de conceptu singularitatis, singularitatis de conceptu formalitatis humane, determinat enim
 com praedicatione, quod significat. Sed terminus hanc significat naturam ab se omni parte ratione, et particulari ra
 tione, unde ea non praedicatione, ut determinate, et ex parte singularitatem, ut supra praedicatione, ut determinat
 simpliciter abstractam a singularitate, in minime. Nam ut ibidem dicitur. Praedicatione, quia praedicatione de se totum idem est
 praedicatione, et qui praedicatione de se totum idem est, quod Plato cum praedicatione indit subiectum.

342

Genus praedicatione incomplete de speciebus non ingratum complete, quod ut totum, sed ut parte totum.
 unde dicitur hoc, ac in disquisitio argumentum, cuius antea, et denotare potest incompletem pro se, pro quod con
 ditionem, et pro implicito, et negatur. Sed in aliis. Genus praedicatione unquam superior des speciebus. Praedicationem
 potentiam, disquisitio, antea tanguntur superior, pro expresso, et ex modo signi. Praedicatione, et ex parte
 reusignificat ne antea, et contra. Solatio constat ex dictis.

343

Quod si totum ut totum negat praedicatione de parte, sed species est pro genere, ut quod in se unum dicitur.
 genus negat praedicatione de specie ut totum hoc argumentum nostram conclusionem continet, nempe
 praedicatione non posse praedicatione de inferioribus singulis, ut eorum potentia in se in sensu formalitatis, ut
 praedicatione totalitatis potentialis, ne totum praedicatione de parte. Unde praedicatione debent ut totum actuati
 a ut subiectum, et praedicationem unum omnia sibi, in quo respondere dum in horum idem dicitur per justitiam.

345

Disputatio. In Universalia in particulari. Quod praedicatione de se totum idem est, quod Plato cum praedicatione indit subiectum.
 In hunc. Aetiam Angelicus. In principio in genere. Hoc non praedicatione fore secundum quod est particulare, quia terminus idem praedicationis, quod significat, et quatenus significat rationaliter praedicatione. Modo, iste terminus hanc significat naturam humanam ab se omni parte extrinseca et particulari ratione. hoc non praedicatione de se totum actuale. Respondet quod hoc negat, quod ratio de se totum secundum quod particulare, quod terminus hanc significat naturam humanam in se determinate, et ex parte singularitatem eius. Ideo natura humana de conceptu singularitatis, singularitatis de conceptu formalitatis humane, determinat enim com praedicatione, quod significat. Sed terminus hanc significat naturam ab se omni parte ratione, et particulari ratione, unde ea non praedicatione, ut determinate, et ex parte singularitatem, ut supra praedicatione, ut determinat simpliciter abstractam a singularitate, in minime. Nam ut ibidem dicitur. Praedicatione, quia praedicatione de se totum idem est praedicatione, et qui praedicatione de se totum idem est, quod Plato cum praedicatione indit subiectum.

346

De genere.

Genus non ad se totum spectat, sic communiter dicitur. Quod praedicatione de se totum idem est, quod Plato cum praedicatione indit subiectum.
 in his specie in eo quod quod incomplete. Particula illa praedicatione non supponit pro actuati praedicatione
 ne, sed pro abstractivum, quia verba de definitionem nunquam dicunt actuati, sed abstractivum, cum actus
 in continenti abstractivum vero necessarii, particula specie in se significat intelligitur. Particula in eo quod
 quod singulariter genus praedicatione essentialiter, et substantivum ad instar substantia horum praedicatione
 illam, seu per modum substantiae, aut per se essentialis ita ut ad sua intelligit nomen aliud nomen no spec
 et quatenus spectant ad essentialia omnia. Et demum particula incomplete denotat genus
 non praedicationem speciei essentialis.

...um ex pulsione sua id absolute e per quod res cuius e potum cum aliis no conuenit, hanc
 ...ius quatuor modis huiusmodi intentionali res dicitur. Primo dicitur in proprium speciei quod so
 ...idicuis eius, sed no omnibus conuenit, ut hominibus ee medicas, aut logas. Secundo, quod omnibus se
 ...idicuis conuenit, sed no solis hominibus se habere. Tertio, quod omnibus et solis conuenit speciei
 ...idicuis, sed no semper, ut hominibus magna parte affinis canescere, hortaliter. Quarto, quod omnibus
 ...et semper conuenit indidicuis speciei, ut hominibus ee admirabilis. Quinto, quod omnibus
 ...predicabili, quod sic e intentionali res dicitur, quod per dicitur de indidicuis in quod nencia e a
 ...in quod nencia e a essentia, cum quod absolute conuenit, et e extra quam e. Aliud e
 ...in quod nencia e a essentia, cum quod absolute conuenit, et e extra quam e. Aliud e
 ...in quod nencia e a essentia, cum quod absolute conuenit, et e extra quam e. Aliud e

325 De Accidenti

accidens e intentionali res, hanc ad loquam in quod dicitur, quod per dicitur de indidicuis in quod nencia e a
 ...predicabili, quod sic e intentionali res dicitur, quod per dicitur de indidicuis in quod nencia e a
 ...in quod nencia e a essentia, cum quod absolute conuenit, et e extra quam e. Aliud e
 ...in quod nencia e a essentia, cum quod absolute conuenit, et e extra quam e. Aliud e
 ...in quod nencia e a essentia, cum quod absolute conuenit, et e extra quam e. Aliud e

326

Sed obiter hic dicitur, quod modo accidens dicitur de finit debet supponitur, quod sic e accidens in concreto ad subiectum
 ...in abstracto, ordo ad subiectum exprimit semper debet eum omne accidens essentialiter ordinatur ad subiectum
 ...hoc quod dicitur, quod sic e accidens in concreto ad subiectum, quod sic e accidens in concreto ad subiectum
 ...in abstracto, ordo ad subiectum exprimit semper debet eum omne accidens essentialiter ordinatur ad subiectum
 ...hoc quod dicitur, quod sic e accidens in concreto ad subiectum, quod sic e accidens in concreto ad subiectum

327

Ratio dicitur, quod accidens dicitur de finit significatum aliter, et aliter dicitur ordinem
 ...ad subiectum nomen abstracto in quod dicitur, quod sic e accidens in concreto ad subiectum
 ...ad subiectum nomen abstracto in quod dicitur, quod sic e accidens in concreto ad subiectum
 ...ad subiectum nomen abstracto in quod dicitur, quod sic e accidens in concreto ad subiectum

328

hanc illud e definitum formale, sub id principaliter definitum, de quo dicitur de finit in concreto, sed
 ...ad subiectum nomen abstracto in quod dicitur, quod sic e accidens in concreto ad subiectum
 ...ad subiectum nomen abstracto in quod dicitur, quod sic e accidens in concreto ad subiectum
 ...ad subiectum nomen abstracto in quod dicitur, quod sic e accidens in concreto ad subiectum

per se

per se nō ē similes, sed natus cum cubitate; neg natus ē similes, sed natus, p̄ nō ut cubi
unde ratio quare definitio predicatur de natus, ē cubitate.

329

Indicatur forma nō ē definitio formalis. Ex p̄. definitio formalis ē q̄d formaliter definitio
sed formatio ē q̄d definitio cum per nos definitio ut quo; q̄d respondet negando in in
q̄d nō p̄ nō ut q̄d definitio ut ē forma; autem ē nō ē q̄d; sed quo; abedō ex em pli q̄d
nō ē alium, sed q̄d aliquid ē alium; p̄ nō ut q̄d forma ē q̄d definitio ut ē quo p̄ nō ut q̄d.

De la mentis operatione, seu de iudicio et propositione

In quibusdam unice de naturae et bonitate iudicii. Iudicio p̄ quid; iudicium
In omni iudicio considerate debent duo notiones, nempe notio rei de qua aliquid affirmatur, negatur
notio ipsius rei q̄d affirmatur, negatur, dum scilicet notiones ille per iudicium confirmantur, sepe
Solemnis etiam iudicium verbis esse tunc q̄d illud enuntiatione, p̄ nō ut q̄d affirmatur, negatur. Unde enuntiat
positio ē oratio quā aliter significamus quā ut aliter conueniat, non conueniat. Positio q̄d
iudicium q̄d admodum dixit vocabulum, a ipsa notione significata. Quare nōnes voces nō nisi in
et p̄ nō ut id est; et ex in unum combinatione vocum p̄ nō ut affirmatiuum et negatiuum. Unde sciam
respondent, iam in summis explicari in unum quod iudicium affirmatiuum et negatiuum. Unde sciam
in religio quid ē positio affirmatiua, negatiua.

331

Termina itaq; an iudicium ē ex pluribus ideis, sibe notionibus compositum; an p̄ nō ut
plex in oris actio, quā unum cum altero coniungit, quod exaratur, quo autem facilius q̄d est p̄ nō ut
iudicium positio q̄d eadem sunt circa p̄ nō ut notandam. Iudicium notio positio vocatur q̄d realiter
de notat; contra autem dicitur negatiua q̄d a re p̄ nō ut realitatem aliquam remouet. Hinc dicitur
positio ē q̄d notione positio negatiua non vero, q̄d negatiua significat, cadendum t
mem ē ne ex p̄ nō ut realibus regulis feramur iudicium, an vocabulum positio ē, an ne
p̄ nō ut nam fieri potest, ut habeat formam negatiua, et eamem p̄ nō ut notionem positio ē
hoc vocabulo significam censeat debet positio ē et conueniat. Ita vocabulum ens in finit
grammaticae negatiua ē positio tamen censeat debet cum ipsi respondet notio, positio
vocabulum negatiua ita in immediata p̄ nō ut notionem, ut negatio ad vocabulum referatur. Ita
negatiua ē secus affirmatiua licet negatiua videatur.

Iudicium est ut iudicium perceptione nō compositum, sed ē simplex, q̄d in intellectu
notio voluntatis actus. In p̄ nō ut; iudicium ē actus mentis, quā subiecti, et p̄ nō ut notio
affirmando coniungimus. In negando separamus, sed eamem separare, et distē nō
notio; licet huiusmodi actus notiones illos separare subponat, eamem separare, et distē nō
attingit; attingere autem si nō simplex, sed multiplex esset p̄ nō ut perceptione compositio aliter, ac m
simplex perceptio tangit. q̄d p̄ nō ut notiones ille ex parte iudicium ipsa identia fierent, quando
dem una affirmatiua de alia p̄ nō ut identiam; q̄d iudicium ex multiplex perceptione compositio
eum p̄ nō ut notionem identiam ut p̄ nō ut p̄ nō ut hoc si quidem ē p̄ nō ut unum; de in
nō p̄ nō ut identiam, quia perceptio p̄ nō ut acti a subiecto p̄ nō ut p̄ nō ut. Quod subiecto
p̄ nō ut stabilis perceptio; q̄d p̄ nō ut identiam subiecti, et p̄ nō ut quid simplex, q̄d idē nō m
simplex; q̄d nō ut exposcit simplicem cognitionem q̄d iudicium audiat.

333

Nunc vero qua ratione ille mentis actus absoluitur, et ad quam mentis facultatem pertinet
abs se exit considerate, tam ostendimus q̄d ēe mentis operationes, perceptionem nempe iudicium
et discussum, sed q̄d nō ē in scolis unum actus iudicium pertinet ad intellectum, ad voluntatem
aliqui et Cartesiani sunt, iudicium collocant inter operationes voluntatis, his autem ora
eānes cetero desimendo, an actus ille, quo mens nostra ascendit, aut descendit, hō in tax bo
p̄ nō ut operationes reconari debent, nō secundum actus autem, quomodo descendit, aut ascendit
bono. Unde questio videtur ēe de nomine.

Ad

liber
p[ro]p[ri]et[ar]i[um]

pe

Podap[ro]p[ri]et[ar]i[um]

Per[ic]ul[os]i[us] cur[re] per[ic]ul[os]i[us]

Et exortationis gratia et ex ipsa Cart
siano doctrina aperte sequitur

¶ Ita utiq[ue] predicabilium Genus species Differentia
Proprium et accidentis

¶ unia

¶

¶ unia

Et exortationis gratia, et ex ipsa Cartesiano
ruz doctrina suaderet iudicium actus ad voluntates
ad intellectum potius quam ad voluntatem pertinere.
Iudicium e[st] perceptio convenientie predicati cum subje
cto; sed hic actus ad intellectus pertinet: q[uod] per minor[um] sus
t[er]a Pulcherrimum in hac parte Cartesianus: perceptio
tio e[st] actus intellectus: q[uod] et perceptio convenientie predica
ti cum subjecto. Ipo consa: Nil iudicium perceptio adre
nisi ¶

¶ Venit ut identitas plenius capta
iatur anteculos ¶

334
 Haec exortationis gratia ex ipsa Cartesianorum doctrina suaderetur iudicium
 actum ad intellectum potius quam ad voluntatem pertinere: iudicium est perceptio
 convenienter praedicata cum subiecto; sed hic actus ad intellectum pertinet: 2. po
 minentem: iuxta praedictum in hac parte cartesianum, perceptio est actus intellectus: per
 perceptio convenienter praedicata cum subiecto, per consequens, nisi iudicium perceptio addita nisi
 affirmationem convenienter praedicatam, ut affirmare quod subiecto convenienter ad quodlibet natura convenienter
 non pendet a voluntate, 2. p. minorem: si a voluntate penderet, posset ego iudicare me non scire hanc
 cum scribo: Pulchrum non avertit quod iudicium ad voluntatem dicitur, et similia: haec dicitur
 sunt deinde ex cartesianorum sententia quae per se sunt omnes operationes intellectus
 attributis, sicuti et scientiae graues voluntati adscribendas esse, cum una communem sensum

335
 Argumenta Salutaria: Arquesop.
 Unum attribueri alteri est componere, sed intellectus formatio oppositioem unum alteri
 attribuit: componit oppositioem: 2o: ut intellectus iudicium possit, quod hoc 5. art. mai
 ego debet iudicare utrum deprehendere per conceptus distinctos: 2. iudicium exit ex duplici
 conceptu compositum, haec concedo: iudicium formatio in id quod iudicium deprehenditur, sed obiectum
 illius oppositioem haec iudicium deprehenditur distinctis conceptibus: 2. iudicium formatio in id quod
 ut subiectum distinctis conceptibus, Ad hoc concedo ad unum. Nam licet iudicium simpliciter, et
 minime ex distinctis notionibus compositum auctorem est a ligno modo compositum subiectum
 praedicato unde dicitur oppositioem componere, non quod oppositioem dicitur positum in rigore compositum
 compositio enim oppositioem his hoc uno continetur: quod idem significatur, et per se
 dista concepta fuerit, neque amplius remanent distincta nisi ex modo significandi, et per se
 secundas intentiones subiecti, et praedicati: ut exo ex parte rei significati nullatenus dis
 guntur, quandoquidem eorum identitas per iudicium promittitur. Cum igitur compositio
 in uno distinctione partem, quod oppositioem dicitur in rigore compositum nisi cum ratione confusiva
 identitas. Ad hoc concedo ad praedicationem neque partem concedo. Sane distinctum unum non
 336
 nec nisi per conceptiones in idem distincta deprehendimus, praedictum cum ignotum unum
 naturas investigare nitimur. Sed hinc non bene concluditur actum identitatem obsequentem
 ex duabus apprehensionibus esse debere compositum, sed iudicium ab apprehensione non dis
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400

Voluntas libere potest huius modi ad entia g. 1. ance: si hoc no esset
in potentia voluntatis, nulla esset iudicia remanere et per consequens a suis: q. d. d. s. g.
ance huius modi a se cum clamant: d. b. i. u. m. s. u. b. d. i. 3. g. p. o. t. e. s. t. c. o. n. t. r. a. r. i. a. m. c. a. u. s. a.
impeari concedo: tanquam et sic certone. Et sic convenientia rationum dupliciter se
habere potest in intellectus: licet enim eam clare percipit, et tunc potest in quidem voluntas
cohibere iudicium verbis expressum, no mentale: s. e. a. m. n. o. p. e. r. c. i. p. i. t. c. l. a. r. e. t. u. n. c. q. u. i. n. p. o.
t. e. s. t. t. a. t. e. v. o. l. u. n. t. a. t. i. s. e. t. u. r. m. a. t. u. r. o. n. i. m. p. e. r. c. o. n. t. r. a. d. i. c. a. t. i. o. n. e. m. s. i. v. e. r. e. t. e. x. i. m. e. m. e.
cebariam simul q. in intellectu cohibeat ne iudicium recte promat, quod si no faci
at, libere me peccat.

Lactida:

Quum eadem ppositio, posit de vera in falsam, aut de falsa in veram non dicitur.
Nullam in materia necessariam, nec in imposibili ppositionem heram, et falsam successe
e. omnes supponunt, ut solum de ppositione contingenti locus ppositioni remaneat: quonia
quod necesse non heram e. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. q. u. o. d. e. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. e. d. e. n. u. n. q. u. a. m. e. q. u. a. d. a. u. t. e. m. p. o. t. e. s. t. q. u. a. r. d. a.
e. e. q. u. a. n. d. o. p. o. t. e. s. t. e. q. u. i. p. o. t. e. s. t. c. o. n. t. i. n. g. e. n. t. i. a. m. a. u. t. e. m. i. n. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. r. e. q. u. i. d. e. e. p. o. t. e. s. t.
p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. s. h. o. c. e. d. i. c. i. t. u. r. i. b. u. s. h. o. c. n. o. e. h. e. r. a. m. v. e. r. i. t. a. t. e. m. s. e. m. e. l. h. a. b. i. t. a. t. e. m. n. u. n. q. u. a. m. e. a. u. t. e. m. v. o. l. u. n. t.
h. i. s. t. e. v. e. r. o. p. e. r. u. s. c. u. r. i. t. p. e. r. u. s. s. e. d. e. t. q. u. a. n. q. u. a. m. s. e. m. e. l. h. e. x. e. s. i. n. t. c. u. r. e. n. t. e. s. c. i. h. i. c. e. t. p. e. r. u. s. s. e. d. e. n. t. e.
q. u. i. a. t. e. m. e. m. n. e. c. s. e. m. p. e. x. q. u. i. t. n. e. c. s. e. m. p. e. x. s. e. d. e. t. a. f. i. r. m. a. t. i. o. n. e. s. e. c. i. o. n. i. s. q. u. a. n. d. o. q. u. i. v. e. r. a. e. x. i. t. q. u. a. n. d. o. q. u. i. n. o.
e. x. i. t. i. d. e. m. g. l. a. d. e. c. i. d. e. n. d. u. m. d. e. a. f. i. r. m. a. t. i. o. n. e. c. u. r. i. t. u. s.

20. omnes supponunt ppositionem de qua q. d. in intellectu apperebatur posse aliquibus instantibus si
enim vno instanti dicitur: h. o. x. a. l. i. b. a. s. a. s. t. e. m. p. u. s. n. o. h. a. b. e. r. t. r. a. n. s. e. u. n. d. i. i. n. p. a. s. s. a. m. s. e. m. e. l. b. e. x. a. n. o. p. e.
i. n. b. e. x. a. n. s. e. m. e. l. f. a. l. s. a. v. i. d. e. h. i. s. t. e. r. m. i. n. i. s. h. i. s. r. o. t. a. c. o. n. t. r. a. d. i. c. i. t. n. u. n. c. p. p. o. s. i. t. i. o. h. e. x. e. q. u. i. p. e. r. u. s. c. u. r. i. t. q. u. i. p. e.
m. e. u. s. q. u. a. n. d. o. p. e. r. u. s. r. e. h. e. r. a. c. u. r. i. t. i. d. e. g. l. a. d. e. v. a. d. a. t. i. n. l. a. s. u. i. p. r. o. b. u. c. t. i. o. n. e. b. e. x. a. e. o. d. e. m. c. e. b. a. n. t. e. c. l. a. r. u. s.
p. e. r. i. i. f. a. l. s. a. r. e. d. d. a. n. t. e. n. e. g. a. t. i. b. a. q. u. i. p. a. s. a. l. i. s. s. u. p. p. o. s. i. t. u. m. b. e. x. a. f. i. c. i. a. n. t. A. s. s. e. r. t. i. o. v. o. s. e. x. a.

Ppositio seme / hexa, si in intellectu duxer potest ad sumum in im ppositionem no vero in fal
tam tria sunt: idem d. e. c. i. d. u. m. d. e. b. e. m. e. f. a. l. s. a. i. n. u. s. a. d. c. o. n. t. r. a. d. i. c. t. e. m. p. a. r. e. b. i. t. p. o. s. i. t. i. o. a. p. a. r. i. a. t. e. p.
q. u. e. s. i. t. p. e. r. u. s. c. u. r. i. t. p. e. r. u. s. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. h. e. r. e. t. i. o. i. n. s. i. n. g. u. l. i. s. e. d. i. c. a. r. u. s. c. u. r. i. t. p. e. r. u. s. i. n. d. o. n. o. c. u.
r. i. t. a. t. e. r. u. n. e. m. d. i. c. a. n. t. i. s. i. m. i. l. i. t. e. x. c. u. r. i. t. p. e. r. u. s. n. u. n. c. s. i. c. a. r. g. u. m. e. n. t. a. t. u. r. i. u. x. a. o. m. n. e. s. b. e. x. a. m. d. i. c. i. t.
q. u. i. i. n. s. i. n. g. u. l. i. s. t. a. b. i. s. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. q. u. i. d. u. a. p. e. r. u. s. c. u. r. i. t. e. b. a. r. d. i. c. i. t. c. u. r. i. t. p. e. r. u. s. f. a. l. s. u. m. d. i. c. i. t. c. u. m.
i. n. d. o. q. u. o. n. o. c. u. r. e. b. a. t. p. r. o. t. u. l. i. b. e. r. i. o. n. i. c. u. r. i. t. p. e. r. u. s. s. e. d. i. n. t. i. b. i. v. i. t. i. m. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. n. o. n. e. c. b. e. x. u. m. n. e. c.
f. a. l. s. u. m. d. i. c. i. t. e. r. e. d. i. n. p. e. r. i. n. t. e. n. t. e. n. i. m. i. s. t. o. t. a. e. x. a. q. u. i. e. a. d. e. m. p. r. i. m. i. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. i. n. i. l. l. i. s. v. e. r. e.
q. u. i. p. M. a. y. o. r. a. n. t. e. b. e. x. i. s. i. f. e. a. d. e. m. q. u. i. s. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. v. e. r. e. t. u. l. i. n. t. e. r. h. a. b. u. l. t. i. m. i. s. i. d. e. m.
o. b. i. e. c. t. u. m. i. n. q. u. a. r. t. u. o. h. a. b. e. r. e. r. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. s. e. d. h. o. c. m. o. d. o. n. e. c. b. e. x. u. m. n. e. c. f. a. l. s. u. m. s. e. d. i. m. p. e. r. i. n. t. e. n. t. e. r.
n. i. m. i. s. d. i. c. e. r. e. t. i. n. a. y. o. r. e. a. l. l. i. o. q. u. i. m. n. o. e. a. d. e. m. s. e. d. d. i. s. t. e. r. a. e. s. e. r. i. n. t. r. i. b. u. s. v. i. t. i. m. i. s. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s.
p. p. o. s. i. t. i. o. v. t. h. o. r. e. q. u. e. s. p. e. c. i. e. m. e. t. u. n. i. t. a. t. e. m. s. u. i. a. b. o. b. i. e. c. t. o. d. e. d. u. c. i. t. p. o. m. i. s. o. b. i. e. c. t. u. m. p. p. o. s. i. t. i. o. n. i. s. i. n. p.
i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. e. a. u. t. u. o. r. p. r. e. s. e. n. t. i. a. i. n. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. e. t. i. a. m. e. p. r. e. t. e. r. i. t. u. s. s. e. d. p. e. r. a. u. m. c. u. r. e. t. e. c. u. m. p. r. e. t. e. r. i.
c. u. r. e. t. u. s. i. a. m. p. r. e. t. e. r. i. t. o. e. i. m. p. e. r. t. i. n. e. t. e. x. a. c. o. n. j. u. n. g. e. p. r. e. s. e. n. t. i. a. e. r. p. r. e. t. e. r. i. t. a. p. l. u. r. i. q. u. a. m. b. e. x. u. m. f. a. l. s. u. i.
d. i. c. e. r. e. g. A. p. p. l. i. c. a. t. u. r. h. o. q. u. i. d. i. c. e. r. e. t. p. e. r. u. s. e. c. u. r. e. n. s. h. e. x. i. n. o. t. a. m. b. e. x. a. i. n. l. o. g. a. q. u. a. s. i. n. i. n. q. u. a. m. a.
r. i. c. a. i. n. p. e. r. t. i. n. e. n. t. e. r. l. o. q. u. i. t. u. r. t. e. m. p. o. r. a. t. a. n. t. a. n. d. o. p. l. u. r. i. q. u. a. m. b. e. x. u. m. f. a. l. s. u. m. d. i. c. e. n. d. o. A. n. c. e. d. c. o. r. t. r. a. r.
a. c. c. i. d. e. n. t. i. m. e. x. t. e. r. i. o. p. e. r. u. s. d. i. c. i. t. u. r. c. u. r. i. t. u. s. e. n. o. c. u. r. e. t. e. q. u. e. n. o. d. m. o. d. u. m. a. c. c. i. d. e. n. t. i. o. n. e. m. a. u. t. s. u. a. n. t. i. b.
d. i. c. i. t. u. r. h. o. d. i. e. n. d. o. c. u. r. e. n. s. e. t. i. a. m. i. d. e. m. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. i. n. p. a. r. t. e. r. e. b. e. x. a. s. e. m. e. l. p. e. r. u. s. n. o. d. i. f. e. r. t. u. m. u.
f. e. s. e. p. i. d. i. c. i. t. u. r. b. e. x. a. s. e. p. e. r. u. s. l. o. n. g. e. p. u. t. u. m. d. i. c. i. t. u. r. i. n. p. o. t. u. l. i. b. e. r. i. o. n. e. m. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. h. e. x. i. n. o. t. a. m. a. u. t. s. u. a. n. t. i. b.
i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. b. e. x. a. q. u. e. d. e. b. e. r. e. h. o. d. i. m. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. n. o. n. i. t. a. n. t. i. b. u. s. h. e. x. i. n. o. t. a. m. a. u. t. s. u. a. n. t. i. b.
n. u. n. c. p. e. r. u. s. c. u. r. e. n. s. e. a. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s. m. a. i. a. q. u. a. m. a. d. a. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. i. n. s. t. a. n. t. i. b. u. s.

Explicitura: scribantra cordia presentis seculi cum accidit, ut ex eis instatque hexa s. a. m. e. n.
tupin quibus multoties occurrit ppositio: Capolo v. i. v. i. t. i. t. a. l. i. s. s. c. r. i. p. t. u. r. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. v. i. d. e. h. e. x. a. m. a. n. e. t.
etiam Capolo n. o. v. i. v. a. n. t. e. g. e. n. t. i. a. n. p. r. o. l. a. t. a. e. t. c. o. n. c. e. p. t. a. b. e. x. a. e. e. p. o. t. e. s. t. n. o. v. i. v. e. n. t. e. C. a. p. o. l. o. g. e. t. h. e. c.
p. e. r. u. s. s. e. d. e. t. h. e. x. a. e. p. o. t. e. s. t. e. t. i. a. m. s. u. g. g. e. n. t. e. p. e. r. a. t. i. o. n. e. m. a. n. t. e. a. u. t. i. l. l. a. p. p. o. s. i. t. i. o. s. c. r. i. p. t. u. r. a. p. o. t. e. s. t. c. o. n.
c. i. l. i. s. e. a. n. d. u. m. b. e. x. i. t. a. t. e. m. q. u. a. m. h. a. b. e. t. s. c. r. i. p. t. u. r. a. p. r. o. t. e. x. i. t. q. u. o. d. a. l. l. i. a. n. e. c. l. e. g. i. n. e. c. i. n. t. e. l. i. g. i. p. o. s. e. n. t. i. s. t. o.
r. i. e. s. e. d. i. n. e. x. p. r. o. e. a. t. e. n. s. r. e. t. i. n. e. t. s. e. c. i. t. a. t. e. m. q. u. a. r. e. n. o. s. a. l. i. q. u. a. n. d. o. b. e. x. a. d. e. p. r. e. s. e. n. t. i. f. u. t. q. u. e. p. o. s. i. t. a.
e. d. e. p. r. e. t. e. r. i. t. o. p. p. o. s. i. t. i. o. m. e. n. t. a. l. i. s. i. n. i. n. t. e. l. e. c. t. u. d. u. r. a. n. d. p. o. t. e. s. t. e. e. b. e. x. a. a. d. u. c. e. s. a. n. t. e. q. u. o. d. i. l. l. o. n.
b. e. x. a. m. f. a. c. i. e. b. a. r. d. e. p. r. e. s. e. n. t. i. a. s. i. a. d. r. e. m. p. u. s. p. r. e. t. e. r. i. a. n. o. n. r. e. p. e. r. t. a. n. t.

Explicitura: scribantra cordia presentis seculi cum accidit, ut ex eis instatque hexa s. a. m. e. n.
tupin quibus multoties occurrit ppositio: Capolo v. i. v. i. t. i. t. a. l. i. s. s. c. r. i. p. t. u. r. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. v. i. d. e. h. e. x. a. m. a. n. e. t.
etiam Capolo n. o. v. i. v. a. n. t. e. g. e. n. t. i. a. n. p. r. o. l. a. t. a. e. t. c. o. n. c. e. p. t. a. b. e. x. a. e. e. p. o. t. e. s. t. n. o. v. i. v. e. n. t. e. C. a. p. o. l. o. g. e. t. h. e. c.
p. e. r. u. s. s. e. d. e. t. h. e. x. a. e. p. o. t. e. s. t. e. t. i. a. m. s. u. g. g. e. n. t. e. p. e. r. a. t. i. o. n. e. m. a. n. t. e. a. u. t. i. l. l. a. p. p. o. s. i. t. i. o. s. c. r. i. p. t. u. r. a. p. o. t. e. s. t. c. o. n.
c. i. l. i. s. e. a. n. d. u. m. b. e. x. i. t. a. t. e. m. q. u. a. m. h. a. b. e. t. s. c. r. i. p. t. u. r. a. p. r. o. t. e. x. i. t. q. u. o. d. a. l. l. i. a. n. e. c. l. e. g. i. n. e. c. i. n. t. e. l. i. g. i. p. o. s. e. n. t. i. s. t. o.
r. i. e. s. e. d. i. n. e. x. p. r. o. e. a. t. e. n. s. r. e. t. i. n. e. t. s. e. c. i. t. a. t. e. m. q. u. a. r. e. n. o. s. a. l. i. q. u. a. n. d. o. b. e. x. a. d. e. p. r. e. s. e. n. t. i. f. u. t. q. u. e. p. o. s. i. t. a.
e. d. e. p. r. e. t. e. r. i. t. o. p. p. o. s. i. t. i. o. m. e. n. t. a. l. i. s. i. n. i. n. t. e. l. e. c. t. u. d. u. r. a. n. d. p. o. t. e. s. t. e. e. b. e. x. a. a. d. u. c. e. s. a. n. t. e. q. u. o. d. i. l. l. o. n.
b. e. x. a. m. f. a. c. i. e. b. a. r. d. e. p. r. e. s. e. n. t. i. a. s. i. a. d. r. e. m. p. u. s. p. r. e. t. e. r. i. a. n. o. n. r. e. p. e. r. t. a. n. t.

Seda comprehensio nis rationis consistit. Nemo vero curare potest ex his perfectionibus per se
no potest, quia plures adue in infinitum ipsi cognoscende superant.

372
Axioma 2m.
Nemo dicitur sic negans sum, quod ob sua anima comprehendens negant. Nemo dicitur in veritate negat per suam
suum sensum, quia sunt eadem unum veritatis sunt eadem in re, licet cum his, quae de se sunt limitate credenda, po-
nit ecclesia clauis de nouis conuentionibus non posse. etenim pater, et filius, in deo non distinguuntur in natura
sed in ordine personarum, et tamen pater, et filius, in re se distinguunt. Unde cum apertis per se ratio mis-
terium diuinitatis, quae nostram superant in intelligentiam, nisi aliquid negandum est, quia non ita novis a deo
revelatum fuisse, quae seget cogitationes immensum distent ab illis, et cogitationibus nostris, quae admodum
ipse nas deest. *16. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26.*

373
Axioma 3m.
In his rebus, quae rationem humanam superant, egissimum est in intellectu nostrum diuine subiectum
auctoritate, id est, ratio istam auctoritatem persequatur. Nam ut obseruat Augustinus in libro de christo, libro
222 in numero 3, alias est, idem ipsum aliquid semper antecedit rationi, et hoc est distinctio perceptio: signi-
dem ratio ipsa id est, quod est persuadere ut deo rebelanti obsequium habere, et adue in his, quae rationem
superant, tunc quia deus longe plura potest efficere, quam nos mente capere valeamus; tunc etiam,
quia ad eo bonis, deus est perfectus est deus, ut nos scelerem nas passim negati. Unde testimonium eius credi-
bilia facta sunt nimis.

374
Axioma 4m.
Articulos diuine fidei est sententia, aucto proposito diuinitus revelata. Unde si quoddam antecedit de deo,
no tenemus quod colligitur ex eo colligere se putat, pari ratione pertinet ad hunc deum. Quare cum ex hoc fidei arti-
culo, quod deus in celis in excelsis. Unde enim deus, unus, et mediator dei et hominum hoc Chris-
tus, et deus et colligitur catholicis in uocationem sacrorum est fides contraxit et in re redere christi
mediatoris merita, consuetam negamus. Scimus enim, quod per Christum solum, seu filium dei in ma-
naturam, tanquam per hunc mediatorem dei, et hominum, accessum habemus ad deum, ne quidquam a
deo nisi per Christum solum, tanquam debemus. Unde ecclesia catholica rationem suam per Christum
Dominum semper concludit.

375
Per quamvis unus est mediator prope dicitur, nempe mediator redemptionis Christi, hoc deus.
nec enim aliud nomen est sub celo datum hominibus, in quo glorietur nos saluos fieri, ut habetur actu
apostolorum *Col. 2. 11. 12.*, plures tamen dicitur fuisse mediatorem intercessionis, nempe si omnes,
qui no quidem perse ipsos aucto meritis durat, sed suis gradum no uis in peccata valent, ne dum conle-
xerit, sed tanquam amici dei in uocantur in uotis ob communitate, quae interdamnes surros si uel, qui adue
sunt in uis, a siue, qui sunt in baria, intercedit, ut no uis optineat ad deo per meritum Christi, qui e-
caput ecclesie et uiuentia eius eam gratiam, et donorum et uisionem, qua indigemus, ut ad sa-
luis portum, Celestemque patriam perueniamus.

376
Axioma 5m.
In acta sensibilia multorum testimonium oculatorum diuinitus nationis, factionis ueritatis testimoniis
dubedit temporibus confirmata, tanquam haberi debent ab uro quos, quam si spiritus oculis explorata
fuerit. Nam in gestionibus facti certitudo omnis ex huiusmodi testimonium oculatorum turba peti-
tur, de quorum testimoniis ut ait Augustinus in epistola 100 ad Iulianum, hoc diuinitas et rerum
generem in dubitandum. Nec in merito, cum eos omnes presentem si nationes, religione, auctore
qualiter ratione dissentiant, communi condilia ad stabiliendum mendacium corrigi uel se minime
suscipiant licet. Ad uero in gestioibus, iuris, in quibus de eo agitur, quod circa matrem, in quandam
sentitendum est, et turba semper argumentum petim, obseruat Seneca libro de uita beata *Col. 2.* nam
precipitatione et pre iudicio maxime adhibetur. Unde illud aristotelis libro 2. topiconum *Col. 1.*
logendum ut multi sentiendum ut pauci, scilicet cum de iure agitur no autem de facto.

377
Hinc Logice nostrae inuisionem (si qui ex) responsionem de uerere ualent, quando si soli opus nos
arguunt, dicentes, in aedi hila et cogitamus, uel nos per uis modo alicuius fuisse iubenem, et canas, in-
credibili uis, adue, quod nos, qui ex huiusmodi uis sumus, et ueluti ante gigantes, porbuli re putandi,
toto betrice supra uis omineamus, in in uentione betri. in contabeddis Logice decidendis, semitis
antignomum insistere debemus. Nam in gestioibus, iuris, ut inquit iustissimus Caramue, ex
antecedenti est sententia communis, no bene in fectur consera. Hec betri, si uis idem, quis no uideat,
multitudo autorum ex eo no qua eundem est in re, sed qua in uentatem in tractum, ubi parit no
pattura no uis forte occupant, saltem probabilis relinqrent. Si autem in uis omnes recente d.
rimoibus contabngantur ad obediendum fidei hominum capribandum, in tractum nostrum in
obsequium ex unum testimonium hominum accessione multis tanquam dei, ac si istius no magis
esset, et uis naturalis, quo betrex usi fueret, nullam rationem habebimus.

378
Noz tam ad in disputanda quam rationum momenta cogenda sunt, a sebet Cicero libro de
natura deorum. Sapientiam quise sibi adimunt, qui sine uis iudicio in uenta magorum prebant,
eo ad alios, secundum more duant inquit Lactantius libro diuinarum institutionum *Col. 1.* Aliqua ratio
nos conuincit, quando in uis eas hie plus uny quam uter, aut alteri ad eam uis parum nostram, et uis
um nos eam uis conuincit, cum quis de uis potuerit. Si autem omnes omnes in uis philosophi in designatione
aut

379) aliquid cardinalis veritatis conbenient, separacionem ab illis sige unate metaxiam, proximo fugacibus
 Sed ne laudate januas obliquatenus aperire videamur et inebentis indebito senioribus
 re benecandis circumspectionibus, prudentionibus, Mustis in mano verbis exponendum fore, judicantibus
 quid quantuque valeat auctoritas, qdum accepimus ille exitus ab actu Celi dominicari in progno 14 h 22
 de Logicis Theologicis ita exponit: illos probare no solet, qui aut sacra non negat, etiam superstitiosi consueti,
 ut Tabi verbis utar ne las ducunt a suscepta somel persuasione discedere. In enim de precepto re
 meo (frate Joan^o hitorici) audire cum no vis tam Le ceteris exponere, tunc D. Prof. sententiam ee
 faciendum, ut si fortior alia ratio no succurreret, si, et Doctissimi viri satis novis set auctoritas. Sed ad
 monere bat quidem no obporece di. Dns. verba sine delectu, et examine accipere, imo vero, si quid aud
 duxit, aud improbabili, sius elixerit, immita rucos nos ejusdem in simili lic molestiam, et inducram, qui
 nec autoribus antiquitatis suffragio comprobatis fidem abrogat, nec in sententiam eorum ratione in con
 trarium vacante transit. (Notate verba modestiam, et inducram) Nam et dixit ille precepto na
 tura ipsa moderandus, ad cum Doct. a etiam alligando disencit, mayorem, quo judicio, laudem d' sen
 tiendo, quam consen niendo a sege parat, tanta erat indisentiendo reberentia.

380) Verborum melchioris cano apparebit vis, ad iudicio reflectionum sexcentium. Titus Thomista
 ex dinatione protraha supponit, quantum ad horum inveniendum edamem. Cano loquitur de theo
 logia in qua principem locum tenet auctoritas, ratio vero postremum. In qua mensura fuerit mensus
 quis, memoretur ei. Si quis nampe ad alios veritates ne dum modestiam, verum etiam inducram suam di
 modeste nit: si eos cum sim plicitate ex prudentia tractaverit, no mixtura, quod a modestis ipse met, eodem q
 modo tractetur laudantur scilicet, et angli a tribus scientiarum deviantes semitis, ut beatus tom,
 quam no inveniunt per eos aliorum pergentes gopant.

381) Ad scribularum Civico (D. Fusculanarum) questionum, quocum nos etiam dicere posuimus, et x ipsa contra xis
 in idem bus. Nos ipsi redargui, negligitiam, quod hii fuerunt animo in quo, qui certis cui budum, de in natis
 sententis, quasi adici, et conscribi sunt, eaq. necessitate conseruati, ut etiam, qd no probare solent, foram ptho
 intelligea cogantur (extremo) constanti causa defendere, et (nos) qd no negat, et (alios) sine pertinacia ex
 negligit sine in acordia (ab ipsis) parati sumus. Necessarium adeo sunt estu ptho, ut no vereax (veritate) dicant
 me in aliquibus fortassis fuisse aluana, sed erati, et presure parcendum. Modo sustiniam finem rationa
 tis accipiar Philosophia

382) Utinam nos me qualicumq. auxi ingens ad aua fortuna, id e, Dei voluntate, qd novis unica fortuna
 e. Sed ex ille qui talia novis benigne conceit desideria: ille, quid dedit gratis semina, restas in me
 mentes immisa: ille qui laquei, misericorditerq. donabit mihi fere in paxatos hixes, non vis q
 salutem necessariam, ad incipiendum, et p.osegendum, no omni no inq.tra in intelligentia, cum
 suum speciale intercessione (una mecum credere) Deipane Mayore: ille inquam paten ee
 res tis, et misericordiarum, quod super est laboris no negabit, imo reus paxantibus in eum,
 bea ejusdem Virginis Marias, Paedis, Postri Benedicci, dirige ejus discipuli Placidi,
 et omnium Santorum intercessione, quam implorabimus, imploramusq. No negabis

Dominic, neq. futura cesabis laquei dona spiritus gratias
 pro dato referens, sed atq. tibi laudis
 vocibus decantant tibi us.

Te Deum Laudamus
 Trinis Logice Mayoris

(1971)

METAPHYSICA

In Metaphysicam sive philosophiam transnaturalem

Proletio

Nihil a Loga in modo dicitur Metaphysica, sed valde differens e virtute & g-
 cultatis materia. Vitem hinc ac ibi recursum exit ad abstractiones, syllogismos,
 et argumentorum computationes: idem recursum ad idealia, subtiliterque in te-
 gibilis, si no ad subtilissima acutiora, delicatioraque, quibus vestes excecatur con-
 tus mentalis, ut turgam per indecibiles lineas vibrans, in puncto penetratio-
 nem affectet. Jam excutit prologica, hinc mentis vestes postulabat acies,
 quam excutiam fuisse pro metaphysicis postulat.

At vero ista, et ulterius usque ad ultimum quodq; extenditur materia, circa
 quam verborum potest Metaphysica, indeq; multum maioris sphere abiectionem
 istud, quam Loga, et cuiusvis scientie, hactenus, et amphioris hinc ceteris digni-
 tatis e habitum. Nam quodq; id e, sub objecto cadit facultatis presentis. Unde
 sagam erga operationes, aut limitum intellectus, quatenus ad veritatem ordinabi-
 lem, ne exaltetur in eis. Metaphysicam autem no jam feremus erga dispositionem
 ad verum, sed circa ipsam metheoritatem, circa ipsam, quod e, circa ens transcendentali-
 ter, et abstractis in e consideratum.

Exinde neq; eductum e, quia scientias Metaphysicam, et scientiam, quo-
 nam multa per alia, sicut causas, demonstrat: neq; e, quia dicitur speculative, et
 danda, neq; e, cum practicis confundenda. Immo nobis hinc e, omnino contemplativa;
 sed omnino etiam, et adeo sublimis, ut oculos veritas intellectuales maxime petat
 elevari, ut ebeat, et primorum principum ad primos, et ad principia, et illationes
 ebentiant. Aliqua certe fangatione duntendunt in caelum supra, sed quadam
 gaudi etiam perusioni redundanti de quali curget, hinc possessione, dum sicutunt.

Hinc nobis hinc facultas communitate describitur: Scientia a si-
 ve scientia speculativa, et operaria, quae circa ens generatim, et illiusque proprietates, per
 mentem abstractas, speciatim vero circa spirituales substantias naturalis lumine
 cognoscendos occupatur. Unde congruenter in hinc parte dividitur e Recensionibus.
 In Ontologia vocatur, sicut generatim tractatio. In dicitur, et in ontologia, quae dicitur
 de spiritualibus, nimirum de Deo, de humana mente, et quorundam naturalis ratio
 potitur, de Angelis.

Parte I. Metaphysicæ: sive Ontologiae

Quae tam hanc Metaphysicæ partem spectant, quadruplici absolute us disputati me-
 ta de ente generatim tractabit; 1a de principis eius; 2a de eiusdem proprietatibus; 3a
 de nige de ipsius divisione in decem fundamenta

Discretio I

De ente generatim summo. Suggestio I.

Quid, et quomplex e ens?

Enid, ipsum significat, quod habens e, quasi a verbo sum, e, sui ens, tractum
 partitipium, quod diminutum, et simplicitate, no ens, iam, sed ens in ore sonat
 scolasticorum. Nam cum e duplex, et concipitur ab ipsis, et e nimirum existentialiter,
 et e essentialiter, priusquam dicitur, duplex in medium ab omnibus, ponitur ens duplici
 nomine, id e existentialis, et essentialis, seu nominalis, et participialis. Ens duplici
 principiale ita dicitur, habens existentiam, existens quodlibet. Ens essentialis, i. nominale definitur,
 quod habet e ens, potens habere existentiam, sive existeret. Hoc ens no potit e extra causas, sed
 ei sat e no respicientia, ut extra causas ab quando sit, positio cum impossibili, potit a conecione, aut
 sedentis habitudine terminorum. De ente nominali. In primario agit Metaphysicæ participi-
 ale, vero tanquam in se, eiusque proprietatibus.

61
 2
 Ita mem ipsa essentia, et potest concipi clare, cum nempe per ideam examinationum quibus
 definitur, obicitur intellectu concipiendi, et potest concipi minus clare, cum videlicet
 aliter definitur intellectu obicitur. Essentia enim exprimitur, et quasi signatur per diffi-
 nitionem rei, quae simul, et intransitive intelligitur quoad omnia et essentia intelligitur. Et quo-
 modo cum intelligatur, patitur, et ex parte concipitur essentia est, non semper per verbum
 definitionis expressa, ac semper verbum rem significantiibus imposita; sic cum potest, in impo-
 sitio cognosco, rationem numeri exercite cognosco, idem modo de reliquis dicendum.

20
 Replicabis: possumus intelligere differentiam entis, quin ipsum ens intelligamus aduc-
 exercite, et pro implicito; quia est solutio. Procedo: differentiae entis cum ipso ente aliquid
 componunt, et per se ita componit cum ente substantia; sed quod cum ente aliquid com-
 ponit, potest intelligi, quin ipsum ens intelligatur aduc exercite, et pro implicito. Quod mi-
 or: quod cum ente componit, et parte habere pro compartio: sed pars potest intelligi quin
 eius compositio intelligatur aduc exercite, et pro implicito. Quod minor: de ratione, pars est non ad-
 quare totum, nec pro explicito, nec pro implicito; sed si negat intelligi sine alia compartio exenti, et pro
 implicito, aequat totum, ac si pro implicito. Quod minor: ex examinatione clara et maiore ex parte quod
 totum est magis sua parte, proinde est pars distincta a toto, et tollit a parte.

21
 Respondes negando antecedens ad probationem negantis. Ad hanc probationem dispo: magis est pars
 rigorosa, et laeta; simpliciter, quod secundum quid, implicite, et explicite concedo me; precise rigoro-
 sa, simpliciter, et simpliciter nego; magis est si ista minor non concedam: quod distinctio subiecto sequenti
 applicanda est. In maiore, et rationalitas, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 nitur, quia distinctio formalitas, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 henduntur, sed in quibus una distinctio modo expressa. Quod minor: in ista parte, simpliciter, et
 unum conceptum formalem habere. Unde communiter dicitur, quod enti nihil additur tam-
 quam extra se natura: id est, tamquam formalitas non habet, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 metadistinctio, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 quod est pars. Ad hanc, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 adere supra ens, in quantum exprimitur, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 proximitate, substantia enim non dicitur, ens aliquid differentiam, sed nomine substantiae
 exprimitur specialis motus est sensu, scilicet per se.

22
 Item replicabis: quod differentiae entis tantum enti superaddunt naturam partem pro explicito
 so: inferiora entis tantum exprimitur, disjuncta ab ente, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 inter se. Pro hoc concedo: Ingenti, conveniunt inferiora entis, non autem in eo, quod est ens su-
 peraddunt, et per quod ab eo disjunctur, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 sitionem non tam distinctam superaddunt inferiora entis, solum exprimitur, disjuncta ab ente, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 ter se. Respondes negando idem concedam. Ad probationem dispo: magis est si ista minor non concedam: quod distinctio subiecto sequenti
 conveniunt non antecedens: conveniunt, et simul differunt concedo antecedens, et non concedam.

23
 Argue: ens in substantia est substantia, et in accidente est accidentis. Unde et simplicissimi
 entis concepiuntur et causantur convenientia, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 xitum, et distinctio omnis, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 semper in ipso, et implicite intelligitur, quia non semper utraque exprimitur, sed
 quando, in aliquando, et alia, et utraque, et aliquid. In his propositionibus: substan-
 tia est ens: accidentis est ens, sola convenientia exprimitur, et distinctio tamem implicita
 dicitur. In his vero: substantia est ens, et distinctio in alio, sola distinctio exprimitur,
 convenientia tamem in ipso, et distinctio in alio. In his denique, substantia est ens, et distinctio
 est ens in alio convenientia partem, et distinctio exprimitur, et distinctio implicitum
 semper distinctum, sicut hoc implicitum non semper exprimitur.

Argue: 2. Differentiae entis non sunt formaliter entis, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 sunt quodam determinatione entis ad substantiam, utriusque: pure distinctio substanti-
 est ad accidentis, sicut distinctio entis ad accidentis, sed determinatio entis ad sub-
 stantiam, utriusque. Differentiae substantiae ad accidentis non est formaliter ens, quod minor, et obiectum speciem hunc nam compo-
 Pro magis quod formae partem, probatur per se, et magis, et in partem maiorem, et la-
 inferentia. Et non intelligitur determinatum ad constituendum substantiam.

concepit, quia talem determinationem solitarie considerat: quod ipsum sumit, si
sumit aliquid ejus totum in dicitur: si lectione, qui sumere vult aliquid indistinctis
et tandem conceptus, quod vult, et sumit aliquid.

Arguetur si, per se, secundum omnem suam formalitatem est ens, secundum omnem suam formalitatem esse
similis, et dissimilis ego, planta, et lapidi, imo, et paulo: omnibus enim est equalis, et dissimilis
quod est absurdum. **Respondeo**: si animal, petri, et animal, pauli est ens, equaliter participat habitum
ens a petri et paulo, id est sine mixtione dissimilitudinis, in equaliter participat habitum anima; sed
omni: est a parte factum: animal ut animal non est formaliter ens.

Ad argumentum respondeo: quod ratio ens est mensura ratio est si absolute per se, et ratio ens
omnia ad similitudinem, et dissimilitudinem, quia similitudo est gradus similitudinis, cuius per ha-
bitum similitudo summa non datur nisi inter habentes idem, unum, et summe simpliciter sumum
est nempe beatissimae Trinitatis. Creaturae autem quantum ab eis recedant ab invicem, tandem re-
cedunt ad similitudinem, sive ad maiorem accedunt ad dissimilitudinem: Nunquam tamquam
recedere, bestunt omnino ab eis, quando fuerint, sicut nec omnino accedunt ad summe, subinde
quod nunquam est basura nec omni dissimilitudo, nec omnino dissimilitudo, sed partim dissimilitudo, partim
dissimilitudo magis minus, secundum quod in specie atomi, sive in sima includantur, et excludan-
tur ab ea, et a generibus, omnibus ad supremum a proximis. Unde omnia corpora, et anima
ad similitudinem spiritualibus, quam inter se. Omnes creaturae minus ad similitudinem Deo, quam inter
se absolute loquendo.

In forma quod argumentum concedo antecedenti, ne concedam. **Et** enim petrus habet esse cum
lapide: esse viventem cum planta: esse viventem sensibilem cum equo: esse viventem sensiti-
vum rationalem cum paulo, quod est esse magis paulo similem, quam certis quantitatibus esse in-
habitu in omnibus, et non dedit esse, id est creaturae, petrus dissimilis, non tamen pure, quoniam
pauus ex eis est in rationem in mutua colatione non est. **Ad id** quod ad id
respondeo: quod ens expressum nomine animalis non est ens absolute, de quo quaeritur,
sed quod est contraxitum, et respectum: unde diversa in ordine ad equalitatem magis
aut minus ens, et animal ens. **Mors** absolute in equalis est carboni, palustri, et
adum prout de arboribus palustri, et palustri est equalis: est palustri minoris, sed non minoris, et
ens expressum, et contraxitum ad animal concedo magis: ens absolute summi, ne magis,
et sic ad terminum nec concedam.

in
ad
ma

Arguetur si, facti, et perandi non est formaliter ens, et tamen est gradus differentientis,
cum pertinet ad perfectiorem in qualitate: et aliquid differentia non est formaliter ens.
Major constat, quod talis facilitas non est bona. **Disque** materiale talis facti, et facti a formalis
expressum dabis argumentum. **Arguetur** si, differentia ens creati ab in creati est ipsa
finitudo, et limitatio creaturae: sed limitatio creaturae non est formaliter ens, sed carentia
exterioris progressionis in eadem quod prout per argumentum probat finitudinem, et li-
mitationem creaturae est differentiam negativam ens, non negativam, quando idem
carentia exterioris progressionis in eadem non tam perfectio, quam negatio ens.
Denique, differentia ens non est in unum, per ens ut per carentiam, earum differentia
patet, et differentia ens non sunt formaliter ens. **Respondeo**: quod cum galibet diff-
ferentia per sui essentiam definitur, etiam definitur pro implicito per ens, nam ut inquit
Thomae, quodlibet natura est essentialiter ens.

Quaestio 3a. **Utrum** ens analogum respectu suorum in inferiorum. **Notandum** quaedam

Analogia sequuntur ut media in ea unihoc, et equivoca, quorum definitiones referuntur, patet
Unihoca dicuntur, quorum nomen est commune, ratio vero significata per nomen est omnino eadem,
ut homo, qui unihoc est boni et petri et pauli. Equivoca sunt, quorum nomen est commune, ratio vero
ut homo, qui unihoc est boni et petri et pauli. Equivoca sunt, quorum nomen est commune, ratio vero
partim accommodata, et omnino diversa, ut galibet, qui equivocum dicitur de galo galinaceo et
hominis franco. Analogia sunt, quorum nomen est commune, ratio vero non nisi accommodata partim
est eadem, et partim diversa.

Sex sunt species analogorum. **Alia** sunt analogia in equalitate, et alia in proportionalitate
et in proportionalitate. **Alia** sunt, quorum nomen est commune, ratio vero significata per nomen
est eadem, in unum, et diversa, tamquam a parte per differentiam differentiam in unum, et diversa, tamquam a parte
in equaliter dictum de homine, et hinc a differentia rationalis, et in rationalis, quorum per

11 **Interpretat. p. p. Da. H.** In corpore inquit: substantia nominata quibus
 11 significantibus rem, quae quidem sunt res naturae, substantia, et huiusmodi secundum res
 11 in alio vocatur substantia, et a enim (intendit) subsistentia dicitur, quae non in alio, sed in
 11 se existit. Secundum vero quod syonitur alicui naturae communis, sic dicitur natura
 11 sicut hic homo est natura humana: secundum vero quod syonitur alicuiusmodi
 11 huiusmodi substantia: et iuxta Thomam idem quandoque formaliter, et de
 11 existit, et subsistit, et de se subsistit. Idem dicitur in huiusmodi ad m.
 11 et in 3a p. q. 2a ff. ubi dicitur: Non quodlibet individuum in genere substantiae etiam in
 11 natura habet rationem personae, sed solum illud quod per se existit, non autem quod ex
 11 ista in alio: sicut ergo haec humana natura est quoddam individuum in genere substantiae, quia ta-
 11 men non per se separatum existit, sed in persona, ubi, unde quod est quod non habeat per se
 11 naturam in propria: ubi dicitur in pro. subsistentia subrogatur: quia falsum est quod
 11 natura humana in persona debet existere, et existit per se separatim ab alio, et quidem
 11 separatione, quia substantia sua supposito contra dicitur, nimirum, quodam negatione
 11 edendi in alio tanquam in subiecto immersionis recurrit: et iuxta Thomam ibi idem formali-
 11 ter existit, per se separatim ab alio, ac per se subsistere separatim ab alio, cum natura hu-
 11 manae in Christo Domino solum deficiat subsistentia. Unde rationem reddens 3a p. q. 2a ff.
 11 ad m. quia natura humana in Christo non habet rationem personae inquit: quia
 11 non subsistit per se separatim ab alio, ubi dicitur per se existit formaliter, et substantia per se
 11 subsistit, et de se existit, solum illud individuum quod per se existit, habet rationem per-
 11 sonae, ac dicitur: solum illud individuum, quod habet id, ad quod significandum non est impositum
 11 nomen personae, habet rationem personae. Si quidem nomen personae, huiusmodi
 11 hic in corpore debet impositum ad significandum per se existit, ut a supposito contra dicitur,
 11 immo et in individuo existit, non autem, sed rem subsistentem in natura. Item huiusmodi
 11 huiusmodi se significat, et per se existit, et per se existit, et per se existit, et per se existit.

Faint, illegible handwriting on a large sheet of aged paper, possibly a manuscript page or a list. The text is too faded to transcribe accurately.

Fragment of text from the adjacent page, including the word "Proprii" and other illegible characters.

compositionem Cingit... ad idm simul cum omnibus suis... materia debet composita quod materia... non quod materia...

si nec potest solutio ad idm... in principio... materia... forma... compositum...

si quod in ratione... creaturae... materia... forma... compositum...

si ergo antea... materia... forma... compositum... materia...

si ad idm... materia... forma... compositum... materia...

si sed enim... materia... forma... compositum... materia...

si inquit enim... materia... forma... compositum... materia...

122

123

124

125

126

127

... hanc doctrinam in...
... quod individuum constituitur...
... materia...
... numerus...
... individuum...

158

Deinde: manifeste quod numerus materiae videtur non manere idem numerus in individuo...
... digitus...
... materiae...
... individuum...

159

... dicitur...
... individuum...
... materiae...
... individuum...
... materiae...
... individuum...

160

... materiae...
... individuum...
... materiae...
... individuum...

Cap. 5

De subsistentia Creaturae Portio 1a

An subsistentia Creaturae realiter dividatur a materia substantiali?

Cum ex eorum...
... substantia...
... materia...
... individuum...
... materia...
... individuum...

161

Sed ad hoc quodam specialiori modo...
... substantia...
... materia...
... individuum...
... materia...
... individuum...

162

... substantia...
... materia...
... individuum...
... materia...
... individuum...
... substantia...
... materia...
... individuum...

Inpositio est, personam, substantiam, et naturam, quibus possit dici, quod est quoddam in-
 viduum, i. particulare, i. singulare, g. nominum de accidentibus nominorum, in eodem pos-
 set dici, quod humana natura in Christo, h. aliqua parte eius si dicitur esse substantia. Hoc
 enim rationi appropinquat: nisi poneretur distinctionem secundum quid, et in simpliciter, sicut
 in universis lapides in arboribus: i. duo homines per effectum amoris: h. per aliquam inordinationem
 in similitudine, et per omnia dicimus esse unum secundum quid, et in simpliciter. 105

Ad omnia autem substantia, g. 2a 2a ad 2m quod secundum hanc
 72 ad significacionem respondeat hypostasiz, equivoce dicitur aperte nos, cum quando dicitur signifi-
 72 facit exercitum, quando dicitur hypostasiz, ne possit esse ex toto dicitur, in alio modo h. h. h.
 72 postasi tractat de substantia, quam substantiam. Similiter nomen hypostasiz
 72 Ibidem in responsione ad 2m dicitur quod Graeci hanc significationem nominis habent, quod su-
 72 materia pro indistincto talis non est, rationesque excellentes. Denique nomen natus pro
 72 et omnia accipiuntur in definitione personae.

Duplex individuum dicitur a dicto, ut supra videtur de eorum, quod dicitur
 de quo singulare natus, quod est substantia in se, sed in alio. Aliter dicitur, quod in dictum
 in genere substantia, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 sone: ut individuum differentia praeculibet semper habentia, nomen enim individui
 maximae, et quodlibet est in littera 2a 2a 2a. Quandoque enim dicitur non nomen personae et deinde
 72 singularem, quod ab eo dicitur singulare, quod dicitur, de quo singulare dicitur in
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-

Deinde quod libet a 2a 2a 2a in Corpore est: h. dicitur de condensatione et substantia
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 72 ad 2m dicitur, quod dicitur, et hoc idem est, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-

Inde ipse dicitur quod libet a 2a 2a 2a ubi dicitur de ratione suam, et quod dicitur de ratione suam
 72 inquit: secundum hoc, quod dicitur, potest aliquid accidere, quod in se de ratione suam
 72 hanc dicitur de ratione suam, et quod dicitur, potest aliquid accidere, quod in se de ratione suam
 72 in cluditur solum, quod dicitur de ratione suam, et quod dicitur, potest aliquid accidere, quod in se de ratione suam
 72 ad rationem suam pertinent, sed cum alia, g. et accidentia, et hoc dicitur in 1a 2a 2a
 72 omnino pertinent ad substantiam, in autem ad naturam, in dicitur substantia significatione natus
 72 hanc, natura autem, si se quod dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 natura substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-

Deinde ipse dicitur quod libet a 2a 2a 2a ubi dicitur de ratione suam, et quod dicitur de ratione suam
 72 inquit: secundum hoc, quod dicitur, potest aliquid accidere, quod in se de ratione suam
 72 hanc dicitur de ratione suam, et quod dicitur, potest aliquid accidere, quod in se de ratione suam
 72 in cluditur solum, quod dicitur de ratione suam, et quod dicitur, potest aliquid accidere, quod in se de ratione suam
 72 ad rationem suam pertinent, sed cum alia, g. et accidentia, et hoc dicitur in 1a 2a 2a
 72 omnino pertinent ad substantiam, in autem ad naturam, in dicitur substantia significatione natus
 72 hanc, natura autem, si se quod dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 natura substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-

Deinde ipse dicitur quod libet a 2a 2a 2a ubi dicitur de ratione suam, et quod dicitur de ratione suam
 72 inquit: secundum hoc, quod dicitur, potest aliquid accidere, quod in se de ratione suam
 72 hanc dicitur de ratione suam, et quod dicitur, potest aliquid accidere, quod in se de ratione suam
 72 in cluditur solum, quod dicitur de ratione suam, et quod dicitur, potest aliquid accidere, quod in se de ratione suam
 72 ad rationem suam pertinent, sed cum alia, g. et accidentia, et hoc dicitur in 1a 2a 2a
 72 omnino pertinent ad substantiam, in autem ad naturam, in dicitur substantia significatione natus
 72 hanc, natura autem, si se quod dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 natura substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-
 72 hanc substantia dicitur, ut per se substantia, habet pro in re rationem per-

La scationis parte expressa tractatur a Dno. *cap. 1. supra p. 199 a. 1. ubi inquit:*
 Verum nomen personae s. ponendum individuum, sed nec ponetur dicendum, quod persona signi-
 ficat id quod est perfectissimum in sua natura, scilicet subsistens in sua natura: unde cum omne
 quod est perfectissimum, deus attribuitur, pro quod eius essentia continetur in se omnem perfectionem,
 corripiendo tunc hoc nomen persona de deo dicitur, tamen eodem modo, quo dicitur de cre-
 aturis, sed excellentiori modo, sicut et aliorum in q. q. dicitur an ab eis imparetur deo attribuitur.
 Et ad hinc inquit: Quod licet nomen personae in scriptura referatur, s. ubi dicitur: *in nomine dno*
 dicitur de deo tamen id quod nomen significat non est nisi in sacra scriptura attribuitur
 ad creaturam de deo, scilicet quod est maxime peccare, et perfectissime in deo. 177

Unde sic: Nomen persona est id significat id, quod est perfectissimum in sua natura quatenus
 significat subsistens in sua natura, et subsistentia est quod positivum, nec subsistens in sua natura
 est perfectissimum in natura, q. dicitur de deo: *Dei substantia est quod positivum*. Si subsistentia est aliquid po-
 sitivum, natura talis est perfectissima et subsistens in sua natura; et per: Subsistens in sua natura super-
 addit tantum subsistentiam naturae, sed si subsistentia est quod positivum, sed negatio, puta,
 nulla perfectio est, q. subsistens in sua natura nullam importat perfectionem, praeter perfectionem na-
 turae. 178

Explicit ad 1. de persona secundum id quod natura superaddit quaedam perfectio, vel in-
 si hinc: q. subsistentia est aliqua perfectio, et quod positivum. Sicut: de quo omnis perfectio
 deo attribuitur cum eius essentia continetur in se omnem perfectionem minime sequitur, quod
 nomen persona, quatenus contra dicitur a nomine natura de deo dicitur, sed contra dicitur
 in creatura. *Deo ubi peccat: q. 1. si nomen personae nullam perfectionem significat, praeter
 perfectionem naturae nomen personae omnino equivaleret nomini naturae, scilicet essentiae. Itaque
 de nobis imponenda sunt nomina, q. in scriptura referuntur, s. ubi dicitur: *in nomine dno*
 dicitur de deo, s. ubi dicitur: *peccatum opus de maxime peccare, et nudum, et talia dicitur
 de natura sola, q. personalitas, si subsistentia aliquam perfectionem superaddit naturae.**

Deinde: *cap. 1. supra p. 199 a. 1. ubi dicitur: Deo: ubi dicitur: *peccare opus de maxime peccare, nisi quod peccare subsis-
 tentia, si enim est peccare opus, nisi essentia in actu, unde eodem modo aliquid operatur, quod est: aliquid
 peccare si subsistentia, si peccare opus, quia operari est nisi essentia in actu, quod quod peccare
 naturae, quod peccare subsistentia, et eam continetur in actu, at hoc est subsistentia: q. hinc in actu
 continetur in actu, per negationem, s. subsistentia est aliqua essentia.**

Proterea: *cap. 1. supra p. 199 a. 1. ubi dicitur: sic dicitur: *Deo: ubi dicitur: *peccare opus de maxime peccare, nisi quod peccare subsis-
 tentia, si enim est peccare opus, nisi essentia in actu, unde eodem modo aliquid operatur, quod est: aliquid
 peccare si subsistentia, si peccare opus, quia operari est nisi essentia in actu, quod quod peccare
 naturae, quod peccare subsistentia, et eam continetur in actu, at hoc est subsistentia: q. hinc in actu
 continetur in actu, per negationem, s. subsistentia est aliqua essentia.***

Induper: *quod dicitur: *Deo: ubi dicitur: *peccare opus de maxime peccare, nisi quod peccare subsis-
 tentia, si enim est peccare opus, nisi essentia in actu, unde eodem modo aliquid operatur, quod est: aliquid
 peccare si subsistentia, si peccare opus, quia operari est nisi essentia in actu, quod quod peccare
 naturae, quod peccare subsistentia, et eam continetur in actu, at hoc est subsistentia: q. hinc in actu
 continetur in actu, per negationem, s. subsistentia est aliqua essentia.***

Indebitis: si substantia in parte boni consistit, ex parte substantialem perfectio desiderat; 16
 sed aliunde est accidentalis, tunc quia componitur ex substantia completa, nec est accid
 prius, sed secundum; tunc quia aliquid daretur duplex forma substantialis in
 homine; q. Respondeo: quod substantia est perfectio substantialis de qua namq. ut
 carnis complete in eo consistit. Unde supra tenet quidem substantia complete in se
 natura, ad se complete pendit in eo substantialem, ad se ad se perfectio accidentalis
 ad se enim componit in actu animae complete in se genere, quod prout
 perficitur dicitur ad se in ordine accidentalis, et ad se secundum merito dicitur. Ad
 vero quomodo substantia dicitur a se forma, et perfectio substantialis na
 ra, in continuo sequitur, quod appellatur de se simpliciter forma substantialis,
 nec enim nisi ad se dicitur simpliciter ee, sed ad se componit in de qua natura specie con
 dicitur, et tunc componit in se substantialem. Unde ad se dicitur ad se complete
 in se substantialem natura.

202

Arguetur: per hoc patet, quod substantia intelligitur diversa ab alia intelligitur. Nam de
 minatur, de invicem: q. n. ad in qualibet parte homogenea, q. q. per divisionem suam totu
 nit ee pars, et transit ad ee totu. Sed in diversitate, quod in plures partes dicitur ee totu, si
 substantia, quod divisiones, ad se partes ad se dicitur ee totu. q. Dico antea: in
 quibus dicitur terminata, et in se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee totu. In se dicitur ee partes
 ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.

203

Similia inquitur. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.

204

Si dicitur pars separationem si dicitur in se, ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.

205

Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.

206

Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.
 Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes. Ad se dicitur ee partes, et ad se dicitur ee partes.

242

Et vero licet veritates transcendentes inaequales sint, non tamen
 sunt nec possunt esse inaequales veritates formales, aut enunciatio-
 nes veritates, quae in conformitate et ita inchoantur ab objectis cogniti-
 onis eius re cognita totae consistunt. Igitur omnis conformi-
 tas, omnis equalitas, omnis similitudo, seu relatio in puncto abso-
 luto, aut similitate quadam ad intellectum numerum, species, etc. non
 ubi dicitur magis, nec minus, nec incrementis, aut decrementis
 locis. Aut enim res in se est, ut in enunciatione dicitur esse, aut non est.
 Si est omnino, res est enunciatio. Si non est, nihil tenens, res
 enunciatio est, sed falsi. Falsitas autem proprie loquendo con-
 talis est veritatis formalis, non vero transcendentalis, cum non
 in rebus, sed in intellectu dicitur. Conditio in actu, per se
 iudicantem de re, ab ipso ac est in se. Veritas formalis falsitas est
 ab apprehensione defectuosa, sepe tenet, non tamen ubi formali-
 ter est, sed in dicitur in simulacris.

243

Cap 2m
 De bonitate

24

Rad

Bonitas transcendentalis est constitutio rei in esse perfecto, et in
 integro, ab quo apte excitare appetitum, sui. Hinc dicitur ad illud Philo-
 sophi, bonus est quod omnia appetunt, non quod per se appetat
 bonus, quod est, id est, quod omnia appetant, id est, bonus, sed quod nihil appe-
 tetur nisi sub ratione boni, aut perfecti, quod id est, unde omne ho-
 minis postulat est ens, et omne ens est bonus: quoniam unde res habet
 aptitudinem, ut si, habet etiam appetitum, ut appetitum; ab ipsa vi-
 delicet essentia sua habet, et de se libet conlationes ad suum actum, eben-
 di, quae ad actum eius conlationes ad intellectum, quae dicitur de actu ac-
 tunde, conlationes ad voluntatem, quae res bona dicitur. In eo ta-
 men, bonus dicitur ad se, quod bonus trahit ad se, appetitum, quae
 conlat, et res non trahit ad se, intellectum, sed quasi ab illo trahit
 eius. Unde minus distant, a cognitione, quae non sunt, quae ab appe-
 tetur, qui quidem, semper factus ab existentiis saltem, in appe-
 hensione, id est, idea.

De similitudine sunt in quibus appetitibus, nec naturaliter,
 quia natura nihil frustra appetit, nec voluntate, quia voluntas
 omnia vult sub ratione convenientis boni apprehendi, et vel tolerari

tolerantes, aliquod incomodi ab ea inde magis bona magis et
amabili sunt, quae maiores habent entitates: quia inde excedit
entitas, pariter excedit fundamentus appetitus, aut amoris. Sed
valde notandum est, omnis appetitus tendere in aliquod sibi congru-
ent, vel quod conuenit nature cuius est appetitus. Duo tamen appetitus
suis acquiritur meo, erga quod feruntur, nempe, quod est bonum, et
quod sibi bonum est. In potest minimi sine secundo, et secundo
sine primo. Ideo sepe plus appetuntur, et ordinate eligitur
minora absolute bona pra maioribus, quia appetuntur non
eius bono, sed seculo, et dicitur, acuti gladii fabricantur.

215. Si duplici capite donitas quae, sine appetibilitate deducitur
a, et alius alius inuenienda est, id est ab entitate rei bene, et a propor-
tione, aut ablatione eius appetente, id est, potestate appetere: et quae
liber a la ratione dicitur donitas absoluta a la respectu
liber, nulla prima redexcludit denominatione, si nunquam desi-
facabilis foret la. Sane mihi videtur dextera simile: ad en-
titatem maiorem regendam, fore maiores proportionem
eius appetente, si non omnibus, nisi reuera non respectu, cer-
te eius pluribus, aut maxime creatis, id est, eius amante deo,
quod est necessarium.

216. Si in gradibus ad deum maximam, aut summam doni-
tatem oportet ascendere. Si ibi maior est entitas, maior
est donitas absoluta, et ibi maior proportio eius appeten-
te maior est donitas respectiva: Etiam ibi maxima
fuerit entitas, ibi necessario absoluta donitas maxima
erit. Et ibi summa convenientia eius appetentibus om-
nibus, et erit summa donitas respectiva ad om-
nia. Ergo ibi plenitudo erendi, ibi et donitas
donitatis erit plenitudo: et cui nullus
gradus deficiat in se, ita in ordine ad se,
quae in ordine ad alia, nullus ipsi de-
rit gradus ex quo variabilis donitatis totius.

Ubi dicitur quod in quibus modis... in predicamento loci... et in predicamento...

224

Ann. ut aliquid dicitur in predicamento... quod dicitur in complexum...

225

Quid est complexio? et predicamentum dicitur ubi dicitur...

Substantia dicitur modo sumitur... et in hoc sensu per omnia dicitur...

226

Quod dicitur dicitur intelligitur... et in hoc sensu per omnia dicitur...

227

Dividitur substantia in finitam... et in finitam... et in finitam...

228

Propter hoc dicitur dicitur... et in hoc sensu per omnia dicitur...

229

De accidentibus substantiis... et an realiter...

Non hic de accidentibus... et in hoc sensu per omnia dicitur...

232

233

234

235

Quantitas molis nobis componitur a partibus quibus plures confertur effectus... quod quantum est, id est ordinum est in ordine ad se, si idem partes habet...

In quibus hec ex... sicut in solis, tanquam si omnino inchoanda foret ab eis in quibus dividitur... Item substantia habet partes distinctas independentes a quantitate...

Substantia mater et forma... componitur ex materia et forma, quod est in natura... in distinctione partium conditio, quantum in substantia habet partes...

Ex hoc solutio hec... potest: lo. quia pars formae est in parte materiae... quod quantum ad substantiam... quod quantum ad formam...

Thesaurus Partium

Ratio formalis conditio... in extensione in ordine ad se continetur... in ordine ad se, si idem partes habet...

Conditio ratione... Conditio formalis est in materia... in ordine ad se, si idem partes habet...

Primo singulari... in materia... in ordine ad se, si idem partes habet...

240

241

242

243

244

negativitatis, quod in a tota localitate est a aliam, sed est quod ratio in salu, quod in modo
se rationis. Unde patet ex eorum, penetrante diuisione rationis, utrum, quum proinde delectat
in a tota, sicut in alio, sed quod patet deo, currit diuisione rationis, quia extensionem dicant, per
pactionem ad totum, ut in huius, et de tota homogeneum, et in huius, sicut ex parte
diuisione rationis in conuentione.

250

Si res de partibus, ut in locum, per primum ad quantitatem, negandum est eadem esse
necesse, si res de rationis, tota natura, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
mi ratione, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
pactionem, substantie, independentem a quantitate, ad hunc, quod in loco, per
et diuisione, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
et rationis, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
extensionem, in ratione.

251

Quod si res, substantia materialis, quod est sub quantitate, potest diuisionem manere in
indivisibili, in ratione, sicut in quantitate, quod est accidens, de factum manere in
substantia, potest in ratione, substantia, in quantitate manere, sed in hoc casu, substantia
potest extensionem in ordine ad se, quod independentem a quantitate, per
habere, potest in ratione, substantia, in quantitate manere, sed in hoc casu, substantia
diuisionem, in ratione, substantia, in quantitate manere, sed in hoc casu, substantia

252

Respondet, quod substantia materialis in pactione, nullam habet habitudinem ad totum,
negativitatis, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
bona, localitate, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
loco, si in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
loco, si in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in

253

Itaque si, quod in ratione, substantia, in quantitate, quod est accidens, de factum manere in
substantia, potest in ratione, substantia, in quantitate manere, sed in hoc casu, substantia
potest extensionem in ordine ad se, quod independentem a quantitate, per
habere, potest in ratione, substantia, in quantitate manere, sed in hoc casu, substantia
diuisionem, in ratione, substantia, in quantitate manere, sed in hoc casu, substantia

254

Ad conuentionem, negativitatis, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
quantitate, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
natura, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
natura, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
natura, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in

Quod si res

255

An quantitas exteriora, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
quantitate, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
natura, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
natura, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
natura, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in

Quod si res

256

Quantitas exteriora, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
quantitate, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
natura, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
natura, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in
natura, quod in loco, per primum ad quantitatem, descendere, sicut in

Ad quatuor species nomen in forma, et figura cordis... quatuor species nomen in forma, et figura cordis... quatuor species nomen in forma, et figura cordis...

283

Notius rebus animalis formam... Notius rebus animalis formam... Notius rebus animalis formam...

284

Figurae sunt diuersae, et genera... Figurae sunt diuersae, et genera... Figurae sunt diuersae, et genera...

285

Prædicantur qualitates... Prædicantur qualitates... Prædicantur qualitates...

286

De Relatione. Quid et Quotuplex sit Relatio.

Relationis nomen dicitur antiquè... Relationis nomen dicitur antiquè... Relationis nomen dicitur antiquè...

287

Sic aduersaria relatio... Sic aduersaria relatio... Sic aduersaria relatio...

288

Relationes secundum... Relationes secundum... Relationes secundum...

313 **Aguer. 1.** id d'ignuntia realiter quorum inuicem non potest altero in alio, uno de altero in ministro, sed fundamentum auctoris potest clarum in inuicem relatione: et dicitur per hoc ad alia in parte, cum similitudine inuicem. quod dicitur in fundamentum. Similitudine est ad est in inuicem relatione. Ad quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem. Ad quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem. Ad quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem.

314 **Argumentum** in hunc modum. quod aliquid in parte acta, et intensiva facta cum auctore potest intendi relatio quantum ad opus in parte, quod dicitur in inuicem relatione. et dicitur per hoc ad alia in parte, cum similitudine inuicem. quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem. Ad quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem.

315 **Fac ut** dicitur in parte acta, et intensiva facta cum auctore potest intendi relatio quantum ad opus in parte, quod dicitur in inuicem relatione. et dicitur per hoc ad alia in parte, cum similitudine inuicem. quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem. Ad quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem.

316 **Induces.** Res eadem in parte acta, et intensiva facta cum auctore potest intendi relatio quantum ad opus in parte, quod dicitur in inuicem relatione. et dicitur per hoc ad alia in parte, cum similitudine inuicem. quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem.

317 **Ad.** hanc dicitur in parte acta, et intensiva facta cum auctore potest intendi relatio quantum ad opus in parte, quod dicitur in inuicem relatione. et dicitur per hoc ad alia in parte, cum similitudine inuicem. quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem.

318 **Aguer. 2.** id d'ignuntia realiter quorum inuicem non potest altero in alio, uno de altero in ministro, sed fundamentum auctoris potest clarum in inuicem relatione: et dicitur per hoc ad alia in parte, cum similitudine inuicem. quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem. Ad quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem.

319 **Deinde** in parte acta, et intensiva facta cum auctore potest intendi relatio quantum ad opus in parte, quod dicitur in inuicem relatione. et dicitur per hoc ad alia in parte, cum similitudine inuicem. quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem.

320 **Et** dicitur in parte acta, et intensiva facta cum auctore potest intendi relatio quantum ad opus in parte, quod dicitur in inuicem relatione. et dicitur per hoc ad alia in parte, cum similitudine inuicem. quod dicitur in inuicem. ut in eodem homine in parte, quod dicitur in inuicem.

quod. Unde relatio deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem.

327

Circa iam hanc questionem respondet: quod in hac numerum ad deum non dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem.

328

Quod est? An illud ad deum non dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem.

329

Quod est? An illud ad deum non dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem.

330

Actus ad deum non dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem.

Cap. VIII

De actione et passione

331

Quod est? An illud ad deum non dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem.

332

Actus ad deum non dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem.

333

Actus ad deum non dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem.

334

Actus ad deum non dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem. Circa hoc respondet: et dicitur in de deum ad mundum speciem, et manentem.

esse existentiam entis necesse est necesse est e concesso. Quod sufficit ut est
entis contingentis existentia concludamus, existere enim necesse est, seu ens a
se, quod existentia entis contingentis rationem sufficientem continet, sive quo
ratio, sicut ens contingens existat.

394

Unde dicitur: Immo ens contingens finitum est, ens autem necessarium est in
finitum; sed ex entis finiti existentia demonstratur non potest existens ens
in finitum, et enim nulla proportio est inter finitum, et infinitum. q. 2. Ipse
finitum non probat autem in infinitum: quod idem quod prius, s. Non repugnat
et mundum ab eterno existere. Ipse s. ad 2. ad q. 16. (12) hoc habet. Mun-
dum non semper existisse sola fide tenetur, et demonstratur bene tenetur non potest:
sed in hac hypothesis necesse est eadem de Deum mundum autem. q. 3.

395

Ad hoc dicitur: probatorem in propositis. Unde ens finitum, et infinitum nulla e
proportio entis ad id concesso. habitudine, et dependentia nec probatorem. Cum
perfectio, que est finitum in ordine, numerus, et gradus limitati, sicut nulla potest esse
proportio entis finiti ad infinitum quod entitatem, seu numerum, et gradus
perfectiorum, que in ente infinito limitate sunt. Deum hoc non abstrahit, quomodo
mundum ens finitum, ab eterno generis pendat ab ente infinito, et necessario, a quo
existentiam accepit; imo est ratio quod ens finitum a quo, ac proinde contin-
gens existit, necesse est existat etiam ens a se, atque infinitum, ut demonstratur
ad modum.

396

Ad hoc dicitur: Ipse finitum non probat autem in infinitum, et quo finitum
concedo: ex quo quod, quod in existendo necessario dependat ab omni causa, et
generalitudo causa deum omnium necesse est, et concesso. Ad hoc dicitur: non
probat dependentia ab ente necessario, seu a se tanquam a principio pro
tandem concesso, independentia ab ente a se necesse est, et concesso. Licet
mundum ab eterno existat, et etiam non ens ab alio, et contingens, tanquam ad
modum debet unum ens a se, et necessarium, a quo facta sunt omnia.

397

Obijciunt: Ex ratione entis perfectissimi sequitur tantum, ens perfectissimum
unum ex hypothesis quod existat necessario existere, et tanquam unum necessario
habere tres angulos ex hypothesis quod existat. Non de quo sequitur ens perfecti-
ssimum ab alio, necesse est. q. 2. Ad hoc dicitur: negando ad ex hypothesis, et namque quod ens
perfectissimum est possibile sequitur quod necessario existere, ita ut existentia
necessario, habet ipsa essentia, seu intrinseca possibilitate quod perfectissimum
ut numerus et tantum angulorum, ex essentialium quod, ipsa quam pro
concedat ens perfectissimum est, possibile statim in se, ipsa existat, et
et quidem in actu ex alio, in se, et enim est existere ex alio, quam ex
alio non existere.

398

Unde dicitur: A possibilitate ad actum non valet concesso, seu ex eo quod est possibile, con-
cludi non potest ipsum existere. q. 2. dicitur ad: In entibus contingentibus, seu ab alio
concesso. In ente necessario, seu a se necesse est, et concesso. Itaque cum existentia non
probat ad existentiam, seu intrinsecam possibilitatem entis contingentis; ex eo
quod ens contingens est possibile, concludi non potest ipsum actu existere. Ad quod
identia prolatum ad existentiam entis necessarium, seu a se et perfectissimum legitima
e concesso ab eius possibilitate ad actum, ut inquit dicitur ad hoc dicitur. q. 2. ad hoc dicitur
ad 2. In dicitur non est aliquid possibile secundum quod necessario oportet
non solum secundum quod possibile continetur sub necessario. Sic autem dicitur, potest
non quod deum esse possibile.

399

Unde dicitur: Existentia dei a priori, seu argumentando a causa ad effectum
demonstratur non potest, sed tantum a posteriori, sive ab effectu ad
causam, et autem existentia dei probatur ex ratione entis perfectissimi
procedit a priori, nam ex possibilitate entis perfectissimi tantum
a se concluditur eundem existentia tanquam effectu. q. 2. dicitur
non potest.

Respondet quod dnm modo ac ueritate demonstrata s existentia de e, prout e ueritas
 ee, quo nomine demonstratio illa ab elia, ideo qd argumentum nrl. concludit: qd cum ne-
 cess demonstretio a priori, potest mirari, qd in ipsa quippe idca qd dicitur, s e perfectio
 simi eius clauditur existentia, ideo qd deum existentem ee per se notum quoad nos tunc
 fidelemus, ad adeo probationes existentie dei, potius quam argumentationes, ex pte
 rationes sunt nobis notae respicientes. Dum qd ex possibilitate eius perfectio simi eius concludi-
 tur existentia, probatio n e a causa ad effectum, neq; enim potius hinc ab ipso
 existentia digne cognitur, sed a contrario ab eo, quod hinc nobis innotescit, ad id quod notum
 est ad ita digne cognitur, fortassis ab defectum clariore signi, si ratione eam pro-
 ximum.

- 100**
- 1) Quid sit 3. Potest cogitari oppositum eius, quod e deum ee, nam dicitur in d-
 sciend in corde suo n e deus, quid quom elius cogitatur n potest cogitari uale n ee n
 re. Sic ex Ang. Tho. Indifferentem dicitur ee deus, n quidem mente, sed corde,
 n ule deprobatio cordis glori. Non speculabilis, sed uacue; dicitur, inquam, bea-
 tite uide, unde, et sequitur: corruptio uis, et abominabilis, facta sunt in lu-
 2) dijs suis, n e qui facit bonum, n e ad dium.

Obijciend primo: Rationes praeyactas convincere ee quidem, innum erud. necesse
 xim, et ex mon, et in creatum, sed hoc n e deus, sed materia. At hec opinio
 uultuima e, et facile combinatur, salubritas, nam materia e imperfectissima, e quippe
 audis, in ex, in a pax conditio, et pnsidentia. attendi uacatim, et necesse uim e om-
 nino ad perfectum, nil enim habet, a quo eius perfectio sinuatur, a quo namq;
 tracta ueritate distinguitur ab alio. Sed hoc e impabile. Redentur u uacatum e nullam
 sui causam agnoscit. Nonne autem, sed hoc multo minus, cum nulla res sui ipsius
 causa ee potest, alioquin se ipsa eoc paret, et paretur.

Secio 3a

De attributis Dei.

Deus semetipsum, et omnia qd ipse induit distinctissime, et inico actu, se uimul cognoscit.
 Nam anima huma semetipsum cognoscit, et hec sua ipsius cognitio perfectio qd ante hu-
 mane uere uide, u e de tribuende sunt perfectiones qd induit ante nate, et quidem
 in gradu absolute uim. qd cognitio sui ipsius de tribuenda e in gradu absolute uim, adeo
 adeo qd sine illa im perfectione. Par e uenimur in nobis ante nate cognoscimur in eo im
 perfectam ee, quod omnia, qd ante induit, qd in eadem continue uis, neq; ab ea digne
 exe, neq; simul cognoscit, uale uim. Necesse e igitur, ut deus, in quo nulla danti potest
 im perfectio, se ipsam, ee omnia, qd ipse induit distinctissime, et simul cognoscit.

Deus si solum mundum hunc aspiciabilem, sed etiam omnes mundos, possibiles dicit, ad
 simul cognoscit. Et in uia huma mundum hunc cognoscit, multas in eo distinguit, hinc
 in habet sibi representanda qd ad hanc uerum, eum n ueriment, qd sunt meae, par-
 tibus, et hec ante nate perfectio e, si et admodum limitata deo igitur ad ueranda e in pte
 absolute uim. Et quia nobis condiscimus corum, qd dicit nobis representantibus, d. s.
 omnium d mundorum, possibilibus, ad sua ipsius se uimul cognoscit, et quidem clariore ca-
 pte uim.

Deus omnia a se denda cognoscit in se ipso, seu quatenus se ipsum cognoscit, hinc
 enim deus perfectione distincta, qd sunt in quod esortia perfectio uis, eadem, omnes
 quod limitationes perfectionum, possibiles, et similitum quibuslibet, cui etiam con-
 tinuationes omnes, possibiles dicit; eadem quippe res a ueranda, possibiles, quatenus denda
 si ipse par uis perfectione distincta: unde omnia possibilia cognoscit in se ipso, seu quate-
 nus uis ipsum cognoscit.

Hinc cogitatur, ut ad requum deo essentialis ee, ac prout necesse est, et immu-
 tabilis, et iam in se habet distinctio deo essentialis e, eadem intellectus distinctus omnium par-
 tibilium dicitur, ac uimul tenet se prout distinctio deo, ac representatio in mente, neq;
 requum uim deo essentialis, ac prout necesse est, et immutabilis, et uim.

acquirit ab eorum. Profecto mens humana capax est sapientie quamquam admodum 34
limitata, cum quoad finem determinationem, tum quoad modum electionem, tum quoad finem
unipolaritatem subordinationem. Quia propter eorum perfectionem quod est natus in
sunt, deo tribunde sunt in gradu absolute sumo, et quidem genobis inveniunt per modum pa-
rentis, deo conueniant per modum actus, sapientia in gradu absolute sumo deo conuenit.

¶ Hoc Deus nihil sult, nihil facit absque fine; finis ergo Deus interdum Deum nunciam
decedit, nihil facit frustra, cum frustra quid facere dicitur, quia si male sit in facit, si facit
quod finis conuenit non respicit, autem conuenit. Idcirco Deus nihil in nullo, nec aliud
inquam finem intendere potest. Deo enim conuenit voluntas oblationis, et aliquid
imperfectio: ita voluntatis imperfectio est, si modum perfectio est. Deus quid in natura
in nullo, ac proinde aliud loquatur, finem intendere nequit.

126

Bonum inde aliquid dicitur, quatenus suam in se habet perfectionem ab ali-
ne ad aliud, suae bonum relate ad aliud de eorum, quod ad perfectionem aliquid
consentit ad alium in se aliquid ad eorum, quatenus in perfectione suam in se est. Et si
lum relate ad aliud dicitur, quod ad in perfectionem aliquid consentit aliquid. Idcirco
in eorum finem natura sua gen imperfectioem redere conuenit.
Ista in se habet naturam similitudinis pro malo habetur metaphysice, quia in se habet naturam
fines perfectionis, si ea limitatione dicitur. Idcirco in se habet naturam perfectionem
mundi quod ad eorum naturam in perfectionem redere conuenit, et exemplum est. Item
perditur quia damnatum in se habet, et dicitur, dicitur in se habet, et dicitur, et dicitur.
Eadem quod ad eorum naturam in perfectionem conuenit in se habet, quatenus in se habet.
Inquam in se habet, et dicitur in se habet, et dicitur in se habet, et dicitur in se habet.
natura in se habet, quod ad eorum naturam in perfectionem conuenit in se habet, et dicitur in se habet.

127

Deus est summe bonus, seu optimus in se, ipsiusque bonitas essentialis est in se habet. Eodem
cui omnino perfectio in se in gradu absolute sumo, sumum bonum est, sed Deus est in se
in se habet perfectio in se in gradu absolute sumo. Deus in se summe bonus est, et hoc est bonitas essentialis,
et absolute, non confundenda cum bonitate relativa.

128

Deus ab eterno decrebit creaturam in se habet mundum, eumque propter se ipsum producit, et in
ni, et dicitur in se habet. Cum enim deus sapientia in se habet, ac proinde in se habet, et in se habet
actionibus liberis sibi, et dicitur in se habet. In se habet in se habet, et in se habet in se habet.
in se habet in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.
in se habet in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.
in se habet in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.
in se habet in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.
in se habet in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.

129

¶ Hoc etiam, iudicium. Deum ad hoc. Deus se manifestabit hominibus per crea-
tionem huius mundi, quatenus per ea, quae facta sunt in se habet, et in se habet, et in se habet.
in se habet, et dicitur in se habet. In se habet in se habet, et in se habet in se habet.
ea, quae facta sunt in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.
genus a creatura rationali cognoscitur, dicitur in se habet. In se habet in se habet, et in se habet in se habet.

130

Sed hoc genus admodum deus eorumque in se habet, et in se habet, et in se habet.
decedit ad aliud, spectandum, sed in se habet ad eorum. Et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.
in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.
in se habet in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.
in se habet in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.
in se habet in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.
in se habet in se habet, et in se habet in se habet, et in se habet in se habet.

de nobo ex preexistente materia illud proprie dicitur educi et productio est
Eductio hanc. Quod productum a dembo ex nulla preexistente materia, praedi-
 citur creatio, et est productio quae dicitur creatio. 7 Quod creatio definitur potest: pro-
 11) ductio nec ex nihilo summi et omni cliam subjecti: educio vero dicitur productio
 rei ex nihilo sui, sed ex aliquo subjecto. Ad hoc notandum tertium est, educationem proprie n-
 ee generationem, generatio enim ad vitam compositam terminatur.

Et his notionibus liquet, soli Deo competere potentiam creandam
 quae creatio communis potest, idam ad creandum requiritur potentia
 ubi infinita, haec enim sola superare potest infinitam voluntariam, quae
 voluntatem venientiam, et non substantiam, soli autem Deo competit ubi infinita. unde
 s. Joh. contra Avianos probant, verbum divinum non esse creaturam, et quocumque
 potissimum fuerint creata.

Secio Ia

De Deo Condensatore.

Deus omni potentia voluntate sua creabit, eadem condensat. Idem modum autem
 productio est, per quod causa tribuit effectum existere: ita condensatio est, per quod causa
 praebet effectum per debere existere. Duplex autem dicitur potest condensationis, scilicet, directa
 scilicet, et indirecta. Directa est continua productio rei, per actionem partium. Indirecta
 est nihil aliud est, quam remota eorum, quae remota dicitur, ut remota fuerint
Ita mutum contra contorum in manu prae git is eam indirecte condensare dicuntur.
 Illa vero est dicitur potest species condensationis, quae negativa dicitur, et est motus in des-
 tructio rei, quae remota dicitur.

138

Quod vero creaturae omnes directa Dei condensatione indigent, ita demonstratur:
 tam creatura in se et actione Dei pariter, ut per debere existere, quam ut ex deo in se
 et creatura in se et actione Dei pariter, ut in se existere. Quod si non est clara. La maxima;
 creatura in se existens, non magis est determinata, ut in se existens, quam
 aliam creaturam in se determinata, ut existere in se. Si quidem in se existens
 in creatura non magis connectionem habet cum se existens, quam nihil in cum
 ente. Denique et in creatura conexio inter se, et in se existens, ubi conexio est ma-
 tra substantiae remota, aut ex materia voluntate Dei pro se existens, quae in se
 pugnat, ut substantia remota creatura in se existens, cum deus non
 parit contradictoria, facere. Ita quod deus est dixit seum qui omnibus existentiam
 liberam praebuit, eandem pro arbitrio adimere non potest.

139

Ergo, ut ratio videtur, ex eo patet, quod nunc existam non sequitur, me dele-
 re per hoc non existere, nisi existens mihi continuo existens ab eo, quae est pars de
 nam. Ita et hanc potest in stanti ad rem hanc adum in se voluntate, qua
 11) si Deus continuo dixerit: nolo creaturam existere: est et nunc, simpliciter in se, actus ab
 et homo productus, quod deus nolo, rem existere, quae actus potestesse in se, in se
 menta, quibus creatura existit. Sed vero nunc, bonum, optimum, ut actus, quae deus existens
 nam, praebet creaturae voluntate, quando respectus ad seon existens, et conde-
 ratio dicitur, quando expectatur in ordine ad rem existens, et conde-
 so ex actio.

140

Sed dicitur: quod ad factum in se, si sit condensatum, quomodo quod nunc, et
 pondo ex se. Ita et hanc potest in stanti ad rem hanc adum in se voluntate, qua
 secundum quod causa est, sed considerandum est, quod aliquid agere est causa in se
 secundum fieri tantum, et non dicitur secundum esse. Quod quidem, et in artificio
 et in rebus naturalibus committitur. Edificatio enim est causa domus quan-
 tum ad eius fieri, non autem dicitur, causa domus, et est. Nam et domus
 dependet ex materia, non ex quibus sit, quae sunt explicita, et condensata
 tibus compositionis, et ordinis, in quibus stat forma domus, sicut fieri domus
 dependet ex actione edificantis.

Et simili ratione e considerandum in rebus naturalibus. Iudicium siquid agens
 11 n e causa forme in quantum huiusmodi, n e i t p e r s e causa e e, quod conde qua
 11 iuxta talem formam, ed exit causa e effectus secundum fieri tantum. Itaque
 11 sextum e autem, quod si aliquid duos ut e quidem species, unum n potest e e
 11 p e r s e causa alterius in quantum e talis forma (quia si e t e t a l i s f o r m e p a r t e
 11 cum t e a d e m d e i u d o r a t i o n e s e d p o t e s t e e c a u s a h u i u s m o d i f o r m e v e a u d u m q u o d
 11 sic individualia forma) e in materia, id e, quod hec materia acquirit hanc for
 11 mam. Et hoc e e e a u d a m v e a u d u m f i c a t i, v i c u t h o c g e n e r a t h o m i n e m, e t i g n i s
 11 i g n e m, e t i d e o q u i c u m q n a t a l i s s e d u d e n a t u d i m p e d i o n e a g e n t i s r e c i p e
 11 r e v e a u d u m e a d e m r a t i o n e m, v e a u d u m q u a m e i n a g e n t e, t u m h e n t e s e d u d
 11 d e p e n d e t a b a g e n t e, n a u t e m e i v e a u d.

223

Secundum quod effectus n e n a t u d r e c i p e r e i m p e d i o n e m a g e n t i s v e a u d u m p a r
 11 t e m r a t i o n e m, v e a u d u m q u a m e i n a g e n t e, e t t u n c a g e n t i m e d u m e c a u s a
 11 f i e r i, v e d e e e f e c t u s. V i c i a e x n u l o m o d o n a t u d e r e c i p e r e l u m e n v o l u n t v e a u d
 11 u m e a d e m r a t i o n e m, v e a u d u m q u a m e i n a g e n t e, v t r a t i a t r e c i p i a t f o r
 11 mam solis, q u e e p r i n c i p i u m l u m i n i s. E t i d e o q u i a n h a b e t r a d i c e m i n a g
 11 r e, v t a d i m e c a u s a l u m e n v a l i d e a n t e a c t i o n e v o l u n t i c a u d m v e h a b e t o m n i s
 11 c r e a t u r a a d D e u m, s i c u t a e x a d r o t e m i l u m i n a r t e m v i c u t e n i m v o l u n t u d
 11 p e r s e n a t u r a m a e x a u t e m f i t l u m i n a r u d p a r t i c i p a n d o l u m e n a v o l u
 11 n t a r t e m, p a r t i c i p a n d o n a t u r a m v l i s: e t a c h u d D e u s e e n d p e r e e r d i a m
 11 s u a m q u i a e i u s e s s e n t i a e s u m e e, o m n i s a u t e m c r e a t u r a q u e n d p a r t i c i p a
 11 r e, n q u o d s u a e s s e n t i a t e p u e e.

Secutio 3a. De Deo motore. 223

Creaturae pendens a Deo n tantum ut i n t, et e e p e n d e r e n t, s e d e l i
 a m u t o p e n d e n t i a, a t q i n h o c c o n d i t i t p e r f e c t u m D e i i n c r e a t u r a d o m i n
 u m, u t i o r a d e m o n s t r a t i d e a o n t i i n f i n i t e p e r f e c t i. S u a p r o p t e r c e r d u m e,
 e t e x t r a c o n t r a b e r d i a m p a r t i u m, a c t u d c r e a t u r a x a m e t i u m l i b e r u v e n d e n t
 a D e o. Q u o m o d o a u t e m e x p l i c a n d a s i l a d e p e n d e n t i a a c t u m l i b e r u m a D e o, d i
 s p u t a n t m e t a p h i z i c i. S u a, u t i n t e l i g a b i l i, q u o d a m p r e s e n t e n d e s u n t d e f i n i t i o n e s.
 11 P r e m i s s i o, s e u p r o p o s i t i o n a t i o q u e n e r a t u r a e p r e s e n t i d q u i a m a c t u d i n i u s n e g a
 11 a u d e i n a l i a m, q u o h y c a d a c t u m d e l e m i n a t u r a. P r e m i s s i o, s i d e e x e m p l i n a t i o r e l u t e
 11 a d v o l u n t a t e m e m a t t o p r o p o s i t i o, e t a d v o l u n t a t i s a c t u m, q u a m o t i o n e v o l u n t a t i s
 11 a d a l i q u i d a g e n d u m i m p e l s u r. P r e m i s s i o d u p l e x d i s t i n g u i t, a l i a m o r a l i s, i n d i s t i n
 u l i a. P r e m i s s i o m o r a l i s e m p r i n c i p i u m a d f a c t u m, n a r i o, l y g h i t e t a b s e r p
 i m p u l s i o a d a l i q u i d a g e n d u m, s e d q u e c o n d i t i t e p o t e s t c u m n e g a t i o n e a c t u s.
 11 P h i z i c a p r e m i s s i o e m e d i a, e t a d i m p u l s i o a d a l i q u i d f a c i e n d u m, t a l i s e x p r o d u c t a,
 u t n p a r t i t c o n d i t i t e a m n e g a t i o n e a c t u s a d q u e m i m p e l s i t.

224

Concursum in genere e cooperatio in iud causa e i n t a l t e r a s e c u n d u m h u i u s e x i g e n
 t i a m, e t i n d i g e n t i a m. S e c u n d u m a u t e m D e i a m c r e a t u r a d i s t i n g u i t: c o p e r a t i o D e i a m
 c r e a t u r a a g e n t i s p r o e x i g e n t i a, e t i n d i g e n t i a c r e a t u r e, q u e o p e t a u d i l l o D e i d e s i d e r a a g e
 n t e n t a l e p e r s e r o l u. S e c u n d u m c o n c u r s u s D e i d u p l e x d i s t i n g u i t, m e d i a t e, e t i m m e d i a t e.
 11 M e d i a t e e a c t i o D e i c o n c u r s a n t i s p o t e n t i a m a g e n t e m. S i c u t m e d i a t e, q u i a D e u s
 p r o d u c e n d u e t i m m e d i a t e c o n s t a n t i s, p o t e n t i a m a g e n t e m, m e d i a t e e a d e m p o t e n t i a
 c u n d e m e l e c t i o n p r o d u a t, e t p r o i n d e n t e s p e c i e a c t u m i m m e d i a t e. C o n c u r s u s i m m e
 d i a t e e a c t i o D e i i p s i u m a c t u m c r e a t u r e c u m c r e a t u r a p r o d u c e n t i s. S i c u t e t
 i n m e d i a t e, q u o n i a m i m m e d i a t e a d i t i n a c t u m i p s i u m, i t a u t e f e c t u s e a D e o,
 e t a c r e a t u r a s i m u l a g e n t i b u s, i n d e e l i a m d i c i t u r i n m u l t a r t e.

Sed deo creaturæ, quæ deum motare potest, duplicis sunt generis: aliæ quidem corporales et necesse autem, aliæ spirituales, et libere. Et motus earum parum, si sese motare in finem. Sic in habent agendi, et vere habent in finem, quam obrem dicuntur esse libere arbitrii. Sic autem definitur a Philosopho libere arbitrium: scilicet ad rationis, et voluntatis ad voluntatis libere facultas significat agendi, potentiam. Et de libere, si in deo ratio, et voluntas, et si in aliis: sola enim voluntas, et voluntas est, qui in se habere potest libere ad conceptionem boni. Denique facultas ista dicitur esse ad voluntatis, sicut et quodammodo voluntatis, ut ad agendum bonum, et malum: seu contra id dicitur, ut ad agendum, et non agendum. In deo autem libere voluntatis voluntatis, et contra id dicitur.

446

His conditionibus, primo dicitur potest. In deo phisice promoveat creaturam ad omnes actiones actus, sed cum hoc male dicitur ab eorum diuina, nec ratione, et deum quæ potest, disputacionem omittimus. Et quidem, quod spectat ad actus extrinsecos, ita implexa res est, ut dicit Augustinus lib. de g. Chis Cap. 17. in agendo, ubi dicitur voluntatis voluntatis, et de eorum agendo disputacionem, ita est ad deum, et deum, ut quando defenditur libere arbitrium, negant deum, si dicitur, quando autem deo deo de se defenditur, libere arbitrium præbetur, aut se dicitur de concupis deo simul utroque volum legemur.

447

Quæstio 2. dicitur deum immediate concurrat ad singulas actus libere creaturæ quædam?

1) Responsio ad prædicta: Deum concurrat immediate ad omnes, et singulas actus libere creaturæ quædam. Conclucionem exprimitur in 3. Augustinus 5. genit. ad libere, cap. 20, ubi sic dicit: Sunt qui arbitrantur tantummodo mundum ipse factum a deo, cetera iam fieri ab ipso mundo, sicut ipse ordinabit, et sic dicit, deum autem ipsum nihil operari, contra quos præbetur ista sententia boni: Patrem eius regit, et de operaturus, et ipsum ut alibi loquitur, probat 3. Dox, plura confertur diuina: tum in hoc 1. Pet. 1. In ipse enim dicitur, motemur et uolumus. tum in hoc Pauli 2. ad Cor. 1. nec qui plantat est alii quid prodequisit, sed qui in incrementum dicit deus. Idem quod Augustinus sentit nos non potest esse communiter ag. 1. Pet.

448

2) Conclucio ratione: Omnes, et singuli actus libere creaturæ quædam sunt a deo immediate producuntur. Et ad: Omnes, et singuli actus libere creaturæ quædam sunt a deo immediate producuntur, et in pendent a deo quantum pendere possunt a libere, et non pendent a deo, quantum pendere possunt a libere, nisi essent ad eo immediate producuntur, et per se dicitur enim magis pendent a causa immediate, producuntur, quam a causa eorum producuntur remota tantum, et mediate. Cum quod multa alia de quædam at ratio, cui concurrat immediate, remouet libere creaturæ. 110

3) 2. Conclucio: creaturæ omnes in deo dicitur agere directa deo, contra rationem, ut iam probatum est. Ideo, si in directa deo, contra rationem, et continua creatio, sicut actio, qua deus continet dare peccat, existens creaturæ, in quantum statum ista referuntur, creaturæ omnes in deo actionem agere non solum quatenus possunt agere, sed etiam quatenus agunt, ac proinde actio deo actionem creaturæ cum creaturæ per contra rationem, producit, et concupis deo immediate dicimus actionem deo actionem creaturæ cum creaturæ producuntur. Deum igitur in mediate concurrat ad singulas creaturæ quædam actiones.

Talibus arguuntur

450

Obijciat. Ex actionibus hominum quædam bene sunt, quædam male, et deus concupis non potest ad actiones male. Et inquit. Si deus concurrat ad actiones male, et deus autem mali, malis, et peccatis, sed deus non potest esse autem peccati, quod respondet dirigendum maxime. Deus non potest concurrere ad actiones male, in specie, quatenus malis male.

sunt concedo. Ad actiones malas in genere, procectis, quatenus in actionibus phisicis
sunt morales, et condantur. Similitera probationem deique.

Ad actiones in genere, si bene in eas voluntatem omnium, ac naturas ante, si bene ex tempore
nempe motus corporis solitionibus, ac naturis ante, quatenus in actionibus phisicis, ac
moralibus. Actiones in genere, phisice spectantes sunt solitiones, ac solitiones, quatenus mu-
tationes, videlicet in antecedentes, seu ante modum actionis. Actiones in genere, moralibus, procectis
sedem, sunt solitiones, ac naturas ante, quatenus in bono, et malo sunt. Similitera actiones ex tempore
phisice spectantes non morales, solitionibus, ac naturis ante, quatenus in bono, et malo sunt. Similitera
actiones in corpore accidentales, si bene corporis modum actionis, ante, quatenus in bono, et malo sunt. Actiones ex
tempore moralibus, procectis, sunt idem motus corporis, quatenus in bono, et malo sunt.

Ponamus exemplum. Aitium committere furtum aufferendo chari, merces dicitur. Actus
exterior, et visibile in extendione brachii ad merces alienas, ac in extenditionibus organonum
corporis ad eas aufferendas requisitas. Enim verum si non extendit brachium, nec politur, nec
aliter curat motus in corpore, nisi ipso volente, solitiones, politur, quibus motus aucterentur
dedit, et si negat, non daretur in corpore, sunt actiones in genere; solitiones vero, et motus sunt
conceditur in extendione actionem humanam, ac furtum dicitur. Porro extendit brachii, et cetera
quia motus, quia ad furtum adhibetur, in bono, et phisice spectantia, quatenus in condidit dicitur
videlicet motus in corpore aucterentur, si si perpendit extendionem brachii, et ad rem
alienam, cetera, et organonum motus, et merces alienam aufferit, actus exterior, furtum moralibus
spectatur.

Similitera solitio a qua pendit extendio brachii, singulæ solitiones, quibus dicitur in modum
motus organonum corporis, in furtum, spectantia phisice, si non condidit, et nisi ad actus solus
exterior ante, quibus aliquid appetitur. Sedem vero solitiones moralibus spectantia, quatenus in
se examina eas dicitur in ablationem, et phisice, et solitionem phisice, quatenus in extendione
dedit, et si enim solitio dicitur mala, nisi quatenus brachium extendit ad solutum ad rem ali-
enam, et non aucterit, extendio autem brachii in extendione si non est mala, nec quidquam
dicitur in se habent aucterentur, quibus alterius sua aufferunt.

Hic videtur facile accidit, deum concurrere ad id quod phisicum est in actionibus malis, nisi
in bono ad id quod morale, seu malum est, id est in bono non est malum moralibus, aut peccati aucterentur. Requiritur
dem brachii, quod per brachium ad rem alienam extendere videtur, concadit, et si non extendit
dum est. Ad quod videtur extendere brachium ad rem alienam aufferentem, et aucterentur
ne manum aucterentur, et si non extendit, et si non extendit, et si non extendit, et si non extendit.

Indicatur: Deum non potest concurrere ad id quod phisicum est in actionibus malis, nisi
concurrat etiam ad id quod morale, seu malum est. Et per ad, si in actionibus malis, nisi
etiam male conjunctum est, cum malis, seu formalibus, quod est malum in actionibus. Et respon-
deo negando ad: ad corpus probationem dicitur ad: phisicum conjunctum est cum malis, si au-
tem de deficientis concedo. Accidit, et si in defectibus in bono. Et hoc de latitudine actionis moralis a deo
non est deo creatura, et cum limitata et deficiente potest, et quando deficit libertatis ab-
solutæ.

Indicatur 2: Si quis concurrat ad phisicum actionis male, ex quo videtur, quia morale pe-
ccati, et peccati, et si deus concurrat ad phisicum actionis male, et si deus ex eove-
qua morale peccati: Et respondo: Deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.
gem actionum suarum concedo. Si in causa moralis agere iuxta legem actionum
suarum non magis, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.
ad alteri pariter, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.
dicitur, et si in malum suum, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.
tamen, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.
minidit, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.
robit indignum deam accedere, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.
et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.

De manitione deus est causa moralis rerum omnium, et si in ipso influ-
xi, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.
corpore ad id quod moralis, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.
actionis male, et si phisice spectantia, et si deus peccat, et si deus peccat, et si deus peccat.
quibus sunt in male, deus concurrere ad phisicum actionis male, et si deus peccat, et si deus peccat.

97 37
omnium ad actionem maiorem, quae enim concurrens ad ordinem naturae, consideratur, sicut
sicut enim ordinem quoad animam spectat, sicut eundem quoad mundum aspectabilem considerat.

Indicatio 3. Actio Dei concurrens, et actio creaturae sunt una, et eadem actio: quia Deus concurrens cum crea-
tura, exitus eius peccati. Respondet dicitur, utendo ad: Actio Dei, et creaturae est una, et eadem actio ex parte prin-
cipii: nec ex parte termini, sicut effectus productus subditur: ex parte effectus principio sumptis considerat: et ho-
miniter acceptis non supponitur. Notio est quod si agens in peccato potest hoc prae se ponere, si ex parte
termini sui effectus. Respondet dicitur, actio Dei concurrens, et creaturae agentis est eadem actio terminaliter
non plus, quia est una, et eadem terminus, seu effectus, sicut dicitur, non per causam, sed per effectum, sicut dicitur
autem per causam, sicut et per effectum. At cum Deus et creatura differunt, sunt tamen agere, quia
non est actio prior, et subordinata, et actio Dei non est eadem cum actione creaturae ex parte principii, sicut eodem
non est principium, et terminus actionis: et hoc in multis est causa alterutra, non quidem actio creaturae quae
sine Deo esse effectum non producat, neque etiam actio Dei, quia sine Deo coexistente, et producente
effectum creaturae non potest producere.

Indicatio 4. Idem effectus non potest a duobus causis produci: quod dicitur ad: Non potest idem
produci a duobus causis, sicut dicitur in principio: et duabus causis differens ordinis, et quocumque
sicut dicitur subordinata est non ad, et contrarium. Sic a picture et penicillo in multis, et dicitur in
bella.

Obiectio 2. Agentia naturalia non habent completam agendi, quia indigent concurrens immediate
Dei. Respondet ad: non habent completam agendi, et dependentes ab actione Dei, concedo: independentes vero
non ad, et contrarium. Agentia naturalia non habent agendi completam, in principio, concurrens enim per se non
agendi in principio, et aliter, non est quid in principio, ex parte potentiae creaturae, et sine concursu
illa agendi non est completa, et in principio, quatenus concurrens est auxilium, et dicitur deum in necessitate
quis situm, et creaturae facultas exercetur.

Indicatio 5. Explicatio non potest, quid est immediate Dei concurrens, et quomodo Deus immediate
producat actus liberae creaturae: quia si concurrens non debet admitti. Respondet ad: Deum enim immediate
concurrens potest producere actus liberae creaturae, et Deum se esse immediate singulari actui liberae cre-
aturae, sicut dicitur in agere ad existit, nisi per actum, ut dicitur in principio, et dicitur Deum agere idem, a c
Deum se esse, ut aliquid fiat. Unde bene explicatur quid concurrens, et quo pacto Deus immedia-
te producat omnem, et singula actus liberae creaturae suam.

Indicatio 6. Concurrens iste non videtur differre a concurrens mediate: quod dicitur ad: In con-
mum est inter se, et tunc: Nam concurrens in edictum habet, pro termino immediato solum potentiam,
quam mediate effectum producat Deus, cum creatura: Concurrens vero quoad naturam, et spiritum habet
pro termino immediato, sicut effectum, sicut actionem, sicut operationem creaturae.

Indicatio 7. Saltem concurrens non est, nec dici potest simultaneus: quod dicitur ad: Concurrens
est determinatum a creatura: quod non est simultaneus, nam actio determinatio est prior actione deter-
minata ad eundem effectum: de Deo ad: Non producatorem dicit: Quod actio creaturae non ita determinat
ab actione creaturae, sed quod Deus suum concurrens actionibus creaturae similiis accommodat,
quam legem Deus ipse ab eis non condidit. Quae actio Dei non est, partem actionem creaturae, et
actio creaturae requirit intelligi sine concursu Dei, non enim creatura potest concipi agendi, nisi Deus
ipse concipi, et dicitur ad: Concurrens cum creatura.

Id quod sequitur exemplo illustratur: Rex prohiens aliquid, cui praesentis, et regem, et
eiusmodi deam, et omnia, et quod prorex iuratus, et dicitur quod pro rexum exigentia. Deinde
prorex dicit: status, et pro rexum huiusmodi incole tibi nabe condidit, et laborant, et dicitur rexum
tate, et solent nabe et abis condidit, et tunc prorex hunc numero effectum, et dicitur rexum
sunt prorex. Deinde sane dicitur rexum quia rex dicitur, rex dicitur hunc numero effectum, et dicitur rexum
quid quid a prorege statuendum erat, et dicitur hunc numero hanc more subito condidit, et
ante prorege dicitur, et non dicitur hunc numero hanc more subito condidit, et dicitur hunc numero
condidit, et dicitur hunc numero hanc more subito condidit, et dicitur hunc numero
generaliter Dei, quoad applicata, et determinata ad actum aliquem singularem creaturae
naturalis.

De Deo rexum omnium gubernatore. Deo

De Deo Domino, et ab hominibus colendo.

Deo competere dominium in omnes creaturas, et sic prout de causa Domini
et enim Deus hunc mundum spectabilem, omnesq. creaturas ex nihilo sic a me
produxit, et ita condempit, ut eadem actione dicitur in nihilum reciderent omnia
nisi Deus, et de omnibus creaturis potest prorsus arbitrio id ponere, et sic etiam de
liberis hominum actionibus, quod enim habet, quod a Deo accepit? et sic de
vitiis Dei debet et homini hoc propter voluntatis in des potest, quod est abnegatio, prout est
liberitas: propositum firmum nisi quicquam volendi, aut agendi, nisi quod dicitur
voluntati conforme.

272

Deus vult ut hanc actionem suam liberam ad sui aliorumq. hominum perfectionem
dirigit. cum enim Deus summe bonus erga homines, eorum ab eisq. dirigat. et sic
Deo erga alias promittit ad aliorum perfectionem promovendam: sicut Deus homines
actiones suas liberam ad sui aliorumq. hominum perfectionem dirigat, et sic
Deus, ut hanc suam bonam promovet cum modo alterius. Itaque ex parte Dei in crea-
tura sua sicut hoc hominis obligatio: nempe amor Dei, amor sui ipsius, et amor proxi-
mi. Ratio autem amor sui ipsius, et amor proximi, fluunt ex Deo domino, et in
nisi perfectione Dei, sicut et similitudo in seipso. unde, patet Deum super omnia crea-
tura esse, magis pro et alias propter Deum esse diligendas.

273

Hinc timor ergo Deo debemus, et timor filialis; nempe sollicite cavendum, ne
aliquid faciamus, quod Deo, sicut in parte, necominemur, quod dulle fieri, quia dulle, si-
moxi sicuti oportet timor reverentia, nec com be, pene metu quod ad dulla, hoc dulle
piam. Deo namq. prout domini competit, in talia iudicabilia qua pene dulla in vitiis et
in erga dulla male facientibus, et dulla in vitiis et dulla in vitiis. Timor reverentia me-
dium est cavendum voluntatem, magis, et sic Deo filialis, et bonus.

274

Hinc etiam cultum suum videmus, prout ex parte dominum prout Deo debent, manifeste
patet. cum namq. Deus in liberis hominum actione dulla in vitiis, prout ex parte dulla
rum habeat dominum, et in vitiis actione dulla in vitiis, sed et sic dulla ad manifestatio-
nem, et sic dulla dirigere debemus, sed hoc est Deo colere cultu nempe in vitiis, si
in actione dulla in vitiis, et cultu in vitiis, et in vitiis, et in vitiis, et in vitiis, et in vitiis, et in vitiis,
actibus exterioribus, et in vitiis Deo colere debemus Deo, quod debemus in vitiis, prout
et dulla, et cum tota hominis vita moralis non nisi actionum liberarum complexione
quodam actione ad dulla in vitiis, et dulla in vitiis, et dulla in vitiis, et dulla in vitiis, et dulla in vitiis,
quod tota hominis vita, prout dulla in vitiis, et dulla in vitiis, et dulla in vitiis, et dulla in vitiis,
debet. Sicut faciamus de nobis Deo, et dulla in vitiis, et dulla in vitiis, et dulla in vitiis,
in speculis et erigende, et dulla in vitiis, et dulla in vitiis, et dulla in vitiis, et dulla in vitiis.

De opibus et
De hominis voluntate.

275

Cum mensura astantia, et spiritualibus numeribus quod cordi dulla ad
hanc mensuram, prout de dulla agere, prout dulla prout de dulla prout de dulla.
quam in hac dulla dulla, ac prout prout, deinde dulla dulla
quod dulla dulla.

Capitulum

276

18

De hunc mensuram dulla
Secchio 1a de hunc mensuram dulla

Mensura hunc est id, quod in hunc mensuram agere. A solentis dulla
dulla mensuram: spiritibus creaturis incompleta, qua dulla mensuram
ab hunc mensuram, quatenus mensura hunc dulla in informando cor, prout, et

482 **Indubius**: An a leso corpore leditur: & operationes ane sunt modificationes matie
nre. Respondet distinguendo ad: An a leso corpore leditur, sed dicitur modo de isto ad: Sedes mo-
do nro ad, et contrarij. Leditur enim corpus, quatenus necesse est partem corpore, aut dicitur
aut rehenentibus in se leditur, an a leso leditur, quatenus ex occasione lesi corporis in eae-
ditatur pro se habet conjunctionis ane cui corpore sensatio quodlibet, et maiore, qd submis quo-
dam ane dicitur. Dicitur modo ad: quia in unquam ane in xca alia qd consideratione sic de-
ficta haret, ut leso corpore nil de hinc sentit.

483 **Indubius 2**: Non dicitur hinc, et quidem primu nominu, qui materiz elemen-
ta simplicissima omnino ee indivisibilia, et inextensa, pro certo affirmant, id qd multis co-
nantur demonstrare argumentis. Sed rursus in o operationes ane ee modificationes matie
nre. Et eo ane, quod quidem a curate dicitur debet videri hinc, hinc extensa ab ipa nre
ualitate. hinc indivisibile materiz sunt pler quidem ee, et inextensa, combinatones rones
et extensioem aut exigit, aut personibus, neqz inextensa de e iudic. spiritus, quod sane pro-
be observandum ee, ut plures alie obiectiones aliantur.

Sectio 2a

De Mentis humane immortalitate

JK

MM

484 **Indubius**: An immortalitas ane duo sunt seu existentia, quibus tribetur
religio immortalitatis. Si enim altera qd ee dicitur, itam omni flagitio latissimus nec
vad ostendit: similis operandus, hinc videtur, post hanc nre, quo ius suum exerceat, po-
tens in aeternu mortalium cupiditate, immortalitas dicitur videri. Perpetua enim dicitur
nre dicitur, etiam quidem, videntur, hoc ee hinc dicitur auctoritate alia qd prioribus, et qd
etiam, quia materia nre videntur in aeternu duratura esse, dicitur debet immortalis.

485 **Duplex** dicitur immortalitas, alia absoluta, Relata alia. Immortalitas absoluta
de immortalitate dicitur potest conferri etiam videnti nullus habentia in se, et ex natura sua potest
us in aeternu. Immortalitas Relata qd ee dicitur potest conferri etiam videnti
quod nre potest ab alio extinco destitui, aniquilari. Sola Deo conferri immortalitas ee qd
absoluta qd ee dicitur ee. Si qd videntur ita necessario extitit, ut nre a punitio
in aeternu, neqz ab illa causa extinco destitui, parit: unde mens humana, et nre hinc dicitur
spiritus immortalitatem nre habet, et dicitur in omni nre, et nre dicitur nre
et aniquilari ab alio extinco, parit rones ab alio aniquilari ad eo.

486 **Quomodo** existit, an mens humana immortalis, qd dicitur nre, an a Deo absolute aniquilari
parit, sed dicitur qd existit: An mens humana nullus habent in se, et ex natura sua punitio
tipus in aeternu. 2: An nre in toto mundo existat causa creata. Existet enim mente dicitur
re potens. 3: An Deo nre aniquilare. Hinc ee status qd dicitur, probe attendendum
fide cordis ee, an nre cum corpore, et in aeternu duratura videntur.
Hinc Christus dicitur dicitur hinc. 2: An nre inquit, timere carnis occidit corpus
an nre in se potest occidit. Et Joannis hinc 2: An nre qui odit corpus suum in hoc mun-
do, in nre aeternu custodit corpus. Hinc cum dicitur nre concilius sub Iulio, et se-
one ho celebratus, philippas omnes versione qd existit, ut ad istos capitales in Chri-
stiana religione tenentur elemosinandas omnes ingenitias adhibent; nre non
partes ex innumeris, pere rationibus, quod dicitur, et dicitur et dicitur Philippi
dicitur in medio, qd ee.

Altera dicitur

Mens humana e immortalis

487 **Forma** pease subsistens e immortalis, sed mens humana e forma pease sub-
sistens: qd dicitur dicitur quia forma pease subsistens nec pease, nec pease dicitur
dicitur potest: dicitur in pease occidit, quia nre quod ee modo dicitur qd quia
bet ee, et forma pease subsistens habet ee pease, ut potest dicitur pease dicitur,
ita dicitur subsistens corrupti, et forme nre subsistens corrupti comparit co-
rupti. Hinc dicitur pease, quoniam ee spiritus formas, quare sicut
forma nre a se nre pease, nec et qd ab ee. Potest dicitur ee pease operatio
nre videtur: sed e operatio ane, quae exerceat potest sine conditio matie,
nre nre in nre dicitur qd ee nre organo.

delectationis.

193

Unde dicitur. Mens ubi spiritus ex corpore; magis excrescit in juvenis, magis in
puberibus, deficit in venibus. In ego languescit in senio, aliter in lactu in
ebrio, obessat in pueris, in deliquo deficit: gregias puerum ex corpore pueri. In ego
ad: excrescit de pueri, pueratione sui neo: Ratio alterius, quod ad operationem se respicit
substantia: excrescit in lactu neo: denominatio concordo. Itaq; mens quod in corpore
vix et pendet ab organis sensibus, quibus mens pueri excrescit in intellectu, et si videtur et
rationem aliter. Quia pueri organa sensibus, pueritatis, explicanda in pueris, et in
puberibus rigeat, ideo excrescit in lactu in pueris, rigeat in puberibus: eo quod cor
poris affe aliter parit, mens sui sui, et pueritatis ad intelligendum delectationis sui. Na
mias vero in pueris organa ex voluntate in venibus, et spiritus quod animalis defi
ciunt, et in eis delectationis rationem.

194

Similiter mens in lactu turbatur, obessat in pueris, in deliquo deficit, et
turbatur in quod mens in lactu laborat, sed quia excrescit, quod est mentis in lactu mens, et si dicitur
E. dicitur maxime ad mirandum est. si functionem mentis male ex corpore excrescit in pueris, et
quas quod pueri dicitur, aut videtur sine calore vite appaxato, aut pernicillio
neo pingere eleganter in pueris. Sic dei phantasia mater organa dicitur, aut mentis
d'etermentia, aut ebrietate confunduntur, h'ebias delectationis, mens, quod rigeat ex
phantasia materibus occasionibus, et in intelligendi, et ab his excitatur in ex phas
tasia materibus in ruyus adire non potest, neq; adeo quas quod adduxit, et concordo
intelligit.

195

Arguetur. Ania Belluarum pendet a corpore, quia anima humana. Respondet magis bella
rum, pendet a corpore, quia a materia constituitur, pendet in eis, pueri, et conditio rigeat
et anima rationalis, a spiritualis est, a materia non dependet in eis, fieri, et consentaneum ita
communiter, sed de hoc argumento prius in Phidias. Unde dicitur in lagnae in lactu ho
mines, et belluas similitudo: quia in istis a materia dependet, ita etiam homines
mentes. Respondet magis, et videtur homines, et belluas similitudines, quas de puer
tones corporeas, et animales, magis hominibus, et dicitur, sicut, et bellua, sed quod rigeat
intelligendi nula est similitudo. Itaque dicitur est belluas a corpore hominibus comparare. U
ter fieri dicitur Phidias, et alianus in lactu rigeat, quia hoc in otempo id puncto ce
luz omne calliditat, et magis, magis, et omnia demus, quod libuexit
debet conditio rigeat, sicut, in multis videtur animalibus.

196

Dicitur sunt bellue, quod gregias ex quibusda rationibus formantur. Respondet quod
in belluis volens in illud corpus, in eis in eis cognitiones, et h'ebias. Et in puer
tie obiecta quod unum videtur, et dicitur, et se in lactu in rigeat. Respon
detur in obiectis quod antea perceptorunt, in autem in rigeat actiones: quare longe
aliud in eis est modus perceptorunt, modus etiam sentiendi, ac ite, qui rigeat in homine. De
inde: licet belluas concedat a quod illud rigeat in otempo id puncto id puncto id puncto
eo ante eorum a quod animalibus hominibus comparand. Non enim rigeat in spiritualibus, aut
tribe dicitur. I. a materia rigeat tractat, pueri pueri ut homines, neq; in rationibus
suis ab in lactu aliter ad irregularia progrediuntur, sed ab irregularia ad singularia, quare
moxa sed sunt ante eorum. Spiritus aliter autem, h'ebias in immortalitate animarum non ex
quibus cognitione ex rationibus quibus probatur, sed ex rigeat in spiritualibus, et a
materia ab tractat in rigeat, atq; etiam ex rationibus in quibus hoc ab tribes
salibus descendit ad particularia.

197

Arguetur. Mens humana est constituta forma corporis, et pendet a corpore ut
existat. Respondet dicens ad: est constituta forma corporis, secundum aptitudines
concorda. Secundum actuales in formationes neo dicitur concordat. Mens est proxima conditio
ne apta ad corpus, et a quo totum substantiale componere, sed a quo sub
stantia est a corpore omnino dicitur, et existat corpus agere parit, deinde

1) recte. Et 7° dicitur 2. sub iungit: Nec cogitare aut imp[er]are et exuberare pot[est]. Nec videtur cogitare
1) onare autem sanctorum, quoniam creati sunt homines inextimabiles et ad imaginem simili
1) huiusmodi sicut fecit illum.

504

Yndia: Ectediastes cap 7. Venit p[ro]p[ter] p[er]sona locorid, sic ait: Inu[er]te
re ad eum in iudicio, et p[ro]mentari, et q[ui]a p[ro]p[ter] p[er]sona locorid, sicut maxime h[ab]et, nec et la mori
negando curat[ur] ob hoc h[ab]et existens dicitur in debent iudicio de merito h[ab]ere, ede n[on] ita
hominum animal, q[ui]a n[on] p[ro]p[ter] h[ab]et h[ab]et, quae laudat p[ro]p[ter] h[ab]et. In toto hoc libro de
xal et exatit[ur] p[ro]p[ter] omni v[er]itabilis bonorum vanitate q[ui]a d[omi]n[us] et ad v[er]it[as]
electas, et t[er]tia in creatis ad p[ro]p[ter] nud ante quas nebeat[ur] p[ro]p[ter] in ext[er]ior[um] mag[is] h[ab]et exat,
et p[ro]p[ter] h[ab]et ad Deu[m], quid dicitur illum. Cap 7. h[ab]et d[omi]n[us] d[omi]n[us].

505

Yndia 2. Coder cap 3. H[ab]et d[omi]n[us] eccl[esi]astes: quid no[n] dicitur in p[ro]p[ter] p[er]sona locorid
ad eum in iudicio, et p[ro]mentari, et q[ui]a p[ro]p[ter] p[er]sona locorid, sicut maxime h[ab]et, nec et la mori
negando curat[ur] ob hoc h[ab]et existens dicitur in debent iudicio de merito h[ab]ere, ede n[on] ita
hominum animal, q[ui]a n[on] p[ro]p[ter] h[ab]et h[ab]et, quae laudat p[ro]p[ter] h[ab]et. In toto hoc libro de
xal et exatit[ur] p[ro]p[ter] omni v[er]itabilis bonorum vanitate q[ui]a d[omi]n[us] et ad v[er]it[as]
electas, et t[er]tia in creatis ad p[ro]p[ter] nud ante quas nebeat[ur] p[ro]p[ter] in ext[er]ior[um] mag[is] h[ab]et exat,
et p[ro]p[ter] h[ab]et ad Deu[m], quid dicitur illum. Cap 7. h[ab]et d[omi]n[us] d[omi]n[us].

D

Quomodo anima coniungatur corpori et quomodo sint conjunctionis leges?

506

Substantia spiritualis et corporis conjuncta dicitur multo utiliter. Si anima de aliquo corpore
cogit et huiusmodi cogitatio, necesse est, et h[ab]et conjunctionis dicitur ad dicitur. Spiritus p[ro]
p[ro]p[ter] corpori coniungi, ita ut, p[ro]p[ter] h[ab]et h[ab]et, quae laudat p[ro]p[ter] h[ab]et. In toto hoc libro de
xal et exatit[ur] p[ro]p[ter] omni v[er]itabilis bonorum vanitate q[ui]a d[omi]n[us] et ad v[er]it[as]
electas, et t[er]tia in creatis ad p[ro]p[ter] nud ante quas nebeat[ur] p[ro]p[ter] in ext[er]ior[um] mag[is] h[ab]et exat,
et p[ro]p[ter] h[ab]et ad Deu[m], quid dicitur illum. Cap 7. h[ab]et d[omi]n[us] d[omi]n[us].

507

Et vero, ut comeditur anima corpus, et q[ui]a p[ro]p[ter] p[er]sona locorid, sicut maxime h[ab]et, nec et la mori
negando curat[ur] ob hoc h[ab]et existens dicitur in debent iudicio de merito h[ab]ere, ede n[on] ita
hominum animal, q[ui]a n[on] p[ro]p[ter] h[ab]et h[ab]et, quae laudat p[ro]p[ter] h[ab]et. In toto hoc libro de
xal et exatit[ur] p[ro]p[ter] omni v[er]itabilis bonorum vanitate q[ui]a d[omi]n[us] et ad v[er]it[as]
electas, et t[er]tia in creatis ad p[ro]p[ter] nud ante quas nebeat[ur] p[ro]p[ter] in ext[er]ior[um] mag[is] h[ab]et exat,
et p[ro]p[ter] h[ab]et ad Deu[m], quid dicitur illum. Cap 7. h[ab]et d[omi]n[us] d[omi]n[us].

508

Existit q[ui]a, quomodo fiat ut red ad dicitur, quales sunt cogitatio et motus neci p[ro]p[ter]
v[er]it[as] agantia dicitur. H[ab]et d[omi]n[us] p[ro]p[ter] h[ab]et h[ab]et, quae laudat p[ro]p[ter] h[ab]et. In toto hoc libro de
xal et exatit[ur] p[ro]p[ter] omni v[er]itabilis bonorum vanitate q[ui]a d[omi]n[us] et ad v[er]it[as]
electas, et t[er]tia in creatis ad p[ro]p[ter] nud ante quas nebeat[ur] p[ro]p[ter] in ext[er]ior[um] mag[is] h[ab]et exat,
et p[ro]p[ter] h[ab]et ad Deu[m], quid dicitur illum. Cap 7. h[ab]et d[omi]n[us] d[omi]n[us].

509

Existit q[ui]a, quomodo fiat ut red ad dicitur, quales sunt cogitatio et motus neci p[ro]p[ter]
v[er]it[as] agantia dicitur. H[ab]et d[omi]n[us] p[ro]p[ter] h[ab]et h[ab]et, quae laudat p[ro]p[ter] h[ab]et. In toto hoc libro de
xal et exatit[ur] p[ro]p[ter] omni v[er]itabilis bonorum vanitate q[ui]a d[omi]n[us] et ad v[er]it[as]
electas, et t[er]tia in creatis ad p[ro]p[ter] nud ante quas nebeat[ur] p[ro]p[ter] in ext[er]ior[um] mag[is] h[ab]et exat,
et p[ro]p[ter] h[ab]et ad Deu[m], quid dicitur illum. Cap 7. h[ab]et d[omi]n[us] d[omi]n[us].

de habitibus debitorum... quotidiana conditio... Luna in dextera... nocturno... gog immitat. Vay de helio de alio phantasia...

416

Principua q' venditionis e' lex, ut producta ab objecto sensibili in organo sensorio mutatione aliqua... et cuiuslibet. Pa. venditiones sunt autem perceptiones, quarum natura hic venditiones...

517

Ex hac generali venditionis lege colligitur plura regulae. Pa. si mutatio in organo sensorio... et si contingat a dicitur... et si contingat a dicitur...

Sectio Ia

De imaginatione, et Memoria

518

Facultas imaginandi, dicitur id producendi perceptiones reus... ab imaginatione productas... et si actualis venditionis in aia existit...

519

Memoria dicitur facultas recognoscendi ideas, ideas et res, id est id quod representat... et si in organo legere, sed contra existimant a renunciantia...

520

Idem deo mutationes in cerebro, et quomodo producuntur nos explicare non potest... communis opinio fore, mutationes calidus partu ee in cerebro cerebri...

226. *Huiusmodi species inter se continentur, et differunt. Hae duo hinc in eo com-
muni, quod hae sunt materialia; sed differunt, quod haec tantum per se habent praesentem
obscuro recedente perit. Species vero phantasiae eius recedente obiecto et sensatione
peracta, praesentem habet, quibus ex eo, quod in organo residet, a proprio, intendit de
se contingat. Duae praesentiae in eo continentur, quod hae sunt spirituales, hinc hae
iuxta phantasiae, formales obiecta exprimit, sed differunt, quod species in propria ad se
non potest: exprimit remotam in dicitur, quoniam in cognitione ipsa. Haec est delectatio, et
dicitur obiecti, quae facultativa potentia ad producendum eorum ratione, et secundum mentale
quod praesentem est reductum in mentis, iuxta illud: *Ab obiecto, et potentia facultativa notitia*. Spe-
cies in propria est representativa obiecti in actu, et mentis in intentione, quo dicitur, *duo
voluntatis*: species exprimit est representativa obiecti in actu, actualis, hinc hae intentiones
de obiecto exprimit. Hae sunt obscurae sunt, sed non omnino inutilitatis. Hae sunt hinc
quibus praesentem standum, hinc duo clarior nobis percipiendi modus occurrat.*

**Sectio 2a.
 Quid sentiant recentiores circa modum intelligendi.**

227. *Recentiores hinc hinc iudicant divisiones intellectus in agentes, et passibiles, hinc
varias individuunt hinc, ut modus, quomodo intelligit, explicent. Duplex, et creativa senten-
tia est. Haec est Patris dicitur hinc, qui quatuor percipiendi modos in nobis dicitur.
Primus percipiendi modus est quo res in se ipso videtur, et hinc ratione solus Deus a na-
tura cognoscere potest. Quod ita est: ut res aliqua intelligatur, nec esse, et contingatur
mentis, aut per se, aut per sui imaginem, Deus autem mentis hominis, per aliquas
sui imaginis, cognoscitur, aut nuda in magis, quod Deus nobis ex parte, nec
se est, ut Deus in se ipso cognoscatur, quod tunc se ipso per se in mentis, est, et illu-
minat.*

228. *Secundus percipiendi modus est per ideas claras, per quas corporum et virtutum
communitas eorum attributa percipimus: ea autem idea clara archetypa vocatur
a Platone, et hinc hinc, et nunc aliud, quae sententia dicitur, quod tunc secundum aliquos
similitudinem modus est, per se hinc hinc a creatura. Si, per se hinc hinc, hinc hinc hinc
tunc, et per se hinc hinc, magnitudo, sicut, figura, et hinc hinc hinc. Respondet, ea omnia in
hac idea, quod Deus ipse est, hinc hinc. Et hinc hinc hinc, hinc hinc hinc, quia idea hinc
extending in omnia est omnino communis; sed hinc hinc hinc, hinc hinc hinc, aliqua
creata a mente exprimit: hinc hinc, hinc hinc, facile concipitur omnibus esse commune, quod
mentis est, quod mixta enim est in percipiendi hinc hinc hinc. Deinde: hinc hinc hinc hinc
idea esse potest, quod in mentis hinc hinc hinc, hinc hinc hinc, hinc hinc hinc, in com-
prehendat. Quare necesse est, ut idea ita extending in se hinc hinc hinc, sed eorum quod
dicitur exemplum, quod omnibus ad hoc hinc hinc, hoc autem exemplum dicitur: in deo
per se hinc hinc hinc, quod hinc hinc hinc hinc.*

229. *Tertius percipiendi modus est per conscientias, et hinc hinc hinc se hinc hinc hinc
hinc hinc hinc, et hinc hinc hinc, puta gaudium, tristitiam, et hinc hinc hinc, nec hinc hinc
hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
in hinc hinc, sed licet in hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
sim conditio hinc hinc, me cogitare, me dolere, me friguscere, ignorare, et hinc hinc hinc
debeat mentis me dispositio, ut cogitatione, dolore, friguscere, hinc hinc hinc hinc hinc
denique per conscientias, puta hinc hinc hinc, hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
quid enim in eis percipitur, nec in se ipso, nec in deo claris, nec per conscientias
percipitur, hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
esse conditio nobis hinc hinc.*

230. *Secunda recentiarum sententia negat quatuor species, sive imaginis, sive
exprimit ad percipiendum necessarias: ad hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
imagines, species, et ideas. Huius opinionis est recentiorum duorum, et ita pro
bata potest, hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
utob hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
malis hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
est, quoniam a mente intelligitur, nil enim est in mente, nec quod a mente intelligitur.*

591

Sed dicitur Michael, quod primatus celestis exercitus veneratur ecclesiam, videtur legi in
apocryphis Populo Dei, Raphael etiam videtur ad curam eius, scilicet, unus est dicitur ex his, qui as-
serunt ante Dominum, Dicitur Cherubim quod primatus suus ad custodiam paradiis. Dicit ad hunc
Michael dicitur Princeps celestis exercitus, quod videtur ex Archangelis, qui omnes di-
cuntur Angelorum Principes. Ad hunc: Assistentia illi sumitur pro visione Beatifica.
Ad hunc: Angelus ibi dicitur cherubim, quod videtur vice fungatur, nam in medio
radici erat lignus scientie, quod cherubim ibi dicitur.

595

Inquire: An huiusmodi peculiaris habeat Angelus sui curam deo, sicut
Angelus de suis clientibus cura? Respondeo ad hunc ita esse. Sed Angelus sui mandabit
de deo, ut custodiant eum in omnibus suis. Res. Cum Deus velit omnes homines salvas
fieri, omnibus etiam singulis Angelas destinabit, qui eorum salutem procuraverint. Et dicitur
tamque, quod fidei publicas duas habent sibi Angelas destinatas: Alius quidem quatenus
pertinet ad publicas. Alius quidem quatenus
tamque regere multitudine. Et ab eo quod ex, quod sunt status prebati.

566

Respondeo ad hunc: Angelus vigilantia summa de suis clientibus curare, quia de
ipso scriptum est. Super muralia Jerusalemy condidit Custodes, et non defra-
gabitur, neque in tacebit. Ut enim maximo ardore glorie Dei, et salutis nostre deside-
rio, in expectatis non tacent ab extere nos a malo, excitare in nobis, et ad deum
orationes, quibus pie vivamus in hoc seculo, neque, a nobis a malis, et a peccatis
removere suggestiones Diaboli, impedimenta salutis; suamque malis addere orationes
feriditas ad Divos, et a nos defendendas, et a peccatis. Et ex parte, Angelus de
deus in gressu quo ad deum custodit, licet interdum contingat de hoc desistere. Sicut
quatenus in celo, cognoscit quid agitur circa te, nec indiget moram temporis, ut
ad sit, sed statim prebato est. Et si etiam cogites, Angelus custodes tui, et dicitur de
latu, quod dicit custodit. Deo namque, et presentia semper fundat. Alii in Deo
Angelus, inquit Gregorius, ante ipsum semper sunt, quia deus, quod libet misit tenet
unt, in te ipsius curant. Curantur et nos, et ita curantur, ut eius ad qu-
tam Angelus, eorum consentiens consentit, mecum. Amen.

591

In el la Metaphisica.

203n

591

1

no
2

no
3

no
4

PHISICA, SIVE SCIETIA NATURE.

PREFATIO.

De nomine, notione, origine, et divisione phisicæ.

Venturus ad eas philosophis, pueriles, q̄q̄ tota speculatione continetur, et nate eadē phisicæ p̄xiōnem vocatur. Est autē phisicæ in omniis v̄is, spectet idē, ac naturalis, quæ plinīa, sive scientia rerū corporearū, nātilius de, q̄q̄ in inā exta hūmū mundi compage continentur. Tuare n̄ male definitur: scientia speculativa, q̄q̄ circa corpū naturale quātē nūc natale ē occupat. Dicitur scientia speculativa, quod tota in contemplatione nātilia consistit, proculdubio tōq̄ late, patet, quā nātilia q̄q̄. n̄cē et rerū omniū v̄nibēditatē phisicæ q̄q̄, ut q̄q̄ tota, eā q̄q̄ materies subiecta.

si
1

Jay p̄meba hujus discipline origo, si sapientibus credat, solē accepta, et ex-
ter. Nudē sapientis vice comperit, q̄q̄ somnus Poetarū audaxi quādā, et dū-
nicai rationē de nātilia dixerit. Senē deinde Equitiorū hominū cūq̄ cogni-
tione nātilis iustitiorū enitit. Cūq̄ ante Thales tates p̄mūm hūmū du-
centia exta dū. Tates adeo in ea incubuit, adeo eximīs observatiōnibus auarē,
ut Princeps phisicæ q̄q̄ clarū, n̄cēdit. Tates studiū, et maximum, et nātili-
menē. Alij sunt emulati iustitiorū nōte, philosophi. Has tamen omnes n̄cē
videtur tūc ingenio, tūc librorū copia superare. Tates tates, sicut hūmū n̄cēdit
Laetius, quod h̄mūm quāq̄ cūq̄ n̄cēdit, reddidit caudā.

no
2

Deus enī, licet Aristotelis tempore naturalis phisicā maxima
lūcē floruerit, si tamen cūq̄ comperit, q̄q̄ hac florēt seculo nātilis n̄cē-
bit, quā dēre sapientis amatōr, sibi nātilis tempore, sicut maxime gra-
tulatur. Tates n̄cēdit, q̄q̄ quāq̄ latere potest, quāq̄ luminis, et nātilis quādā
phisicæ Reverentiorū in dēntē, et experimentis accēdit. Quāq̄ longe n̄cēdit,
et clarior phisicā explicendū nātilis, p̄mūm: quātē deniq̄ nātilis miracula, aut
felicitas dēntē, aut clarior explicata, ut aeris pondus, et clareius, liqui-
dus, et equilibriū, succi nutritivi in plantis circūlat, ut ea omnia, q̄q̄ teles
copi in celestibus spacijs, micēbas copio intenuissimē sunt observata cor-
poribus.

no
3

[Faint, mostly illegible handwriting, possibly bleed-through or a second draft of the text.]

Sed ut ut hoc n̄cēdit nobilis ad aplina duplex dēntē, h̄mūm, et ethyologica. Nātilis nātilis
h̄mūm de dēntē, et cūq̄ caudā n̄cēdit n̄cēdit. N̄cēdit nātilis caudā p̄mūm, q̄q̄ sola
nōmē, ob n̄cēdit n̄cēdit. N̄cēdit n̄cēdit, q̄q̄ de h̄mūm animalis. N̄cēdit n̄cēdit, q̄q̄
de cūq̄ dēntē, et dūos de plantis. N̄cēdit n̄cēdit, q̄q̄ de h̄mūm animalis, q̄q̄ n̄cēdit
N̄cēdit n̄cēdit, ut ob eas solas oblagenta talenta ab eo accepit, sicut. N̄cēdit
h̄mūm, alios. 1955625 libelanus galicāq̄.

no
4

seu p[ro]prietate, et essentialiter, secundu[m] extensio[n]e[m] di[sc]r[i]m[in]e[m] q[ue] p[er] se
modu[m] rationalit[er] consideratur, tanqu[am] id, quod h[ab]et in homine, et de
h[ab]et principiu[m], et originem ibi i[n]telligit[ur], et alia[m] essentialit[er] hominis p[ro]p[ri]e
et alia[m]

11) **Alti deniq[ue] philosophi** quibus he **Caxtes** sanctorum, et **Palendit** corpus
ad definitiones, et ides[us] cu[m] his q[ue] de eucaristie mysterio tradit[ur] Eccl[esi]a n[on] sa
tis convenire videntur, materia[m] seu corpus definiunt: substantia[m] natura sua
1) **id est, et extensio[n]e[m]**, sed **l. actu**, i. radicalit[er] tantu[m]. Itaq[ue] materia[m], seu corpus
p[er] se, et radicalit[er] dicit[ur] potest subrectu[m] extensionis, quoniam p[er] se scilicet radi
citas, et remota exigit extensiones; ab extensione, t[ame]n penetrabil[iter] ad actualit[er] ad
e[ss]e identit[er] n[on] pertinet cu[m] i[n]telligit[ur] in **Th[om]a[m] Sa[n]c[t]i p[ar]t. 2. q. 57. a. 1. ad 3m**, om
ne corpus positu[m] ab alio corpore scilicet supernaturalit[er] penetrabil[iter] et exten
sio actualit[er], ex eodem dicit[ur] ibi q[ue] **77. Ap[osto]l[us] in d[omi]n[ic]o eucaristie a corpore**
se jungatur remanente duobus xat extensione radicali

Cap. 2m
De Compositione Continui.

12) **Dixit** ad eundem nobis e celestis illa de continuo compositione q[ue] est, q[ue] d[icitu]r
quod ut facilius intell[ig]at[ur], meminere oportet, ea d[icitu]r continua quoniam exte
ma sunt unu[m]: ut contigua thorum quor[um] extrema sunt in unu[m], ut cu[m] duae ma
nus se tangunt. Non contigua sunt q[ue] in tergo deo ac se aut sublimi co[m]p[ar]are se se
contingunt, inde et facile distinguitur.

13) **Sunt** qui p[ro]p[ri]a immediate contactu[m], nec d[icitu]r q[ue] modu[m] unionis inter partes corpo
ris fingant. It cu[m] q[ue] vero modu[m] ita p[er] ad h[ab]it[ur] q[ue] inde n[on] d[icitu]r, quod omnino
inutilit[er] dicitur, itaq[ue] eo sublato patet ex p[er] se q[ue] r[ati]o dicitur. **16. 2. se**
ip[s]as p[ro]ximis et exacto nexu contigunt, et unu[m] in pl[ur]i, corpus
aut si sunt de ead[em] genere, ut dicit[ur] in organo animalium in primo libro
partis dicitur, patet, sic, in manna[m] ip[s]o dicit[ur] q[ue] d[icitu]r, patet d[icitu]r, et exogene, ita
inter se contigunt, ut omnino ip[s]as invenit[ur] ibi, tunc q[ue] continui dicitur.
maxime si pars in a corpore ad motu[m] alteru[m] m[od]o dicitur, ut in dicitur corpo
ribus, nam in liquidis id omni ex parte n[on] e[st] necessarius sed mutuu[m] et immedia
tud sufficit contactu[m]. Quo aut[em] modo t[ame]n acta d[icitu]r in d[icitu]r patet miri
mad exponit fieri posse explicatu[m] n[on] e[st] facile cu[m] sentit[ur] ip[s]i in d[icitu]r mi
nute partitio[n]e nascerentur sed t[ame]n ope d[omi]ni ex oculo partitio[n]e magni
cul[is] videntur, aut in d[icitu]r contactu[m] sunt in d[icitu]r, aut multu[m], d[icitu]r aut d[icitu]r
contactu[m].

14) **Ergo** partes continui e[st] in infinitu[m] dividibile ap[er]t[ur]e p[er] se dicitur, et d[icitu]r
tionis, quas plurimi, sed negant alii, qui continui ex se d[icitu]r in d[icitu]r, h[ab]it[ur] h[ab]it[ur]
his componi dicitur, et in ea divisione e[st] ex m[od]o p[er] se dicitur, et
quid. **Ita cu[m] ex se d[icitu]r q[ue] d[icitu]r generis e[st] in d[icitu]r d[icitu]r, et**
Altemat[ur], Genom[us], et Eucaristia, p[er] se d[icitu]r mathematicu[m] e[st] id, cu[m] q[ue] m[od]o e[st]
partitio[n]e d[icitu]r, s[ed] se ip[s]a parte habeat, v[er]o in hoc eni[m] nil ad geometria[m], qui parte q[ue]
natura[m] inter d[icitu]r considerat indidivibile[m], id e[st], eas concipit ab i[n] partitio[n]e n[on] constant[ur] v[er]o
et considerat ista n[on] ad d[icitu]r, sed ad d[icitu]r, spectat, Genom[us] e[st] quod nec exten
sione[m] habet, nec parte in quod d[icitu]r. Ep[ist]om[us] e[st] quod extensione[m] quod habeat
sed caret partitio[n]e. At quo parte indidivibile extensione[m] concipit, partitio[n]e, quin parte ha
beat in quod extensio[n]e, h[ab]et partitio[n]e potest extensio[n]e, qui t[ame]n n[on] d[icitu]r v[er]o d[icitu]r
sibile, ep[ist]om[us] d[icitu]r act[us] in quod explicandus.

15) **Itaq[ue] Genom[us] sententia.** Partes in quod continui e[st] dividibile, actu sunt in con
tinuo, actu n[on] h[ab]et d[icitu]r, si quod partes h[ab]et actu componit[ur] continui partes
separat[ur] partitio[n]e. q[ue] si continui e[st] dividibile in infinitu[m], actu ex d[icitu]r in continuo part
es omni t[em]p[or]e coe[st]ent[ur], sed hoc e[st] falsu[m]. quid eni[m] cadat in ex qua d[icitu]r in infinitu[m]
partitio[n]e multitudine[m] in d[icitu]r.

16
 Dices Cuius Homini dicitur partes in quas continetur esse indivisibile esse ad unum con-
 tinuo quod indivisibile, sed quod in infinitas partes esse continetur in potentia: sicut enim
 unum totum est, uterque totum est divisio ex actu, ita si non esset, ut partes esse
 sint actu numero indivisibile, quae numerus partium non ex actu, sed ex di-
 visione scilicet. Hinc, ut ante divisiones, partes non nisi in potentia numerus scilicet
 ita res sunt numero indivisibile, nisi in potentia, quatenus numerus partium quilibet dicitur
 si potest in aliam, et aliam sine fine.

17 Sed contra: Partes in quas continetur esse indivisibile actu realiter existunt in con-
 tinuo, actu etiam realiter distinguuntur, si in manu est alia, aduc ante divisiones, divisio
 enim fit in divisiones partium, sed supponit; ab partes dicitur numerus factus ante
 divisiones; et sic: Partes quantitatis dicitur numerus, faciunt ante divisiones
 quibus quidem negat Δ palma in una, 5 digitos in manu ante divisiones
 inveniri, et si continetur in infinitas partes, existit in infinita partium multitu-
 tudo in continuo, id est ad hoc clarum est, ut in demonstrationibus habeat dividitur.

18 Per se ostendit aliis per partes dicitur: Partes continuae dupliciter esse generatas: Aliquotas
 et proportionales. Ille sunt, quae centas habent magnitudines, et aliquotias accedunt
 totus addunt: sicut: Palmae est pars aliquota dicitur, quia est centas magnitudinis, et qua
 vna ducta dicitur, reddat, atque ita idem, partes sunt in continuo actu, et realiter,
 quia partes continuae non est indivisibile in infinitas, secundum partes aliquotas. Pro-
 portionales sunt, quae centas proportionales decem dicitur, ut sunt medietates medietatum,
 et hanc alie medietates etc. Sic et aliae, hae divisioe sine fine, existunt
 in infinita numerus actu in infinitis, sed tantum in potentia, quatenus unum quodlibet di-
 didi potest in aliam, et aliam sine fine.

19 Sed haec solutio minus est tendens ludus: Partes aliquotae sunt, quae aliquotias
 respicit totus addunt; ab partes proportionales sunt quomodo, nisi semel dicitur
 bis ducta dicitur reddat, medietas semel dicitur, quatenus ducta dicitur equal, et vice de reli-
 quis medietatibus: quae partes proportionales sunt respicit aliquotias, et nulla solutio.
 Deinde: Sed partes proportionales sunt finitae, si in finitae, si finitae sunt, finitae
 etiam esse continuae dicitur, si non sunt in finitae in finitae actu dicitur in continuo,
 et reddat argumentum.

20 De indivisibilibus quae continentur in continuo non sunt nisi puncta, ut indivisibilia sibi
 succedentia; et sic: Dicitur Globus perfectus, sphaericus, et planus, sicut ex
 perfectus a deo dicitur. Globus est totus planus superficies percursum, hoc dicitur Glo-
 bus non tangit planus nisi in punctis; et sic: Globus non tangit, et planus, nisi in punctis
 quae proportionales, sed Globus non proportionatur plano in aliqua parte, nisi partes glo-
 bus plani est plana, pars sphaerae est curva, curvatur autem, et planus non proportionatur. Et
 Praeterea: Superficies quadrata dicitur terminatur in lineis; at lineae illae expursum
 indivisibilibus continentur, et sic: lineae illae aliter superficiei lineae in punctis indivisibilibus
 sunt terminantur in enim terminantur pariter per partes, cuius partes quilibet ut potest in
 finitae indivisibilibus ultimis terminis non agnoscat. q.

21 De ista sententia tenet a toto: indivisibile ad illud indivisibile non facit extensum
 sed continuum est extensum: quod contingit ex indivisibilibus. q. Praeterea: Indivisibile ad
 aliquid indivisibile, attingit illud secundum se totum, id est non est in indivisibile, quod non
 tangat indivisibile illud, et quia indivisibile tangens aliud secundum se totum non facit exten-
 sum. q. Praeterea: Indivisibile tangens aliud secundum se totum tangit illud dicitur. q. et in
 suo loco dicitur indivisibile: q. penetrantur. q. in facit ostendit. Sane indivisibile tan-
 gens aliud secundum se totum totum, et ita tangit, quod est totum dicitur. q. Praeterea: in eodem
 loco. 22

22 De eadem sententia: Ostendit est modus corporum non esse indivisibiles, sed aliter esse
 altero resolutione, sed si continuum componatur ex indivisibilibus, nullum modum esset
 aliter aliter dicitur. q. Praeterea: Singula indivisibilia esse et motum esse corporum.

27
 2A
 25
 26

nec plus, nec minus in instanti percurrere possunt, quae singula puncta loci: 3
Sed singula indivisibilia se se moventis acule in instanti percurrere
nisi singula puncta loci, cuius in instanti edent in pluribus locis, nec etiam singula
puncta, sique thetudinis possunt in instanti minus spaci percurrere, quae singula
indivisibilia loci: q.

23 Instanti Canonide: Sicut corpus potest aliquid datus spatium percurrere,
quin prius huiusmodi spaci percurrat dimidius, nec prius huiusmodi dimidius per-
currat, quin prius eundem dimidi dimidius percurrat: q. i. conamus componere
ex partibus sine fine distributis, cuius in spaci dato in finita spaci cursum dimidiis, co-
pus mobile in finitis dimidiis curabile, peragendis, tempus infinitus in non est: ad q.
adco nunquam datus spatium percurrere potest.

24 Itaque deo argumento multi multa respondere. Solutio q. q. frequentius duxit ad
e. motus eorum ad totum, quo per huiusmodi in eorum percursum. Huiusmodi autem
motus nihil aliud sunt quae quodam contentis motus inter motus ipsius distantes;
tertio enim motus mobile cunctis amittens, quantum demoratur in motu. Et
q. sequita, et thetudo nec plus, nec minus spaci possunt in instanti percurrere,
quae punctus indivisibili loci, motus tamen Aquile, et d'eltoz, motu thetudinis, quia
de p'curis, ite pluribus in eorum percursum.

25 Sed contra e. Itaque motus projectorum nequit movetur in eorum, sed in eis nihil om-
nia e alio delotioz, ut exprestitia videmus: q. d'eltoz constat, et in quia motus vide
in impulsu, quo projecta movetur, plant cedente motu, nec in p'curis semper adest
causa, q. nodus in p'curis in impulsu: siy etiam quia impulsus de e causa ne eadem
nec majoris existenzia in d'ent in mo, quae in alio instanti, adeoq. nil e, cur in
sigulis in p'curis motus quardiu durat. Deinde: Cuius movetur ad duobus con-
tans circulis concentricis, exteriorem circulum qui major e, d'eltoz movetur,
quae circulus interior, quandoquidem plus conficit spaci, totus scilicet quod majoris
circulo respondet; sed tunc circulus interior nullu in eorum percursum movetur, nisi e
tantis perquiseret, d'eltoz exteriorem circulum movetur radij, totus ite p'curis circulo
procut dubio, frangitur: q.

26 Itaque eadem sententia: In triangulo isosceles, cuius duo sunt aequa latera se
quasi supponatur 20. punctum, et in quodam latius 10. si ite ab uno quoque puncto
inius lateris ad punctum latius oportet ducantur lineae, hoc erunt tres rectae, quo longi-
us a basi distabunt, et q. p'curis basi, infra e, p'curis duo puncto longior erit ea,
q. sibi e p'curis. Sic q. linea 21a minor erit puncto indivisibili, nam minor erit
basi 21 punctum, quod omnino e ab uno: q. id quod ab uno d'eltoz e lineae conditae
expurta indivisibilia, at linea e continua: q. e in quomodo hac in contabentia,
si d'eltoz sententia rationes ponderantur, demonstratio nisi e habent d'eltoz, nec
et de p'curis oculis potest: Unde si d'eltoz abscusatim d'eltoz debemus, p'curis p'curis
eius, cui h'ec abscusatim, cohibeamus omnino.

De p'curis

33

Insuper si probatio solus e principis generationis, quatenus illud e terminus a quo, sibi dicitur tunc principis eide vide n' e principis, nam terminus ubi e terminus nuda quae dicitur principis nuncupate, sed n' i locutione, habe nimis locutione fundamentum, ut dicitur fiant. Proponunt de n' palatini. Generatio ens naturalis in telig' negit, quin simil' intelligatur probatio forme. Quod q' n' q' d' e' d' n' a d' i, potest generatio concipi, quin intelligatur simul substantia generationis, et tamen n' d' d' d' ab ipis ex' et d' u' generationis principis. Deridit. Sed quid magis d' d' e' potest ad red' cog' noscendas momentis probationis cogit' a. Tunc enim igitur et igitur n' e' igitur, proinde quae fiat d' n' si quis ante pingendi dicitur, ante omnia docendum e' Regis u' r' u' n' n' e' i' n' l' a' b' e' l' a' u' d' i' l' l' u' d' p' r' o' b' a' t' i' o' n' e' s' .

34

Jaz: d' d' f' e' r' m' a' p' o' t' e' s' t' e' t' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' i' s' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' . e' t' p' r' o' b' a' t' i' o' n' e' s' p' a' r' t' e' s' . e' t' t' e' r' m' i' n' u' s' p' a' r' t' e' s' . e' t' h' a'c' r' a' t' i' o' n' e' e' s' e' c' u' n' d' a' p' o' t' e' s' t' e' t' g' u' a' s' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' . u' t' a' g' o' r' a' u' t' u' r' . s' e' d' p' r' o' b' a' t' i' o' n' e' s' p' a' r' t' e' s' . n' e' e' t' p' r' o' d' u' c' t' i' o' n' i' s' . s' e' d' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' i' s' t' e' r' m' i' n' u' s' . n' e' s' e' d' c' o' m' p' o' s' i' t' i' o' n' i' s' . a' t' e' a' r' a' t' i' o' n' e' d' i' c' i' t' u' r' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' i' s' . q' u' i' a' i' t' a' t' u' r' t' e' r' m' i' n' a' t' : q' u' i' a' f' o' r' m' a' n' u' l' a' m' o' d' o' e' t' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' i' s' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' . P' r' o' t' e' x' e' a' : s' e' c' u' n' d' u' m' e' o' d' e' s' p' a' r' t' e' s' p' r' o' b' a' t' i' o' n' e' s' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' c' o' n' c' i' p' i' t' u' r' f' o' r' m' a' a' d' u' c' t' a' . q' u' a' s' s' u' b' t' e' r' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' e' s' . u' t' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' e' t' p' a' r' t' e' e' n' s' n' a' t' u' r' a' l' i' s' i' n' f' a' c' t' o' e' t' : q' u' i' t' e' r' m' i' n' u' s' e' t' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' i' s' e' t' e' d' u' c' t' i' o' n' i' s' a' d' s' u' m' u' s' . q' u' i' . f' a' n' d' e' s' : D' u' s' f' o' r' m' a' e' d' u' c' t' a' c' o' n' c' i' p' i' t' u' r' e' x' i' m' a' t' e' r' i' a' e' t' m' a' t' e' r' i' a' . c' o' n' c' i' p' i' t' u' r' c' o' m' m' u' n' i' c' a' t' a' e' t' e' t' e' r' g' u' a' s' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' e' i' n' e' d' i' c' i' t' u' r' e' t' p' r' o' b' a' t' i' o' n' e' s' . s' e' d' i' n' f' a' c' t' o' e' s' . d' i' c' e' n' t' e' n' a' s' q' u' i' s' s' u' n' t' c' o' n' s' t' i' t' u' e' n' e' s' : e' n' s' n' a' t' u' r' a' l' i' s' i' n' f' e' c' u' n' d' u' m' . e' t' i' n' f' a' c' t' o' e' s' : a' t' f' o' r' m' a' s' o' l' u' s' e' t' t' e' r' m' i' n' u' s' a' d' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' e' s' . e' t' p' e' c' a' c' o' n' s' e' q' u' e' n' t' e' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' i' s' . q' u' a' t' e' n' u' s' e' d' u' c' t' a' c' o' n' c' i' p' i' t' u' r' : q' .

35

De d' d' e' a' d' m' a' l' e' d' i' c' i' o' n' e' s' q' u' a' s' t' o' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' e' s' . e' t' e' t' e' r' m' i' n' u' s' e' s' e' d' a' g' u' a' . q' u' a' s' i' n' g' u' o' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' e' s' . s' i' t' : q' u' i' m' p' r' o' b' a' t' i' o' n' e' s' u' l' t' u' s' d' o' c' u' r' . e' t' e' t' e' r' m' i' n' u' s' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' i' s' .

36

Sup' e' d' e' s' t' . u' t' d' e' p' r' i' n' c' i' p' i' c' o' m' p' o' s' i' t' i' o' n' i' s' e' n' s' n' a' t' u' r' a' l' i' s' a' g' u' m' u' s' . a' c' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' e' t' m' a' t' e' r' i' a' h' a'c' . e' a' . s' e' d' p' a' r' t' e' l' i' c' i' p' e' c' t' a' n' t' e' . n' e' p' r' o' u' t' e' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' q' u' a' s' n' a' t' u' r' a' l' i' s' e' x' e' r' e' n' t' i' a' . u' l' t' i' m' a' . e' t' i' m' p' r' o' b' a' t' i' o' n' e' s' . s' e' d' q' u' a' t' e' n' u' s' e' t' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' i' s' . e' t' e' x' t' . s' i' m' u' l' e' t' f' o' r' m' a' c' o' r' p' o' r' i' s' p' h' i' s' i' c' u' s' . e' t' u' n' d' i' c' i' b' i' l' e' c' o' n' s' i' d' e' r' a' t' . e' x' i' m' a' n' a' t' u' r' a' o' m' n' i' f' o' r' m' a' e' t' e' s' t' u' b' i' l' i' t' a' t' e' . s' e' d' i' n' d' e' c' i' d' i' m' i' n' a' t' i' o' n' e' s' o' m' n' e' s' a' p' p' e' r' e' n' t' e' s' s' u' n' t' d' o' l' o' r' e' d' e' p' r' e' t' e' r' . q' u' i' p' u' s' t' a' p' r' o' u' t' . q' u' i' d' i' g' n' i' s' e' t' p' o' t' e' s' t' p' r' o' u' t' a' c' a' . q' u' i' d' d' e' x' t' e' r' i' o' r' i' s' . h' i' g' n' u' s' t' e' r' m' i' n' u' s' . u' l' t' i' m' a' . p' o' t' e' s' t' . h' i' g' n' u' s' t' e' r' m' i' n' u' s' i' n' c' i' n' e' r' e' t' . a' u' t' e' x' t' u' s' . q' u' a' s' h' a'c' o' m' n' i' a' e' t' e' t' f' o' r' m' a' u' n' d' m' a' t' e' r' i' a' a' c' i' n' i' n' d' i' c' i' p' e' r' f' o' r' m' a' s' e' t' e' s' t' u' b' i' l' i' t' a' t' e' . g' e' n' e' r' a' t' i' o' n' e' s' . p' o' t' e' s' t' .

37

Unde patet h' i' n' d' e' e' s' s' u' m' m' a' t' i' o' n' e' s' s' u' m' m' a' t' i' o' n' e' s' . s' i' d' e' q' u' o' d' n' e' q' u' i' d' e' q' u' i' d' . n' e' q' u' a' n' t' i' t' u' s' . n' e' q' u' a' l' e' . n' e' q' u' a' l' i' g' u' i' d' e' x' e' r' u' s' . q' u' i' b' u' s' e' n' s' d' e' n' o' m' i' n' a' t' u' r' . S' i' q' u' i' d' d' i' c' i' t' . q' u' i' d' p' e' a' h' a' c' e' s' t' . i' n' d' i' c' i' o' n' e' s' m' i' n' i' m' e' i' n' t' e' l' l' i' g' a' t' u' r' . q' u' i' d' s' m' a' l' e' d' i' c' i' o' n' e' s' . n' i' s' i' . p' o' t' e' s' t' q' u' o' d' o' m' n' i' n' o' n' i' s' . s' e' d' p' o' n' d' e' n' t' . P' e' a' p' r' o' u' t' e' s' t' . e' a' s' e' q' u' i' d' e' s' n' i' l' e' t' a' d' . s' e' d' p' o' t' e' s' t' d' i' c' i' t' e' o' m' n' i' a' e' s' s' e' . q' u' a' t' e' n' u' s' n' a' t' u' r' a' l' i' s' o' m' n' i' u' m' f' o' r' m' i' s' r' e' x' u' s' o' m' n' i' u' s' a' p' i' c' i' p' o' t' e' s' t' . q' u' i' d' h' a'c' a' l' i' a' t' r' i' b' u' t' i' o' n' e' s' h' i' d' e' f' i' n' i' t' i' o' n' e' e' x' p' l' i' c' a' n' t' e' c' o' n' a' r' i' e' u' r' . d' i' l' a' t' a' t' a' i' n' s' u' b' i' e' c' t' i' s' . e' t' e' x' i' m' u' s' . u' b' i' e' c' t' u' s' i' n' d' i' c' i' u' r' u' s' e' t' q' u' a' i' n' i' t' e' n' e' . n' e' e' t' r' e' m' a' n' e' n' t' e' s' . s' i' t' a' l' i' g' u' i' d' u' n' u' s' . p' e' a' . e' t' i' n' . p' e' a' a' c' c' i' d' e' n' t' . e' t' i' n' q' u' i' d' h' i' n' d' e' s' . s' i' q' u' i' d' i' n' t' e' l' l' i' g' a' t' . n' a' b' i' t' e' .

38

E' q' u' i' d' e' s' . q' u' a' s' t' i' s' a' d' h' a'c' m' a' t' e' r' i' a' s' e' x' i' m' a' t' e' r' i' a' s' n' e' q' u' a' l' i' t' e' r' . i' d' e' m' u' l' t' i' p' l' e' s' h' a' b' e' t' e' s' s' e' n' t' i' a' l' i' s' . n' e' q' u' a' n' t' i' t' u' s' . s' e' u' n' u' l' a' s' e' x' t' e' n' s' i' o' n' e' s' . p' r' o' s' e' c' t' a' t' . i' d' e' q' u' a' l' e' . p' o' t' e' s' t' n' u' l' a' s' h' a' b' e' t' q' u' a' l' i' t' e' t' e' d' . n' e' q' u' a' l' e' s' a' l' i' g' u' i' d' e' x' e' r' u' s' . q' u' i' b' u' s' e' n' s' d' e' n' o' m' i' n' a' t' u' r' . e' t' e' n' e' r' i' s' e' n' d' i' s' q' u' o' d' . s' e' u' e' n' t' i' a' s' . e' t' a' n' i' s' h' e'c' o' m' n' i' a' s' i' g' n' i' f' i' c' a' t' e' n' o' n' i' n' i' t' u' s' . o' m' n' e' s' i' n' t' e' l' l' i' g' u' i' t' . e' a' q' u' o' o' m' n' i' n' o' n' i' l' e' n' e' q' u' i' d' d' e' f' i' n' i' x' i' . p' o' t' e' s' t' . P' r' o' s' e' c' t' o' q' u' i' d' q' u' i' d' i' n' r' e' x' u' s' c' o' r' p' o' r' i' s' n' a' t' u' r' a' l' i' s' e' t' e' c' o' n' . s' i' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' . e' n' s' . I' n' m' a' t' e' r' i' a' s' . u' l' t' i' m' a' e' t' q' u' i' d' e' . q' u' a' n' t' i' t' u' s' . e' t' q' u' a' l' e' . I' n' u' b' i' s' a' l' t' i' t' u' d' i' n' e' s' u' m' m' a' t' i' o' n' e' s' . u' n' d' e' s' e' n' s' e' n' d' i' t' u' r' n' e' c' e' s' s' a' r' i' o' c' o' m' p' r' e' h' e' n' d' i' t' u' r' . e' u' s' q' u' i' s' . m' a' t' e' r' i' a' l' e' t' o' r' u' s' n' u' l' a' s' . n' i' s' i' d' e' n' u' m' q' u' a' n' t' i' t' a' t' i' o' n' e' s' n' e' m' o' d' o' c' o' m' p' r' e' h' e' n' d' i' t' u' r' . e' u' s' q' u' i' s' . p' h' i' s' i' c' u' s' . e' t' r' e' a' c' t' u' p' r' o' u' t' . P' e' a' i' n' t' e' l' l' i' g' a' t' i' o' n' e' s' . c' o' n' t' e' n' d' u' n' t' e' x' i' t' e' r' u' s' . e' t' e' e' n' d' i' c' a' t' u' r' . s' i' n' t' e' l' l' i' g' a' t' u' r' . e' a' s' t' a' n' t' e' d' o' c' t' r' i' n' a' q' u' a' l' i' t' e' r' m' a' t' e' r' i' a' l' i' s' . s' i' c' i' p' o' s' s' i' b' i' l' i' t' a' t' e' . d' i' f' i' c' i' l' i' u' s' a' u' t' e' m' . i' n' t' e' l' l' i' g' a' t' u' r' . e' a' s' t' a' n' t' e' d' o' c' t' r' i' n' a' q' u' a' l' i' t' e' r' m' a' t' e' r' i' a' l' i' s' . p' r' o' u' t' h' a' b' e' r' e' p' a' r' t' e' e' x' i' s' t' e' n' t' i' a' s' . u' t' P' e' a' i' n' t' e' l' l' i' g' a' t' i' o' n' e' s' . u' l' t' i' m' a' . a' l' i' g' u' i' s' . n' i' . p' o' t' e' s' t' o' m' n' i' n' o' .

39

De definitio' d' e' m' a' t' e' r' i' a' s' . s' i' e' i' n' s' u' b' i' e' c' t' u' s' i' n' d' i' c' i' u' r' u' s' . s' c' i' l' i' c' e' t' . q' u' i' a' i' n' s' i' t' e' x' a' l' i' o' p' r' i' o' r' e' s' u' b' i' e' c' t' o' . s' e' p' u' s' q' u' i' d' i' s' i' . h' o'c' v' e' l' i' t' . n' e' m' o' f' a' c' i' l' e' i' n' t' e' l' l' i' g' e' t' . s' i' e' n' s' . e' t' e' n' d' i' c' a' t' u' r' . m' a' t' e' r' i' a' e' i' n' s' u' b' i' e' c' t' u' s' . e' t' e' n' d' i' c' a' t' u' r' . q' u' i' e' n' d' e' t' q' u' i' d' e' s' . p' o' s' i' t' i' o' n' e' s' . q' u' i' u' l' t' i' m' o' c' o' n' c' e' d' u' n' t' . P' e' a' i' n' t' e' l' l' i' g' a' t' i' o' n' e' s' . a' t' e' t' e' t' i' a' s' n' u' n' c' c' o' r' p' o' r' e' u' s' . n' u' t' i' o' s' i' p' r' i' n' c' i' p' i' u' s' . e' t' e' t' e' r' m' i' n' u' s' . a' d' e' o' s' . s' e' d' d' i' c' i' t' u' r' . e' t' e' x' t' e' n' d' i' t' u' r' . p' r' o' i' n' d' e' e' q' u' i' d' . q' u' a' n' t' i' t' u' s' . e' t' q' u' a' l' e' . n' e' c' n' e' n' s' d' e' n' o' m' i' n' a' t' u' r' . a' d' i' d' e' s' c' o' r' p' o' r' e' s' .

Si deo argumentus negatur contra ne melioris, qui formas accidentales a
 materia dicitur admodum in melioribus: Respondere poteramus, eam formas edu-
 ci, nec exari, qd ad sui productiones exigunt subjectus, sine quo nec esse nec operari possit.
 Cuius rei causa nullus subiectus praeponit, et ratio huius imitatio. An autem quod est in
 potentia receptiva materiae, in impeditur educibilis, quia ab ea si pendat, nec adesse actio-
 ne sua quae componitur, ut ab eorum formis accidit. Insuper quibus ^{ostendit} materiae huius po-
 tentionis, nempe productionis in nihilo, et reductionis vel ad nihil, dicitur, ut parum
 composibile ad se, si absolute summatur inde a caulis secundis, produci non possunt,
 nisi ex praedicta materia. Si vero ad formas materiales ad rationem, intelligi debe-
 nt de nihilo, necdum lexioni, producti, sed etiam, subjecti a quo actio educibilis essentia-
 ter pendet, et tunc hoc proprium est formae accidentalis, in subiecto, ut ex
 argumento Thomae si potest.

No. sed u
 ubi autem huiusmodi obiectum sentimus, dicere solentur: id nobis respondendum videtur
 formae originis omnino de se esse. De hoc tamen argumento ex, videtur
 locum suum, ut tamen si in materia potest esse, quibus quibus quibus quibus

Reijctis qd et praecipue formas substantialis: Omnis substantia spiritus est spiritus: et ita
 omnibus substantiis materialibus materiae, qd datur forma substantialis materialis a materia realiter
 dicitur. Profecto hinc nulla potest adhiberi dispositio, quae quidem est, eminens in materia, ut
 em, ideo substantia spiritus distincta spiritibus, quia omnis spiritus principialis est sub-
 tracta, ita est, ut quae substantia materialis esse materialis, reale dicitur, ut ab omni
 materia principle in se continent adesse, per se materia. An Augustinus lib. 8. de ciuitate
 dei. 2. dicit inquit: dicitur complexus nri intellectus corpus et animus esse quod est corpus melius,

Praeposuerit. Deij potest. Quod omnis forma materialis est materia, siquidem substantia est, sed
 ad se habet, ut est, forma substantialis absolute sciam, nequit materia, quia in eam subiectus om-
 nium formarum, dicitur de materia, quia a materia dependet in esse, sicut, et non dicitur
 sed contra est. Forma substantialis ita est materialis, quomodo substantia est, sed dicitur
 et substantia, ut substantia est, qd dicitur. Quod forma substantialis a materia depen-
 det in esse, sicut, et conueniens, probat, quidem quod a se dicitur, forma substantialis
 de se est materia, et materia. Ad hoc genus est ratio a priori, cum ea materia se ad se
 sciam, in se habent, et dicitur. Ex quo forma in se subjectus omnium formarum
 huius in se habent, et non materia, sed dicitur colligunt. Deij potest, forma in se est
 solute materia, ut quandoquidem et in se datur materia, si se, in se dicitur, et dicitur, et se
 eundem dicitur. Denique forma substantialis in se, et dicitur, et materia, sed
 entia, forma substantialis in se consideranda est substantia, qd materia, et substantia, et
 sic substantia, et non tantum ad se habet, seu qualem ad se, et materia, qd materia, sub-
 stantia.

Im argumentus, forma Peripateticorum est de se actio, phisicus, qd in se dicitur, substantia, qd
 realiter a materia dicitur. De dicitur: Quod dicitur actio, quod a se dicitur, et in se
 se habet, omnino dependet, et in se, et dicitur, et in se, et dicitur, et in se, et dicitur,
 De forma substantialis Peripateticorum, et dicitur, et materia, et in se, et dicitur, et in se, et dicitur,
 dicitur, quod in se dicitur, ab illa materia, et dicitur, et in se, et dicitur, et in se, et dicitur,
 et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
 et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
 et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
 et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,

(Cap 2m)
 De Principiis Epicureis, et Aristotelicis.

Principia mechanicorum sunt materia, forma, et locus continentia. Materie no-
 mine intelligit Epicurus atomos, siue corpuscula quaedam minutissima, hinc in se
 habet composita, hinc figurata. Atque atomos et cetera esse statuit, et ex eorum
 iunctura concipit mundum hunc coagmentatum, hinc ab eis quibus forma modus, et cetera
 dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
 et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
 et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
 et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,
 et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur, et dicitur,

57 *Primum* modi principia amplius e. *Primum* purgatamores quibus videntur esse
 videtur. An enim althomas n. ceteras sed a Deo creatas videtur. 2. omnes althomas mo-
 tus, omnes etiam althomas affectiones, et dotes in Deo creatas esse referat. 3. neq. p. inde
 videtur ead. Teo. i. p. belu agitari, ac temere inter se conjungi, sed a sagis et animo nato
 ac p. p. a. hinc, quas sibi in mundis libris videtur constanti, certo, q. modo citat. Et
 sendit. g. doctrinas, q. uas ita exponit, amplius e. q. p. inde, sed omnes videntur
 ex althomis, et immo, videntur, et p. a. cuo componi, descendit. Per althomas intelligit corpus ex
 laq. d. g. in se libris, et multo illis, figure. Dicitur illa corpuscula in se libris, n. q. d. in se
 g. n. e. sed quod sint solida, et hulus in se secuaris admittant. Dicit enim corpus e. in se libris
 quod facuo. lo. s. expend.

58 *De* variis althomatus, con. textu reus, species emergere, p. uel. *Primum* videtur. Itaq. sicut
 ex eis des. hinc, v. x. i. e. coloris nunc Roma, nunc d. i. x. o. nunc d. i. m. o. n. a. l. i. a. q. d. id genus
 formantur; sic ex p. d. e. s. althomis, ex p. d. e. s. d. i. s. p. o. s. i. t. i. s. et consi. n. a. l. i. s. i. n. n. u. m. e. r. a. t. i. s. x. e. u. s. n. a. t. u. s. h. i. s.
 species, procedunt. Itaque ex althomatus, conjunctione, generantur corpuscula, n. i. e. x.
 p. a. u. s. t. r. a. n. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. a. d. d. i. c. t. i. o. n. e. q. u. o. d. e. s. c. o. n. j. u. n. g. u. n. t. u. r. E. t. d. e. r. i. u. s. q. u. i. d. e. m. i. s. t. e. r.
 figure omnino d. i. s. p. e. n. d. e. n. a. s. q. u. o. d. e. s. s. u. n. t. a. c. u. t. e. a. l. i. e. n. o. t. u. n. d. e. q. u. a. m. e. t. a. l. i. e. a. l. i. e. t. r. a. n. g. u.
 l. a. t. o. s. d. e. m. o. d. o. q. u. i. n. d. e. b. e. t. *Primum* ap. p. t. e. c. o. n. j. u. n. g. u. n. t. u. r. q. u. i. n. d. e. c. u. a. l. i. a. l. i. g. n. a. i. n. d. e. c. u. a.
 o. r. i. t. S. e. d. n. e. p. r. o. h. e. n. s. i. o. n. e. d. i. g. n. u. s. v. i. d. e. t. u. r. *Primum*, quod althomas extendit, et in se et ex cogita-
 t. i. o. n. e. s. u. n. t. e. x. t. e. n. d. i. t. q. u. o. d. a. u. t. e. m. h. a. b. e. t. p. a. r. t. e. s. h. a. u. t. d. u. b. i. t. u. s. e. q. u. i. n. d. e.
 v. i. d. e. b. i. l. e. e. r. e. v. i. d. e. b. i. l. e. s.

Cap. III. De Principiis Cartesii.

59 *Modo* principia Cartesii nobis rimanda sunt. Cartesius solitum nobis opinionem de re
 bus principia, notas q. reus omnibus ex p. s. i. n. g. e. r. e. a. g. g. r. e. d. i. t. u. r. e. C. o. r. p. o. r. a. o. m. n. i. a. a. d. i. n. d. e. d. e.
 n. e. d. i. c. t. u. r. h. u. i. d. a. p. e. n. s. p. i. a. n. a. e. t. d. e. a. n. i. a. e. t. i. n. p. r. o. v. i. d. e. c. o. n. d. i. t. i. o. n. e. e. l. e. m. e. n. t. a. e. x. q. u. i. b. u. s. r. e. b.
 o. m. n. e. s. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. t. u. r. v. i. d. e. t. a. u. t. e. m. e. l. e. m. e. n. t. a. p. a. r. t. e. s. q. u. a. d. o. s. s. i. m. p. l. i. c. i. s. i. m. p. l. e. s. e. t. m. i. n. u. t. i. s. i.
 m. a. s. e. x. q. u. i. b. u. s. a. l. i. e. m. a. y. o. r. e. s. i. n. c. o. r. p. o. r. e. q. u. o. l. i. b. e. t. c. o. n. s. t. r. u. g. u. n. t. u. r.
 I. n. o. h. e. c. e. l. e. m. e. n. t. a. h. i. c. s. u. b. t. i. l. i. t. a. t. e. e. t. f. i. g. u. r. a. i. n. e. q. u. a. l. i. s. i. n. t. d. i. u. r. t. u. r. e. t. e. m. p. o. r. e. h. o. m. o. g. e. n. e. r. a. t.
 p. o. t. e. e. x. u. n. a. p. a. r. t. e. s. m. a. t. a. e. x. c. i. s. a.

60 *Itaque* ascendit, quo pacto ex p. d. e. s. h. u. i. d. e. l. e. m. e. n. t. a. e. x. i. n. a. q. u. o. d. e. s. q. m. a. t. a. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. t. u. r. e. d. e. n. t.
 i. n. m. a. t. a. s. i. n. d. e. b. e. n. t. a. d. e. o. h. u. i. d. e. d. i. v. i. d. a. s. i. n. p. a. r. t. i. c. u. l. a. s. e. q. u. a. l. e. s. e. t. a. n. g. u. l. a. t. a. s. t. r. a. u. t. e. x. o. m. n. i. a. p. a. r.
 t. e. s. e. t. e. n. g. e. n. t. i. m. u. l. t. a. s. r. e. h. i. n. g. e. n. t. r. a. c. u. l. a. s. q. u. o. d. a. b. u. t. c. a. r. t. e. s. i. i. u. s. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. i. a. s. u. n. t. De
 i. n. d. e. h. u. i. d. e. m. o. d. i. p. a. r. t. i. c. u. l. a. s. q. u. o. q. u. o. d. e. x. i. d. e. s. a. g. i. t. a. r. i. t. u. r. d. e. u. s. q. u. o. d. d. e. h. e. m. e. n. t. i. s. i. m. o. d. o. p. a. r.
 t. i. c. u. l. i. s. i. m. b. i. c. e. s. o. c. c. u. r. r. e. n. t. i. b. u. s. e. t. c. o. l. l. i. s. i. s. c. a. u. s. a. n. g. u. l. i. a. d. i. c. t. i. s. u. n. t. A. n. t. i. s. a. u. t. e. m. a. n. g. u. l. i. s.
 q. u. i. d. e. s. s. u. b. t. i. l. i. s. i. m. i. s. p. u. b. e. s. e. x. i. t. i. e. d. e. b. u. t. 2. g. l. o. b. u. l. i. q. u. i. d. e. s. p. a. r. t. a. n. g. u. l. o. r. u. m. e. x. c. u. s.
 o. n. e. s. r. e. l. i. c. t. i. s. u. n. t. n. a. s. p. i. e. n. t. u. r. i. t. e. c. o. r. p. o. r. e. a. l. i. q. u. i. d. e. s. a. n. g. u. l. i. a. d. i. c. t. i. s. i. n. o. c. o. n. t. i. n. u. e. d. e. c. r. e. t.
 a. n. t. e. e. t. i. n. t. a. n. d. e. s. i. n. g. l. o. b. u. l. o. s. d. e. t. a. c. t. e. n. t. u. r. I. d. e. m. q. u. o. d. m. a. y. u. s. c. u. l. a. s. q. u. o. d. e. s. p. a. r. t. i. c. u. l. a. s. u. b. e. x.
 h. u. i. d. e. m. i. n. u. t. i. s. e. x. p. e. d. i. t. a. d. m. o. t. u. s. a. l. i. a. q. d. a. l. i. s. i. m. p. l. i. c. i. t. a.

61 *Primum* elementus e. pulvis, sive materia subtilissima ex altitudo corporis coloris, angu-
 lis excisa, fluida, nullius figure tenax, omnibus facile capax, p. a. d. i. c. t. i. o. n. e. p. e. n. i. c. i. s. i. m. e.
 a. g. i. t. a. t. a. q. u. o. p. r. o. i. n. d. e. q. u. a. r. u. s. u. s. q. u. o. d. c. o. r. p. o. r. u. s. m. e. t. a. l. i. s. c. i. t. i. i. n. e. r. e. p. t. e. r. e. p. o. t. e. s. t. It. q. u. o. e. l. e. m. e. n. t.
 t. i. i. n. s. o. l. e. e. s. t. e. h. i. s. a. c. d. e. m. u. s. i. n. o. m. n. i. b. u. s. i. g. n. i. t. i. s. e. t. l. u. c. i. d. i. s. c. o. r. p. o. r. i. b. u. s. m. a. g. n. a. c. o. p. i. a. s. i. g. e. t.
 2. o. n. e. l. e. m. e. n. t. u. s. e. x. m. i. n. u. t. i. s. i. m. i. s. g. l. o. b. u. l. i. s. p. o. t. a. n. g. u. l. o. r. u. m. e. x. c. u. s. i. o. n. e. s. r. e. l. i. c. t. a. s. c. o. m. p. o. n. d. i. t. a. e. t.
 d. i. v. i. d. u. r. m. a. t. a. g. l. o. b. u. l. o. s. a. q. u. o. d. e. s. p. a. u. l. o. c. r. a. s. i. o. n. e. e. t. f. i. g. u. r. e. s. u. p. e. r. a. c. t. i. o. n. e. s. a. d. i. d. e. s. a. n. g. u. l. i. d. i. m. a. s.
 m. a. y. o. r. u. s. c. o. r. p. o. r. u. s. m. e. t. a. l. i. s. n. p. e. r. h. a. d. i. t. H. e. c. m. a. t. a. a. l. i. q. u. a. s. p. a. r. t. i. a. i. n. t. e. n. e. r. e. d. e. c. u. a. r. e. l. i. m. p. n. e. t.
 q. u. o. d. m. a. t. a. p. r. i. m. i. e. l. e. m. e. n. t. i. r. e. p. l. e. a. r. e. E. t. m. a. t. a. g. l. o. b. u. l. o. s. a. p. a. r. t. i. c. u. l. a. s. e. t. h. i. c. s. e. u. c. e. l. u. s.
 q. u. a. p. r. o. d. e. x. d. e. c. u. a. r. e. s. m. a. t. a. d. i. s. t. e. n. s. a.

62 *Im* elementus e. materia ita cuius partes irregulares, et angulatas sunt nec non
 motus in unum facte, sunt q. reliquis partibus insensibilibus, q. e. c. r. a. s. i. t. e. I. n. e. a. d. e. m. e. l. e. m. e. n. t.
 u. s. e. x. c. e. d. u. n. t. a. d. i. m. p. l. e. x. a. s. f. i. g. u. r. a. s. q. u. a. d. i. m. u. n. d. i. e. p. o. r. a. d. i. o. h. a. b. u. e. r. e. c. o. n. s. u. l. a. n. t. q. u. o. d. e. s.
 f. a. c. i. l. i. u. s. c. e. t. e. r. i. s. c. o. n. j. u. n. g. u. n. t. u. r. e. t. m. a. y. o. r. i. b. u. s. c. o. r. p. o. r. i. b. u. s. c. o. m. p. o. n. d. i. s. m. a. x. i. s. u. n. t. i. d. e.
 n. t.

63 *Itaque* quo pacto ex tribus his elementis omnia corpora coalescant videtur explicandum e. Cum
 p. a. r. t. e. s. m. a. t. e. p. e. r. m. o. t. u. s. a. d. e. o. i. m. p. r. e. d. i. u. s. q. u. o. q. u. o. v. i. d. e. u. s. i. n. o. p. e. r. i. t. u. r. n. e. r. e. d. e. s. i. n. t. i. g. u. r. a. c. o. r. p. o. r. u. l. a.
 s. u. b. i. m. b. i. c. e. s. o. c. u. r. r. e. n. t. e. t. a. d. i. d. e. r. e. n. t. u. r. I. n. e. a. d. i. t. e. s. o. c. u. d. u. s. m. o. t. u. s. r. e. d. e. s. q. u. o. d. i. n. m. o. l. e. b. o. n.
 e. x. c. o. r. p. o. r. e. u. l. i. i. n. c. i. r. c. u. l. a. r. e. s. c. o. m. m. u. t. a. r. u. n. t. p. u. d. a. m. o. t. u. s. l. e. g. i. s. o. m. n. i. d. m. o. t. u. s. e. x. p. e. e. r. a. c.
 n. e. q. u. o. d. i. n. d. i. d. e. x. i. u. s. c. o. r. p. o. r. i. b. u. s. o. c. u. r. u. s. p. a. r. t. i. c. u. l. a. t. i. s. q. u. o. d. e. s. p. r. o. i. n. d. e. m. a. t. a. t. u. n. e. i. n. d. e. c. u. a. s. u. n. t.

86

Obijci ed 3: laudat n agunt ppter fines, q, eorum aia n e spiritualis. P ad: don
agunt ex iudicio, sed ex nroo instintu. q. Res. quod si agere ppter fines nihil aliud, quia agere
ne ppter bonu appetendum aplicando modu ad ipius bonu, ppter fines, ut laudat agunt, qd ppter
fines, ut ppter in lupis, q, qui certat ita de uantia, ut dicitur in 1o, et libere con si ho
peant. 3o bonu intelligendum e, quia laudat iudicio quodam, ut laudat, et libere con si ho
media uis sine contentu, sed quia ad ea adumenda a uentiu, et instintu nroo, sic detemi
nantur, seu potius impelluntur. Tunc dicitur libere n se moberit absolute dicitur laudat n
agere ppter fines.

87

Obijci ed 1: Quod generatur ex materia e materiale; sed anima laudat ex materia producta.
q. P. in mox: Genesis 1. 2. 7. 11. habetur: Produca terra aia mterit; sed terra nil nisi mter
te producere potest. q. Res. negando nis; ho, productione dicit: non tunc neq, cuiuslibet agen
tis natura actione ad aia bndi terminari potest, sed bonu bndi; pro ducere, quod precise
corpus bndi a Deo, per aia infusione animatu producat, qd ad modu dicitur, quod hoc generat
hominem uidentem, n quod actio hominis ad gna aia terminetur, sed et bndi, quod precise corpus
a Deo, per aia infusione animatu producat.

88

Instabilis: Anima laudat e diuidibilis; q, et materialis. P. ad: Pater angeli laudat uoluntate
tuy contumant. q. Res. negando a: sed huius productione nec contra. Vbi aia in insectu n
diuiditur, sed motu, quia laudat actus; pater se producit in his ad dicitur, contumantia a
spiritu bndi animalis, qui cuius bndi bndi dicitur in iudicio, remanent, et dicitur ab eis
ad dicitur. Hinc etiam pater in sectu dicitur in unguis a patione bndi; denu ad motu ex
stantia, quia spiritus animalis dicitur omnino excineti, n bndi dicitur et bndi dicitur, et in
motu cogitari uidentur.

89

Obijci ed demq. Omnia spiritus capax e operationis spiritualis; et aia bndi indud
e operationis spiritualis e agens, quia sensatio cuius solius capax, operatio spiritualis dici nequit. q.
Res. dicitur dicitur: Omnia spiritus capax e operationis spiritualis ex parte principis, et quod
enitit e concedo: ex parte objecti neq, nroo. 2. Sensatio autem, quae enitit e e spiritualis, sed
n ex parte objecti, ut potest uod nisi materialis e.

90

Instabilis: Si admittatur spiritus in bndi, etiam admitti debet ratio; falsus conuenit. q.
P. ad: Recordatio e actio rationis; et in bndi e recordatio. q. Dis. mag. bndi bndi; recordatio
Recordatio e actio rationis; et in bndi e recordatio. Recordatio e reflexio et cognitio n solus p
reflexio et recordatio e recordatio, quia cognitio, quia capax bndi. Recordatio autem, si mter
ad objecti, sed etiam patione in cerebro facta nota objecti, q, cognitio e bndi cognitio.
e, n, quia similitudine, patione in cerebro facta nota objecti, q, cognitio e bndi cognitio.
sic e, q. Carid ad patione salutare dicitur et recordatione, q, bndi bndi, q, bndi bndi, q, bndi bndi,
salutare, quia similitudine, patione in cerebro facta nota objecti, q, cognitio e bndi cognitio,
qua o bndi dicitur ad similes substitutione.

no
91

Obijci ed 2: sicut objectiones, q, precipue agunt contra spiritus bndi, et huiusmodi, de qua si
quis mente nostrae ex patione dicit, ei res, bndi bndi, quod hinc nroo, q, bndi bndi, q, bndi bndi,
bndi bndi, q, bndi bndi, q, bndi bndi, q, bndi bndi, q, bndi bndi, q, bndi bndi, q, bndi bndi,
labamur, quod sole n causas, pro causa nroa.

Questio 2a
De aia vegetabilis forma

si
92

Corpora vegetabilia ita dicantur, quia nunt, et agunt, sicut quia aia, et ita vegetante
sunt praedita. Extrinsecus aia generati, teste Aristotele, actus n iudis corporis phisici, orga
niti potestate nroo habentis: Vbi n, ita, bndi bndi, q, bndi bndi, q, bndi bndi, q, bndi bndi,
nroo a patione sunt mterit, ac dicitur, hinc nroo ex exercere potest, q, bndi bndi, q, bndi bndi,
materia. Quid autem, sunt functiones nroo, q, bndi bndi, q, bndi bndi, q, bndi bndi, q, bndi bndi,
spiritualis in cogitatione e posita; omnes eorum functiones nroo sunt cogitationes. Sed
corporu nroo in motu quodam in dicitur sita e, quo corpora ita dicitur obe organu nroo
untur, credunt, et generant, progrediuntur, et sentiunt: quid dicitur a huiusmodi motu, et co
gitatione e commune?

93

Fac sane de causa Aristotelis de similitudine obseruata in uisceribus, et ita po
nunt patione claxores: Principiu, quo qd dicitur corpora certa figu, magnitudine, orga
niti nroo, ac stantia praedita motu aliquo ex hant; huius a corpore quibz bndi
cand, patione nroo, ac multipi cōs functiones in se, patione nroo, q, bndi bndi, q, bndi bndi,
bus e Cognitione: Quid motu creata in corpore, et suo

101 Divinae quae autem mentes naturae ut cuiusque explicemus asig. nante sunt partes organice plantarum, qae sunt raris sunt, excipiunt tamen numerantur. Radix, truncus, cortex, Rami, folia, flores, fructus. Radix est pars infima plantae, qae solo adhaeret, et humoribus terrae procedentes devacuat. Ea in numeris parvis est, et per eas succus ex radice quae partes plantae nutrantur. Et autem nula planta clivasi mentis subsistit, haec tamen nula est, qae radicebus caret. Truncus est pars, qae supra terrena surgit. His in frutibus sitis per, in herbis, et leguminibus caulibus, et in laticis calamidis, et oleo cubus dicitur. Truncus est reliqua parte corporis, quod suae gradibus per radices, et oleo per os, ex huius ad superiores partes transmittit.

102 Cortex autem tanquam parte obducitur. In medio medullas habet, qae modo fungosa est, ut in Scorbuce, modo carnosa, ut in vite, modo duricia, ut in pino, modo nuda. Per se dicitur, ne a trunci substantia distat. In deo Cortex, et medulla inter se id, quod corpus lignosum vocatur, huius autem Plinius caro, qae in frutibus est solida, et in herbis flexibilibus. Hoc etiam quidam fibramus genere continentur. Illi in fasciiculis collecti in longis producantur. Alii transverberis, unde ex horizontali ducte priores intensecuris, et eis insecantur, inde in sectionibus obducunt. Inveniunt etiam dicitur, eo quia tubulorum mixtae stratae sunt, et huius.

103 Cortex est reliqua cutis, quo caro obducitur. In his partibus constat: Cortexio, qae intus, qae caro adhaeret, et est ceteris subtilior. Rami ex truncis veluti artus excoerunt, prodeunt, eandemque ac per se naturam continent, qui postquam nasuntur ramuli, per eas amputantur. Ex ramis folia exiunt, qae in solus plantarum ornamento, veluti etiam legendes, et conserbandis carnis fructibus, atque peragendo succo nutritio inserviant. Ea autem raris fibris, rarisque figurae diversitas, reliqua tibi deo nobis continentur.

104 Secantur flores, qae tenuioribus reliqua fibris committuntur, in quibus duas dicitur usculas nonobis videtur interuenias. Deinde est fructus, qae potius plantae finem dicitur, quae partes, huius enim cui producendo tanto partium diversitas, qae raris textura fibris, huius ante destinantur. Conformatio enim raris est pro plantarum suavis raris, qae proinde quodlibet carnis. Et cortex mentis, qae ceteris per parte committuntur.

105 His conditionibus, quasi carnis obonendae est succus nutritio per pedes circuitum plantae circumvagi. Unde ab infimis plantae partibus ad superiores exiit, ab his ad inferiores descendit. Et per: quia nihil vivens interuenias, quod alimendum cogit, quibus substantie sue dispendia reparat. Unde autem non potest, qui prius est, quod in alimento exaltat, ab imbecili seccantur, quod indigestus est et crudus, prius ex quo quatuor, et nisi succus nutritio circuitum exiit in plantae, huius nutritio non possent, et per: succus enim, qae est carnis, plantae excipitur, nutritio est, et indigestus, adeo minus aptus est truncus, b. ramus, et dicitur, et eximius nutritio: unde necesse est, ut succus est carnis, ut dicitur, huius nutritio, mox succus pro raris fibris, quas penetrat in raris, huius nutritio, digestus.

106 Hinc dicitur huius est, nuda est forma substantiae, a materia dicitur, qae per partes, in raris secum motus cuiusque in plantae, sed omnes carnis, dicitur, et motus sola partium structura, et per pedes succi nutritio per eas circuitum explicari possit. Per: qae autem dicitur, et motus reperitur in plantae huius ordinandae: nutritio, augmentatio, et generatio; sed eiusmodi motus sola partium structura, et succi nutritio per eas circuitum, citra raris formae substantiae, possunt explicari, quod ostendo: ut planta nutritio, nihil opus est nisi quod huius est terra exumpendit in raris radices excipiat. Huiusque partes substantiae a crasso, huius seccantur, qae deinde ad omnes partes plantae deferantur, et in carnis substantiae comburantur; et ad hoc nuda dicitur forma substantiae; qae humoribus et terra procedentes comburantur; et ad hoc nuda dicitur forma substantiae; qae humoribus et terra procedentes comburantur, et ad hoc nuda dicitur forma substantiae; qae humoribus et terra procedentes comburantur, et ad hoc nuda dicitur forma substantiae; qae humoribus et terra procedentes comburantur.

107 Et quidem ut humoribus et terra exumpendit in raris radices excipiat, sufficit, ut radices per huius raris filamenta habeant, seu exiles tubulos, quibus humoribus et terra sublatus excipiat, huius etiam quod humoribus, et calorem solis, cuius radii inter diu, et subito tempore terrae, et ex ea procedentes plantae fertur, ac dissebantur, agitatur, et per partes nutritio a crassis, et per partes nutritio a crassis, et per partes nutritio a crassis, et per partes nutritio a crassis.

ut sunt, accende flammæ particule suasus ære præmente feruntur, 10
ita subtiliores particule humoris suasus intra radicis tubulos aeris, præione feruntur.

108

Deinde: ut partes succi, puriores reddantur, sufficit dixerat si braxius tenuiora
si quidem necesse est, ut pro dactylis positione fibrarum succus per eadem non dactylis
modis sublegetur, et purior fiat. Ut dextro partes succi ad superiores partes puriores
eferantur, val e elatius aeris, qui in fibres sua e cui succo permixtus. Dicitur
aer calore solis expanditur succus in fibris in clausis in superiores partes, ubi minor
e resistentia communi nature lege, consequenter impellit.

109

Denique: ut succus in substantiis plantis conseruetur, sufficit, ut per dactylas plantis
si braxius dextris modo digeratur, et affertur quod partibus addeat. Etenim plantas sa-
tem nudari credimus, quatenus succus per omnes eius partes distribuitur in eas
mentes scilicet et eis aderet. Cuius nutritio eius augmentatione recurret, patet, quod
augmentum capiunt plantis, quatenus succi nutriti corpuscula per occultos plantis meatus
in singulas eius partes, iuxta ratione destituta alia alis adhaerent. Per plantarum secundi-
tas eadem etiam ratione explicari potest. Vnde plantas eadem generant, quatenus semes
emittunt. Et autem, succus per fibras plantis fibratus, namque dicitur in tubulis,
ramos, et folia formata, quid mirum, si etiam eius motus, eiusque directiones acquirat,
per semini formando e apta.

110

Ex dictis colliges: Succus nutritivus ee quasi anima vegetantes in plantis, eo enim
planta nutritur, crevit, et generat. Et autem, dicitur plantis in his motibus consistit,
ita eadem cessantibus planta occumbit. Colliges: 1. Spiritus non ee, principio aliquo actio,
ut operationes plantarum explicentur. 2. Colliges: Plantas suomodo respirare; etenim a-
eres ducunt, et ferunt. Ducunt aeres, tunc quia aer simul cum succo permixtus, et calore
dilatus, per fibras ligrosas, quas explicat ascendit. Sic etiam, quia tracheis ex-
tendit, eas expandit, ut fibras ligrosas comprimant, et rursus succus eferant. Eferunt
etiam aeres, quando fibras ligrosas continguntur.

Questio 3a.

111
Cly

Quæstio 3a. Forma corporis vite expectata?

Assertio 1a.

2. Eiusmodi est, quod forma corporis vite expectatus non e entitas aliqua absoluta, nec
littera mata dicta, sed in certis configuratione, et dicitur positione, partibus mate condistat.

Præ: Ea e forma corporis naturalis, inanimati, per quam corpus naturale in certis specie
constituitur, et ab omnibus aliis secessat, sed corpus naturale in certis specie constituitur
tunc, et ab omnibus aliis secessat per varias configurationes, et dispositiones, et partibus mate
Prænotandum: Dicitur ea posita configuratione, partibus, ponitur ita species, et eamlibet dicitur.
Vnde: quando in cera remanet ea configuratione, et intima partibus texture, per requiritur,
ut certas, tandem cera e: quod si in aurum, aut ferrum, actione ignis dissolvatur, per amplius
us cera non e, sed aliud quid.

Explicatur h: forma corporis naturalis in animalis nato a priori, eundem modo, et in con-
pore naturali; sed hec ratio alia non e, quæ sola configuratione, dispositione, partibus mate: Sed ratio
eundem modo, et in aurum alia non e, quæ sola configuratione, et dispositione, et partibus mate
colorum mate auris. Prænotandum: Dicitur posita certissima partibus, tunc in aurum, eundem con-
figuratione, et intima texture optima ratio habetur, eam plures sunt partes indigito
cubico auris, quæ indigito cubico argenti: Cuius aurum alijs metallis e, per eundem quælibet.
Cuius dicitur e maxime ductile: Cuius dicitur e et ferum: Cuius non abest in scissis. Et: 2.

112

Maxima partibus minima texture corporis, species corporis dicitur ante: sed per
solam dicitur formam, dicitur sunt reus naturalis specie: Sed dicitur plures ex-
perimentis confirmari potest: Quis enim dicitur ab hanc, et eam specie non dicitur dicitur
quis dicitur a dicitur in specie dicitur non dicitur dicitur hanc non minus sola dicitur dicitur
tunc texture, et configuratione adeo dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur per eundem

113

Respondeo: In his et minus in dicitur species, sed in talibus solutiones generatio est creatio per se
 magis et minus dicitur: q. hoc magis et falsum, si magis, terminus multus dicitur generatio dicitur
 longissime ab altera ratione, et edit, signum est in generatione materiae, ut omnia quae antea erant
 nullo modo remaneat: hanc conditionem vix in seip.

In quod dicitur de capite: Generatio est transitus de se ad se, sed sine forma substantiali a materia
 distincta nullo est transitus de se ad se, et per se sine forma substantiali a materia distincta nullo est terminus
 ad generationem; si enim is est, potest forma substantiali, quae quae non existat: aliquid non in materia
 ut potest: Cuius generatio est terminus ad generationem.

Ad argumentum nunc in: Ad probationem, habet: quod duplex dicitur potest terminus ad generationem
 in substantiam, alius qui aliusque. Hic, qui terminat generationem tanquam id quod est: Nota, quod terminus
 materialis generationis, non ut per se generatio, et ut id quod est, sed tanquam id quod generatio constituitur. Ter-
 minus qui generationis est compositus substantialis, id enim est quod existit et existit. Terminus quoque
 generationis est ipsa forma generata, haec non est modo generata, quae est, sed non est id quod est, sed id quod est
 compositus: quod est generata ut quae. Haec autem omnia, quae ex doctrina per se dicitur, sunt
 errata in materia veritate, quae est in se substantia dicitur terminus generationis est idem, quod
 substantiale, quod est in se substantiale tanquam est in se substantiale, et in se substantiale tanquam est in se
 substantiale: ipsa forma mater in se substantiale, et dispositio terminus quoque generationis, qui est id quod com-
 positus in se substantiale est constituitur.

Dicitur: Compositus substantiale forma accidentalis non constituitur; sed dispositio, et configuratio partium
 mater est forma accidentalis. 2) Configuratio: Totus substantiale completus, hic non existit ex se subs-
 tantis, sed compositus est totus substantiale completus: 3) Ita inquit ex se substantis, sed per
 ex materia, et forma: 2)

Respondeo: quod compositus substantiale materia, et forma constituitur; forma autem substan-
 tialis quodammodo dici potest, non quod substantiale est, sed quod ad substantiam, unde est in se con-
 positus per se. 1) forma ligni dicitur substantiale, non quod substantiale est a materia ligni dicitur, sed
 quod ad substantiam ligni spectat et quod tribuat esse ligni: ita in materia partium dispositio licet
 est modus mater, nec est eius essentia, sed et non est in se modus compositus, sed ad se
 substantiam, sive essentia pertinet: Aliud ita ostendo: Aliud sine quo compositus, puta lignum,
 nec existere, nec intelligi potest, in modo ligni, sed ad se substantiam, et per se dicitur, et sine mate-
 ria ita partium dispositio lignum nec existere, nec intelligi potest: ita in materia partium dispositio
 tio dicitur ad substantiam, sive essentia ligni spectat, adeo forma est substantiale ligni, licet subs-
 tantis non a materia scilicet distincta. Per quod potest etiam ad Configurationem.

De his duo colligitur: In quod in materia dispositio partium mater est essentialis, et substantiale con-
 positus, sed mater est totus accidentalis. Dicitur, potest essentialis mater, ut in compositis, quae
 ad mater, licet notum dicitur a ligno accidentalis dicitur totus, eide essentialis, ut in globis, unde
 quatenus est globus: 2) Quod mater est tota substantia, sive tota constituitur per substantiam in compo-
 sito, sed non est tota eius essentia: nam haec non in sola materia, et magis in materia eius dispositio constituitur
 est, compositus enim in se est alius per dispositiones, et configurationes mater constituitur.

Sed dicitur: Si haec vera sunt, quod est, quod est ante factum, ut dicitur in dicitur compositus
 in substantiale, sed in analogia non dicitur, quae lignum, ex materia et forma sive essentiali constituitur
 in se, sed id quod ex materia et forma sive essentiali constituitur. Compositus substantiale dicitur
 Res: quod haec analogia dicitur non dicitur compositus substantiale, quod eius forma ad se dicitur
 in certa specie constituitur. Unde nec tribuit composito esse simpliciter, sed esse verum quod
 nec est in substantia immutata, cui ad se dicitur, quare non est quod dicitur, sive eius
 essentia essentialis simpliciter, sed totus secundum quod, et quod nec est species, sive dicitur
 nec compositus substantiale constituitur. Contra forma ligni non ad se mater in certa specie
 constituitur, sed in se esse simpliciter tribuit, sive species, quae substantiale constituitur, cui ad
 dicitur, excedit.

In quod dicitur: In quod composito substantiale existit principium, quod, et ad se in se ad se
 dicitur, quae in se in se in se: ita qui a se dicitur, quae in se in se in se, non existit in
 aliter: ita quae quae si materia eius quod dicitur, a contrario dicitur, si per se dicitur
 status violentus, et in se, nati in se dicitur. Haec, si aqua calida sibi in se dicitur, si per se dicitur
 aliter per se, si quod dicitur. Et in quo dicitur composito principium aliquid in se dicitur,
 quod est in se in se in se, et in se dicitur, et in se dicitur, sed hoc in se
 dicitur forma substantiale a materia distincta, et per se in se potest esse materia, quae quod dicitur, forma
 quod, et accidentia suscipit, nec est in se in se dicitur, et configuratio partium, haec magis
 actum est, nec capax agendi.

vel eius composito comparantur. Simodo, materia est causa materiae, et receptiva...

Arguet 2. Compositus generatur ex materia, et constituitur, et dicitur; et partes...

Questio 3a

In forma sicuti existit compositi substantialis?

Ante dubi resolutionem, notandum est essentia nomen esse cum distinctione...

Sed opponit: A materia parte essentiali compositi, compositus essentialiter mutatur...

Ad argumentum 2. quod materia dupliciter dicitur materia, et forma...

Forma materiae dicitur, cum transit ab uno ad aliud compositum constituendum...

Opponet 2. constitutivus est dicitur, id est, sunt; et sola forma substantialis dicitur...

Questio 4a

An in composito substantiali dicitur plures partes substantiales substantiales?

Pro prima in materia dicitur quod materia unico se habet copulantia...

Responso ad 2. dicitur

Existant in rebus, praeter formas principales sicuti subordinat. Concl...

nisi quod, prode ab acrio colore solentur. A hoc nomine nomine n aliquo d
principij, ut in necesse e intelligendy, sed collectio ex eius cause, qd ad eas con
cipiunt in ratione, qd in corpore ut, sed agur dicit.

222. **Ex his causis adherunt in dextrales, dicit particulariter.** Causa in dextrales
e Deus ipse, quia motus in corpore, et motus in ea, qd excludit causam. Causa
2. in dextrales motus in corpore, et motus in ea, qd excludit causam. Causa
materia. In dextrales, cause motus in quod habeant in in dextrales, se ipse motus
di, sed quod ut motus in dextrales habeant materiam alia, qd excludit causam. Causa
Deus in dextrales, et in dextrales, qd excludit causam. Causa
in dextrales. Causa in dextrales, qd excludit causam. Causa
in dextrales in dextrales.

223. **Ex natura Causae.** Quid forma in corporebus complexat ad motus. Quid se logica
mixta de corporebus in dextrales, forma in corporebus, qd excludit causam. Causa
sed in dextrales, cause motus in dextrales, qd excludit causam. Causa
forma, sed hec pro dextrales, qd excludit causam. Causa
autem in dextrales, forma in dextrales, qd excludit causam. Causa
autem, qd excludit causam. Causa

224. **Volentis naturalis obstantur.** Dicitur in dextrales, qd excludit causam. Causa
Autore conditio, qd excludit causam. Causa
materia e dextrales, sed omnes naturalis: qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
autem in dextrales, qd excludit causam. Causa
autem in dextrales, qd excludit causam. Causa
autem in dextrales, qd excludit causam. Causa
autem in dextrales, qd excludit causam. Causa

225. **Quid, quod dicitur De Causis in Communi. 9^a 5^a Causa.**

Causa ita definitur potest: Principij per se influens ee in alio. Unde ad rationes
causae duo referuntur: Im, quod effectus s abut in materia a causa. Im, quod effectus per
se dependet a causa, ee s illa potest ee. Im, quod in dextrales, qd excludit causam. Causa
Patet, neg eo potest ee, patet in dextrales, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa

226. **Quod autem exemplaris ab efficiente, et finali s dicitur non nisi hac ratione adquam:**
Dicitur in dextrales, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa

227. **De Causis signatis, ac in dextrales, et Formam.**

Causa naturalis latius patet, quae materia s, sicut causa formalis latius patet
forma in dextrales, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa

228. **Ad hoc nomine causa e dextrales natura suo effectus, cuius potest ee sine hoc, sicut forma**
autem in dextrales, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa
causam, qd excludit causam. Causa

Ad pendit de causa exemplaris. Causa

1) *Quod si in omnibus dicitur hinc auctoritatem habere quoniam in ditione...*
 2) *Deus solus qui non agit per potentiam mediam...*
 3) *Et autem alio operatio accidens: et ideo oportet quod...*
 4) *videtur: subus in eodem loco subiungitur: 2° dicitur in...*
 5) *nihil operatio habet nisi in mediis quibus...*
 6) *quasi virtutes et potentie ipsius: Deinde...*
 7) *in hoc in Angelo nec in aliquid creatura...*
 8) *essentia: Similia repetit pluribus in locis.*

Sed ne dicitur hinc auctoritatem habere...
 1) *ad decem per se placet principia quibus...*
 2) *nam quod si operatio secundum quod est in actu...*
 3) *substantia est immediate per se ipsa in actu...*
 4) *et per se ipsa in medio dicitur...*
 5) *et alia substantia producit: 2° dicitur...*
 6) *quod si sicut se habet ad...*
 7) *esse habet ad agere: dicitur hinc auctoritatem...*
 8) *se habet ad esse: quod ad agere seu operari.*

1) *Ad auctoritates dicitur hinc auctoritatem habere...*
 2) *et ad intentionem formalem sive metaphysicam...*
 3) *tantum et principium proximum operationis...*
 4) *physicum et operari potest, sed physicum non potest.*
 5) *Solutio coloris videtur eodem...*
 6) *ad 5° dicitur: Non quid quod est extra...*
 7) *dicitur accidens, sed solum id, quod in...*
 8) *potentia non de essentia, sed de...*
 9) *substantia et accidens, ut per se liquet.*
 10) *substantia et accidens, ut per se liquet.*
 11) *substantia et accidens, ut per se liquet.*
 12) *substantia et accidens, ut per se liquet.*

Appendix de Causa Instrumentali

1) *Instrumentum recte dicitur causa agendi in virtute alterius.*
 2) *autem, sapere in virtute alterius, facilius percipitur...*
 3) *si prius intelligatur, quod dicitur in...*
 4) *ut hinc, et hinc auctoritatem habere...*
 5) *agendi recipitur in subiecto: sic dicitur...*
 6) *virtus instrumenti quia a se accipit.*
 7) *quod agit per virtutem, quod negat...*
 8) *in eo, et in subiecto recipitur.*

1) *Nulla autem virtus aliena, per quam agit...*
 2) *quod a causa principis instrumenti...*
 3) *motus instrumenti non agit nisi per motum...*
 4) *duplex: physicus et moralis. Hinc, quod...*
 5) *causam ad agendum, ut sexa abstrahit...*
 6) *causam principalem motus, mandato...*
 7) *in conjunctione, ut sunt sacramenta...*

De Causa finali.

1) *Primo, ut ad procedendum spectat...*
 2) *duplex: alius est finis proximus, qui...*
 3) *alio est finis quod, et effectus...*
 4) *alio est finis operis, ad quem opus...*
 5) *alio est finis proximus, qui proximus...*
 6) *alio est finis proximus, qui proximus...*
 7) *alio est finis proximus, qui proximus...*
 8) *alio est finis proximus, qui proximus...*

256

257

258

259

260

261

262

per se quidem intendimus, sed ipsius ad alius fines illa referimus, ut
utroque cohibere ad horum pauciora dixerunt, quia quod eximus, ut deo plac
amus. Et tunc habet dilectionis finis inter media a medio. Hoc enim vo
luntatis propter aliud; ille etiam propter se.

256

Hic constituitur quod si: An finis s' vera causa realis? Res: quod finis vera cau
sa est facta, et ipsa enim movet, et alitit agendi ad agendum. Per eam autem
finis non movet, nisi quatenus a se habet existit in mente; sic sanitas ut
apprehenda movet eorum ad gerenda remedia. Sed ut et existit in fi
nis s' tantum s' effectus, hoc tamen non impedit, quominus voluntas et s' apre
hensa, et voluntas, alitit de se movet, et non tantum apprehensa, realiter
dicitur, potest, quatenus ab ea pro, s' hunc effectus realiter. An autem causalitas
finis in voluntate, et alitit condistat, non tunc causa physica, quia moralis,
finis debet nuncupari.

257

Excep. 2: genus causalitatis finis, s' exercitium, id est, quo finis ad sui amorem
movet, et excitat voluntates, dicitur finis causalitas, quod proprio nomine motus, et
excitatio vocatur. Huiusmodi exercitium est actus voluntatis in sententia s' po
mistrum. Sed id, me fide, nunquam deinceps applicabunt in sententia s' po
nis exercite causat movendo voluntates ad ponendum actus: siquidem actus
voluntatis causat movendo voluntates, ut mota a fine; sed repugnat finis, movendo
voluntates ad ponendum actus, per ipsius actus, quippe in actu voluntatis ad po
nendum actus actus, praeponitur, aliter non esset ad actus, ponendum, sed ad ac
tus, positivus, repugnat vero actus sibi ipse, praeponitur s'.

258

De eodem et ita: quod causalitas finis est quodam modo realiter in voluntate
voluntate finis. Res: ea est causalitas finis, per quam finis ad voluntates
sed ea movet per suam met voluntatem, et per voluntatem finis s' vide, et etiam
s' voluntate voluntate, eam ad sui amorem, voluntas enim suapte natura pro
est in bonum sibi comendand, bonum etiam propter voluntate, hanc suapte natura
ad se alitit et invitit s'.

259

Sed opponit: ea est causalitas finis, per quam finis trahit ad se voluntates; sed
eam trahit per amorem, juxta illud Augustini: Amor meus, condus meus, s'
fexor, quocumque fexor s'. 2: voluntas ita fexor a se bonis, sicut in electis
trahit ad se, sed hic trahit per intellectiones: s' s'. finis in actu
causator, constituitur, per se amabilem, et appetibilem; quod dicitur ad ac
tus s'm, quatenus actu amatur. Sed in dispo magis: trahit fin aliter cog
cedo: effectus nec. Causalitas finis alia est, quae motus, et inhibetio, quae
potest voluntas, ut finis amoris, prosequatur: ipsa autem boni, prosequitur,
per quam voluntas fexor in finis, non est finis causalitas, sed voluntatis.

260

Ad 2: voluntas per amorem efficientem, fexor s' rebus, sed in genere cause, si
nalis fexor a rebus, quatenus eam voluntate movetur, et impugnetur. Ad
3m: duplex est appetibilitas finis: intrinseca, et extrinseca. Haec est ipsa voluntas
fines, quae suapte natura est abstracta voluntatis, et hanc dicitur ad actus s'm per
excitationes, tanquam per proprias finis causalitates. Haec est pars capacitas,
ut voluntas finis demeretur amata, et hanc ad actus s'm dicitur per amorem:
sed amor tantum est causalitas voluntatis, finis autem effectus.

261

Gener 3: Tanta agentia operentur propter fines? Compositum est omnibus cre
aturis finis, aliis a Deo esse constitutum. Sed in his, quod modo finis respiciunt,
et per se ipsas operantur creaturae. Alia quippe ratione moventur in fines
composita, inanimata, omnia bruta, omnia homines. Composita s' quod in anima
ta, cui sunt cognitione destituta, nec finis cognoscere, nec amare, possunt, sed
solum a Deo in praevidentur, et hanc de causa dicuntur a pecc
propter fines executio, quatenus opera executio, quae suapte natura tendunt
in fines a Deo praefixus.

262

Bruta autem finis ipsius aliqua ratione percipiunt, eius s' voluntates appetes
dunt, cuius proinde amore trahuntur, et ideo dicuntur agere propter fines
apprehensibile, quatenus apprehensione finis ad agendum stimulantur. An
proinde in finis ipsius proprio consilio tenentur, quasi ipsa se reparant, et ex
citantur per certam media, quae ipsa inquisant, et elegerint, sed solum tenentur
in bonum iudicio quodam naturali, quod ipsius Auctoris naturae impiesit.

Demofay homines necdus fines cognos carat, sed etia huius ppxatione ay, me-
dis, in soly apprehensibe, sed etia dicitur ex natura finis operantibus; quatenus
minimay se ppxat, operantibus ppxat, et effectus dirigunt ad fines.

263

Cap 6°

De ppxatione ad causandus.

1. Ppxatione ad causandus vocamus conditiones illas, sine quibus causa ne-
quit operari. Cuy autem causa 2a operatiu, potest nisi certo tempore, in cer-
ta mata et loco, hauri dubium e, quia ppxima ppxata loci, temporis, et sub-
iecti ratione ppxatione exigantur. Unde ex omnia tames duo ppxatiue mu-
nariu: huius causa existit, neg enim causare potest, quod nile. Item, ut cau-
sa 2a s ppxens subiecto, in quo quib operatio recipitur. Hoc autem ppxentia duplex
e, potest. Alia superaddi, cuy nempe causa secundum substantiam subiecto con-
iungitur, ut ay manu lapidem ppxicimus. Alia inditit, cuy causa n nile a subiecto
distat, sed quib inditit ad id subiectum, dicitur, l. d. fundum, et in eo nec potest
distat, ex his ppxentia ad causandus requisitibus, in demula causa natura
l. ita operari potest in distans. Pa: dicitur ex creatura e potest, quia s alibi
e) cuy operari sequitur ad ee, neg operari potest nisi in aliquo loco cuy s ppx-
sens, l. ppxentia superaddi, l. inditit. 2. in fluxu cause, ppxentia debet ad
effectus: huius e) ppxentia e debet dicitur quib.

264

Sed dices: Aqua in lebetis fundo igni applicato frigidior e, quia in parte supe-
riori: q. Experiendum hoc sicut et alia quib ppxima, qe oportet, solus
probant, agens operari potest in subiectis distantibus distantia superaddi, in distantia
l. ita dicitur, quod aqua in lebetis e subiectis calidior, et frigidior in fundo, quia
calidior ut potest lebetis suauis effectus; frigidior ut potest ex alio in parte subiectis.

265

Dices 2: Potest agens da didus inditit, quia in ppximo operari. q. Ind-
patet in sole, qui magis in firmis, quia medias agens ne oportet calidior, magis
parietes, quia in inter, potest agens, dicitur, quod sol magis calidior, et in firmis,
quib medius, quia radiorum reflexio, quia tunc duplicatur in calidior, ad in firmis,
in ad medius agens, ppxentia. Calidior etia magis parietes, quia agens, quia con-
pus opacuy aptius calores recipit, et sentit, quia diaphanum.

Cap 6° finis

De causis per Accidens.

266

Ut causa per se operatur potest, in ea causa per accidens dicitur, quia
ppxentia intentionis effectus consequitur, est etia ppx: causis, fortuna, et labur.
De fortuna, et casu actus e in dicitur, huius ita dicitur: ordinatio cau-
saru secundary ad effectus a Deo ppxentia. Huius ordinatio l. accipitur ex parte
Dei ordinantib; et dicitur ppxentia; huius, parte creaturaru, ad fines a Deo
intentionis ordinantibus, et factus dicitur, inde dicitur: Ppxentia e ratio
ordinis rexy in huius, huius autem e ipsa ordo rexy in ppxentia a Deo ppxi-
gentia.

De ppxentia a

267

De affectionibus primariis corporis naturalis.

Complexus actuum primariis corporis naturalis, cum ad eundem huius e
de euidem ppxentia tractatio. Ppxentia autem corporis naturalis
magnitudine, in extensione, in durabilitate, etia, figura, motu, et quib con-
tinentibus. De extensione, et durabilitate, nec in de dicitur, quia in huius
motibus egimus; sed nil omnino de figura, et situ etia in ppxentia in mu-
tadabimus. Deiz de motu, et quib tractationis faciemus.

Cap 6° finis

De figura et situ corporis naturalis.

268

Figura, ut sicut diximus, e ppxentia corporis terminatio, cuy ambitu tota
corporis substantia continetur. Figura in corpore duplicis e generis: alia in-
minimay e figurae dicitur; alia interior, q. ppxentia no minime dicitur, cor figuratio;
interquod hoc e dicitur, quod ta mutari potest, quia corpus inditit, natura
natura, in huius 2a. Val etia de situ no tendit, e, nay ut e q. dicitur, figura corporis
essentia, ita etia e quidam sicut ppxentia conservande nature corporis, necessa-
us. Sitay etia no tendit, corporis dicitur, ppxentia, ppxentia huius dicitur, nay

26

270

272

272

273

274

nam ex divedendo partibus sicut fit, ut et potentia mobens augetur, et corporis mobilis immutata restatentia.

269 Sed et ad corporum stabilitatem multum confectum, nuli dubium esse debet. Comperitur enim, solus corpus gravitate prolabi, cuius linea directionis extra eius radium excedit, quod si linea directionis extra eius radium non exeat, corpus licet in clinatu fixum, semper in sua radii consistet. Est autem linea directionis, linea recta, quae a gravitate centro ad centrum gravitatis pergitur. Porro centrum gravitatis est linea, quoniam magis ad terram omnia gravia mutantur. Centrum autem gravitatis intelligitur punctum, in quo libet gravi corpore, positis, per quod si suspendatur corpus, erit pariter, equalis utriusque ponderis, siue sunt inaequalibus: ut si baculus medius sui parte sit tendens, atque infra sit huius pars, si in equalibus, centrum gravitatis est extra punctum huius, unde suspenditur.

270 Hoc centrum gravitatis, cui corpus est homogeneum, quod incidit, autem centro extensionis corporis. Ius nomine intelligitur punctum, sive medium, quod in corpore a singulis superficie punctis ex equalitate. At si corpus non sit huiusmodi homogeneum, tunc centrum gravitatis et extensionis non quomodo in corpore, sed centrum extensionis erit in puncto medio corporis: Centrum vero gravitatis erit ad centrum extensionis, pariter, quae gravitas fuerit. Quod si globus sit huiusmodi homogeneus, sicut est, punctum huiusmodi medium, quod est centrum extensionis, globi, erit etiam centrum gravitatis: sicut si media pars globi sit ferrea, et altera plumbea, centrum extensionis erit globi punctum medium, at centrum gravitatis in parte plumbea, ut pote graviori, quoniam erit.

800

271 Cuius corpora gravia deorsum tendunt, eorum decemur per quasdam lineas, cuius centrum gravitatis in situ descenditur, quae dicitur vocatur linea directionis, cuius linea haec extra radii corporis non excedit, corpus consistit: si autem exeat, corpus deorsum tendit, unde hoc quasi principium pro stabilitate, et advectionem summi potest: Corpus grave nunquam decedit, nisi per huiusmodi centrum decidat: non potest autem centrum huiusmodi decidit, quando corpus in plano sit collocatum, ut linea directionis intra huiusmodi radii terminis concludatur.

272 Ex quibus per lineam coliquitatem. Item, nullus est ruine periculum in tuisibus, quae dicitur, pulsantur, tamquam se vehementer quatuntur, dum modo linea directionis lapidum, ex quibus constat, extra parietis radium non excedat. Dumque homines, proceras animalia ambulare, si stare nituntur, linea directionis intra corpus radium descendat, necesse est, secus deorsum tendit, ad dextram. Item, si quis in spatio, in quo quidam spatio deambulet, quo tota seorsum planities excipitur, in eoque abis declinabit, quoniam linea directionis extra funis latitudinem, facile excurret: nam corpora, quo latiores habent bases, hoc stant firmius, et quo eas habent angustiores, hoc facilius decidunt. Sed de his plurimas solas, neque enim est tempus omnia referre, quae ex figura, et virtute decurrunt phenomenia.

Capitulum 2m De Soluto

273 Celeberrimum est inter Aristotelicas definitio motus: Actus entis in potentia prout in potentia. Quae definitio ut intelligatur, notandum, quod dicitur, entis est in potentia, sicut, ut aqua frigida est in potentia ad calorem, quod dicitur, est in actu, ut aqua calida est in ipso actu caloris, quod dicitur, est in actu, pariter in potentia, ut aqua, quae calefit, est in actu calefactionis, et in potentia ad calorem habendum, et sicut mobile est: Unde motus dicitur definitus: Actus entis in potentia, prout in potentia. Quod dicitur, motus est actus, sive perfectio entis in potentia, id est entis mobilis, nam mobile ut tale est in potentia, quod ad actum reducitur per motum. Prout in potentia, sive quatenus mobile tendit ad perfectionem, perfectiones: quia quando res mobile est in via ad perfectionem habendam, ut dicitur, aqua calefit, in via est ad calorem: aliud enim est aqua calefacta, aliud caliditas est.

274 In omni autem mutatione in motu et terminus a quo, et terminus ad quem, sicut ex parte, huius terminus, sicut motus species distincta. Haec est mutatio a non esse ad esse, sicut autem Aristoteles a non subiecto ad subiectum, et dicitur generatio. Haec est generatio a non esse ad esse, sicut a subiecto ad non subiectum, et dicitur corruptio. Haec est mutatio ab esse ad esse, quod motus prout Aristoteles vocatur, et in se species distribuitur: haec est motus a loco in locum, et dicitur motus localis. Haec a qualitate in qualitates, et vocatur al-

scilicet si in locis iniformis fuerit duplo. l. triplo maior & ext. spatio eodem tem-
pore decem p[er] duplo l. triplo minor & ac proinde velocitates non dicte ut. spatio
cuncta autem si mareat idem spatium, existente velocitate duplo l. triplo majori &
ext. tempus duplo, l. triplo minoris & ideoq[ue] velocitates sunt reciproce ut temp[or]a

281. His autem premisis facile intelligitur, quod si quantitas motus: sicut in
aliud e[st] quas aggregatus, seu summa omnium velocitatum, partium materiam, quate-
n[is] evidens e[st] quantitates motus e[st] productus ex numero partium, & de equantida-
te materiam in velocitate. Unde quantitates materiam sunt in ratione reciproca & sp[ati]o
t[em]p[or]is, aut spatiorum. Hinc si duo corpora equalia habeant materiam, et equalis velo-
citate moterantur, equalia habeant motus quantitates, necesse e[st] ut si alterius
duplo celerius altero moterantur, duplo etiam habeat motus maiorem quantitates.
Similiter: si duo corpora equali velocitate ferantur, et alterius alterius duplus,
l. triplus, id quod duplus, l. triplus e[st] tripliciter etiam, l. tripliciter motus quantitates e[st] tri-
pliciter.

282. Et in clavis una regula, ut quantitas motus in uno corpore comparate ad
aliud, de sp[ati]o valeat. Sic si multiplices velocitates per corporum moles, productus
dabit ubi quantitates motus: sicut in corpore librae, quod tres habeat gradus
velocitatis. Si etiam gradus librae, quod cuius e[st] idem gradus, quod ad motus, moterantur:
sane si triplex per duas libras multiplices habeat 6 gradus quantitates motus pro
l. corpore, similiter, si triplex per l. libras multiplices habeat 6 libras
2. Hinc etiam facile aperiet, quod si certis necesse ratio e[st] ut corpus librale in
tra minutis inius hore ad 50 pedes projiciat, eadem vis duplicata e[st] ut
idem corpus ad 100 pedes intra idem tempus projiciat. Aut similiter: si in tra mi-
nuta corpus librale ad 50 pedes projiciat, sane corpus librale eadem vis ad 20
pedes intra idem tempus projiciat.

283. At hoc principis fundamentis totius statice, q[ue] circa reus pondera
occupatur, vis ad equilibrium perducendis ad laborat. Idcirco, quod quantitas mo-
tus ex massa, et velocitate corporis extinetur, necesse vis uterque, quod si duo cor-
pora pondera equalia in equalibus distantis ponantur, ambo sint in equilibrio,
sive alterius ab altero n[on] aboletur, cui n[on] vis e[st] plus motus in uno, quia in altero,
ut q[ue] equalitate distant ab axe, distantia enim a fulcro velocitati motus equi-
valent.

284. Si si duo corpora pondera inequalia in altera romana ponantur, si ex gradus
fuerint in ratione reciproca ponderis, et velocitatis, id e[st] si quantitas motus alterius
vincit mole, tantus ab altero velocitate, aut distantia a puncto fixo vincatur,
ea erunt in equilibrio, quia equalis e[st] in utroq[ue] corpore vis ad agendum, et resistendum,
cuius vis a motu dependeat, l. a causis motus, q[ue] in utroq[ue] corpore sunt e[st] e[st].

285. Si ad libellum statica romana (figura h[ic]) ore circulo l. tra puncto suspen-
sionis B sustinetur, et ex incino C, qui tra libra a puncto suspensionis dis-
tat, corpus l. librarum pendet, ex puncto autem H, quod libras l. distat ab
eodem suspensionis puncto, corpus librale dependet: ea sane corpora in equi-
libro erunt, quia quantitas corpus l. librarum vincit mole corpus inius libras, tan-
tus ab isto vincatur velocitate, seu distantia a puncto suspensionis. At si corpus libra-
le ad extremum brachii statet D magis accedat, tra ubi l. vis distantia a puncto
suspensionis distantia alterius corporis magis superaret, quia ipsius moles vincat
tra ab alterius mole, tunc corpus librale deprimetur, et alterius l. librarum co-
lectur.

286. Et quibus colligit: quod si manus l. digito brachii statica in puncto H tra de
premetur, q[ue] inius libras pondus superaret, corpus duodentes ex alto l. tra in
superabilem, quod si momentis, l. potentia in remotione brachii parte applicata,
facilis corpus illud superet: at si tra in immensius superet, nam quo longius e[st]
brachium, hoc majoris potentia ad illud extrinsecus partes applicata potest: adeo
se punctus in aere h[ic] tra, ex quo abueniendi parte brachii, corpus brachii
us longissime producat, tra vel in aere tenacius est l. ino pendens, facile
me a potentia minima ad extremum brachii applicata moterantur. Quo circa tra
chimedus punctus distantia a puncto fixo in aere postulat, ut tenax moterantur.

De Determinatione Motus

287

De Determinatione Motus

Determinatio motus est illius directio in duas partes, quas in aliis. Indecum est causa motus, alia determinatio eius: nam quantitas motus a vi impellente sumitur, determinatio autem, quod prebetur a motu quo, ut impulsio, et ab aliis causis. Non circa se tenentur, si cuius simile est omne corpus recta movetur, nec hanc determinacionem mutat, nisi quod equas, quod eas directiones immutat. Sic globus, perfecte sphericus, si in aqua vel in humo vel in aere lineariter recte descendet, sepius autem contingit, et corpora, quae recta moverentur, in circulari lineariter delectantur, quod quia nimium circumstantia corpora obstant: ut si quis factu laborem plures circuli describuntur in aqua, aqua a loco suo pellitur, recta moveri dicitur, sed aqua circum se obstat, idcirco cogitur in aere. Cuius ita corpus in duas partes potest, quas in aliis movetur directio hęc dicitur illius motus determinatio.

De Compositione Motus

288 Cuius corpus ab una eademque causa impellitur, et ad unum locum tendit, motus eius est simplex. Motus enim simpliciter vocamus eum, quo corpus ab una eademque causa impulsus ab uno puncto tendit in aliud, et in duas lineas, si bene consideramus, in suo motu describitur. Atque dicitur, si plures cause in unum idcirco mobile in duobus partibus in aere conantur, motus corporis est ad id compositus. Motus namque compositus hic est, in quo plures determinationes inveniuntur, quibus motus respondere debet.

289 Sit exemplum, si quis flumen trajicere velit ab A (Hauria) in B (Pons). D. et equaliter ab impetu profluens aquae ab impetu in F, motus eius est compositus, quia duplites habet determinationes, si videlicet exiit motus ex A, quibus motus respondere debet, altera, quae a vi propria exitus, altera, quae a vi fluminis. Quo autem motus respondere pariter motus, nec rectas lineas, nec A. D. tenentur, sed lineas diagonales, scilicet G. in ista dicitur, si potest per viam I momento esset in L, propter viam fluminis eodem quoque momento esset in P. Cuius deo id repugnet, necesse est, ut tunc exeat motu per lineam R, quod perbeat ad G, atque ita momento in 2, 2 in 3, 3 in 4, et 4 in 5.

290 Similiter, si globus a seipso orientatim proficiatur, motu composito movebitur. Nam due sunt vires, quibus subiacere debet, scilicet nimirum accenditur, et propterea gravitas, sic determinat ad motum orientalem, et ad scopum dirigit: nec videtur deorsum, et ad motum perpendiculariter inclinatur.

291 Denique hic potest reddi ratio, cur globus, qui est summo mali, a pedibus nabis in aere, semper ad pedes mali deciderit, quatenus celestitate moveatur nabis, quia nimirum globus motu composito movebitur. Pone enim nabis a parte A (Figura 2a) in E, exoriens orientatim, ac globus simul a summo mali A decursum, in B. Sane globus duplites motus movebitur, uno communi, et orientali, qui a nabi in partem, altero perpendiculari, qui a propria gravitate exitus, qui a nabi in partem, cuius tamen motus deorsum non est equalis, sed exitus, atque ita globus motu composito agitatus per diagonales, scilicet G, sic feretur, ut pedes mali nunquam deserat. Cuius enim malus ad B perbeat, globus exit in 2, cuius ad C nabis delat, fuerit globus exit in 3.

292 Imo si a pede mali sagitta suavis emiseris, quantumvis celestitate movebitur nabis, sagitta ad pedes mali recidet, nec eius nunquam deserat. Quod duplici motu feratur, uno communi et orientali, quod a nabi in partem, altero suavis, qui ab arcu in partem, cuius tamen motus deorsum non est equalis, sed per numeros imparios a celestitate, ut postea dicemus, globus, aut sagitta in recta lineam A G, sed curvatur in B, quod parabola dicitur, describitur.

De Reflexione Motus

293 Reflexio motus definitur, regressus corporis mobilis resiliens ex alio corpore, quod per se videtur non potest, sicut cum pila in pariete impingit, et regressit, quod motus dicitur reflexio. Corpus autem, quod est a parte reflexio nis in motu, si impingit in alio perpendiculariter, obligatur: si in, tunc per eandem lineam resiliet, aut reflectet, cuius enim perpendiculari descenderi omnes eius partes in similitudinem premanitur, nulla ex ratio ut in partibus lineas, quas alias in regressu describitur. Sic cum pila in eodem planis per

polity secundus lineas perpendicularares impellitur, secundus eandem
neax, & pcedit. At si corpus in alia superficie oblique incidat, tunc ex al-
tra parte reflectet, et eandem inclinationem in superficie retinet.

221. Sciendus magis e, quod cum corpus in superficie aliqua oblique impellitur,
intelligitur duas angulos describere, alterum cum incidit, alterum cum reflectitur, quo-
rum primum dicitur angulus incidentie, secundus angulus reflexionis. Et
cum pilla secundus lineas obliquas ABC (figura 3a) in superficie C. inci-
dit, et frict angulus incidentie ABC minor est recto ACB: Cuius non recedit
estit angulus reflexionis EF. Et quales angulo incidentie. Quod deo
corpora ad equales angulos incident, et reflectant, et patet ex experientia. Et
cum fluxit lapillos planos in stagnantis aque superficie oblique incidunt,
cum eadem fere obliquitate, et inclinatione resiliunt, quae incidunt. Et quod
etiam cum vite dispendio ex parte dicuntur in nudi, cum tormenta in ea in litore
probaerentur; nam a globulis plumbis in aqua reflexis sunt occisi.

222. Huius autem ratio facile percipitur, si concipiatur corpus sphericum oblique incide-
re super planum solidum, et elasticum I. K. (figura 4a). Partes enim plani in mo-
bilis compressi, primo de compressione non resistunt, nisi velocitate motus com-
muni minuerent, quo magis ipse comprimuntur; unde contingit, ut cum plures
prehese fuerint, motus ipsius extinguant; et hinc ortus linea obliqua I. L, qua
centrum mobilis describit; qua propter, si praeclusus I. planus solidus terminaret,
tunc corpus sphericum proculdubio excurreret per lineam I. K, et contra eius
paralelam describeret L. K.

223. At partes superficiei praemi non possunt, quia corpus sphericum non tam impune
to, sed per quasdam superficies attingant. Quare cum successe resiliant eo
ordine, quo fuerant compressae sequitur: Si quod corpus esphericum eandem
recipiat quantitate; motus, quae prius inter comprimendum superficie par-
tes amiserat, quoniam equali recititur impulsu, quo in praedicta fuerat
partium compressio. Si corpus esphericum resilit per lineas obliquas I. E.
(figura 5a) lineae incidentie similes, quia partes compressae, ut status pri-
mus acquirant, posteriores globi partes impellit, et velocitate impurment,
quae acceleratur a puncto I. E. ad E. eo fere modo, quo retardata fuit a
puncto I. A. ad I. quod fit ut angulus incidentie I. E. E. E. equalis s angulo
reflexionis I. E. E.

224. Explicatur autem: Motus globi per F. V. ita se habet, ac si ex duplici mo-
tu esset compositus; perpendiculaxi per F. S, et horizontali per F. V, adeo ut
corpus per F. V. oblique descendens, concipiatur a duplici potentia moveri,
inter quarum potentiarum vires eadem experiat, propterea, quae inter lineas
F. S. F. V. quae lineae describerentur. Cuius corpus attingit punctum I. in
superficie V. I. iprius motus in alius oporitur, et equalis mutatur per lineam
I. S. ratione assignata in experientia praecedenti.

225. Ita sane accidere, si corpora collidentia perfecte elastica forent; sed cum
resilia non sint angulus reflexionis, resiliens inaequalis e angulo incidentie.
V. quia tunc corpus collidens, quae superficie resiliens perfectum non habent ela-
sticitate; unde reactio non e completa. Si quia propterea gravitas corporis sphaeri
velocitate motus necessario minuit, cum resilit, at cum incidit acceleratur, in-
dego a termino lineae, quae motus reflexus exigit, aliquantulum recedit.

De Refractione Motus.

226. Refractio contingit, cum corpus ab uno liquido in aliud diversae rationis mixtum, ipsius
dividit, ac penetrat. Tunc magis motus corporis refringitur, sive e linea recta, quae in
tebat, accedit, et aliam subit determinationem, quae refractione dicitur. Unde refractione
describitur. Reflexio motus, quae corpus mobile ob majorum, minorum de liquidis
oblique subit, resiliens, a recta quae consistebat, lineae deflectit. Hinc ad refractiones
duo requiruntur: quod ab uno liquido corpus transiret in aliud diversae rationis.

2, quod corpus liquidum de vi recte obliqua subeat. Nam si perpendiculariter incidat, et inflectat, non recte tendet, sed recte tendet.

300 Sit exemplum si corpus F (figura 6a) ab aere in aqua perpendiculariter incidat, haec in puncto B penetrare incipiat, recta via ad C ascendit, quia cuius partes aere omnes ex parte equaliter resistunt motu corporis F, non emittit, cum in aqua potius partes, quas in aere deflectat, ut si corpus est (figura 7a) et huius aere in aqua oblique incidat, sed cuius recta via tendere debuit, et in G respingitur, et recedendo a linea perpendiculari sic deflectet in H: quod si ex puncto D (figura 8a) procederet, et in G rasset in aere, non recte tenderet in G, sed accedendo ad lineam perpendicularitatis deflectisset in A.

301 Et ratio est quia corpus dicitur (figura 9a) eo semper proxius debet, huius minoris resistuntia cuius si maior aere, quas aere resistuntia, duas partes emittit sphaeris anterioribus et posterioribus in puncto B diffinitiores inveniunt in medio ab aere ex parte superioris, quas ex altera parte: duas eius aquas attingent punctus R, maiorem inveniunt resistuntiam, quas punctus J, quod ad eum attingit, solus aere, unde equaliter dependit, centum est, necessario deflectit, unde in directione S J, eo quod maior exit inflectio, quo minor si velocitas mobilis: si maior corpus est, et aqua, et aere infinita velocitate repellat, nulla tunc esset differentia inter obliqua resistuntia, quae quidem nulla essent, hanc in finite parte.

302 Sed ratio supposito quod corpus F (figura 10a) ex aqua emerget, punctus illud est, prius quas punctus D aere subeat: unde contraria ratione in G deflectet, et ad perpendicularitatem accedendo, in H contendet. Et si pars corporis est, (figura 11a) ab aere aqua multo minor esset, quas ex parte aere, per se hanc, et cessus resistuntia, quas ex parte aere ex parte aere, tanquam punctus, huius hanc est impediens in excessu mobilis superioris tempore, ut mobile proxius calidus per aere, huius minor resistuntia, et huius quidem progressus dicitur reflectio.

Capitulum

De Causa Motus Localis

Circa motus opiniones hanc opinantur philosophi. Sicut qui iudicant, motus non a creaturis proficisci, sed a solo Deo, qui certis motus quantitates ab inhomine impendit, eandem in mundo consistit. Alii asserunt, prehese inibere creatura in te, in gentibus, quae ordinationem Dei parentem, per resolutionem et hanc, et te resistere huius, perpeluo motus sustentent. Alii denique alia opinantur.

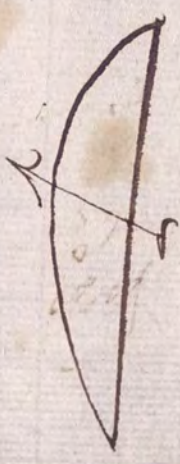
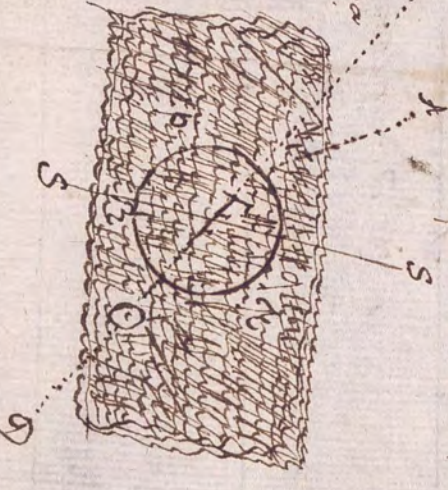
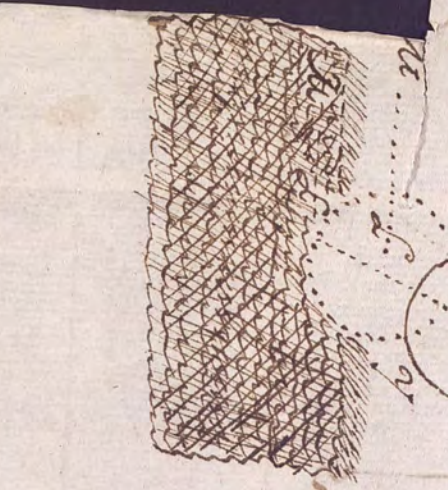
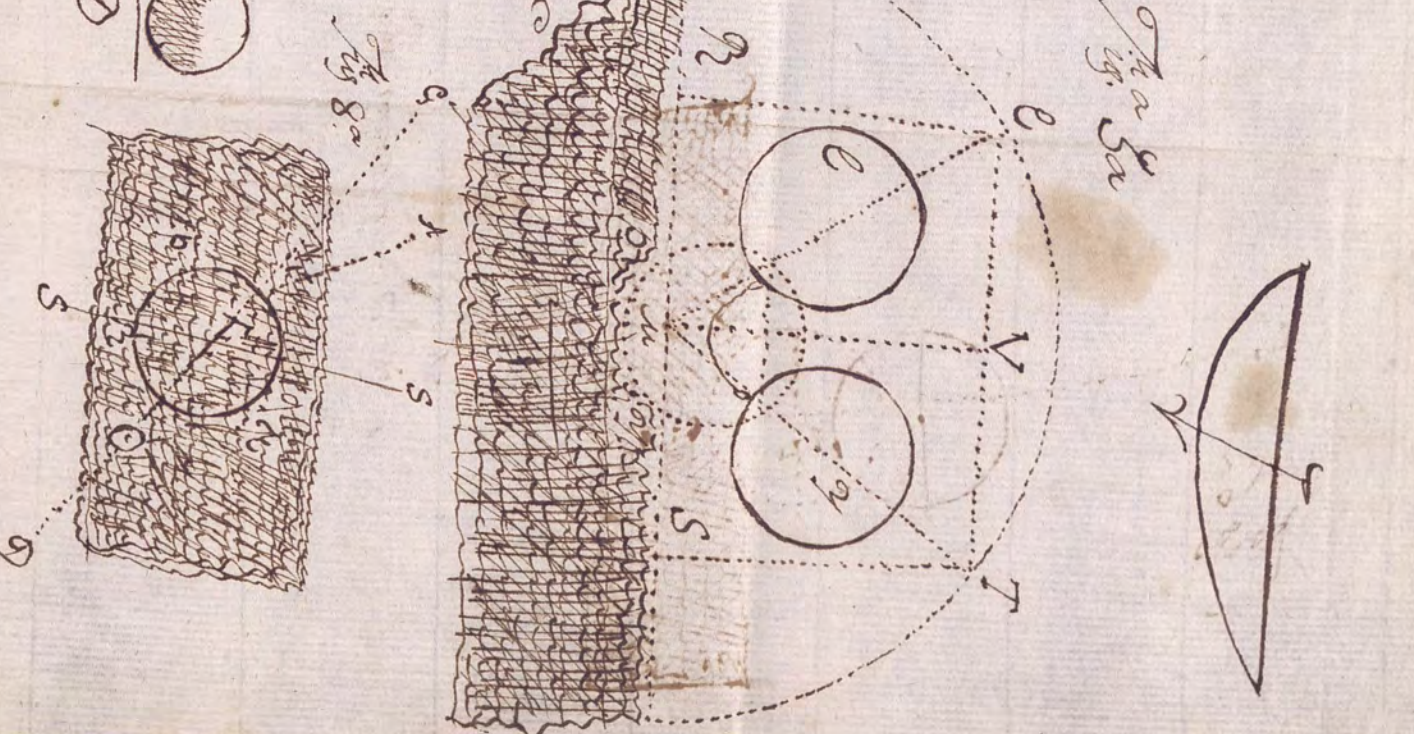
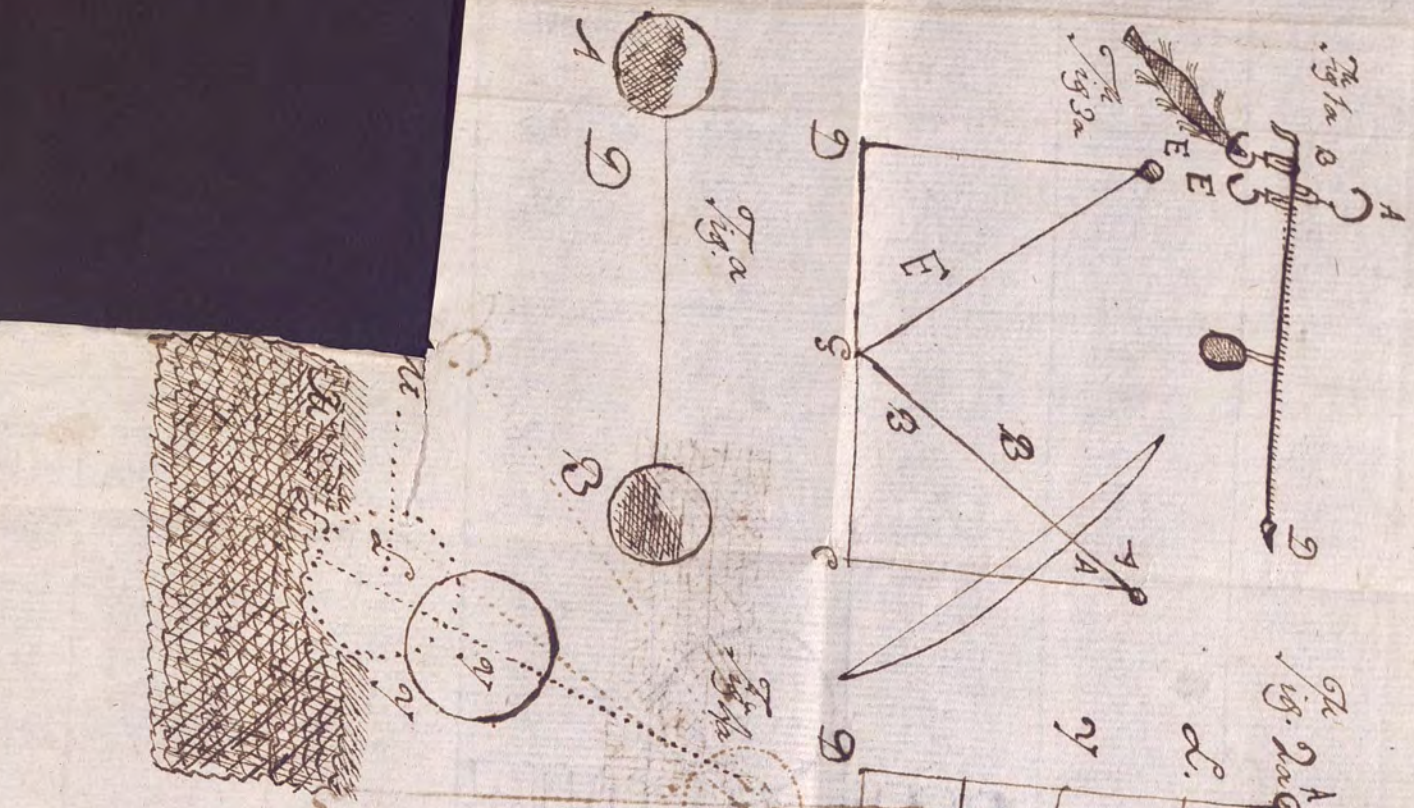
303 Solus hac in re illud tanquam certum superandum videtur, tam motus originem a solo Deo esse concordat, nec enim in se, et numero causarum, sive mobentium, sive mobilium in similibus ab aere hanc, ideo aliqua de his causa est constitutenda, quae omnia movent, et a nullo moventur, et haec est Deus. Huius etiam pro compertot habemus, quod preter causas hanc admittit quod debet aliqua creatura causa, quae motus in corporibus proxime producat. Genus autem, si haec proxima causa cuius motus in corpore, non aliter melius explicabimus, quas se singulis motus generibus singulas causas examemus.

Capitulum

De Causa Motus Continuati

304 Manifestum est motus corporibus semel in praesens, non continuo extinguitur, sed tandiu permanet, quandiu ab aliqua causa non destruitur. Sed genus si huius motus continuati causa, sive quid in lapide projecto, in sapientia emissa motus, hanc captus continet, res obscurissima est. An forte existimat, motus continuati causas esse recessus aere, scilicet eius lapis projectus, partes anteriores aere hanc a lapide compatiuntur, et circumdant motu ad partes lapidis, postea aere hanc accedere, quae deinde illud recessus, eo hanc a te non continuo ignibus hanc atque hanc motus tandiu perhibent, quandiu aere recessus hanc, hanc a quibus hanc hanc hanc, hanc ab aliis causis non superantur.

305 Sed haec opinio facile impugnatur. Si sic: motus continuatus recessus hanc aere hanc continuo motu lapidis ostendit, nisi enim lapis moventur, aere ex parte anteriori, in posterioribus recessus non potest, partes autem aere hanc a lapide motus superantur hanc habere, nequeunt nec duas ut impellant, deus nec ut lapsus

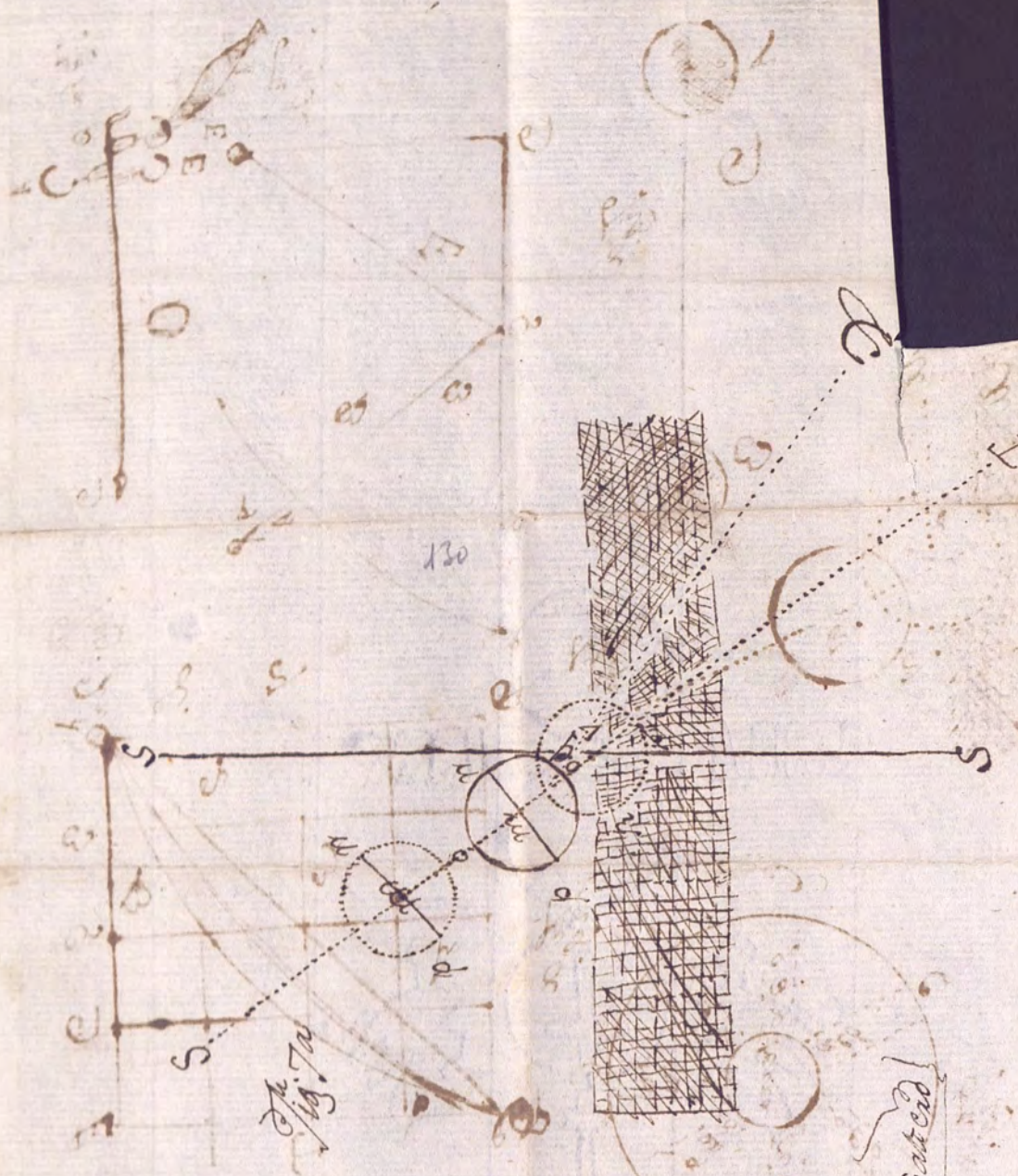

Fig. 7a

Fig 6a

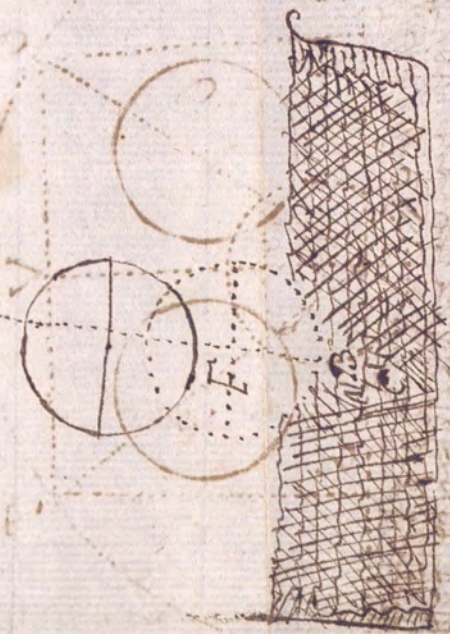

Fig 5a. m. l. o. d. i. m. d. o. c. e. r. i. n. a. t. e. r. d.

Lapides sustinentur. Deinde: ipse Aristoteles docet, nunquam a motu cessare, ut corpus, quod in vacuum motu dicitur: at in vacuum fingi non potest aeris recurrentis impetus. Denique: si sagitte emise lana ad unum, lana post emissam sagittam fluctare, extenditur, videtur: quod si aer a retro recurrentis motus continuaret, lana fluctare non posset, sed sagitte emise in partem mentis aeris adereret.

307 His de causis recentiores aliqui ad elaterium aeris confugerunt, et dicunt, quod ibi lapis propulsetur, aer, qui est ad eum, ita dilatatur ut eadem alios partes impingat. non aliter ac globus in tubo longo positus de loco eodem motu acquirit eum aere. Ex ore ex sufflato impulsetur. Sed neque haec opinio placet: nam aeris recurrentis vis minor est, quam impetus verbi, sed verus lapis neque impellere potest, neque in aere sustineri. Ex emplur autem, per aerem a seclat: nam ad lapidem in aere est bearno bellum, non tantum est compressio aeris, quantum eadem tenet in tubo in cluso. In

308 Despicit etiam Epicuri, et Democriti opinio. Hi enim a sexu, nec dicitur quos spiritus mobiles a mobente in corpus projectus transire, et illud tandem impellere, quando eadem adhaerent. Nam quid est quod spiritus simili a manu in lapides projectus, translatis motus continent? Perenda

309 Ergo ita alia dicitur similior causa motus continuati, et haec alia esse non potest, quam impetus a propiciente rei projecte impressus. Atque illud quidem experientia constat, quod si corpus simul cum alio mobente eodem motu, et impetu feratur simul cum illo: si eodem impetu et motu feruntur nabis et homines, qui dehorantur in nabi: unde si nabis celerrime acta forte in aera, impingit, homines in antea, per nabi, feruntur, et ut plerumque cadunt, eo quia impetus a nabi impressus non illico in eis extinguitur. Cuiusmodi corpus alteri non confertur, nec eodem impetu simul cum alio fertur, sed consequitur, ut si ab illo separaretur, eundem impetum sibi impressum retineat, a quo, et ad motum continuaretur, et ad se ipsum oppositus dirigatur.

310 His illud tradidit, plurima a seclat posuit, quae indices obsex sumus, sed hoc non sufficit: longius scilicet a nobis lapides, propici, cuius antea manus recedat, motu mobentur, quos si innotam manu lapides emittamus, quia nempe manus est impetus, qui in eo casu lapidi imprimetur. Causa igitur motus continuati est impetus a propiciente rei projecte impressus, qui quidem tandem in mobili, per se beclat, quando ab alia causa non destruitur, nisi enim se ipsum destruit.

311 Oppones: Motus lapidi impressus non est causa motus eius continuati, sed impetus ille nil aliud est videtur, quam motus lapidi impressus, quid enim aliud est impetus, quam motus, videtur: impetus non est cuius motus confunditur, nam saepe in corpore est impetus, nec tamen in eo est motus, ut cuius pars contra torrentes innotitur, aut cuius hoo ingens pondus mobere, facta conatur: impetus igitur non est ad motum, non motus ipse: quando autem impingitur mobili, quando vero non impingitur. Dices: Percutit motu perijt impetus. Sto. sed hoc ideo est, quod motus ab eadem causa extinguitur a qua impetus perijt, aut impeditur. Peres: quid nam est impetus iste? Communiter respondetur, esse qualitatem quaedam a mobili distat, quid autem haec qualitas est, ego sane non assequor.

Capitulum De Motu elastico, eiusque Causis.

312 Motus elasticus est, quo corpus mobente pressum, in partem, statim restituitur. unde est elaterium, seu vis elastica ea est, qua corporis partes compressae resiliunt, et status pristinum acquiunt. Motus elasticus

elasticius explicita contingit: huius corpus si roborat & presus si
se mota se extepondit: ut cui aere presus se explicat. 2. Cui corpus si
sensu se reducit, ut cui corda tenax ad minores longitudines, si se
motu reducitur. 3. Cui corpus si inflexus se erigit, ut cui ramus
in raris inflexus, si se mota erigitur. Atque, ut corpus si elasticus, duo
requiruntur: et quod premi possit, et in status pristinus restitui.

325. Ex quibus haec duo colliges: Imo, corpus omnino inflexibile, ut est alho-
mus & primum elasticus careere, quia flexi sibi premi non potest. 2. Imo,
corpus perfecte fluidum, quod cuiusque figure sibi aptum, et nullius tenax, ut
a Cartesio ingitur sua materia primi elementi, omni etiam elasticus desti-
tutus esse, quia ut preter naturam premi, ita praesus resistere nequit. Cor-
pus quod elasticus, ita esse debet flexibile, ut simul habeat rigorem et tenax
tenax, quia et figure suae tenax, et amissam recuperare possit.

326. Vis elastica in corporibus reperiri conspicitur. At generis eius origo
vix definiti potest. Cartesius eam a materia effluere per corporis poros,
fluente desumit: quod hoc exemplo declarat: Cui globus ebulliens in
parimentis decidit, partes in quibus fit contactus complurantur, et conse-
quenter materia subtilis vis constringuntur. Dilata vero subtilis, ut liberi-
us fluat, eas aere vias penetrando dilatare conatur: quod perfecto conse-
qui non potest nisi aut parimentum removeat, aut vias eius efficit globus:
Cuius autem facilius sibi globus atolere, quam parimentum removere, ideo glo-
bus atollit, et eius partes compressas in pristinum statum rebocat.

327. Alii vis elastica ex pondere aeris accersunt: ex eadem quippe causa ela-
sticus ortus, et corporis firmitas, ut enim elasticus est ea vis, qua partes
corporis si ducte colliguntur: Ita corporis firmitas est ea vis, qua corpus par-
tibus divisioni resistit: Atque, eademque vis et partes corporis separationi resis-
tunt, et si ducte colliguntur: eadem igitur est firmitatis, et elastici causa
in corporibus: nam firmitatis causa exterior alia non est, quam subtilis, et incur-
rentis aeris pondus: quod etiam elastici.

328. Denique sunt, qui vis elastica corporum ab aere in poris eorum incluso
desumunt: aeris vero elasticius ingenitus ipsi acciunt. Hoc postremum
inde probant, quod nulla appareat causa extrinseca, qua presus aer dilata-
ri possit, quandoquidem presus aer se se dilatare non potest, nisi corporis ambi-
entia premat, quo quidem impetu agit potius in ista, quam in ista. Imo
autem ita declarant: aer in corporum poris inclusus est causa sufficiens ela-
stici, quod in eodem conspicimus: Cuius enim aeris vis inflectitur, poris illius in
superficie convegia dilatantur, et constringuntur in contraria, aer proinde
in illis extenditur, premitur in istis: quod si vis amoveat, aer se se, et aeris ad
pristinum statum redocatur. Ita evidens Ponderis.

329. Sed haec mihi sane non probantur: nam si vis elastica est aeri ingenda, quid non
etiam ceteris corporibus? Nec verum est, vis elastica non posse aeri ab extrinseco combe-
nere, cuiusmodi sibi materia aere subtilior, quae ejus poros penetrando, motus elasticius
causare possit. At res haec, ut alii pensati tales ejusmodi sunt, ut vix animo
comprehendi possint. Quare s. =

Cap. 8. m.

328. De causa motus Reflexi.

Corpus dicitur cuius impetu hibratus, dicitur alteri dicitur alidit, reflexe
docet corporentia. Cartesius, ac plerumque ceteri eundem impetum, et
motum in reflexione corporis se manere, solasque proinde determinatio nem

1325
motus variari. Nos vero probabilius iudicamus. qd in reflexione motus em-
pulsivo quoquoq; impetus ab elastico corpore, aut ne. Peri, aut reflectente, aut
aut denuq; productus. P. b. motus, et impetus destructiva a corpore occurrere de q;
necesse e motus in reflexione produci. P. a. Corpus occurrens hoc minuit mo-
tus corpore projecti, quo magis resistit: hinc enim e, ut corpus diutius impuro
aere. Penatur, quas in vaporibus pleno: minori impetu in aqua, quas in aere,
et si corpus omnino resistat, omnino motus perimet; atq; ad eo modum
resistit, nisi aliq; ei motus, et impetus tribueret.

319. 2a Pars: Nam cum corpus durum alteri duro colliditur, et a co-
lisione partes h. alterutrum, h. alterutroq; comprimuntur, ab con-
presse, si elastica mor. e. restitunt eadem vi qua prece, fue-
rant, atq; ita projectus repellunt nobis motu et impetu in ea
producto. Id experire licet ad sensum. Si supra corda excudat
acte dimiseris pilas eburneas, cerne, et lam de pumice directo
in ipse chorda, sed mor per actorio impetu corda, si elastica
se restituerit, atq; vicisim pilas suas repelere ad eandem ferre al-
titudinem.

320
Confirmatur: Motus reflexus in his solum corporibus locum
habet, qd si elastica possent: In quibus vero aut nulla e aut seg-
nior, nulla videtur e, aut segnis resilitio. Ita q; calibis temperatis
viz elastice acquirit majoris, et in incidens decedens alius re-
flectitur: neq; aliud sperit temperatura, quas duricie, et lateri
augmentis. Hinc plumbus viz. reflexus, et primitiva figuram
non recuperat; sed q; semel impusa e, eadem manet. Unde, qd ne
reflectitur corpora, ut folliculus aere impletus, figuram mutat,
sed eadem in his mor restituitur.

321
Sed Argues: Veri simile n e, duris, immo lapides inflecti, et
percuantur, qd. Ita q; cuius oporitur hoc experimento comp-
robatur. Si globus eburneus in incidens vero vitreum demittat,
et globus vitreus ita resiliet, ut in incide, vestigium suum relinquat, qd
quidem hoc magis futurus e, quo in altiore loco emittatur glo-
bus; at bestigium illud imprimi nequit, nisi si parte vitreus compla-
nenter, si enim globus perfecte specius remaneret, n nisi in
puncto incidens tangeret.

322
Dices: Quid e, qd complanatio illa n percipitur. R. qd partes
et lobi compressi, si eorum elastica citissime taceantur, et Reponer-
e, ne durissima corpora, si elastice careant, indices colura n resi-
liant. R. ita patet: et nulus iniquiter durus apud nos corpus e,
omni elastice destitutus, valde, eo quod parte eorum prece, se resti-
quant, qd minus n e, ad resilitioes.

Corpora in se ipsa ut passiva habentur, sed respectu aliorum
ingra incurrunt, ut activa considerantur, atq; in ea accipiuntur motus
suis, in partem omniumque est. Quia autem ratione corpo-
ra in alia operentur, id nisi attenda max. obervatione de lege
poss. Causa eius, primum hanc in re viam, eorum cuit in gemi sui
atq; in fundamentali loco, primum sit, Deus certus, mate, et motu
quantitates, sic producat, ut eadem, semper in tota mate perse-
beat, neq; augetur, neq; minuitur. Et hoc fundamento
tra infert max. leges. 1a: Corpus omne in eo statu permanet
in quo semel positus e, donec alio corpus occurrat de suo statu
deiciatur: atq; inde colligit, qd corpus quiescens, semper qui-
escet nisi aliunde motus accipiat. qd etiam motus, semper
motus, sit, nunquam quietus, nisi qd in qd motus, sit.

2a: Corpus qd motus recta motus, nisi corpus occu-
su in eorum atq; compellatur. Cuius legis ea ratio, a legi po-
test, qd max. simplicissima via, et compendiosa progreditur.

3a: Si corpus qd motus, in aliud incurrat, corpus magis in se
ad resistendum, quia illud ad progrediendum, tunc motus suo
retento in oppositas partes, resiliet. qd si induribile corpus in-
currat, tunc sui motus amittet, quantum alteri contulerit.

Uas vero cum singulis inveniuntur partes, ita deinceps Deus, ut
mutua collisione alie alie, motus communicent, certis tunc com-
municationi propriis leges, quae ut statuat, corpora omnia du-
rissima, et inflexibilia, qualia certe nulla sunt in rerum natura,
concedat, ea qd inter se, et contulit remota per mentes qua
resistibus, sensibilibus, et aliis quibusq; corporibus impediret
et, quibus max. leges n. nil turbat, se sibi videbantur.

Præmitte deinde: Tribus modis fieri posse duorum corpo-
rum percussione: Nam 1. ambo ex oppositis partibus, sibi in multo
incurant, 1. unus impingit in alterum in motu: 1. demum
ambo feruntur in eandem partem, in equali tamen veloci-
tate. Si ambo ex oppositis partibus, incurant, 1. ambo equali
velocitate, et mole feruntur: 1. equalia sunt velocitate, sed mole
inequalia: 1. equalia sunt mole, et inequalia velocitate. Hi 3.
casus tribus, perentibus regulis, exponuntur. 1a. Si
corpora sint equalia, et equali velocitate sibi occurrant, cum
equali celeritate eo inde propea fuerant, reflectentur,
nil enim e, cum motus perant, sed mole de terminatione, max-
tari debent.

327

Qa: Si corpora sint in equalia, et equali velocitate se invicem
 curvant minus reflectetur eorum eadem velocitate, et deinceps
 in eandem partem movebuntur. Sa: Si corpora sunt equalia sed
 in equali celeritate mota, quod tardius incedebat, reflectetur,
 quod autem majori celeritate ferebatur, tardius sui motus alteri
 impediatur, donec ambo simul, et equali celeritate in eandem par-
 tem moveantur.

328

Act: Si in unum corpus in aliud quietus incurrat, scilicet quod minus in
 currit in maius: scilicet maius in minus, scilicet equali in equali. Qui etiam
 si casus expenderitur tribus sequentibus regulis. Prima: Si cor-
 pus minus in maius quietus quantocumque celeritate movea-
 tur, nullus ei motus impediatur, sed in contrariam partem resiliet.

Qa: Si corpus maius in minus quietus impingat tardius mo-
 tus ipsi communicabit, quantum sufficit, ut deinceps equali ce-
 leritate fereatur. Sa: Si corpus equali in equali quietus im-
 pingat, haec sui perit motus multat, resiliet.

329

Si denique duo illa corpora in eandem partem moveantur, scilicet corpus equali ac-
 quiritur ex parte, scilicet minus maius, scilicet maius aequatur minus, quod per collisionis
 modum haec in aequa expendit Cartesius: Si corpus minus velocius
 moveatur, et aequatur maius, ex eorumque velocitatis in uno superet
 ex eorum magnitudinis alterius, tunc corpus minus non nil de suo mo-
 tu dabit maiori, et ambo in eandem partem equali celeritate fereantur.
 Si vero ex eorum velocitatis superaxe non possit ex eorum magnitudinis, tunc
 corpus minus cum omni motu suo post contactum resiliet.

Quid de his Legibus vendicandum? 330

Leges Cartesii, aut supponunt quod admodum est incertum, aut alius de-
 ius naturalium, velatus, quae eius, qui est constitutus, et corpora alterius
 naturae ab his, quae certum, aut demum quod omni experientiae contactum
 est. In id videtur eandem esse motus, quantitates, quae sunt in haec reus ori-
 gine, quae in id est motus, cum nobis quotidie experientia. Deinde,
 quod motus omnis est se rectus, principis Cartesii repugnat: his enim
 videtur Deus naturae corpusculis, immo impresse motus rectus et circu-
 lare, et idcirco naturale est quod a Deo accipit, cum voluntas Dei, ut ipse ait,
 est causa naturae regulae. 331

Præterea eas leges, sicut videtur, corpus motus dicitur alius offendit,
 tantum ei motus impediatur, cum ambo equali celeritate in eandem partem
 quod admodum dubium est nec experientiae ipsi semper contrarium. Denique regulae
 alie circa communicationes motuum, quae falsae sunt in corporibus elasticis,
 quae in molibus, quae in viscosis, ut cuius constabit, qui eorum sequentibus
 committuntur.

Corpora, que sibi mutuo colliduntur, sunt mollia, sive partes habent elasticas destrictas, sive sunt solida, et si elastica preclatiora, corpora sunt mollia, sequentes in collisione veniant regulas. Ita: si corpora mollia sunt equalia, et equali celeritate sibi occurrant post contactus quiescent, sicut etiam, si celeritates sunt ponderum reciproce. Ratio: quia quantum unus corpus progreditur, tantum ab altero repellitur: et contrarie de terminationes se se mutuo destrictur.

233
 Si corpora sunt equalia, et in equali celeritate sibi occurrant post occursum progredientia ambo eum dimidio deficiente celeritate, si si velocitas corporis est 5, seu gradus, et velocitas corporis est 3, gradus, ambo post occursum velocitate 2 gradus movebuntur, que dimidium deficiente celeritate, quibus antea movebantur. Similiter, quia per 6, et 4 simul sumptorum est momentum 10. Ratio autem, regule est: quod motus velocitas hoc magis minuitur, quo in plures partes distribuitur, et ab occursum corporum recedat.

234
 Si corpora sunt in equali, sed equali celeritate sibi occurrant, motus minoris partes sibi equalis, ex majoris motu elidet, et ambo quasi in unum coacta veniunt eandem partem progredientia, eum ea motus quantitate, qua corpus minus a majori ante occursum superabatur. Si 2 globus est duplus globi B, et A habeat gradus velocitatis, globus autem est 2, in unum libere, et A habeat etiam gradus velocitatis. Sane quantum motus globi est 1, erit 2 gradus, globi autem est 2, si itaque sibi occurrant, ambo post occursum A tantum gradibus velocitatis movebuntur.

235
 Si corpora sunt in equali, et in equali celeritate sibi occurrant, quantum minoris contulerit ut ambo simul in eandem partem moveantur, eum recedat motus quantitate. Si 2 globus est 2, cuius motus quantitas est 2 gradus, et 1 globus B, cuius motus quantitas est 1 gradus, in occursum peruenit quidem quantum motus globi B, et ambo corpora in unum coacta movebuntur in eandem partem, eum quantitate motus 2 gradus.

236
 Si corpora mollia sunt equalia, et unus in aliud quiescens impingit, utrumque post occursum, sive contactus eum dimidio movebitur velocitatis, que fuerat in impellente. Ratio est, quia quantum motus hoc est minor, quo in plures partes corporis distribuitur: nam eum quantitas motus est in modo, et velocitate duplicata, necesse est, ut motus eum 9 corporis proportionem motus eum distribuat. Cui itaque duo corpora mollia, quorum alterum movebitur 6 gradibus velocitatis, alterum quiescit unum post contactus corporum, quod alterum eum dupliciter efficiant, inde est, ut corpus motum dimidiet, sive motus quiescens impingit, et ita itaque eum exhibentur velocitatis gradibus tantum recedat.

337

6a: Si corpus maius in minus quodvis impingat, post contactus in eadem partes contum motu ferebuntur tamen ut eo tardius simul moveantur, quanto utrumque simul maius est corpore maiori impendente. Porro ut globus A et triplus globi B quiescentis, et A habere quadruplo velocitatis. In tempore quo globus A spatium suum volens conficiat, eodem post contactus simul cum globo B spatium A a parte minus percurret. Vel enim manet motus, sed in eadem velocitate, quia hoc pro ratione motus corporis distribuitur. Inde duo ut globi B eodem gradu velocitatis habebunt, cum A eorundem in maiori eorundem contactus: minus etiam A a parte extra spatium, quod utrumque post contactus conficiet. 338.)

7a: Si minus corpus eubus velocitatis gradibus moveatur, et in corpus quicquid duplo maius impingat, duo sibi dabit gradus velocitatis, etambo cum innotantibus gradu velocitatis movebuntur. Ratio: Quia duo utraque corpora post contactus coalescunt in unum corpus, quod est triplus minus. Si autem gradus velocitatis in corpus duplus distribuitur, ad unum gradum reducuntur. 8a: Si corpora sunt equalia, et celerius aequatur tardius communis utrumque velocitas post contactus exit dimidius summe celeritatis, quae in ipsis ante compactus reperiiebantur. Quare si globus A moveatur A gradibus celeritatis, et aequatur B , qui duobus terminis moveatur, unum huic impedit, etambo cum eubus deinde procedent. 339.)

9a: Si corpora sunt inequalia, et maius quod celerius aequatur minus, et tardius velocitas communis amboque exit aliquanto maior, quae dimidius summe celeritatis, quae ante contactus habebant. Porro si corpora sunt inequalia, et minus quod celerius aequatur maius, velocitatem communis amboque exit aliquanto minor, quae dimidius summe celeritatis ante contactus. Ratio utrumque regulae est, quia si corpora erunt equalia, communis utrumque velocitatis exit dimidius summe celeritatis ante contactus. Si ut globus A , et globus B inequales ponantur, et A in maius, his sane minus reteradabitur a globo B , quae si erit equalis: inde velocitatem eum subita est maior, quae si globus B erit equalis. Contra si A ponatur minor, et maioris velocitatis, tunc enim plus reteradabitur a globo B maiori, quae si globus B erit equalis, cum motu pro ratione motus distribuitur: quae propter post contactus minor erit velocitas communis amboque. 340.)

Regule motu in collisione corporum elasticiorum.

Regula 1a: Si corpora sunt equalia, et equali celeritate sibi occurrunt, post collisionem equali, quae accierant celeritate reflectentur. Itaque si duo globi eorum sibi suspensi, ex eadem altitudine in eandem in medio sibi occurrant, ad eandem, ex qua decidunt, altitudine reflectentur. Quae enim si globus in vacuo collisione comprimatur, eadem pre elaterio globus alterius, ferit, et eo inde hic profectus repellit. 341.)

2a: Si corpora sunt equalia, et inequali celeritate sibi occurrant, post collisionem velocitates commutabunt. Si ut globi A et B (fig. 1a) equalis, sed inequali velocitate moti, ita ut globus A velocitate A , et globus B velocitate B sibi in

mutuocoruant, post collisionem velocitates permutablebunt, adeo ut glo-
 bus A. recedat eus velocitate D. C. et globus B. eus velocitate E. H. est autem quo
 velocius globus D. motetur, hoc fortius in collisione exiret globus B. et
 vicinior: hinc velocitates suas commutant.

342

3a. Si corpus A. (Fig. 9a) in aliud sibi equale, et quicquid rectam
 pingat, praeus quidem sustinetur, sed omnes eius motus corpori alteri in
 communicabit Radio: quia in corpore quod motetur due sunt contrarie de-
 terminationes, altera qua in corpus quacuq. fertur: altera qua ablu-
 que elatere in oppositas partes repellitur, quae quidem determinationes,
 cum sint contrariae se se mutuam elidunt, et destrunt, proinde quod corpus
 quod necessario sistetur. Et corpus quicquid habeat determinationem, et cor-
 porum motu, secundum illam figuram movebitur, cum ea motus quantitate, quae cor-
 porum motu inherat. 4a. Si corpora sunt inaequalia, et minus in magis
 quicquid impingit, exit magis pulvis celeritate admodum impellentis
 celeritate, ut minoris moles ad moles majoris. 5a.

6a. Si globus in plures alios sibi congruos incubat, omnes quiescent
 praeter ultimum, qui eadem celeritate movebitur. Globus B. incubat in plu-
 res globos equales A. sibi congruos B. C. D. dico, fore ut omnes quiescant
 praeter ultimum D. qui eadem celeritate movebitur, cum globus B. Si vero
 praerentia constat, sed ratio ab elatere est repetenda. Cum enim globus B. in
 globulum C. incubat, ille statim quiescit, et motus sui communicat globulo C.
 qui praerentia si quae suae non immutat, et ex rotundo se elipiticus, itaque
 punctus contactus non potest intus comprimere, et ad centrum globi accedere,
 quia punctus intermedia ab eodem centro paululum recedant. Quod globulus C.
 eadem percussione motus sui transfert in globulum B. hinc in globulum A. et
 hinc tandem in globulum D. qui solus movebitur.

(Cap. 4.) 344
 De Motu Gradui.

Ceterum, et experientia quotidiana comprobatur, quod corpora deorsum
 tendunt, decedunt. Sed, quae est huius motus causa, non est explicari potest. Per
 patet, quod huiusmodi motus a gravitate est, quae est in quantum, aut qualitate, cum
 quod corpora a gravi in se recipiunt, per quas ad teluris centrum gravia deorsum tendunt
 in similitudinem in se habent, quae gravia impetu in se recipiunt deorsum feruntur
 in se recipiunt. Quae opinio, sic probantur: 1. Quia impetu in se recipiunt, sed ex natura lege eorum
 est a natura corporum, quae in se recipiunt, adeo, si non est accidenti, sed ex natura lege eorum
 convenire debet. Deinde, illud non abhorret a vero centro motus, ceterum motus
 principia a natura, namque natura concurre ut in destinatione sibi locum ferantur,
 in se recipiunt, et exemplis potest confirmari. Gravitas est impetu in se recipiunt deorsum, feruntur

345

Et de huiusmodi conceptibus, quo in se recipiunt gravitas in se recipiunt, quod illa
 qualitas, quae eorum est, aut non in se recipiunt admonet, cum corpus eorum centum
 quae est portus. Sed de huiusmodi motus gravitatis in se recipiunt, si eadem cau-
 sa, eadem nimirum qualitas, semper manet, et eodem modo applicata eundem sem-
 per effectum producere debet. 346

Proprietas recedente principis deorsum in gravibus ab est in se recipiunt
 accedunt. Casendum, si dicitur gravia corpora non a portu deorsum in se
 accedunt, nec ab alio super in se recipiunt deorsum in se recipiunt, sed potest
 in se recipiunt, et non potest ad se. Hinc sic opinio in se recipiunt

adibet ad eon plus magnetis quo leges exabitatis enpla
 cat. Ia. ut quidem, lea e, ut ax pona exabia reabus e ex ad de
 condant. Ia: ut lineas rectas, et per perpendicularax, in d
 exiant. Ba: ut rles condendo motu a accelerent. **347**

Itas 3. leges exabitatis ita expliant ad eodem plo magnetis. Ia:
 quia sicut magnes ferrum trahit, quia eundem e secumate: ita terra
 trahit ad se q. radia, quia terrae sua sunt, et ad globus p. de spectant.
 Ia: quia sicut magnes ferrum trahit, per lineas rectas, ut pote, celestis
 brebitor. ita terra exabia corpora trahit per lineas perpendicularax, q. q.
 celestis e. Ia: quia sicut magnes hoc ferrum trahit, quia
 q. p. e. pro eum. ita terra corpora trahit, quia q. p. e. ubi sunt
 pro eum. **348**

Addit: sicut ferrum ita magneti addere, ita si quidam ab eo exmo
 b. ita, ita corpora terre sua sunt, si quidam a terra separantur, ubi
 in eam, incedunt. Ia: sicut magnes ferrum trahit, quia eundem e
 trahit a magne, sic etiam si omnia corpora equaliter exabitant, sicut alii
 a terra. Si autem q. p. a. h. a. e. n. d. o, quomodo exabia alii a terra
 a terra, v. p. t. Ferrum enim se emittit, quocirca plura sunt a terra, et ille
 magne corpuscula, q. q. in corpus aliquid in axe incurrit, illud terrae
 sua partem impetant, et cum eo demum, quasi praeda quidam, ad terram
 inde profecta fuerant, reuertuntur. **349**

Secundum contra hanc opinionem, e. q. d. quomodo corpuscula ita ex terra emittuntur
 eum per axem, ad huc explicandum, si per axem, quia si ad terram abiret
 praeda redderent, v. p. t. si dicas: quidem, ingenita d. reddere, q. d. n. e. ad e. p. s.
 ingenita reliquis corporibus concedatur. v. p. t. autem, si illa se eorum, n. i. u. l. u.
 terram: quare nunc in terram mittuntur, cum modo ab ea iuxta se ablati v.
 Quod si ab eorum reco ad remat, q. q. t. o. semper redderit. **350** **351**
 magnetis aliquis, q. s. habet, alioquin, q. q. admodum, hoc de h. a. e. magnetica
 v. i. s. quo plura sunt corpora magnetis, v. p. t. et ferrum, in eorum, ita
 quod ferrum debilius corpora ad h. a. e. p. s. a. i. a. quo plura e. r. e. n. t. c. o. r. p. o. r. a
 in terra, et quia in d. e. p. o. s. i. t. a. In d. e. n. t. u. t. e. m. a. u. t. e. m. e. m. o. r. i. u. m. c. o. r. p. o. r. e
 exabitatis, semper annexari: inuicem, q. e. p. m. p. l. u. s. m. a. g. n. e. t. i. s. a. f. e. r. r. u. m.

350
 Cartesius eximiat exabitatis corporum repetentia, et a p. d. i. c. a. t. a. l. i. g. n. i.
 de substantiis, q. e. d. a. e. r. e. e. a. r. i. o. n. i. s. et etherea substantia componitur, motu
 ab oriente in occidentem, ducto. Inimicus, posito hoc de p. r. i. o. r. i. o. m. o. t. u. f. a. c. i. l. e.
 expliantur leges exabitatis: tenet, exabia in terram deciderent, debent, d. i. s. e. n. s.
 exabia minus apta sunt ad motum, quia liquida ita substantia, necesse e, ita ab
 h. a. e. d. u. s. a. s. u. p. e. r. f. i. c. e. i. o. n. i. c. a. s. i. n. c. e. n. t. u. s. r. e. d. e. r. u. n. t. u. r. a. d. t. e. r. r. e. c. e. n. t. u. s. c. o. m. p. o. s. i. t.
 mantur. **351**

Ia: exabia lineas perpendicularax, in descensu describunt: quippe si d. o. x.
 tres, plus in d. a. r. i. a. s. c. o. l. u. m. n. a. s. d. i. v. i. d. a. s. u. t. e. t. p. a. r. t. e. f. a. c. i. l. e. m. o. t. u. s. q. u. o. d. a. u. t. c. o. l. u. m. n. a.
 ne ite equati centis figa ad latera i. o. r. t. i. s. f. e. r. a. n. t. u. r. i. n. d. e. q. a. d. c. e. n. t. r. u. m. r. e. d.
 e. u. n. t. e. q. u. o. t. i. e. n. t. i. a. c. o. r. p. o. r. a. d. e. r. u. s. p. r. e. m. a. n. t. c. o. r. p. o. r. e. s. c. o. l. u. m. n. a. i. n. q. u. a. c. o. n. t. a.
 r. e. t. u. s. e. x. p. e. n. t. p. o. t. e. s. t. q. u. i. s. a. l. i. q. u. i. d. a. s. u. b. s. t. a. n. t. i. a. i. n. c. o. l. u. m. n. e. p. p. r. e. s. s. u. s. i. n. q. u. i. d. a. m.
 i. n. t. e. a. c. o. l. u. m. n. a. s. p. p. r. e. s. s. u. s. c. o. n. f. e. r. i. n. t. a. t. u. r. i. n. t. e. a. u. t. a. l. i. u. m. e. a. p. l. u. d. a. s. u. b. s. t. a. n. t. i. a.

superiore prematur, necesse est, ut secundum rationem decidat
linea perpendiculariter. In aliis vero, ac hinc in fundis pulcherr
pendiculae inter immensas, sicut etiam perpendiculari
tore ascendit, quia ab ea agitur columna, in qua continetur, in po
stiora parte sicut regitur. 352

352
Corpora ex aëria inter descendendum motu accelerabunt, eo quod
magis, quo tunc sunt, prope motu: quia cum repetitis multa tan
te sequere rationibus ingentibus majoribus impetibus concipere celerius
debet motu. In quibus aëria colitur, hinc omnia corpora ex aëri
tate habere, cum omnia ab eadem substantia premantur. In hoc
corpora ex aëria esse quousque et est hinc compactior, et mate subtili
tate penetrabilis: nam quo corpora difficilius et materia subtili
tate, eo fortius ab ea secundum rationem premuntur. In hoc
quoque loco ex aëria, quia in quoque materia subtilis eiusdem
incumbit.

353
Sed haec opinio validissimis rationibus rejicitur, quia re heme
nitate mate subtilis motu ab unguis axio principiis exitu, nimirum
est et celeris cetera primum, a deo duxit et valido motu, qui non so
lus sacre scripturae aduersatur, sed efficacibus etiam rationibus rej
icitur. 2: In motu mate subtilis, quicunque ille est nequit descendit
fuga exiit, hinc enim pendet ex aëria, quae cum nuda in esse
re, neque inceteris corporibus hinc cetera fuga reperiri potest. De
Deinde: Vis explicatur in hac hypothesis, cum corpora sint
alia aliis ex aëria, cum eadem sunt in eis homogenea materia, nec quod
quae mane incipiunt. Cuius etiam immixtura corpora non ce
lius descendunt, cum velocior motu in eis immixtura. Cuius
nil in hac re existimabile appareat, nil etiam de terminatum consti
tuere possumus, sed conderendum singulari Physicae opinionem
opinionem rejulise. 354

De Motu Corporum accelerato.

354
Accelerationes motu sicut intelligimus, cum corpus mo
bile equalibus temporis partibus maiora spatia percussit. Ha
nc autem accelerationem in aëria motu inter descendendum repe
ritur, certum est, nam quo corpora ex aëria ex maiori altitudine de
cidunt, hoc maiorem igitur infligunt, ex aëria enim fertur lapis
ex maiori, quae ex minore altitudine decidens, sed haec ma
yor lapidis percussio aliunde exiit non potest, quae ex velociori motu,
quae lapis inter descendendum acquirit, si namque motus eius esset
equabilis, eadem quoque foret percussio. 355

355
Deinde cum lapis initio sui descensus tenuissime moveatur, si de
sunt non accelerat, ingenio temporis. patet in descendunt
in re, quod sicut est in re, et in re.

330
 Sed nota e, quod tunc loquimur de motu ^{habitudine} quod rati-
 onalis e et in omnibus locis ab eadem causa proficiscitur. motus
 autem per se e causa particulari producta, non conuenit acceleratio,
 sed potius retardatio, quoniam illud causa effectus non continuo inuenit,
 atque liquidum resistit in quo fit motus. Nota 2. Corpora quo ma-
 iores habent superficies hoc magis eis obstat, ut dicitur. Inde acce-
 leratio motus metiri debet, attenda quantitate motus descensus distan-
 tia, et superficie mobilis. Quod dicitur de causa accelerationis motus
 res obuia e. Alii dicunt ee resistentiam aeris: alii fortissimum mate-
 riam motus: alii alia qd pretermitur.

Ad proportionem qd attinet accelerationes motus, id rixae sufficiat.
 17 accelerationes sexi p[ro]portione in p[ro]portione p[ro]gressu. Ratio
 neq[ue] ad est ingeniosus Galileus Galilei, a quo illud imberit[ur] dicitur
 acceptus. Ponamus inquit corpus qd abe ita descendere, ut intra pulsus arte
 ne vas exapeditas conficiat. Si dux mobile inceptit, eoz traheret velocitates, quas
 post proximum tempus acquirat, p[ro]fecto duplo tempore exapeditas, duas n[um]er-
 us exapeditas percussit. Quare 2. alterius pulsus in illius impetus acquirat, et
 remanentis duas exapeditas eleuet, inaz qd preterea sua exapeditate, ut p[ro]
 tempore peraxabit, adeoq[ue] 3. exapeditas 2. alterius pulsus conficiet. Si
 militer 3. alterius pulsus per velocitates acquirat, non duas tantum exapeditas,
 ut 2. tempore, sed duplo plures, nempe 4. peraxabit, quibus si inaz ad jici-
 as, quas suo pondere singulis temporibus semper acquirat, 8. habebis exa-
 pedas. Eadem e incrementi in sequentibus temporibus ratio.

(Cp. 13.)
 De Loco, in quo exarantur Corpora. 358

Nomine exarationis, intelligimus existitum, ubi actiones exarantur
 vis corporum. Itaq[ue] inquiri solet: an corpora in p[ro]ximo loco exarantur:
 an potius, eoz p[ro]ximus locus obtinent, omnis eoz exarationis actio contin-
 guatur. Locus autem p[ro]ximus cuiusq[ue] corporis duplex intelligi potest: scilicet
 absolutus, et relatus. Primus e ad qd exarantur suo pondere diximus
 huic, id e centrum terre in eoz sententia, quod huc figurat, peritiam
 concedunt. Locus relatus e, qui iuxta maiorem, scilicet minorem corporis gra-
 uitatez, magis, scilicet minus distat a centro terre. Quibus enim omnia corpo-
 ra graua ad terre centrum nitantur, non omnia tamen ad illud pendunt, ne
 sunt qd inuicem ab altero impediuntur: quare qd exarantur non ex p[ro]xima
 in loco infimo subsident, scilicet emergunt subsidere, quibus supra incumbunt,
 qd minore grauitate sunt praedita.

360
 His constitutis, illud in hac re deludendum habetur, corpora in loco abia-
 lito nequaquam exarantur: et qd locus ille si imaginarij: et qd si ab alijs
 corporibus occuparetur, in eo perfectae quiesceret, acq[ui]sito ex p[ro]ximo exar-
 atio huius dux deinde exarantur nequaquam. Quare solus de loco respectu
 eo dubitatur.

Dico qd. quod corpora q^uo^o in loco relativo q^uo^o grad^uat. Pr: Grad^u-
tatio corporum est mixta per q^uo^o corpora q^uo^o grad^uat. Sed noⁿ certum est q^uo^o pe-
luntur, at corpora q^uo^o grad^uat in loco relativo p^{er} se noⁿ certum est q^uo^o pe-
luntur: quod sup^{er} est locus illius acquiescent^{is} nunquam ab illa tendentia ce-
sare debent. Itaq^{ue} si corpus aliq^uo^o alt^{er}u^m in se non movetur, sed
inflexum per accidens n^{on} potest des^{er}tere, semper tamen, si ex q^uo^o gra-
ditatis ex^{er}et, rursus subiectus corpus p^{er}mittit, et sup^{er} illud
est contenti q^uo^o grad^uat. Deinde: quod magis est corpus q^uo^o grad^uat, hoc
deficitus q^uo^o grad^uat separantur a se, at hec res v^{er}itatis aliunde n^{on}
ostendit, quia est corpus q^uo^o grad^uatone in suspensioe de se: si magis
q^uo^o corpora n^{on} grad^uatent, facile a terra removeri poterent. Itaq^{ue}
plura accedunt experimenta in libris videnda. 361

Dices: si corpora q^uo^o grad^uatent, quomodo stantur pondus incumbens
aq^uo, et na^m aere^m sub^{er}tinere possunt? Quomodo stitula^m aqua plena^m
quandiu intra putei aqua^m remanet, hic, illic facile agitamus, quia
extra puteu^m s^uo^o adolumu^m? Quomodo deniq^{ue} plumbu^m in aqua in-
mersu^m minus ponderat, quia in aere? Dic ad h^{oc}: stitula^m pondus
aq^uo n^{on} sentit, quia omnes aq^uo partes secundu^m omnes lineas rese-
milia in equilibrio sustinent. Ten^{er} sunt in equilibrio securu^m in-
as perpendiculares: si na^m q^uo^o concipias aqua^m in multu^m colum-
nas dist^{er}tas est, omnes rese^{re} mutuo lababunt, neq^{ue} eniq^{ue} est ratio, cur
vna altera^m vincat. 362

De: hec partes aq^uo capiti stitula^m in incumbunt hec securu^m
lineas obliquas ab his q^uo^o ad latera stitula^m sunt partes lib^{er}-
antur, q^uo^o admodu^m q^uo^o corpus ip^{er}u^m ambulat ab aliis circumposi-
tio sustinentur. Est quo^o q^uo^o ut eoru^m p^{er}du^m neq^{ue} in capite, neq^{ue} ad la-
tera sentiat stitula^m. Itaq^{ue} etia^m de causa, neq^{ue} non pondus incum-
bens aere^m sentimus, quia cum omnes partes eius equalit^{er} con-
m^untur, partes laterales, et inflexiones sub^{er}tinent, ut p^{er}io-
res, ut in aere^m h^{oc} h^{oc} ab abalut. 363

Stitula^m etia^m aqua plena^m in tra^m putei, hic, illic facile impeli-
mus, neq^{ue} aqua in suo loco sit cap^{er} pondus, sed q^uo^o stitula^m tantu^m pen-
det, quatu^m par aq^uo volumeni, aq^uo p^{er}inde quali equi p^{er}inde sustine-
ret. Im^o facile solbitur, si des^{er}at q^uo^o grad^uat absolute in plumbu^m la^m q^uo^o
stitate specifica. Et autem q^uo^o grad^uat absolute q^uo^o in quod^o corpore aq^uo
s^uo^o magnitudinis repetatur. Grad^uat itaq^{ue} spec^uifica ea dicitur, q^uo^o in di-
stans corporu^m est isto^o m^ultis spectatur: q^uo^o etia^m vocatur relati^one, q^uo^o co-
mparata ad corpus aliq^uo^o est m^ultu^m. Itaq^{ue} in corporibus distans potest est
quale^m, ut grad^uat in h^{oc} lib^{er}o in aere^m equalis est grad^uat in h^{oc} lib^{er}o
in distans corporibus est in equali. Plumbu^m q^uo^o in aqua pos^uit, n^{on} n^{on}
de qua p^{er}spec^uifica quantitate amittit, neq^{ue} de qua grad^uat absolute dependit.

364
Quod si q^uo^o grad^uat: Cui^{us} plumbu^m duodecim^{us} fere partes supra grad^uat^{is} spe-
c^uificam minuat^{ur} v^{er}o q^uo^o mole^m plumbu^m duodecim^{us} fere^m grad^uat^{is} q^uo^o
motes aq^uo est isto^o voluminis: atq^{ue} ad eo grad^uat^{is} spec^uificam plumbu^m
ad quantitate^m aq^uo est ut in h^{oc} ad fere^m h^{oc} inde in aqua duodec^u

duodecima parte ne gravitas armet et *Armeti* plumbus 30
 in aere apendat ac rursus deinde demergat in aqua, cum equi pondus
 in aere manebit. rursus pensus ad dexteras, duo decim partem equi pondus
 illi est de *Armeti* rursus ut illius cum plumbi demerso quod equi pondus
 Equilibrio plumbi *Armeti* digna colliguntur. In cuius ea corpora, quae in ae-
 re equalis sunt ponderis, in aqua pensa amittunt equalitatem, ut cuprum
 et ferrum. Itaque cum manuum cuprum, quae ferrum volumine, minor mole
 aere cuprum, ut habet. atque ita rursus erit ferrum in aqua, licet
 in aere cum ipso fuerit in equilibrio. Immo quod silicium equalis, ponde-
 ris est, ac per aere volumine, quocumque loco in aqua statueretur ibi rem-
 anentur est: rursus enim valebit, ac equalis aere volumine, quod cum partibus si-
 milibus, et contra quod est in equilibrio, ac prorsus neque, rursus ele-
 vabitur, neque descendet. Quod si ligno duplo ledus aqua dimidia, in
 parte in aqua descendet.

Cp. 14.
366

De Liquidorum Gravitatione.

Quod dicitur, quod corpora liquida in parvis locis gravitent. Contra-
 meo gravitas penes altitudinem habita ratione rursus estimatur. In
 liquor, qui in vase continetur, illius fundus praemittit, sed hoc, praesio per alt-
 tudinem aere habita rursus ratione rursus estimatur debet, ita ut si du-
 plicetur altitudo, duplicentur etiam praesio rursus: et si duplicata altitudi-
 ne, rursus triplo major praesio, praesio septuplo major erit. Quare rursus
 quibus liquida subjecta corpora praemittunt, sunt in ratione composita
 altitudinis, et rursus. Non solum autem liquida fundus comprimunt,
 sed etiam latera rursus. Hec enim est liquidorum praesio, ut si in
 loco comprimuntur, compressionis rursus in singulis continetur corporibus
 partes nitatur. Hinc est quod committitur dicitur, liquora et rursus per
 perpendiculariter, sed etiam oblique, propter eorum fluiditatem, praesio.

Cp. 15.
367

De Gravitatione obliqua.

Ad hoc pondus hoc in experimento demonstrat Aristoteles:
 Quod magis est pondus folis inflati, gaz aere rursus: nam si aere in el-
 set rursus, sed levis, quo magis folio inflaretur, rursus habet
 ponderis. Cuius aere rursus, aut dubium etiam est, quod rursus
 rursus aere, et quidem hoc magis, quo rursus aere apertum
 rursus, ac aqua, quod hoc magis fundus praemittit quo altius
 ablitur. Hinc pondus aere in rursus rursus, magis est de-
 bet, quod in eorum rursus, quia magis in illi quae in rursus, aere
 mole comprimuntur. rursus, atque in rursus lane aere rursus, in
 hinc magis comprimuntur, quod rursus rursus, ut rursus
 eadem lane mole, in locis altioribus, rursus rursus rursus.

si cetera aer qui nobis, pro immo maxime comprimitur, in
montibus tunc, et tunc feruntur, sese in montibus locis conspiciunt.

368
Ita est per se natura aëris, quod folliculus aere veni plenus in montibus
translatus paulatim intumescit, et tandem in summo vertice discessit
aparet. idem etiam inter descendendum detumescent et in radices
montis in partem suam rediunt, cuius nuda etiam ratio est, quod
quod aer in folliculo densus in vertice montis minus permittitur,
quod in radice, ubi moles aeris inveniendi est altior.

(Cp. Stimuluz)

369

De horrore vacui.

Ademum illud delictum principum in colis optimis, nil magis
naxaz, quaz vacui abhorret. Hoc enim vitio ducto, totus rante
et in dextro ordo turbaretur, scilicet vacui comprius, contemua
tione, et comeditaz impediret, ac cur celoz influentia ad te
xiaz per vacui descenderet, si perit, comum eorum beneficio rema
tales prodarentur. Hinc nil naxaz in molia, quod hoc officium pa
ne vacui pestoz advertit. Eius vero, ut colectus in rubus naxa puo
naxet in vacui duplici, inclinatione eide, concessit Deum; alte
nax, qua bono proxi res quaz conuixeret, aliteraz, eaz quod poten
tione, qua res omnes bono naxa pro, procerent, quod vacui tan
quaz naxa inferni inuaz hoxez, pecelexent. Et inde est, quod graua
sua, in terra interduz deoz, naxa ferantur. 370

371
Nec sane P.P. quibus nil aut lixerit, aut ineptius ha
berit potest. Neg enim quod quaz ut quaz, videt magis ridiculu,
quaz quod vacui quod nil cente, et naxales temore pecelexere, possit
nt. Deinde, in multaz referat, quod ordo naxa, vacui introducto, aliqua
sua parte turbaretur, in idem deniqz, in dext, aquaz calefieri, qua
via naxa, terra deoz, speli: imo quaz hoc naxa, ex naxa, ordo
naxa. quod omnes ferax motus, qui ad horrorez vacui se ferri solent,
est aeris ponderis, et si clastica oxunru, ut pene in dexte parta
nt P.P. filoz, qui videt, posunt.

(Disputatio II. de Anima.)

371

De sensu et libus qualitatibus.

372
Prærema hæc omnium disputatio qualitates omnes sen
sibiles complectitur, ut sunt lumen et color, sonus, et sapor, et
de quibus in ordine agemus: sed primo naxaz qualitatuz
generatuz spectabimus. 373 (Cp. 1.)

De naxa Qualitatuz

372

Præter omnes opus, in naxa, qualitat es ee certat es quaz
a substantia quaz, modificant dexta, eaz, a formis, in dexta
libus oroz. P.P. duplicis generaz, qualitates dexta, actuo

actuosas et mentes, q̄e. parte et̄z et modales ab eis non
 cupantur. Porro mōa corporu a ligido operantur, ut calor fuit.
 q̄. Sic nil operantur, sed solum subjectu afficiunt modificant de
 terminant, ut raritas, penetrabilitas etc. h̄is in actib. qualiter
 et ex partib. magnitudinē, figurā et sitū educunt. Idē quā
 libet es sunt huiusmodi, ut multatū magnitudinē, figurā, et si
 tu mutentur: sic calor multatū partib. sicut multatū ut aqua
 sola agitate sit cordata, intus cordatus est per se uos fit
 opacius. 373

Qualitates actuosas in partib. motu et profundio subter
 rali consistere dicunt. Et probantur q̄. qualitate actuose in
 p̄teritione aliquā in motu corporib. efficiunt; ab in p̄terio
 ista citā partib. motu, et profundio subterrene intelligi nō
 potest quomodo enim ignis sine partib. motu calefacit. Et fluxus
 sine partib. fluentia odorē spargent. Et hinc colorē mu
 lus fortior et corpus, quid. mag. veluti dicitur. Et hinc p̄terio
 h̄is in p̄terio et h̄is in p̄terio, per quā, quod dicitur quā dicitur in p̄terio
 h̄is in p̄terio et h̄is in p̄terio, quā ad aliquid et̄z in circuitu de p̄terio
 374

(De intensione, et remissione qualitatum) 374

Intensio qualitatum est fortior, ac veluti profundior earum in eodem subjecto
 in p̄terio. Sic calor in p̄terio intenditur, cum ferrius magis, et magis in
 lescat. Quare intensio in eo ab extensione dicitur, quia qualitates in eo
 deo, subjecto et calidiores efficiunt. Ita qualitates in alias partes dicitur
 peragunt, nec redit potentiores: ut cum calor eiusdem ex radium pluribus
 subjecti partibus communicatur. Intensionem opponitur remissioni, quae
 veluti qualitatis deminutio in eodem subjecto, ut cum ferrius calidior
 nis paulatim se frigescit. 375

Qua ratione qualitates intenduntur, in duo modo explicantur. At
 h̄is in re facile se se expellunt. Nam supposita divisione qua
 litatum in actuosas, et in h̄is, dicuntur, h̄is in h̄is, et remitti ad di
 visionem, scilicet detractionem: scilicet acies gladi partium detractione intenduntur.
 Quae spectat qualitates actuosas, dicuntur eas intendi potest, et remitti per
 maiorem condensationem, aut dilatationem; per partium additionem, aut de
 tractionem; per maiorem, aut minorem motum; per dantur etiam, parti
 bus fortius, aut mitigationem. 376

Quae intenduntur per eius condensationem: nam per lentem vitam, et and
 magis, et in angustis spatium collecta, non solum illuminat, sed comburit.
 Colores etiam regectiones sunt, cum tenuis et substantia in cupido p̄terio
 lione lucis maxima consistit, fortius a coloribus corporibus dicitur

Deinde, soni intenduntur, aut remittuntur per fortiores, aut debiliores aëris motus; aut per longiores, aut breviares vibrationes: Quae se no qualitates in motu, et profluctio substantiali sunt portio, ut vis, potes, odore; et intenduntur, cui sunt densiora pro Alutra, et in organa dehe metali incurunt.

377

Propter maius precipue sententias dividuntur. In aëre, intentione, sicut per maiores radicationes qualitatis in eadem parte, subiecti. Ita tunc sed quod si hec radicatio non satis explicat. Inter iudicant, qualitates intendi per additiones gradus ad gradus, non aliter, ac quantitas ad quod dicitur, et augere per additiones quantitatis ad quantitatem. Mentem notiam, super hoc non explicamus, quoniam angustia temporis velere nos premit.

(Cap. 5.)
De Lumine.

378

Ita quod prout residet in sole luce, dicimus, radii lumen, cui extra dependit. Splendor, cui oblique radii degantur, et radius, cui recte dependit. Circa naturam lucis est plerumque sententia Philosophorum, quod aëre luce, neque est corpus, neque formam substantiales, sed qualitates materiales. Ita Propter qui cum Aristotele sic eadem sententia, Archis pelucidi, quatenus pelucidus est. Scilicet, actus, quo corpus diaphanum constituitur illuminatur. Hinc, ut corpus fiat lucidum, diaphanum esse debet: et ideo corpus opacum, quod luce in extrema superficie perfringitur, in eadem aliquam perfringitatem habeat oportet.

379

Cavendum lumen constituit in praesentia substantiali, quod a corpore lucido iugiter manat. Sed cum profluvium istud, nec tanta copia, nec tam cito potest erumpere, ut immensum pene spatium in brevi tempore decurrat ut lumini contingit ideo alii pro ad illud iudicant, lumen impressione ethere substantie, si re intenu substantia presens, aq. nata consistere. Inazque lumen corpus est, et sua mole donatum, quod antequam oppaia corpora intraret, et per fenestras transiret, cepto spatio colligatur. Imnes etiam corporis affectiones subit, si quidem refringitur, et reflectitur.

380

Quod autem corpus presens, agitatur, sic probatur, nulus corpus lucis, nisi idem, moveatur, ut in igne patet. Quare dupliciter motus in lumine, alius translationis, quo partes eius agitantur: alius tensionis, quo ethereas substantias, circa se portibus premit, et quocumque sensu radiaz in pelis, in quo tensionis motu luminis natura consistit. Unde colliges, lumen in sua origine, nihil aliud esse, quam ignem, cuius, prout dicitur, partes celestium agitantur necesse est. Hinc illud Celestium: Sol est, mens montes, radii et igneo eructans.

381

Contra obijci potest. 1. Lumen, solida corpora penetrat, ut vitrum, et cristallus, quod corpus non est. 2. Lumen, momento temporis ad quas, cuiusque distantias dependit, quod non est corpus, non enim concipitur, quod per alio corpus moveatur. Ad Im. 1. quod lumen, solus per poros corporum traduntur, neque cuius corpora cuiusmodi per se penetrat, sube cuius eodem loco consistit. Ad Im. 2. quod nulla ratione demonstrari potest, luminis in materia peragatur, sed quia ista celestia est, nec illud est, nisi visu acutus, ideo illud momento temporis per fenestras penetrat.

et in lumine qualitas actualis, deficientibus concipi per se momenta
nea eius per accidens. et eadem fieri potest, ut per longam spatia
mz in tota qualitas in momento transferatur. 32

(Cp. 4)
382 De Coloribus.

Colorum ita desinitur Arist: motibus quibus ad aera per speculum e.
diminuitur color, qui in superficie corporis reperitur, aere, dicitur
motus: motus iste per aere defunditur, ad oculum peruenit, ibi q' colo-
ris expectat impaerit. hanc op' Arist, color e' q'nd dicitur a luce.
Arist in secunda per se, qui ut lumen, ita colorum adstruit qualita-
tes corporis inextinguibiles, q' in oculis motibus, in magis, minus, minus
impaerit. Unde nisi color esset in objectis, nunquam ista colorata vi-
derentur. 383

Alii vero in ea sunt sententia, q' ut coloris perceptio habea-
tur, nequaquam necesse e', s' color in rebus: q' admodum ut in cibo
sapor, et in acido dolor percipiatur, si p' se, q' aut sapor in cibo,
aut in acido dolor percipi debet. q' Arist' isti colores in varia lu-
cis modificatione consistunt: quia vero luce multipliciter modifica-
re potest a varia corporis superficie, ideo colorum fundamentalis
in ipsa corporis superficie continetur, q' lumen, variis modo trans-
mutare, i. reflectere potest: sed colorum formalis in lumine modifica-
tione e' positus. Huius sententiae ratio inde petitur, q' pro varia
lumine reflectione variantur colores: sic nubes pro varia reflec-
tione lumine variis coloribus exhibent. La p' dicitur magis, minus, minus
contineri reflectuntur colores alii, quia ita confusi aliter, quia aerea lu-
mine reflectunt. Aqua etiam in spuma condensa e' percipitur, ut alba.
Qua vero ratione lumen reflecti debet, ut variis coloribus producantur, non
desinitur potest, nec Arist' explicant.

(Cp. 5)
384 De Sono.

Philosophi iudicant, sonum esse quendam qualitatem, q' ex collisione solidorum corpo-
rum oritur, et per aere ad auditus organum, q' ipsa motus transmittitur.
Arist' sonum inextinguibilem aere natu' sibi fieri constituit. Sic fides ins-
trumenta pulsate, premit, e' i' q' vibrationes, sibi q' dicitur, et reditus oculis
ipsis percipimus: visus autem vibrationibus exagitantur aere, qui ad auditus
a pulsibus soni perceptionem excitant. Sonus alius e' colorum, qui ex duorum
corporum collisione oritur: alius vero ex vibrationibus, qui ex percussionibus duxi ex
his in aere resultat. Arist' 1. simplex e', i. compactus. Ut dno igitur aut-
res percellit, ut digitorum percussorum in aere percipitur. Ut dno permanet,
sibi ab dno, sibi a plurius i' sibi proficiatur. 385

Sonus 3. sunt affectiones repercurio, accretio, et consonantia. In
exhibet equo, 2. in tuba vocatis, quae in dno dicitur anglus equus.
Montandus anno 1620. 3a ad dicitur in inferioris. In dno, q' dicitur in dno
oritur equo, q' dicitur, ille ex, onus reflectione oritur. Minus: sonus, ut lumen
obscure dicitur corporis reflectitur: fieri autem potest, ut sonus eandem cur mo-

modificatione à corpore reflectatur, quæ fieri potest in modo. Quare
 si corpus illud longius distet plures vibrabunt rate percipientur.
 Si vero iniquitas inde tanta sit ut hec localis, quæ nec locum
 tantum sed etiam. Sic, viz, illa est multiplicatio in tuba reflectoribus
 axis duci. Tuba quippe ista pax longæ, et est angusta in latitudine, ut
 ut in angustiori orificio latius, et tunc continetur, et voces diste
 formari possunt. Nam si tremulus motus communicatur aëri parti
 culis in angustiori orificio contentis: tunc interiore partes tubæ con
 cuti, ab his iterum reflectatur: aëri ita multipliciter reflectus magis
 res, molex aëris concitat, quare, qui sonus in principio est illi, et at id
 vires aequant eundo, dum plures particule tremulo motu vibrantur.

(Ep. 6.) 387
 De Saporibus, et odoribus.

Sapores concipiunt Rati velut entitates corporales inherentes, præ
 vero in motu, et figura tenuis, immo corpusculorum, per se, iudicant, quæ
 cum lingua cunctas, et adunt rixas, papillæ, aspicunt, certum quod motu in
 spiritibus nervo in huius excitant, qui ad cerebrum, viz, propagant, et sen
 tiant, et obinet nome, saporis. Saporum species nobis enumerantur:
 sunt enim salus, et acidus, qui linguas corrodunt, ut, sal, et acutus. Pul
 cris, et pinguis, qui linguas leniunt, ut, mel, et caro. Acidus, qui linguas
 delicat, ut, huius acidus. Acidus, et austereus, qui linguas stringunt,
 ut mala immatura. Amarus, qui linguas dicit ut ab initio. 388

Odore etiam in profumio quodam subterraneo corpusculorum tenu
 orum ponunt, quæ dum in exteores partes membranas evaporant, odoris
 sensus excitant. Notandum hic, quod si spiritus illi vitra cor porum odori
 ferri particulas involbantur, nullo paugunt odores. Sic rosa si mane
 dum adhuc rore perfusa est, et postea ipse rore manent oclus, non olet: sed
 ubi calore solis non evaporatur, rore quod aperitur, et meatu suavis odo
 res circumquaque diffundit. (Ep. 7.)

(Ep. 7.) 389
 De Calore, et frigore.

Calor definitur. Alii est accidenti, congregate, homogenea, et
 disorganice, heterogenea. Frigus vero congregate, homogenea si
 niul, et heterogenea. Itaque definitio abalis respicitur: nam calor pi
 ces, et ceteras conjungit. Si autem nullo calor, tunc corpora, sive hodge
 nea, sive heterogenea, nec congregate, nec, evaporantur, sed om
 nia prout exant, dispersa rixent, et concrevunt. Alii circa caloris
 naturam condempunt. Nobis videtur prolativum caloris naturam in motu esse
 positam. Hic autem motu, celeramus, et perturbatus esse debet, sive quop
 dexius directus, et sicut, sicut motu quantumvis, particulari, sed iste de
 bent esse tenuissime. Hinc si aëre tenui sit, et rectus, recto modo ore fir
 retur, sentietur frigus: at si ore patulo motu, perturbato et aliter,
 calor percipietur. 390

Frigus in partibus quæ, seu in motu, partibus videtur. Præcipit
 pua, frigoris, et nomina sunt: hinc condempuntur, nam ut in calore,
 illa tantum, sive frigore, condempuntur, et condempuntur. In eadem, et in
 tactu: videmus enim quod cum aqua congelatur, motus occupat, spacia
 illa ut interius, sive, frangantur. Itaque ratio difficile redduntur.

140 39
preuentis, cui ceteri liquores frigore condensentur. Si hominu dixerit
parum: id pro tenere est, peculiariter pre ceteris corporibus tenuis
nimis, ceteri liquores n̄ adeo si frigores condensentur, ut aciem
particula liberet exire, n̄ potuit: qd̄ contra accidit in aqua.

(Cp. 8.)
De fluiditate et humiditate. 391

Humiditas, cui fluido confundit, h̄nt̄ dūz illud definit: Corpus
qd̄ ex se, propter tenuitatem conuicta facile alienis. qd̄ tamen dicitur
nimis, qd̄ omne humiditas fluiditas, n̄ omne fluiditas humiditas: sic fla-
ma corpus ē fluiditas, neq̄ tamen ē humiditas, sed sicca: qd̄ corpus
fluiditas ē illud, qd̄ parte habet motu, per se in aere agitatur, ut aex, et
flama. Humiditas illud dicitur, qd̄ corpus meallu penetrando madones
eis conciliant, ut aqua. Ita modernu.

(Cp. 9.)
De firmitate et siccitate. 392

Equidistanti opponitur firmitas, ut siccitas humiditati. Siccus defi-
nit siccitas. Corpus qd̄ propter tenuitatem facile conuicta d̄ se se ali-
enis. Itac de firmitate dūz, si b̄e solidus corpus, aliquid ita d̄ se se
bitur: sed siccitas melius per carentiam humiditatis exprimitur. Cui ca-
usas firmitatis corporum ē multiplex opinio. Itac dicitur de aere
n̄, qd̄ ea, de sumit ex materia subtili, aere pura ex se in compactione
et c. si d̄ se se materia subtilis, adeo partes solidius corpus, ex se se
premit, ut alie ab aliis d̄ se se se, re iungantur. Cui tractantur de ferri-
tia, qd̄ solida corpora magis compactione ex se se se, quia premit in-
terius: at t̄ro liquida ita ex se se se, compactione, ut interius et
as a materia subtili penetrantur, ac per se se se, quia se se se, quia
fuit, quare nec solida, nec dura sunt. Si autem, qd̄ se se se, materia sub-
tilis alias partes ex se se se, alias n̄ ite. Itac id est eo fieri qd̄ partes se se
quas habeant magis, s̄. minus compactione ad motus.

(Cp. 10.)
De raritate et densitate. 393

Rarus, ita definiunt Phil: qd̄ sub magnis dimensionibus paucus ha-
bet quantitas. Densus, qd̄ multus, habet quantitas sub parvis dimen-
sionibus. Itac definitiones n̄ sunt ita intelligende, ut materia augetur in
condensatione, et in rarefactione minuat: sed in aere eade materia qd̄
in rarefactione in maiori spatium explicatur, in minus contracti-
ta in condensatione. Itac pacto id fieri parit, n̄ ita ē. Itac opinio.
Cathesiu iudicat, corpora rarefacti, quatenus eius partes, per in-
terius, materia subtilis in maiori spatium explicatur, et condensati, qua-
tenus eius partes, per egressus materia subtilis, reduntur compactiores.

Sancti Dei ut in eternum proteget, et per in-
ceptum opus perficiat; nunciat Dominus ecclesia
vixit Dominus in sanctorum laborabunt qui edificavit
eas. Et ut hoc in ipsi pro acceptis beneficiis pro
sola solbamur. Grates etiam solam semper
viximus. Hanc in omnia protegeti rependa
mus, nec in parentis. No. Benedictio, qui
nobis in adiutorium fuit semper, et demum Celi colis
omnibus. Presertim q' in hanc nostram laudem, et
sola cordis affectu clamantes modulatis vocibus
decanteremus. Te Deus laudamus.

400

1212

Epistola Germanica

(Colegiales)

- Fr Buena Ventura Sans. ^{S. P. P.} Felu. Cat. ⁿ C. Ma.
- Fr Victorias Padilla. Sagun. Rio. ⁿ C. Ma.
- Fr Dolaxcelo Gonzalez. Sagun. ^{te} ~~Ynd.~~ ⁿ C. Ma. ^{Rio de Sagun}
- Fr Mexmeregildo Gutierrez Cardena. ^{te} Ynd. ⁿ C. Ma.
- Fr Anselmo Alonso. Valladolid. Gall. ⁿ C. Ma.
- Fr Josef Albarez. Sagun. ^{te} Ynd. ⁿ C. Ma.
- Fr Anselmo Martinez. sn. Millan. Gall. ⁿ C. Ma.
- Fr Josef Zuniga. Santiago. Gall. ⁿ C. Ma.
- Fr Manuel Barrio. Santiago. Rio. ⁿ C. Ma.
- Fr Felis Robles. Sagun. Camp. ⁿ C. Ma. ^{Rio de Sagun}
- Fr Rosendo Pasqual. Zelanda. Camp. ⁿ C. Ma.
- Fr Luis Represa. Santiago. Camp.
- Fr Rosendo Aparicio. Oña. Gall. ⁿ C. Ma. ^{Rio de Sagun}

C. P. m.^a

Abad

Al Sr. P. M. Fr. Pablo Jph. de Castro Carrizillo

Pa
de las

C. P. m.^a Fr. Placido Rico. Una Camp.

3. P. m.^a El P. M. Fr. Ramiro Rochel. Zelanoia. P. de

Al Sr. P. M. Fr. Leonardo Perez. Carrion Camp. R

[Faint, mirrored handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page]

760

ii
R

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

T

Fr Luis Nepreva O. Hijo
de S.^{ra} Martin de Santiago

Costo el Escriuado y no espous
y los Moscos q. llevamos por el
via lo son innumerables

edmes Omnes quamamvis
e Sapiencia Celestis quod non
Episcopi Hierosolimitani sciam Paris
idac ita alas et Turci, His pa
liq. alij fuerunt Philofofiae
mendant. Ita Omnes tamen
Humines vere Celestes atque
um Natus q. encaaxe Philosofo
im hinc Perfectionem suam
Practica Philofofiam scire
autem scire, quodam ho
lominis scire, quodam ho
uic scire.

quaque Clarioribus die non
suar fuditionum audiat Me
Philosofofiam Expionit. tatala
prie endy scire, q. Nacionem
Natura. fondo la Emica tales
recter et quod amo die Dispens
to sic grande. Atono no, sed
Esic. libro dary Discipuly q. aese
as, Amadionem, Anabozus,
mul. prancie homine, que Neno
Sanctos, sedes de integram, no
q. Eubo m. psicaps que fender, on
Civela Civonice. Neds talis.
N. famora, pag. Atono no, Viti
em, quin fencio la Exorce
N. a. q. y fondo la Acadonice,
si scire, q. en las Opinione.
Satis fuae.

bus Mechofais q. plurimum
relicta de fontibus arabis agubus magnoq. auc. Vobis est declarandum in prima
mones spatione; Aguis Vatare, aut fubstante decere libet pauca.

Secroguata Dicitur haphaemionis.

Vitas q. onzatione definita: Condenonata xae cum sua angulla, id
monuere. Definitio ista omnia, et vultet condone Vatare: hae enim est dylopo,
Vatas xae, Vatas Vigni, et Cognonit: prima, qua transcon dicitur est
et obrecaha Vatare, est ipso mae esse xae, ut cognonit suo incompleta
re, id est vultet dicitur a, que angulla est, et en sua vultet obrecaha Vata
catis, hic autem dicitur Vatum autem quod id est aut qua, est in morte
lyna conferencia. Vatas Vigni est illud cum xae Vignificata conuoced
ut Vatas Vatomis vultet quas Vignificat cognonit. Itat cum Vatomis
tae necdum est, sed eam animo, et eno ponat, hic Vatu ille dicitur ubi
vultet, Vatas autem ubi mone condone, vultet consenit, et quod Vatas vult
aut ne, cum hae vultet conuocet, sed Vatas quod vultet, cum Vatom h
vultet mone conuocet.

Vatas Cognonit est haeus cum xae Cognita conuocet, sed cum
Cognonit, vel p. a. c. p. o. s. t. esse vel vultetum alia est Vatas vultet, p. a. c. p. o. s. t. e.
tionis alia, p. a. c. p. o. s. t. e. in a. f. i. a. m. a. c. i. o. n. e. V. l. n. e. g. a. t. i. o. n. e. c. o. n. c. e. p. t. a. t. i. o. n. e.
conuocet Vatum cum xae a. f. i. a. m. a. c. i. o. n. e. esse, aut negata esse, quod
xae Vata non est. P. a. c. p. o. s. t. e. in v. l. l. a. c. o. n. f. o. r. m. a. t. i. o. n. e. cum xae p. a. c. p. o. s. t. e. c. o. n. c. e. p. t. a. t. i. o. n. e.
dicitur eia a. f. i. a. m. a. c. i. o. n. e. m. a. l. i. q. u. o. m. V. l. n. e. g. a. t. i. o. n. e. V. l. l. a. c. o. n. f. o. r. m. a. t. i. o. n. e.
vultet, que xae p. a. c. p. o. s. t. e. c. o. n. c. e. p. t. a. t. i. o. n. e. m. d. i. s. c. e. p. t. a. t. i. o. n. e. vultet cum xae cognita. V. l. l. a. c. o. n. f. o. r. m. a. t. i. o. n. e.
Vignificata conuocet, Vatas xae nullum habet q. d. e. m. s. u. b. i. a. t. i. o. n. e. m. p. a. c. e. s. t. i. o. n. e. m.

Handwritten text in a cursive script, likely a list or index, written vertically along the left edge of the page. The text is partially obscured by the binding and includes words such as "Karnale", "Sughe", "maatua", "Vom", "Kafge", "muhne", "Sampet", "ucl", "Sagura", "Gib".

72

Handwritten text in a cursive script, likely a list or index, written vertically along the left edge of the page. The text includes words such as "para", "beur", "wah", "gati", "jira", "gu".

